

Türkiye

2018 Nüfus ve Sağlık Araştırması
Suriyeli Göçmen Örneklemi

2018
Türkiye
Nüfus ve Sağlık Araştırması
Suriyeli Göçmen Örnekleme

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
Ankara, Türkiye

Mali kaynağı sağlayan:

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)
“1007 Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Projelerini Destekleme Programı”

Müşteri Kurum:

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı
Ankara, Türkiye

Kasım 2019

Hacettepe Üniversitesi
Nüfus Etütleri Enstitüsü

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji
ve Bütçe Başkanlığı

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik
Araştırma Kurumu

Kapak sayfası fotoğrafı: Steve Estvanik. Antik Yunan ve Roma kenti Efes'ten küçük dükkanların önündeki geometrik mozaik detay. [Çevrimiçi resim]. Erişim tarihi: 24 Ekim 2019, <https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/detail-geometric-mosaic-walk-front-small-512273986>

Yayın No: NEE-HÜ.19.03

ISBN 978-975-491-494-8

Bu yayında yer alan bilgilerden Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü sorumludur ve bu bilgiler hiçbir şekilde Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu'nun (TÜBİTAK) görüşünü yansıtmamaktadır.

2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (2018 TNSA) Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından gerçekleştirilmiştir. Projenin yararlanıcı kurumu T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'dır.

2018 TNSA'nın mali desteği Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından 1007 Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Projelerini Destekleme Programı kapsamında sağlanmıştır.

2018 TNSA, dünya çapında yürütülen Nüfus ve Sağlık Araştırmaları (Demographic and Health Surveys, DHS Program) projesinin model ve standartları çerçevesinde yürütülmüş ve uluslararası karşılaştırılabilir nitelikte bir araştırmadır. Veri işleme, ana raporun tabülasyonu ve gözden geçirilmesinde ICF Macro International Inc. teknik yardım sağlamıştır.

2018 TNSA konusunda daha ayrıntılı bilgi için: Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 06100 Ankara, Türkiye (telefon: 312-297-7367 ; faks: 312-297-7370; e-posta: hips@hacettepe.edu.tr; internet: www.hips.hacettepe.edu.tr). The DHS Program projesi hakkında daha ayrıntılı bilgi için: ICF International, 530 Gaither Road, Suite 500, Rockville, MD 20850, USA (telefon: 301-407-6500; faks: 301-407-6501; e-posta: info@DHSprogram.com; internet: www.DHSprogram.com).

Bu yayın için önerilen kaynak gösterim şekli:

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2019). *2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması Suriyeli Göçmen Örnelemi*. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve TÜBİTAK, Ankara, Türkiye.

Elma Teknik Basım Matbaacılık Ltd. Şti. tarafından basılmıştır.
Çatal Sok. 11/A Maltepe/Ankara
Tel: 0312 2299265

İÇİNDEKİLER

TABLolar VE ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
ÖNSÖZ	xiii
ÖZET GÖSTERGELER	xv

1 GİRİŞ VE ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

1.1 Araştırmanın Amaçları	1
1.2 Örneklem Tasarımı	1
1.3 Soru Kağıtları	2
1.4 Antropometri	3
1.5 Ön Deneme	3
1.6 Saha Personeli Eğitimi	3
1.7 Saha Çalışması	4
1.8 Veri İşleme	4
1.9 Cevaplama Oranları	4

2 KONUT ÖZELLİKLERİ VE HANEHALKI NÜFUSU

2.1 İçme Suyu Kaynakları	7
2.2 Tuvalet İmkanları	8
2.3 Diğer Konut Özellikleri	8
2.4 Hanehalkı Refahı	9
2.5 Hanehalkı Nüfusu ve Kompozisyonu	9
2.6 Çocukların Ebeveynleri ile Birlikte Yaşama ve Ebeveynlerinin Hayatta Olma Durumu	10
2.7 Nüfus Kaydı	10
2.8 Eğitim	10
2.8.1 Eğitim Düzeyi	10
2.8.2 Okula Devam Etme	11

3 KADINLARIN TEMEL ÖZELLİKLERİ

3.1 Cevaplayıcıların Temel Özellikleri	23
3.2 Eğitim ve Okuryazarlık	24
3.3 Kitle İletişim Araçlarına Erişim	25
3.4 Çalışma Durumu	25
3.5 Sağlık Sigortası	26

4 EVLİLİK

4.1 Evlilik Durumu	31
4.2 İlk Evlenme Yaşı	32
4.3 Akraba Evliliği	32
4.4 Çok Eşlilik	33

5 DOĞURGANLIK

5.1 Günümüzdeki Doğurganlık	38
5.2 Canlı Doğan ve Yaşayan Çocuk Sayıları	39
5.3 Doğum Aralıkları	39
5.4 Doğum Sonrası Geçici Kısırlık, Cinsel İlişkiden Kaçınma ve Gebelik Riski Altında Olmama Durumu	40
5.5 İlk Doğumda Anne Yaşı	41
5.6 Adölesan Doğurganlık ve Annelik	41

6 DOĞURGANLIK TERCİHLERİ

6.1 Başka Çocuk Sahibi Olma İsteği	49
6.2 İdeal Çocuk Sayısı	51
6.3 Doğumların Planlanma Durumu.....	51
6.4 Toplam İstenen Doğurganlık	52

7 AİLE PLANLAMASI

7.1 Gebeliği Önleyici Yöntem Bilgisi	58
7.2 Gebeliği Önleyici Yöntemlerin Kullanılmış Olması	58
7.3 Gebeliği Önleyici Yöntem Kullanımı	58
7.3.1 Gebe Kalınabilecek Döneme İlişkin Bilgi.....	59
7.4 Gebeliği Önleyici Modern Yöntemlerin Kaynakları.....	60
7.5 Gebeliği Önleyici Yöntemlerin Bırakılması	60
7.6 Aile Planlanmasına Olan Talep	61
7.6.1 Aile Planlaması Hakkında Karar Verme	62
7.6.2 Gelecekte Yöntem Kullanımı	62
7.6.3 Gelecekteki Kullanım için Tercih Edilen Gebeliği Önleyici Yöntem	62
7.6.4 Aile Planlaması Hakkında Medya Aracılığıyla Haberdar Olma	62

8 BEBEK VE ÇOCUK ÖLÜMLÜLÜĞÜ

8.1 Bebek ve Çocuk Ölümlülüğü	76
8.2 Biyodemografik Risk Faktörleri	77
8.3 Perinatal Ölümlülük	77

9 ANNE SAĞLIĞI VE BAKIMI

9.1	Doğum Öncesi Bakımın Kapsamı ve İçeriği.....	84
9.1.1	Uzman Sağlık Personeli	84
9.1.2	Doğum Öncesi Bakımın Zamanlaması ve Sayısı	84
9.2	Doğum Öncesi Bakımın Bileşenleri	84
9.3	Doğum Hizmetleri	85
9.3.1	Sağlık Kuruluşunda Yapılan Doğumlar	85
9.3.2	Doğuma Yardım Eden Uzman Kişi	86
9.3.3	Sezaryen ile Doğum	86
9.4	Doğum Sonrası Bakım	87
9.4.1	Annelerin Doğum Sonrası Sağlık Kontrolü	87
9.4.2	Yenidoğan Bebeklerde Doğum Sonrası Sağlık Kontrolü.....	87

10 ÇOCUK SAĞLIĞI

10.1	Doğum Ağırlığı	99
10.2	Çocukların Aşılması	100

11 ÇOCUKLARIN VE KADINLARIN BESLENME DURUMU

11.1	Çocukların Beslenme Durumu	109
11.1.1	Antropometri Eğitimi ve Veri Toplama	110
11.1.2	Çocuk Malnütrisyon Düzeyleri	110
11.2	Bebeklerin ve Küçük Çocukların Beslenmesi.....	111
11.2.1	Emzirmeye Erken Başlanması.....	111
11.2.2	Sadece Anne Sütü ile Beslenme	111
11.2.3	Ortanca Emzirme Süresi.....	112
11.2.4	Biberon ile Beslenme	113
11.2.5	Ek Gıdaya Geçiş	113
11.3	Çocuklarda Mikro Besin Alımı	113
11.4	Kadınların Beslenme Durumu.....	114

12 DÜŞÜKLER VE ÖLÜ DOĞUMLAR

12.1	Kendiliğinden Düşük.....	125
12.2	Ölü Doğumlar	126
12.3	İsteyerek Düşükler.....	126
12.3.1	İsteyerek Düşük Hızları	127

13 ERKEN ÇOCUKLUK GELİŞİMİ

13.1	Çocuklukta Öğrenme	131
13.1.1	Öğrenme Desteği	132
13.1.2	Çocuk Kitapları ve Oyuncaklar	132

13.2 Küçük Çocuklar İçin Yeterli Bakım.....	133
13.3 Normal Gelişim Gösterme.....	133

14 KADINLARIN GÜÇLENMESİ

14.1 Evli Kadınların ve Eşlerinin Çalışma Durumu	139
14.2 Kadınların Mal Sahipliği	140
14.3 Kadınların Karar Almaya Katılımı	141
14.4 Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumlar.....	142
14.5 Eşler Arasındaki Yaş ve Eğitim Farkı	143

BİBLİYOGRAFYA

153

EK A ÖRNEKLEM TASARIMI

155

A.1 Giriş	155
A.2 Örneklem Çerçevesi	155
A.3 Örneklem Tasarımı ve Uygulaması	156
A.4 Örneklem Olasılıkları ve Örneklem Ağırlıkları	157
A.5 Örneklem Uygulaması Sonuçları	160

EK B ÖRNEKLEME HATALARININ TAHMİNLERİ

165

EK C VERİ KALİTESİ TABLOLARI.....

173

EK D 2018 TÜRKİYE NÜFUS VE SAĞLIK ARAŞTIRMASI SURİYELİ GÖÇMEN ÖRNEKLEMİNDE GÖREV ALAN KİŞİLER.....

179

TABLolar VE ŞEKİLLER LİSTESİ

1 GİRİŞ VE ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Tablo 1.1	Hanehalkı ve kişi gÖrüşmelerinin sonuçları	5
-----------	--	---

2 KONUT ÖZELLİKLERİ VE HANEHALKI NÜFUSU

Tablo 2.1	Hanehalkı içme suyu	13
Tablo 2.2	Hanehalkı tuvalet imkanları	14
Tablo 2.3	Hanehalkı konut özellikleri	15
Tablo 2.4	Hanehalkı dayanıklı tüketim malları	16
Tablo 2.5	Yaş, cinsiyet ve yerleşim yerine göre hanehalkı nüfusu	17
Tablo 2.6	Hanehalkı kompozisyonu	18
Tablo 2.7	Çocukların ebeveynleri ile yaşama durumu ve öksüz çocuklar	19
Tablo 2.8	Beş yaş altı çocukların doğum kaydı	19
Tablo 2.9	Hanehalkı nüfusunun eğitim düzeyi	20
Tablo 2.10	Okullaşma oranları	21
Şekil 2.1	Nüfus piramidi	9
Şekil 2.2	Yaşa özel okullaşma oranları	11

3 KADINLARIN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Tablo 3.1	Cevaplayıcıların temel özellikleri	27
Tablo 3.2	Eğitim düzeyi	27
Tablo 3.3	Okuryazarlık	28
Tablo 3.4	Kitle iletişim araçlarına erişim	28
Tablo 3.5	Çalışma durumu	29
Tablo 3.6	Sağlık sigortası	30
Şekil 3.1	Cevaplayıcıların eğitim düzeyi	24
Şekil 3.2	Eğitime göre kadınların çalışma durumu	26

4 EVLİLİK

Tablo 4.1	Medeni durum	34
Tablo 4.2	İlk evlenme yaşı	34
Tablo 4.3	Ortanca ilk evlenme yaşı	35
Tablo 4.4	Akraba evliliği	35
Tablo 4.5	Eşinin ikinci bir eşi olan kadınlar	36

Şekil 4.1	Evlilik durumu.....	31
-----------	---------------------	----

5 DOĞURGANLIK

Tablo 5.1	Doğurganlık düzeyi.....	43
Tablo 5.2	Eğitime göre doğurganlık.....	43
Tablo 5.3	Yaşa özel doğurganlık hızındaki eğilimler.....	44
Tablo 5.4	Canlı doğan ve yaşayan çocuk sayısı	44
Tablo 5.5	Doğum aralıkları	45
Tablo 5.6	Doğum sonrası geçici kısırlık, cinsel ilişkiden kaçınma ve gebelik riski altında olmama durumu.....	46
Tablo 5.7	Ortanca doğum sonrası geçici kısırlık, cinsel ilişkiden kaçınma ve gebelik riski altında olmama süresi.....	46
Tablo 5.8	Menopoz.....	47
Tablo 5.9	İlk doğum yaşı.....	47
Tablo 5.10	Ortanca ilk doğum yaşı	48
Tablo 5.11	Adölesan gebelik ve adölesan annelik	48
Tablo 5.12	15 yaşından önceki cinsel sağlık ve üreme sağlığı davranışları.....	48
Şekil 5.1	Son yirmi yıla ilişkin yaşa özel doğurganlık hızları.....	38
Şekil 5.2	Doğum sonrası geçici kısırlık, cinsel ilişkiden kaçınma ve gebelik riski altında olmama durumu.....	40

6 DOĞURGANLIK TERCİHLERİ

Tablo 6.1	Yaşayan çocuk sayısına göre doğurganlık tercihleri.....	54
Tablo 6.2	Doğurganlığı sınırlama isteği	54
Tablo 6.3	Yaşayan çocuk sayısına göre ideal çocuk sayısı	55
Tablo 6.4	Ortalama ideal çocuk sayısı.....	55
Tablo 6.5	Doğurganlığın planlanması	56
Tablo 6.6	İstenen doğurganlık hızları.....	56
Şekil 6.1	Doğurganlık tercihleri	50
Şekil 6.2	Yaşayan çocuk sayısına göre doğurganlığı sınırlandırma isteği	50
Şekil 6.3	Yaşayan çocuk sayısına göre ideal çocuk sayısı	51
Şekil 6.4	Doğumların planlanma durumu	52

7 AİLE PLANLAMASI

Tablo 7.1	Gebeliği önleyici yöntem bilgisi	64
Tablo 7.2	Temel özelliklere göre gebeliği önleyici yöntem bilgisi	65
Tablo 7.3	Yaşa göre gebeliği önleyici yöntemin kullanılmış olması	66
Tablo 7.4	Yaşa göre gebeliği önleyici yöntem kullanımı.....	66
Tablo 7.5	Temel özelliklere göre halen kullanılan gebeliği önleyici yöntem	67
Tablo 7.6	Gebe kalınabilecek döneme ilişkin bilgi	67
Tablo 7.7	Yaşa göre gebe kalınabilecek döneme ilişkin bilgi.....	68

Tablo 7.8	Gebeliği önleyici modern yöntemlerin temin edildiği kaynaklar.....	68
Tablo 7.9	On iki aylık yöntem bırakma hızları	69
Tablo 7.10	Yöntem bırakma nedenleri	69
Tablo 7.11	Aile planlaması ihtiyacı ve talebi	70
Tablo 7.12	Aile planlamasına karar verme.....	71
Tablo 7.13	Gelecekte gebeliği önleyici yöntem kullanımı.....	72
Tablo 7.14	Gelecekte kullanılması tercih edilen gebeliği önleyici yöntem	72
Tablo 7.15	Aile planlaması mesajlarından haberdar olma	73
Şekil 7.1	Gebeliği önleyici yöntem kullanımı	59
Şekil 7.2	Gebeliği önleyici modern yöntemlerin temin edildiği kaynak.....	60
Şekil 7.3	Aile planlamasına olan talep	61

8 BEBEK VE ÇOCUK ÖLÜMLÜLÜĞÜ

Tablo 8.1	Erken çocukluk dönemi ölümlülük hızları	79
Tablo 8.2	Sosyodemografik özelliklere göre on yıllık erken çocukluk dönemi ölümlülük hızları	79
Tablo 8.3	Yüksek riskli doğurganlık davranışı	80
Tablo 8.4	Perinatal ölümlülük	81
Şekil 8.1	Annenin yaşına göre 5 yaş altı ölüm hızı	76

9 ANNE SAĞLIĞI VE BAKIMI

Tablo 9.1	Doğum öncesi bakım.....	89
Tablo 9.2	Doğum öncesi bakım sayısı ve ilk bakımın zamanı.....	90
Tablo 9.3	Doğum öncesi bakımın bileşenleri.....	91
Tablo 9.4	Doğumun yapıldığı yer.....	92
Tablo 9.5	Doğuma yardım eden kişi	93
Tablo 9.6	Sezaryen doğumlar	94
Tablo 9.7	Doğumdan sonra sağlık kuruluşunda kalma süresi	94
Tablo 9.8	Anneye doğum sonrası yapılan ilk bakımın zamanlaması	95
Tablo 9.9	Anneye doğum sonrası ilk bakımı yapan kişi	96
Tablo 9.10	Bebeğe doğum sonrası yapılan ilk bakımın zamanlaması	97
Tablo 9.11	Bebeğe doğum sonrası ilk bakımı yapan kişi.....	98
Şekil 9.1	Doğum öncesi bakım kapsamı	84
Şekil 9.2	Doğuma yardım eden kişi	86

10 ÇOCUK SAĞLIĞI

Tablo 10.1	Çocuğun doğumdaki büyüklüğü ve doğum ağırlığı	104
Tablo 10.2	Bilgi kaynağına göre aşılama durumu.....	105
Tablo 10.3	Temel özelliklere göre aşılama durumu	106
Tablo 10.4	Temel özelliklere göre aşı kartı sahipliği ve kartın görülmesi.....	107

Şekil 10.1	Çocukluk dönemi aşılıarı.....	102
------------	-------------------------------	-----

11 ÇOCUKLARIN VE KADINLARIN BESLENME DURUMU

Tablo 11.1	Çocukların beslenme durumu.....	116
Tablo 11.2	Emzirmeye başlama	117
Tablo 11.3	Yaşa göre emzirilme durumu	118
Tablo 11.4	Emzirilme durumuna göre bebek ve küçük çocuk besleme (IYCF) göstergeleri... ..	119
Tablo 11.5	Ortanca emzirme süresi	120
Tablo 11.6	Görüşme tarihinden önceki gün veya gece çocuklara verilen gıdalar ve sıvılar	121
Tablo 11.7	Çocuklarda mikro besin alımı	122
Tablo 11.8	Kadınların beslenme durumu	123
Şekil 11.1	Yaşa göre emzirilme pratikleri.....	112
Şekil 11.2	Emzirme durumuna ilişkin bebek ve küçük çocuk besleme (IYCF) göstergeleri	112
Şekil 11.3	Suriyeli kadınların beslenme durumu	115

12 DÜŞÜKLER VE ÖLÜ DOĞUMLAR

Tablo 12.1	Düşükler ve ölü doğumlar	128
Tablo 12.2	Düşükler ve ölü doğumlar (100 gebelikte).....	128
Tablo 12.3	Yaşam boyu isteyerek düşük deneyimi	129
Tablo 12.4	Yüz gebelikte isteyerek düşükler	129
Tablo 12.5	Yaşa özel ve toplam düşük hızları.....	130
Tablo 12.6	Eğitime göre toplam düşük hızı	130
Şekil 12.1	Gebeliklerin sonlanması	126

13 ERKEN ÇOCUKLUK GELİŞİMİ

Tablo 13.1	Öğrenmenin desteklenmesi	135
Tablo 13.2	Öğrenme materyalleri.....	136
Tablo 13.3	Yetersiz bakım.....	137
Tablo 13.4	Erken çocukluk gelişimi indeksi	137

14 KADINLARIN GÜÇLENMESİ

Tablo 14.1	Halen evli kadınların ve eşlerinin çalışma ve çalışmalarından ücret alma durumu.....	145
Tablo 14.2	Çalışmama nedenleri	146
Tablo 14.3	Mal sahipliği.....	147
Tablo 14.4	Karar almaya katılım.....	147

Tablo 14.5	Temel özelliklere göre kadınların sağlık kararları almaya katılımı	148
Tablo 14.6	Fiziksel şiddete ilişkin tutumlar	149
Tablo 14.7	Eşler arasındaki yaş farkı	150
Tablo 14.8	Eşler arasındaki eğitim farkı	151
Şekil 14.1	Yaşa göre istihdam	140
Şekil 14.2	Mal sahipliği.....	141
Şekil 14.3	Kadınların sağlık konularında karar almaya katılımı.....	142

EK A ÖRNEKLEM TASARIMI

Tablo A.1	Örneklem çerçevesindeki Suriyeli hanehalkının yaşadığı mahalle ve kampların illere göre dağılımı	162
Tablo A.2	Kümelerin örneklem seçimi sonucu elde edilen dağılımı	163
Tablo A.3	Yerleşim yerine göre örneklem uygulaması.....	164

EK B ÖRNEKLEME HATALARININ TAHMİNLERİ

Tablo B.1	Örnekleme hataları hesaplanan değişkenler, 2018 TNSA - Suriye örnekleme .	168
Tablo B.2	Örnekleme hataları, Türkiye toplamı, 2018 TNSA - Suriye örnekleme.....	169
Tablo B.3	Örnekleme hataları, Kamp dışı alanlar, 2018 TNSA - Suriye örnekleme	170
Tablo B.4	Örnekleme hataları, Kamplar, 2018 TNSA - Suriye örnekleme.....	171

EK C VERİ KALİTESİ TABLOLARI

Tablo C.1	Hanehalkı yaş dağılımı	173
Tablo C.2	Uygun kadınların ve görüşme yapılan kadınların yaş dağılımı.....	174
Tablo C.3	Bildirim eksikliği.....	174
Tablo C.4	Takvim yıllarına göre doğumlar	175
Tablo C.5	Ölüm yaşının gün olarak bildirimi	176
Tablo C.6	Ölüm yaşının ay olarak bildirimi.....	177

ÖNSÖZ

Dünyanın birçok yerinde yaşanan göç dalgaları ve teknolojik gelişmeler, içinde bulunduğumuz çağın temel odak noktalarını oluşturmaktadır. Bu dinamizm, hareketlilik ve yenilik yalnızca paradigmatik dönüşümleri değil, yaşamsal ve organizasyonel faaliyetlerin politika ve stratejiler üzerinden uyarlanma ve uygulanma sorunsalını da beraberinde getirmektedir. Bilgi ve politika ilişkisinin en üst düzeyde kurulmasının hayati önem taşıdığı bu dönemde kurumlar ve bireyler arası aktif etkileşim ve iletişim hem yerel düzeyde hem de uluslararası düzeyde işbirliklerine açık olmakla daha mümkün hale gelmektedir. Bu bağlamda, demografik yapısı, sağlık sistemi, göç ve nüfus politikalarıyla Türkiye, sürekli ve hızlı değişim ve gelişim gösteren bir ülke konumundadır ve bu konularda üretilecek bilgi ve politikalar da her zamankinden farklı bir anlam ve değere sahiptir.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü olarak 1968 yılından bu yana gerçekleştirdiğimiz demografik araştırmaların onbirincisi, Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmaları (TNSA) serisinin ise altıncısı olan 2018 TNSA, adı geçen temel odak noktalarını içerecek şekilde kendini yeniden inşa etmiştir. Bu anlamda, Türkiye nüfusuna ek olarak, Türkiye'deki Suriyeli göçmen nüfusu özelinde de oluşturulan örneklem, listeleme ve saha çalışmaları ile üretilen veri açısından ülke genelinde temsiliyeti olan ilk ve en kapsamlı çalışma özelliği taşımaktadır. Türkiye'nin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri açısından, veri temelli olarak izlenmesi son derece önemlidir. Bu amaçla Türkiye için başka veri kaynaklarından elde edilemeyen bazı göstergeler 2018 TNSA kapsamında üretilmiştir. Buna ek olarak, teknolojik gelişmeler ve bundan doğan ihtiyaçlar doğrultusunda çağa uyum sağlamak ve veri kalitesini artırırken zaman-emek-bütçe üçgeninin minimizasyonu tartışmalarına da epistemolojik, ontolojik ve metodolojik olarak katkıda bulunabilmek amacıyla bilgisayar destekli yüz yüze görüşme (CAPI) tekniği bir yenilik olarak tercih edilmiştir.

Tüm bu teorik ve politik arkaplan ışığında, 2018 TNSA 30 aylık bir proje olarak 2018 yılı Mayıs ayında başlamıştır. Örneklem tasarımı ve seçimi ile soru kağıdı tasarım çalışmaları tamamlandıktan sonra, Ağustos-Eylül 2018 tarihleri arasında listeleme çalışması ve Ekim 2018-Şubat 2019 tarihlerinde soru kağıdı uygulama ve veri girişi çalışmaları gerçekleştirilmiştir. 2018 TNSA'da 754 kümede 13.982 hanehalkı ve 15-49 yaş arasındaki 7.345 kadınla görüşmeler tamamlanmıştır.

2018 TNSA'nın gerçekleştirilmesinde birçok kurum ve kişinin çeşitli aşamalarda çok önemli emekleri, payları ve destekleri bulunmaktadır.

2018 TNSA projesini bir AR-GE projesi olarak 1007 Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Projelerini Destekleme Programı kapsamında destekleyen Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu'na; projede Müşteri Kurum olarak yer alan ve çalışmanın her aşamasında katkılarını esirgemeyen T.C. Cumhurbaşkanlığı Bütçe ve Strateji Başkanlığı'na; özellikle saha faaliyeti sırasındaki kıymetli desteklerinden dolayı T.C. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü'ne; örneklem seçimindeki katkıları için Türkiye İstatistik Kurumu'na ve T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne; saha çalışmasının gerçekleştirilmesindeki destekleri için Valiliklere, İl Sağlık Müdürlüğü, İl Göç İdaresi Müdürlüklerine ve UNICEF Türkiye Ofisine teşekkür ediyorum.

2018 TNSA'nın Yönlendirme Komitesi üyelerinin değerli katkılarını ve soru kağıdı tasarımı sırasında destek ve önerilerini esirgemeyen akademisyen, kamu ve uluslararası kurum çalışanlarının katkılarını da takdirle anıyorum.

Araştırma örnekleme seçilmiş hanelerde çalışmaya katılmayı kabul ederek soruları yanıtlayan tüm cevaplayıcılar ile sahada çalışan tüm öndeneme, listeleme, soru kağıdı uygulaması elemanlarının katılımı olmadan bu araştırma gerçekleşmezdi, bu vesile ile emeklerinden dolayı hepsine minnetlerimi sunuyorum.

Veri toplama, veri işleme ve analizi ve İngilizce raporun sonuçlandırılmasındaki ve araştırmanın uluslararası standartlara erişmesindeki katkıları için the DHS Program/ICF International ekibinde emek veren tüm uzmanlara da teşekkür ediyorum.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü'nün yarım yüzyılı aşan demografik araştırmalar serisinin en yenisine her aşamasında verdikleri destek için Rektörümüz Prof. Dr. A. Haluk Özen'e; bu projenin her aşamasında yer alıp, tüm emek ve bilgi birikimlerini vererek araştırmanın gerçekleştirilmesini sağlayan Nüfus Etütleri Enstitüsü'nün öğretim üyeleri, öğretim elemanları, proje bursiyerleri ve idari personelimize şükranlarımı sunuyorum.

Doç. Dr. Alanur Çavlin
Proje Yürütücüsü

ÖZET GÖSTERGELER

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri – 2018 TNSA Suriye Örnekleme

Gösterge	Cinsiyet		Toplam	TNSA tablo numarası
	Erkek	Kadın		
2. Açlığa son				
2.2.1 5 yaş ve altı çocuklarda büyüme geriliğinin yaygınlığı	19,9	14,7	17,4	11.1
2.2.2 5 yaş altı çocuklar arasında kötü beslenmenin yaygınlığı	13,9	10,4	12,3 ^a	11.1
a) 5 yaş altı çocuklar arasında aşırı zayıflık yaygınlığı	2,3	1,4	1,9	11.1
b) 5 yaş altı çocuklar arasında obezite yaygınlığı	11,6	9,0	10,4	11.1
3. Sağlık ve kaliteli yaşam				
3.7.1 Modern yöntemlerle kendi aile planlaması ihtiyacını karşılayabilen üreme çağındaki (15-49 yaş) kadınların oranı	na	37,8	na	7.11
5. Toplumsal cinsiyet eşitliği				
5.6.1 Gebelik önleyici uygulamaların kullanımı, cinsel ilişkileri ve üreme sağlığına ilişkin kendi bilinçli kararlarını veren 15-49 yaş kadınların oranı ¹	na	34,9	na	-
16. Barış, adalet ve güçlü kurumlar				
16.9.1 Yaşa göre, bir sivil otorite tarafından doğumları tescil edilen 5 yaş altı çocukların oranı	79,7	78,4	79,1	2.11

na = Uygun değil

¹ Sadece gebe olmayan halen evli kadınlar için hesaplanmıştır. Ana rapor içinde yer almamaktadır.

^a Bu değer kız ve oğlan çocukları için hesaplanan değerlerin aritmetik ortalamasıdır.

Özet Göstergeler – 2018 TNSA Suriye Örnekleme

Temel Demografik Göstergeler	Aile Planlaması		
Doğurganlık	15-49 yaş arasındaki halen evli kadınların yüzdesi		
15-49 yaşlarındaki kadın başına doğumlar	Araştırma tarihinde yöntem kullanımı:		
Toplam doğurganlık hızı	5,3	Herhangi bir gebeliği önleyici yöntem	43,1
Toplam istenen doğurganlık hızı	4,2	Herhangi bir modern gebeliği önleyici yöntem	24,1
Ölümlülük	Karşılanmamış aile planlaması ihtiyacı olan kadınlar		
1000 doğuma düşen ölüm sayısı	Doğumların arasını açmak için	9,5	
Bebek ölüm hızı	22	Doğum yapmayı sonlandırmak için	11,3
Beş yaş altı ölüm hızı	27	Güvenli Annelik	
Toplumsal cinsiyet eşitliği	Araştırmadan önceki 5 yıl içinde bir doğum yapmış kadınların yüzdesi		
Evlilik	20-24 yaş arası kadınlarda 15 yaş ve 18 yaş öncesi evli olduğunu veya bir eş ile birlikte yaşadığını beyan edenlerin oranı	Doktordan doğum öncesi bakım alan kadınlar	92,9
a) 15 yaş öncesi	9,2	Evde gerçekleşen doğumlar	5,0
b) 18 yaş öncesi	44,8	Doğumu doktor yardımı ile yapmış kadınlar	97,5
Üreme sağlığı	Doğumu takip eden 4 saat içinde doğum sonrası bakım alan kadınlar²	79,5	
Yüksek riskli doğurganlık			
15-19 yaşlarında çocuk doğuran adölesanlar	39,3		
15-19 yaş arası kadınlarda 1.000 kadın başına adölesan doğurganlık hızı ¹	209,0		

¹ 15-19 yaş grubu için hesaplanmış yaşa özel doğurganlık hızına eşdeğerdir. Bu hız araştırma tarihinden önceki üç yıl için hesaplanmıştır ve 15-19 yaşındaki 1.000 kadın başına düşen doğum olarak sunulmuştur.

² Araştırma tarihinden önceki iki yıl içinde canlı doğum yapan kadınlar arasından hesaplanmıştır.

Özet Göstergeler – 2018 TNSA Suriye Örnelemi (Devamı)

Çocuk sağlığı ve refahı

Aşılar

Yaşına uygun tüm aşıları olmuş 12-23 aylık çocuklar (BCG, üç doz DTaP-Hib-IPA, üç doz Hepatit B, OPA'nın ilk dozu ve üç doz PCV) 60,4

Okuryazarlık-sayısal beceri, fiziksel, sosyal-duygusal, öğrenme alanlarının en az üçünde normal gelişim gösteren çocukların oranı³ 74,8

Anne sağlığı ve beslenme

Emzirme

Ortanca emzirme süresi (ay) 13,7

Kadınlarda kötü beslenme

Kronik beslenme yetersizliği olan kadınlar (BKİ<18,5) 3,0

Fazla kilolu kadınlar (30,0>BKİ>=25,0) 28,3

Şişman kadınlar (BKİ>=30,0) 31,7

³ 36-59 aylık çocuklar için hesaplanmıştır.

GİRİŞ VE ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (2018 TNSA) Suriyeli Göçmen Örneklemi Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından yürütülmüştür. Veri toplama faaliyeti 23 Kasım 2018 – 12 Şubat 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın yararlanıcı kurumu T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığıdır. 2018 TNSA'nın gerçekleştirilmesi için gereken mali kaynak, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından 1007 Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Projelerini Destekleme Programı kapsamında sağlanmıştır. ICF International, ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID) tarafından finanse edilen ve dünya genelinde ülkeler tarafından gerçekleştirilen nüfus ve sağlık araştırmalarına finansal ve teknik destek sağlayan DHS programı aracılığıyla teknik destekte bulunmuştur. Türkiye İstatistik Kurumu, İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu (UNICEF) araştırmanın başarılı bir şekilde yürütülmesine yardımcı olan diğer kurum ve organizasyonlar arasında yer almaktadır.

1.1 ARAŞTIRMANIN AMAÇLARI

2018 TNSA Suriyeli Göçmen Örneklemine birincil amacı, Türkiye'deki Suriyeli göçmen nüfusu için ilk kez toplanan hanehalkı düzeyinde demografik ve sağlık göstergelerine ilişkin bilgi sağlamaktır.

2018 TNSA Suriyeli Göçmen Örneklemi ile:

- Doğurganlık ve çocuk ölüm hızları gibi birtakım demografik ve sağlık göstergelerinin hesaplanabilmesi için gerekli olan bilgiler ulusal düzeyde toplanmış,
- Doğurganlık ve çocuk ölümlülüğüne ilişkin düzeyleri ve eğilimleri doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen faktörler hakkında bilgi toplanmış,
- Gebeliği önleyici yöntemler konusunda bilgi ve kullanım düzeyleri ölçülmüş,
- Aşılama, doğum öncesi ve sonrası bakım, doğuma yardımcı olan kişi ve emzirme gibi anne-çocuk sağlığı ile ilgili konularda veri toplanmış,
- Beş yaş altı çocukların ve 15-49 yaş aralığındaki kadınların beslenme durumları ölçülmüş,
- Doğurgan yaşlardaki kadınlar için evlilik, çalışma durumu ve sosyal statüleri ile ilgili veri toplanmış, ve
- Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) göstergeleri ile ilgili veri toplanmıştır.

2018 TNSA ile elde edilen bilgilerin, ülke nüfusunun sağlık durumunu iyileştirmeye yönelik programların ve stratejilerin değerlendirilmesi ve tasarlanmasında karar verici ve yöneticilere yardımcı olması hedeflenmektedir. 2018 TNSA, 2008 TNSA ve 2013 TNSA gibi Türkiye Resmi İstatistik Programının bir parçası olarak kabul edilmiştir. Buna ek olarak, 2018 TNSA, 2019 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programına da dahil edilmiştir.

1.2 ÖRNEKLEM TASARIMI

Farklı örneklem çerçevesi ve Suriyeli nüfus ile ilgili kısıtlı bilgi olması nedeniyle, Suriyeli hanehalklarına ulaşmayı hedefleyen örnekleme tasarımı, ulusal örnekleme tasarımından farklı bir şekilde uygulanmıştır. 2018

TNSA'nın Suriyeli nüfusa yönelik örnekleme tasarımında çok aşamalı, tabakalı küme örnekleme yaklaşımı kullanılmıştır.

Örnekleme tasarımının temel amacı, Türkiye'de yaşayan Suriyeliler için önemli demografik özellikler ve sağlık göstergelerine ilişkin tahminler üretmektir. Suriyeli nüfusa ilişkin veri T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından tutulmaktadır. Türkiye'deki her Suriyeli hanehalkını içeren bir çerçevenin olmaması nedeniyle, örnekleme tasarımı Türkiye'deki en küçük idari birim olan mahallelerin nüfus büyüklüklerine göre yapılmıştır. 2018 TNSA Suriyeli Göçmen Örnekleminde tabakalama sadece bir değışkene göre yapılmıştır. Bu değışken, kampta ve kamp dışından yaşayan nüfus ile ilgilidir.

Örnekleme seçiminin ilk aşaması, mahallelerin her tabakadan ilk örnekleme birimi olarak seçilmesini kapsamaktadır. Örnekleme seçiminin ikinci aşaması olan hanehalklarının seçimi ise, seçilmiş mahallelerde yaşayan Suriyeli hanehalklarını belirleyen saha ekipleri tarafından blok listelerinin hazırlanmasından sonra gerçekleştirilmiştir.

2018 TNSA Suriyeli örnekleminin hedef örnekleme büyüklüğü 100 kümede 2.000 hanehalkı olarak belirlenmiştir. Bu örnekleme büyüklüğü, ulusal örneklemeden elde edilen bilgilerle karşılaştırılabilecek olan temel göstergelerle ilgili kabul edilebilir bir kesinliğin sağlanması için seçilmiştir. Kümelere 15'i kamplardan ve 85'i de kamp dışındaki mahallelerden seçilmiştir. 2018 TNSA Suriyeli örnekleme için her kümeden 20 hanehalkı seçilmiştir.

Ulusal örnekleme olduğu gibi, 2018 TNSA Suriyeli göçmen örnekleminde de seçilen hanelerde genellikle yaşayan ve/veya görüşme tarihinden bir gece önce bu hanelerde kalmış olan 15-49 yaşlarında tüm kadınlar araştırma kapsamında Kadın Soru Kağıdı görüşmesi için uygun olarak kabul edilmişlerdir. Aynı şekilde, 2018 TNSA Suriyeli Göçmen Örnekleme kapsamında, medeni durumdan bağımsız olarak 15-49 yaş aralığındaki bütün kadınlarla görüşmeler yapılmıştır.

Örnekleme tasarımına, seçimine ve uygulamasına ilişkin daha teknik ve ayrıntılı bilgiler EK A'da verilmiştir.

1.3 SORU KAĞITLARI

2018 TNSA Suriyeli Göçmen Örnekleminde 2018 TNSA Türkiye örneklemiyle aynı olan iki soru kağıdı kullanılmıştır: Hanehalkı Soru Kağıdı ve Kadın Soru Kağıdı. DHS programının Model Soru Kağıtlarını temel alan soru kağıtları Türkiye'deki nüfus ve sağlık sorunlarını yansıtabilecek şekilde uyarlanmıştır. Hanehalkı ve kadın soru kağıtları, Suriyeli Göçmen Örnekleminde kullanılması için Arapçaya çevrilmiştir. Anadili Arapça olan ancak Arap harflerini okuyamayan saha personelinin olması nedeniyle soru kağıtlarının çevirisi hem Arap harfleri hem de Latin harfleri ile yapılmıştır.

Hanehalkı Soru Kağıdı, seçilen hanelerde sürekli olarak yaşayan veya ziyaretçi¹ olarak bulunanları saptamak ve hanehalklarının sosyo-ekonomik durumları ile ilgili bilgi toplamak üzere kullanılmıştır. Hanehalkı Soru Kağıdı'nın ilk bölümünde, hanehalkı üyesi veya ziyaretçi olarak hanehalkı listesine yazılmış olan her kişi için yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, medeni durum ve hanehalkı reisine yakınlık derecesi gibi temel bilgiler toplanmıştır. Hanehalkı Soru Kağıdı'nın ilk bölümünün amacı Kadın Soru Kağıdı'nın uygulanacağı kadınları belirlemektir. İkinci bölümde ise hanehalkının yaşadığı konuta ve sahip olunan tüketim mallarına ilişkin sorular yer almıştır.

1 Hanehalkı üyesi olmamakla birlikte, görüşmeden bir gece önce o hanede kalan kişiler "ziyaretçi" olarak tanımlanmaktadır. Ziyaretçiler, *de facto* araştırma nüfusunu oluşturabilmek amacıyla hanehalkı listesine dahil edilmektedir.

Kadın Soru Kağıdı, hanehalkı listesinde yer alan, 15-49 yaş aralığındaki kadınlara uygulanmaktadır. Bu soru kağıdında, aşağıdaki ana konulara yer verilmiştir:

- Temel özellikler
- Göç tarihçesi
- Gebelik, doğum tarihçesi ve doğurganlık tercihleri
- Gebeliği önleyici yöntem bilgisi ve kullanımı
- Doğum öncesi ve sonrası bakım
- Emzirme ve beslenme
- Aşılama
- Erken çocukluk dönemi gelişimi
- Evlilik tarihçesi ve evliliğe ilişkin özellikler
- Kadınların çalışma tarihçesi
- Eş ile ilgili temel bilgiler
- Kadının statüsü
- Kadınların ve çocukların antropometrik ölçümleri

Kadın soru kağıdında bulunan takvim bölümü, Ocak 2013'ten başlayarak araştırmanın yapıldığı aya kadar geçen yaklaşık altı yıllık bir dönemde gerçekleşen doğurganlık ve gebeliği önleyici yöntem kullanımının aylık olarak kaydedilmesi için kullanılmıştır.

2018 TNSA Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu tarafından değerlendirilmiş ve onaylanmıştır.

Türkçe soru kağıtları 2018 TNSA Ana Raporunda EK E'de sunulmuştur (HÜNEE, 2019).

1.4 ANTROPOMETRİ

15-49 yaş kadınlar ve 0-59 ay çocukları için boy ve kilo ölçümleri yapılmıştır.

1.5 ÖN DENEME

Ulusal örnekleme olduğu gibi, 2018 TNSA Suriyeli Göçmen Örnekleme için ön deneme çalışması iki aşamada yapılmıştır. İlk aşamada kağıt soru kağıtları, ikinci aşamada ise bilgisayar destekli soru kağıtları test edilmiştir. Türkçe soru kağıtları Arapçaya çevrilmiş ve soru kağıtları hem Türkçe hem Arapça olarak test edilmiştir. İlk ön deneme eğitimi 25-27 Haziran 2018 tarihleri arasında 14 kişiyle yapılmıştır. Ön deneme sahası 28-30 Haziran 2018 tarihleri arasında Ankara'nın kır ve kent kümelerinde gerçekleştirilmiştir. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra, soru kağıtları, bilgisayar destekli yüz yüze görüşme (CAPI) sistemine aktarılmıştır. CAPI uygulaması için ikinci ön deneme eğitimi, 8-9 Ağustos 2018 tarihlerinden yapılmıştır. CAPI uygulaması için ön deneme saha çalışması, 11-13 Ağustos ve 7-8 Eylül 2018 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Ön denemenin ardından gerekli düzeltmeler yapılmış ve soru kağıtları son hallerini almıştır.

1.6 SAHA PERSONELİ EĞİTİMİ

Saha çalışması için seçilen adaylar Ankara'da tam zamanlı bir eğitime katılmışlardır. Saha ekiplerine 11 Eylül-9 Ekim 2018 tarihleri arasından dört haftalık bir eğitim verilmiştir. Eğitim kapsamında veri toplama, görüşme teknikleri, saha prosedürleri, soru kağıdı içeriği ve boy-kilo ölçümü konusunda bilgiler verilmiştir. Eğitimin ilk

iki haftasında adaylara kağıt soru kağıtlarını nasıl uygulayacakları öğretilmiştir. Son iki haftada ise CAPI uygulaması öğretilmiştir. Eğitimciler sınıf içi soru kağıdı uygulamaları yaptırmışlardır. Saha personeli eğitimi kapsamında Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü ve İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nden gelen uzmanlar tarafından seminerler düzenlenmiştir. Eğitimin son aşamasında, adayların pratik edinebilmeleri için 3 günlük bir pilot çalışma yapılmıştır. Eğitim süresinde gösterdikleri performans ışığında, sahada çalışmasında yer alacak adaylar belirlenmiştir.

1.7 SAHA ÇALIŞMASI

2018 TNSA Suriyeli Göçmen Örnekleminin saha çalışması ekipler halinde yürütülmüştür. Her ekip, 3 kadın görüşmeci, bir erkek ölçümcü, bir kadın listeleme personeli ve bir ekip başı olmak üzere Türkçe ve Arapça bilen 6 kişiden oluşmuştur. 2018 TNSA'nın bursiyerlerinden bir kişi ekip başı ve bir diğeri ise ölçümcü olarak saha çalışmasında görev almışlardır. Nüfus Etütleri Enstitüsünün bir öğretim üyesi saha sorumlusu olarak görev yapmıştır. Enstitünün diğeri öğretim elemanları ekipleri ziyaret ederek denetlemiş ve destek olmuşlardır. Bununla birlikte, ekiplerin çalışması ile ilgili gözlemlerini saha sorumlusuna iletmışlerdir. Saha çalışmasına 3 ekip ile başlanmış ve 23 Kasım 2018 – 12 Şubat 2019 tarihleri arasında 100 kümeden 97'sinde yürütülmüştür.

2018 TNSA Suriyeli Göçmen Örnekleminde her kümeden 20 hanehalkıyla görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler, tabletler aracılığı ile tamamlandıktan sonra Bluetooth ile önce ekip başlarına, ardından ekip başları tarafından merkez veri sistemine gönderilmiştir.

1.8 VERİ İŞLEME

Nüfus Etütleri Enstitüsünün bir öğretim üyesi veri işleme sorumlusu olarak görev yapmıştır Tüm elektronik veri dosyaları merkez ofise aktarılmıştır. Veri işleme çalışmaları, yazılan notların incelenmesi, ikincil veri işleme ve açık uçlu soruların kodlanması faaliyetlerini kapsamaktadır. Veri işleme çalışması için CSPro paket programı kullanılmıştır. Veri kalitesine ilişkin çeşitli değişkenlerin kontrolü için saha çalışması sırasında saha kontrol tabloları alınmıştır. Bu tabloların ışığında saha ekiplerinin performansını yükseltmek için ekiplere özgü geri bildirimler verilmiştir. Veri girişi ve kontrol çalışmaları Şubat 2019'da tamamlanmıştır. Ön sonuçlar Nisan 2019'da hazırlanmıştır. Veri işleme çalışmaları, 2018 TNSA veri işleme ekibinin ICF ziyareti sonrasında Temmuz 2019'da tamamlanmıştır.

1.9 CEVAPLAMA ORANLARI

Hanehalkı ve kadın soru kağıtlarının sonuçları Tablo 1.1'de sunulmuştur. Bilgiler, hanehalkı ve kadın cevaplama oranları da dahil olmak üzere örneklemin tamamı üzerinden verilmiştir. 2018 TNSA için toplam olarak 1.960 hanehalkı seçilmiştir. Araştırmanın listeleme çalışması sırasında bu hanelerden 1.932'sinin uygun olduğu ve görüşme yapılabileceği saptanmıştır. Görüşme için uygun olan hanelerin %95'i (1.826) ile görüşmeler başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir.

Görüşme yapılan 1.826 hanehalkında, 15-49 yaş aralığında 2.391 kadının bireysel görüşme için uygun olduğu saptanmıştır. Görüşmeler bu kadınların 2.216'sı ile başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir (%93). Bireysel görüşme yapılamamasının temel nedeni, hanelere tekrar ziyaretlerinin yapılmasına rağmen, kadınların evde bulunamamış olmasıdır.

Örneklem tasarımına ilişkin daha ayrıntılı bilgiler Ek A'da sunulmuştur.

Tablo 1.1 Hanehalkı ve kişi görüşmelerinin sonuçları

Yerleşim yerine göre hanehalkı sayısı, görüşme sayısı ve cevaplama oranları (ağırlıksız), TNSA 2018 – Suriyeli Göçmen Örneklemi

Sonuç	Yerleşim Yeri		
	Kamp Dışı	Kamp	Toplam
Hanehalkı görüşmeleri			
Seçilen hanehalkı sayısı	1.700	260	1.960
Uygun haneler	1.687	245	1.932
Görüşme yapılan haneler	1.593	233	1.826
Hanehalkı cevaplama oranı ¹	94,4	95,1	94,5
15-49 yaş kadın görüşmeleri			
Uygun kadınlar	2.125	266	2.391
Görüşme yapılan uygun kadınlar	1.963	253	2.216
Uygun kadın cevaplama oranları ²	92,4	95,1	92,7

¹ Görüşme yapılan haneler/Uygun haneler

² Görüşme yapılan kadınlar/Uygun kadınlar

Temel Bulgular

- **İçme suyu ve tuvalet imkânları:** Suriyeli hanehalklarının neredeyse tamamı iyileştirilmiş içme suyu kaynağına ulaşabilmektedir. Hanehalklarının %97'si ise iyileştirilmiş tuvalet imkanlarına sahiptir.
- **Evde sigara kullanımı:** Suriyeli hanelerin %56'sında her gün, %2'sinde ise haftada bir sigara içilmektedir.
- **Hanehalkı kompozisyonu:** Türkiye'de Suriyeli hanehalkı başına ortalama 6 kişi düşmektedir. Hanelerin %10'unda kadınlar hane reisidir.
- **Nüfus kaydı:** Türkiye'de Suriyeli 5 yaş altı çocukların %79'unun nüfus kaydı bulunmaktadır.
- **Okula devam etme:** Türkiye'de 6-13 yaş arası Suriyeli kız çocukların %78'i ilkokul veya ortaokula devam ederken, 6-13 yaş arası Suriyeli oğlan çocukların %74'ü ilkokul veya ortaokula devam etmektedir. Net okullaşma oranı lise düzeyinde 14-17 yaş arası kız çocuklar arasında %17'ye, 14-17 yaş arası oğlan çocuklar arasında %12'ye düşmektedir.

TNSA 2018 Suriyeli Göçmen Örneklemindeki hanehalkı nüfusunun sosyoekonomik özelliklerine ilişkin elde edilen veriler, demografik göstergeler ve sağlık göstergelerini yorumlamak için bilgi sağlamakta ve araştırma temsiliyetinin tahmini bir göstergesi durumundadır. Ayrıca bu bilgi, nüfusun yaşam koşulları hakkında da bilgi vermektedir.

Bu bölümde içme suyu kaynakları, tuvalet imkânları, evde sigara dumanına maruz kalma, hanehalkı refahı, hanehalkı kompozisyonu, hanehalkı nüfusunun eğitim durumu, okula devam etme durumu, nüfus kaydı ve aile ile birlikte yaşama durumu gibi bilgiler sunulmaktadır.

2.1 İÇME SUYU KAYNAKLARI

İyileştirilmiş içme suyu kaynakları

Şebeke suyu, ortak şebeke suyu, umumi çeşme, sondaj, borulu kuyu suyu, korunaklı kuyu veya kaynak suyu, yağmur suyu, tanker/su istasyonu veya küçük tanker ile taşınan su ve şişe suyunu içmektedir.

Örneklem: Hanehalkları

Tablo 2.1 içme suyunun kaynağına ve suyu elde etmenin ne kadar zaman aldığına ilişkin bilgiyi kamp ve kamp dışı nüfusa göre vermektedir. Genel olarak, Türkiye'deki Suriyeli hanelerin neredeyse tamamı iyileştirilmiş içme suyu kaynağına ulaşabilmektedir. Kamptaki ve kamp dışındaki hanehalkları arasında bir

fark bulunmamaktadır. Hanehalklarının %76'sı evde şebeke suyu kullanırken %21'i ise şişe suyu kullanmaktadır. Kampta ve kamp dışında bulunan hanehalklarına göre içme suyu kaynakları oldukça değişmektedir. Kamp dışındaki hanehalklarında yaygın kullanılan içme suyu kaynakları evde şebeke suyu (%76) ve şişe suyu (%21) iken kamptaki hanehalklarında yaygın kullanılan içme suyu kaynakları evde şebeke suyu (%62) ve ortak şebeke suyu/umumi çeşmedir (%28).

Her 10 haneden 9'undan fazlası (%98), evlerinde veya bahçelerinde su olduğunu beyan etmiştir. Kamp dışındaki hanehalklarının %99'unda, kamptaki hanehalklarının ise %95'inde evde veya bahçede içme suyu bulunmaktadır. Evde veya bahçede içme suyu bulunanlar da dahil hanelerin neredeyse tamamı suyu en fazla 30 dakika içerisinde alıp gelebilmektedir.

2.2 TUVALET İMKANLARI

İyileştirilmiş tuvalet imkanları

Başka hanehalkları ile birlikte kullanılmayan tuvalet tiplerini içermektedir: kanalizasyona bağlı tuvalet, foseptik tankları ve çukur; havalandırılan iyileştirilmiş çukur tuvalet; kapalı çukur; ve gübre yapan tuvaletler

Örnekleme: Hanehalkları

Hijyenik atık sisteminin sağlanamaması ciddi bir sağlık sorunu yaratmaktadır. **Tablo 2.2** hijyenik atık sistemine sahip olan hanehalklarının ve de jure hanehalkı nüfusunun oranını göstermektedir. Türkiye'deki Suriyeli hanehalklarının %97'si yalnızca hanede yaşayanlar tarafından kullanılan iyileştirilmiş tuvalet imkanına sahiptir. Bunların %97'si kanalizasyona bağlı tuvalet, %1'inden azı ise kapalı çukurdur. İyileştirilmiş ve paylaşılmayan atık sistemlerine sahip tuvaletler kamp dışında bulunan hanehalklarında (%98) kampta bulunan hanehalklarından (%85) daha yaygındır. Kamplarda bulunan hanelerin %9'u iyileştirilmiş paylaşılan tuvalet imkanlarına sahipken %7'sinde ise hiç tuvalet imkanı yoktur.

2.3 DİĞER KONUT ÖZELLİKLERİ

Konutun fiziksel özellikleri, hanehalkının ekonomik durumunu yansıtmalarının yanı sıra anne ve çocuk sağlığı üzerinde önemli bir çevresel etkiye sahiptir. Zemin malzemesi, yatmak için kullanılan oda sayısı ve evde sigara kullanımı sıklığı gibi konut özelliklerine ilişkin bilgiler **Tablo 2.3**'te gösterilmektedir.

Konutta kullanılan zemin malzemesine bakıldığında, en yaygın kullanılan zemin malzemesi karodur (%39). Onu sırasıyla beton (%32) ve parke (cılalı tahta) (%20) takip etmektedir. Kampta ve kamp dışında bulunan hanehalkları arasında zemin malzemesi açısından azımsanmayacak derecede farklılıklar bulunmaktadır. Kamp dışındaki hanelerin %41'inin zemin malzemesi karo iken kamptaki hanelerde bu oran %5'tir. Kamptaki hanehalklarının %38'i zemin malzemesi marley olan konutlarda yaşamaktadır. Kamp dışındaki hanelerin ise %1'i marley zeminlidir.

2018 TNSA'da hanedeki kalabalıklığın kapsamının değerlendirilmesine yardımcı olması açısından yatmak için kullanılan oda sayısı konusunda da bilgi toplanmıştır. **Tablo 2.3**, hanelerin %76'sında yatmak için kullanılan oda sayısının 1 veya 2, %24'ünde ise yatmak için kullanılan oda sayısının üç veya daha fazla olduğunu göstermektedir. Kamptaki hanelerde yatmak için kullanılan oda başına düşen kişi sayısı kamp dışındaki hanelerden daha yüksektir. Kamp dışındaki hanelerin %25'inde yatmak için kullanılan oda sayısı üç veya daha fazla iken, kamptaki hanelerde bu oran %4'e düşmektedir.

Evde sigara dumanına maruz kalmanın sağlık üzerine zararlı etkileri bulunmaktadır. Türkiye'deki Suriyeli hanelerin %59'unda sigara içilmektedir. Hanelerin %56'sında ise her gün sigara içilmektedir. Kamp dışındaki hanelerde sigara içme yaygınlığı kamptaki hanelerden daha yüksektir (sırasıyla %59 ve %51) (**Tablo 2.3**).

2.4 HANEHALKI REFAHI

Hanehalkı Dayanıklı Tüketim Malları

Hanenin sahip olduğu ev eşyaları ve diğer dayanıklı tüketim malları, hanenin sosyoekonomik seviyesinin iyi bir göstergesidir. **Tablo 2.4** hanelerin sahip oldukları dayanıklı tüketim mallarını yerleşim yerine göre vermektedir. Suriyeli hanelerde %85 oranında bulunan en yaygın ev aleti çamaşır makinesidir. Hanelerin yarısında uydu yayını, %43'ünde gazlı/elektrikli fırın ve %41'inde internet bağlantısı vardır. Kamp dışında bulunan hanehalkları daha çok sayıda dayanıklı tüketim malına sahiptir. Görece az sayıda hanehalkı bir ulaşım aracına sahiptir. Tüm Suriyeli hanehalklarının %3'ü bir ulaşım aracına sahiptir.

2.5 HANEHALKI NÜFUSU VE KOMPOZİSYONU

Hanehalkı

Akrabalık bağı olan veya olmayan, aynı konutta/konutlarda birlikte yaşayan, bir kadın veya erkeğin hanehalkı reisi olduğu, aynı ev düzenini paylaşan ve tek bir birim olduğu düşünülen bir ya da daha fazla kişi.

De facto nüfus

Görüşme tarihinden bir gece önce seçilen hanede kalan tüm kişiler (genellikle yaşayanlar veya ziyaretçiler).

De jure nüfus

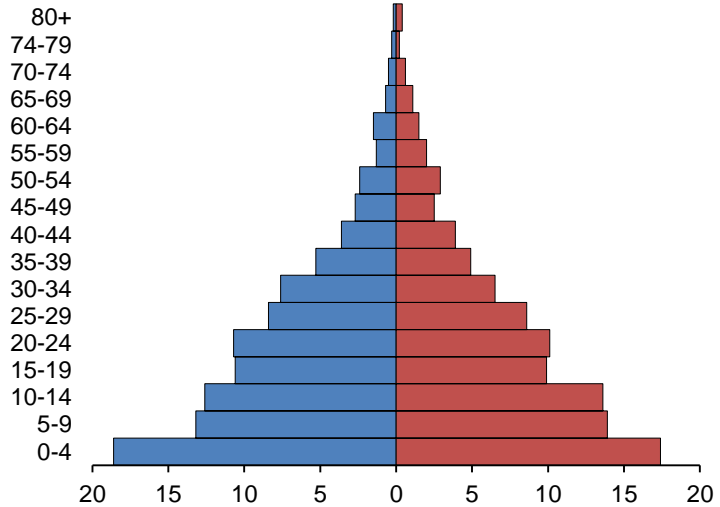
Görüşme tarihinden bir gece önce hanede kalıp kalınmamasına bakılmaksızın, seçilen hanede genellikle yaşayan kişiler

Veri nasıl hesaplandı

Tüm tablolar aksi belirtilmedikçe de facto nüfus temel alınarak oluşturulmuştur.

2018 TNSA Suriyeli örnekleminde görüşülen 1.826 hanede araştırmadan önceki geceyi o hanede geçiren kişi sayısı 10.897'dir (ağırlıklı sayı). Bu kişilerden 5.661'i erkek ve 5.236'sı kadındır (**Tablo 2.5**). Bu sonuç, 100 kadına 108 erkeğin düştüğü bir cinsiyet oranına işaret etmektedir. **Şekil 2.1**'deki nüfus piramidi nüfusun beşli yaş gruplarına göre yaş ve cinsiyet dağılımını göstermektedir. On beş yaş altı çocukların sayısı tüm nüfusun %45'ini oluştururken, adölesanlar (10-19) tüm nüfusun %23'ünü oluşturmaktadır. Nüfusun %2'si ise 65 yaş veya üzerindedir (**Tablo 2.5** ve **Şekil 2.1**).

Şekil 2.1 Nüfus Piramidi
Suriyeli hanehalkı nüfusunun yüzde dağılımı

Hanehalkı reisinin erkek olduğu haneler (%90) küçük farklılıklar göstermekle birlikte çoğunluktadır. Yine kamptaki ve kamp dışındaki hanehalklarına göre küçük farklılıklar göstermekle birlikte, Suriyeli hanehalklarında, hanehalkı başına ortalama olarak 6 kişi düşmektedir. Evlatlık ve/veya öksüz çocukların

yaşadığı hanehalkı oranı ise tüm hanehalklarının %12'sidir; bu oran kamp dışındaki hanehalklarında kamptaki hanehalklarının iki katından fazladır (sırasıyla %13 ve %6) (**Tablo 2.6**).

2.6 ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİ İLE BİRLİKTE YAŞAMA VE EBEVEYNLERİNİN HAYATTA OLMA DURUMU

Öksüz

Bir veya iki ebeveyni ölmüş çocuk

Örnekleme: 18 yaş altı çocuk nüfus

Tablo 2.7 18 yaş altındaki Suriyeli göçmen çocukların %85'inin öz anne ve babasıyla birlikte yaşadığını göstermektedir. Çocukların anne-babalarla birlikte yaşama durumu temel özelliklere göre çok küçük farklılıklar göstermektedir, tek istisna çocukların yaşıdır. Beklendiği gibi, her iki ebeveyni ile birlikte yaşayan çocukların oranı yaşla birlikte azalmaktadır. On sekiz yaş altı çocukların %11'i sadece bir ebeveyni ile birlikte yaşarken, %10'u sadece annesi ile, %2'si sadece babasıyla birlikte yaşamaktadır. Çocukların yaklaşık olarak %5'i diğer ebeveyni öldüğü için sadece bir ebeveyni ile birlikte yaşamaktadır. On sekiz yaş altı çocuklar arasında öz anne ve babasından herhangi biriyle yaşamayan çocukların oranı %3'tür.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Anne veya babası hayatta olmayan Suriyeli göçmen çocukların oranı yaş ile birlikte artmaktadır. 0-4 yaş arası çocukların %2'sinin anne veya babası hayatta değilken, 15-17 yaş arası çocuklar arasında bu oran %13'tür.

2.7 NÜFUS KAYDI

Doğum Kaydı

Nüfus cüzdanı olan veya olmayan ancak doğumu kaydedilen çocuk

Örnekleme: Görüşülen kadınların 5 yaş altı çocukları

Tablo 2.8 resmi olarak doğum kaydı olan 5 yaşından küçük Suriyeli çocukların yüzde dağılımını göstermektedir. Sonuçlar, tüm doğumların %79'unun kayıtlı olduğunu göstermektedir. Nüfusa kayıtlı olma oranlarında çocuğun cinsiyetine göre küçük bir farklılaşma vardır. Nüfusa kayıtlı olma durumu yaş ile birlikte artmaktadır. İki yaşın altındaki çocukların %74'ü nüfusa kayıtlıyken, bu oran 2-4 yaş aralığındaki çocuklar için %83'tür. Yerleşim yerine göre bakıldığında, kampta yaşayan çocukların kamp dışındaki hanehalklarında yaşayan çocuklara göre daha az oranda doğum kaydı vardır (sırasıyla %71 ve %80).

2.8 EĞİTİM

2.8.1 Eğitim Düzeyi

Ortanca eğitim süresi

Nüfusun yarısı ortanca eğitim süresinin daha azını ve nüfusun yarısı ortanca eğitim süresinin daha fazlasını tamamlamıştır.

Örnekleme: 6 yaş ve üzeri de facto hanehalkı nüfusu

Tablo 2.9, 6 yaş ve üstü Suriyeli hanehalkı nüfusunun eğitim düzeyine göre dağılımını göstermektedir. Genel olarak bakıldığında, 6 yaş ve üstü kadınların %40'ı hiç okula gitmemiş veya ilkokulu tamamlamamıştır.

Kadınların %37'si ise ilkokul mezunu veya ortaokulu tamamlamamıştır. Ortaokulu tamamlayan kadınların oranı %13 iken, kadınların %9'u lise ve üzeri seviyede eğitim almıştır. Altı yaş ve üzeri Suriyeli kadınlar arasında ortanca tamamlanmış eğitim süresi 4,5 yıldır.

Türkiye'de Suriyeli erkek hanehalkı nüfusu arasında eğitim seviyesi kadınlara göre biraz daha yüksektir. Altı yaş ve üstü erkeklerin %35'i hiç okula gitmemiş veya ilkokulu tamamlamamıştır. Erkeklerin %38'i ilkokulu bitirmiş, %15'i ise ortaokulu tamamlamıştır. Yaklaşık on erkekten biri (%11) lise veya üzerini tamamlamıştır. Altı yaş ve üzeri Suriyeli erkekler arasında ortanca tamamlanmış eğitim süresi 5,1 yıldır.

Temel özelliklere göre örüntüler

- 20-24 ve 25-29 yaş gruplarında yer alan nüfusun ortanca eğitim süresi her iki cinsiyet için de diğer yaş grupları arasında en yüksektir (sırasıyla kadınlar için 7,6 yıl ve 6,7 yıl, erkekler için 6,9 yıl ve 7,1 yıl). Ortanca tamamlanan eğitim düzeyi, kamp ve kamp dışı alanlara göre değişmemektedir (kadınlar için 4,5 yıl, erkekler için 5,1 yıl).

2.8.2 Okula Devam Etme

Net okullaşma oranları (NOO)

İlkokul, ortaokul veya lise düzeyinde eğitime devam eden okul çağındaki nüfusun yüzdesi

Örnekleme: İlkokul ve ortaokul NOO için 6-13 yaş, lise NOO için 14-17 yaş

Brüt okullaşma oranları (BOO)

İlkokul veya ortaokul düzeyinde eğitime devam eden toplam çocuk sayısının ilkokul veya ortaokul düzeyindeki resmi okul çağı nüfusuna oranı ve lise düzeyinde eğitime devam eden toplam çocuk sayısının lise düzeyindeki resmi okul çağı nüfusuna oranı

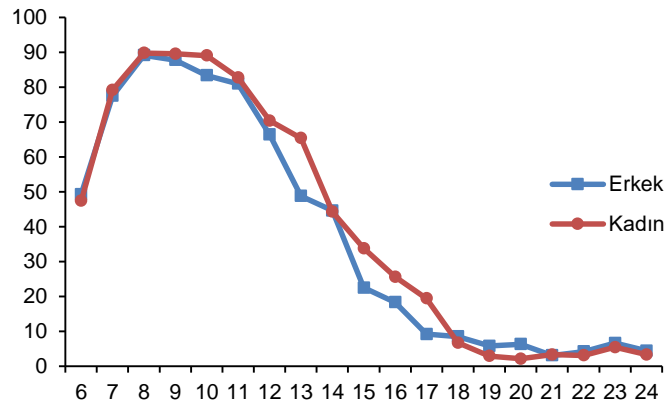
Örnekleme: İlkokul ve ortaokul BOO için 6-13 yaş, lise BOO için 14-17 yaş

TNSA 2018 Suriyeli örnekleminde 6-17 yaş grubundaki hanehalkı nüfusunun araştırma tarihinde okula devam etme durumuna ilişkin bilgi sunulmaktadır. Nüfusun cinsiyete göre yaşa özel okula devam oranları **Şekil 2.2**'de gösterilmektedir.

Okula devam oranları **Tablo 2.10**'da gösterilmektedir. 6-13 yaş arası kız çocukların %78'i ve 6-13 yaş arası oğlan çocukların %74'ü ilkokul veya ortaokula devam etmektedir. Net okullaşma oranı (NOO) ise lise düzeyinde 14-17 yaş arası kız çocuklar arasında %17, 14-17 yaş arası oğlan çocuklar arasında %12'dir.

Brüt okullaşma oranı (BOO), ilkokula devam eden kız çocuklar arasında %85 iken ilkokula devam eden oğlan çocuklar arasında %80'dir. Bu oran ortaokul düzeyindeki kız çocuklar arasında %19, ortaokul düzeyindeki oğlan çocuklar arasında %16'dır.

Şekil 2.2 Yaşa özel okullaşma oranları
Suriyeli hanehalkı nüfusunun yaşa ve cinsiyete göre okullaşma yüzdesi

Eğitimde Cinsiyet Farklılığı İndeksi (ECFİ)

İlkokul veya ortaokula devam eden kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranı ve lise düzeyinde eğitime devam eden kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranı. Bu indeks, cinsiyet farklılığının büyüklüğünü göstermektedir.

Örnekleme: İlkokul, ortaokul ve lise düzeyindeki öğrenciler

İlkokul çağı düzeyinde NOO için eğitimde cinsiyet farklılığı indeksi (ECFİ) 1,06 olarak bulunmuştur. Bu durum, bir miktar daha fazla kız öğrencinin ilkokula devam ettiğini göstermektedir. Ortaokul düzeyinde, kız öğrenciler 1,45 olan ECFİ ile erkek öğrencilerden daha fazladır.

İlkokul çağı düzeyinde BOO için eğitimde cinsiyet farklılığı indeksi (ECFİ) 1,06 olarak bulunmuştur. Bu durum, bir miktar daha fazla kız öğrencinin ilkokula devam ettiğini göstermektedir. Ortaokul düzeyinde, kız öğrenciler 1,23 olan ECFİ ile erkek öğrencilerden daha fazladır.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Kampta ilkokul düzeyindeki NOO ve BOO kamp dışı alanlardan daha yüksektir (kamp için sırasıyla %87 ve %92 iken kamp dışı alanlarda sırasıyla %75 ve %82). Lise düzeyinde, okula kayıtlılıktaki farklılıklar azımsanmayacak durumdadır: kamp için NOO %35 iken kamp dışı alanlar için bu oran %13'tür. BOO ise kamp ve kamp dışı alanlar için sırasıyla %40 ve %16'dır.

TABLO LİSTESİ

Hanehalkı nüfusu ve konut özellikleriyle ilgili daha fazla bilgi için aşağıdaki tablolara bakınız:

- **Tablo 2.1** Hanehalkı içme suyu
- **Tablo 2.2** Hanehalkı tuvalet imkanları
- **Tablo 2.3** Hanehalkı konut özellikleri
- **Tablo 2.4** Hanehalkı dayanıklı tüketim malları
- **Tablo 2.5** Yaş, cinsiyet ve yerleşim yerine göre hanehalkı nüfusu
- **Tablo 2.6** Hanehalkı kompozisyonu
- **Table 2.7** Çocukların ebeveynleriyle yaşama durumu ve öksüz çocuklar
- **Tablo 2.8** Beş yaşından küçük çocukların doğum kaydı
- **Tablo 2.9** Hanehalkı nüfusunun eğitim düzeyi
- **Tablo 2.10** Okullaşma oranları

Tablo 2.1 Hanehalkı içme suyu

Hanehalklarının ve de jure hanehalkı nüfusunun içme suyunun kaynağına, içme suyunun temin edildiği süreye ve yerleşim yerine göre yüzde dağılımı, temel içme suyu hizmeti alanlar ile içme suyu hizmeti sınırlı olan hanehalklarının ve de jure hanehalkı nüfusunun yerleşim yerine göre yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Özellik	Hanehalkı			Nüfus		
	Kamp dışı	Kamp	Toplam	Kamp dışı	Kamp	Toplam
İçme suyunun kaynağı						
İyileştirilmiş kaynak	99,6	100,0	99,6	99,7	100,0	99,7
Evde/bahçede şebeke suyu	76,3	62,2	75,6	79,9	65,4	79,2
Ortak şebeke/çeşme suyu	1,3	27,9	2,5	1,4	26,3	2,5
Sondaj/borulu kuyu suyu	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2
Korunaklı kuyu suyu	0,6	3,0	0,7	0,6	2,4	0,7
Korunaklı kaynak suyu	0,2	0,4	0,2	0,2	0,5	0,2
Şişe suyu/damacana	21,1	6,4	20,5	17,4	5,3	16,9
İyileştirilmiş kaynak	0,3	0,0	0,2	0,2	0,0	0,1
Korunaksız kuyu suyu	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
Korunaksız kaynak suyu	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Yüzey suyu	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
Diğer	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
İçme suyunu temin etme süresi (gidiş-dönüş)						
Su kaynağı evde/bahçede ¹	98,6	94,8	98,4	98,4	93,7	98,2
30 dakika veya daha az	1,3	4,3	1,5	1,5	5,4	1,7
30 dakikadan daha uzun	0,1	0,9	0,1	0,1	0,9	0,1
Bilmiyor/cevapsız	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Temel içme suyu hizmeti alanların yüzdesi ²	99,5	99,1	99,5	99,6	99,1	99,6
İçme suyu hizmeti sınırlı olanların yüzdesi ³	0,1	0,9	0,1	0,1	0,9	0,1
Hanehalkı sayısı/nüfus	1.740	86	1.826	10.430	480	10.911

¹ Bahçede şebeke suyu ile temin etme süresi gidiş-dönüş sıfır dakika olan içme suyu

² İyileştirilmiş kaynaktan gelen ve evden/bahçeden ya da gidiş-dönüş 30 dakika veya daha az sürede temin edilen içme suyu olarak tanımlanır. Ayrı olarak gösterilmeyen ancak güvenli şekilde kullanılan içme suyu da dahildir.

³ İyileştirilmiş kaynaktan gelen ve gidiş-dönüş 30 dakikadan daha uzun sürede temin edilen içme suyu

Tablo 2.2 Hanehalkı tuvalet imkanları

Yerleşim yeri temelinde, hanehalklarının ve de jure hanehalkı nüfusunun tuvalet tipine göre yüzde dağılımı, tuvalet imkanı olan hanehalklarının ve de jure hanehalkı nüfusunun tuvaletin bulunduğu yere göre yüzde dağılımı, temel tuvalet altyapısı olan hanehalklarının ve de jure hanehalkı nüfusunun yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Tuvalet tipi ve tuvaletin bulunduğu yer	Hanehalkı			Nüfus		
	Kamp dışı	Kamp	Toplam	Kamp dışı	Kamp	Toplam
İyileştirilmiş, ortak kullanılmayan tuvalet						
Kanalizasyona bağlı	97,6	84,5	97,0	97,6	83,7	97,0
Kapalı çukur	0,3	0,0	0,3	0,4	0,0	0,3
İyileştirilmiş, ortak kullanılan tuvalet						
Kanalizasyona bağlı	1,8	8,6	2,1	1,9	8,5	2,2
Kapalı çukur	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
İyileştirilmemiş tuvalet						
Açık çukur	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
Tuvalet yok/çalılık/arazi	0,1	6,9	0,4	0,1	7,8	0,4
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Hanehalkı sayısı/nüfus	1.740	86	1.826	10.430	480	10.911
Tuvaletin bulunduğu yer						
Evin içinde	87,2	90,8	87,3	86,4	90,8	86,5
Evin dışında	12,0	9,2	11,9	12,9	9,2	12,7
Başka bir yerde	0,8	0,0	0,8	0,8	0,0	0,8
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Tuvalet imkanı olan hanehalkı sayısı/nüfus	1.738	80	1.818	10.423	443	10.865
Temel tuvalet altyapısı olanların yüzdesi¹	97,9	84,5	97,3	97,9	83,7	97,3
Hanehalkı sayısı/nüfus	1.740	86	1.826	10.430	480	10.911

¹İyileştirilmiş ve başka hanehalkları ile paylaşılmayan tuvalet olarak tanımlanır. Ayrı olarak gösterilmeyen ancak güvenli şekilde olan tuvalet imkanları da dahildir.

Tablo 2.3 Hanehalkı konut özellikleri

Konut özelliklerine, evde sigara içme sıklığına ve yerleşim yerine göre hanehalklarının ve de jure hanehalkı nüfusunun yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Konut özellikleri	Hanehalkı			Nüfus		
	Kamp dışı	Kamp	Toplam	Kamp dışı	Kamp	Toplam
Zemin malzemesi						
Toprak	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Tahta	1,3	6,0	1,5	1,3	6,5	1,5
Parke/cilalı parke	19,7	22,3	19,8	17,9	20,7	18,0
Karo	40,7	4,7	39,0	41,1	5,5	39,6
Beton	32,8	7,7	31,7	34,1	7,4	32,9
Halıfleks	1,2	0,0	1,2	1,1	0,0	1,0
Marley	0,6	37,8	2,4	0,6	38,9	2,3
Mozaik	0,8	0,0	0,7	0,7	0,0	0,6
Laminant	2,6	11,6	3,0	2,9	10,4	3,2
Diğer	0,3	9,9	0,8	0,3	10,6	0,7
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yatak odası sayısı						
1	32,8	32,2	32,8	22,5	24,6	22,6
2	42,6	63,5	43,6	42,7	67,3	43,8
3 veya daha fazla	24,6	4,3	23,6	34,8	8,2	33,6
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ev içinde sigara içme sıklığı						
Her gün	56,8	48,9	56,4	58,5	51,3	58,1
Haftalık	1,9	2,1	1,9	1,9	2,3	1,9
Aylık	0,3	0,4	0,3	0,2	0,5	0,2
Ayda birden az	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Hiçbir zaman	41,0	48,5	41,4	39,4	46,0	39,7
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Hanehalkı sayısı/nüfus	1.740	86	1.826	10.430	480	10.911

Tablo 2.4 Hanehalkı dayanıklı tüketim malları

Dayanıklı tüketim mallarına ve çeşitli ulaşım araçlarına sahip olan hanehalklarının yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Dayanıklı tüketim malları	Yerleşim yeri		Toplam
	Kamp dışı	Kamp	
Ev eşyaları			
LED/LCD televizyon	14,1	12,9	14,1
Bilgisayar	6,5	1,3	6,3
Derin dondurucu	5,8	1,7	5,6
Gazlı/elektrikli fırın	43,7	37,8	43,4
Mikrodalga	1,0	0,0	1,0
Bulaşık makinesi	1,4	0,9	1,4
Çöp öğütücüsü	0,3	0,0	0,3
Çamaşır makinesi	85,9	56,7	84,5
Çamaşır kurutma makinesi	1,3	0,9	1,3
Ütü	28,8	13,7	28,0
Elektrik süpürgesi	22,7	5,2	21,9
Ev sinema sistemi	0,1	0,0	0,1
Çay/kahve makinesi	0,6	0,9	0,6
Su ısıtıcısı	3,1	2,1	3,1
Mutfak robotu/blender	5,5	1,7	5,3
Ödemeli TV yayınları (Kablo TV, Digitürk, D-Smart vb.)	0,1	0,0	0,1
Uydu yayını	49,5	62,2	50,1
İnternet bağlantısı	42,9	3,4	41,1
Klima	3,1	12,0	3,6
Ulaşım aracı			
Araba	2,8	3,9	2,9
Ticari araç	0,4	0,0	0,4
Traktör	0,1	0,0	0,1
Hanehalkı sayısı	1.740	86	1.826

Tablo 2.5 Yaş, cinsiyet ve yerleşim yerine göre hanehalkı nüfusu

De facto hanehalkı nüfusunun yaş gruplarına, cinsiyete ve yerleşim yerine göre yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Yaş	Kamp dışı			Kamp			Toplam		
	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
<5	18,6	17,4	18,0	19,0	16,5	17,7	18,6	17,4	18,0
5-9	13,2	13,9	13,5	19,1	16,9	18,0	13,4	14,0	13,7
10-14	12,6	13,6	13,1	13,9	16,0	15,0	12,7	13,7	13,2
15-19	10,6	9,9	10,2	9,3	7,3	8,3	10,5	9,8	10,2
20-24	10,7	10,1	10,4	4,1	7,0	5,6	10,4	9,9	10,2
25-29	8,4	8,6	8,5	5,4	6,9	6,1	8,2	8,5	8,4
30-34	7,6	6,5	7,1	5,5	6,4	6,0	7,5	6,5	7,1
35-39	5,3	4,9	5,1	6,5	6,2	6,4	5,3	5,0	5,1
40-44	3,6	3,9	3,8	5,4	4,3	4,8	3,7	4,0	3,8
45-49	2,7	2,5	2,6	3,9	2,4	3,2	2,7	2,5	2,6
50-54	2,4	2,9	2,6	2,4	2,7	2,6	2,4	2,9	2,6
55-59	1,3	2,0	1,6	1,6	2,9	2,2	1,3	2,0	1,7
60-64	1,5	1,5	1,5	0,9	1,2	1,1	1,5	1,5	1,5
65-69	0,7	1,1	0,9	1,6	0,8	1,2	0,8	1,1	0,9
70-74	0,5	0,6	0,5	0,5	0,9	0,7	0,5	0,6	0,5
75-79	0,3	0,2	0,2	0,5	0,6	0,5	0,3	0,2	0,2
80 +	0,2	0,4	0,3	0,5	0,8	0,6	0,2	0,5	0,3
Bilmiyor/cevapsız	0,1	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Bağımlılık göstergeleri yaş grupları									
0-14	44,4	44,9	44,6	52,0	49,4	50,7	44,7	45,1	44,9
15-64	53,9	52,9	53,4	45,0	47,4	46,2	53,5	52,6	53,1
65+	1,7	2,2	1,9	3,0	3,0	3,0	1,7	2,3	2,0
Bilmiyor/cevapsız	0,1	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Çocuk ve yetişkin nüfuslar									
0-17	50,7	49,8	50,3	57,7	54,3	55,9	51,0	50,0	50,5
18+	49,3	50,2	49,7	42,3	45,6	44,0	49,0	50,0	49,4
Bilmiyor/cevapsız	0,1	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Adölesanlar 10-19	23,2	23,5	23,3	23,2	23,3	23,3	23,2	23,5	23,3
Kişi sayısı	5.428	4.995	10.423	233	241	473	5.661	5.236	10.897

Tablo 2.6 Hanehalkı kompozisyonu

Yerleşim yerine göre hanehalklarının, hanehalkı reisinin cinsiyetine ve hanehalkı büyüklüğüne göre yüzde dağılımı, ortalama hanehalkı büyüklüğü ve 18 yaş altı öksüz ve yetim olan çocukların yaşadığı hanehalklarının yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Özellik	Yerleşim yeri		Toplam
	Kamp dışı	Kamp	
Hanehalkı reisinin cinsiyeti			
Erkek	83,2	86,6	84,0
Kadın	16,8	13,4	16,0
Toplam	100,0	100,0	100,0
Hanehalkı üyelerinin sayısı			
1	0,7	0,9	0,7
2	6,2	8,6	6,3
3	9,1	9,9	9,1
4	14,2	15,9	14,3
5	18,3	14,2	18,1
6	16,4	18,0	16,5
7	12,3	16,3	12,5
8	7,7	5,2	7,6
9+	15,1	11,2	14,9
Toplam	100,0	100,0	100,0
Ortalama hanehalkı büyüklüğü	6,0	5,6	6,0
18 yaş altı öksüz/yetim ve evlatlık çocukların yaşadığı hanelerin yüzdesi			
Her iki ebeveyni hayatta olmayan çocuklar	0,3	0,0	0,3
Ebeveynlerinden biri hayatta olmayan çocuklar ¹	7,3	5,2	7,2
Evlatlık çocuklar ²	6,9	1,3	6,6
Evlatlık ve/veya öksüz çocuklar	12,5	6,4	12,2
Hanehalkı sayısı	1.740	86	1.826

Not: Bu tablo de jure (genellikle o evde yaşayan) hanehalkı üyelerini esas alır.

¹ Ebeveynlerden biri ölen ancak diğerinin hayatta olup olmadığı bilinmeyen çocuklar da dahildir.

² Evlatlık çocuklar 18 yaşından küçük olup hanede ne annesiyle ne de babasıyla yaşayan çocuklardır. Anne ve/veya baba hayattadır.

Tablo 2.7 Çocukların ebeveynleriyle yaşama durumu ve öksüz çocuklar

18 yaş altı de jure çocukların birlikte yaşadıkları ebeveynlerine, ebeveynlerinin hayatta olma durumlarına ve temel özelliklere göre yüzde dağılımı ile ebeveynlerden sadece biri hayatta olan veya her ikisi de hayatta olmayan çocukların temel özelliklere göre yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Temel özellik	Anneyle yaşıyor ama babayla yaşamıyor		Babayla yaşıyor ama anneyle yaşamıyor		Her ikisiyle de yaşamıyor						Biyolojik anne-babayla birlikte yaşamayanların yüzdesi	Anne-babadan biri veya her ikisi hayatta olmayanların yüzdesi ¹	Çocuk sayısı	
	Anne-baba ile birlikte	Baba hayatta	Baba hayatta değil	Anne hayatta	Anne hayatta değil	Her ikisi de hayatta	Sadece baba hayatta	Sadece anne hayatta	Her ikisi de hayatta değil	Anneye/babaya ait eksik bilgi				Toplam
Yaş														
0-4	91,7	5,2	1,7	0,6	0,2	0,4	0,0	0,1	0,0	0,2	100,0	0,5	2,0	1.962
<2	93,1	5,5	0,9	0,4	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,1	0,9	848
2-4	90,6	4,9	2,2	0,8	0,4	0,6	0,0	0,2	0,0	0,3	100,0	0,8	2,8	1.114
5-9	88,4	4,3	4,8	0,8	0,2	0,4	0,0	0,3	0,1	0,7	100,0	0,8	5,4	1.501
10-14	82,1	6,1	6,2	1,3	1,2	1,5	0,2	0,5	0,1	0,8	100,0	2,2	8,2	1.434
15-17	65,1	6,5	7,1	1,5	1,6	12,9	0,9	2,3	0,9	1,2	100,0	17,0	12,8	613
Cinsiyet														
Erkek	84,9	5,3	4,5	1,1	0,7	2,1	0,0	0,5	0,3	0,5	100,0	2,8	6,0	2.891
Kadın	85,8	5,3	4,1	0,8	0,5	2,1	0,2	0,5	0,0	0,6	100,0	2,9	5,4	2.619
Yerleşim yeri														
Kamp dışı	85,1	5,4	4,3	1,0	0,6	2,2	0,1	0,5	0,1	0,6	100,0	3,0	5,8	5.241
Kamp	89,8	3,5	4,2	0,7	0,7	0,1	0,0	0,0	0,0	1,0	100,0	0,1	4,9	270
Toplam <15	87,9	5,2	3,9	0,9	0,5	0,7	0,0	0,3	0,0	0,5	100,0	1,1	4,8	4.898
Toplam <18	85,3	5,3	4,3	0,9	0,6	2,1	0,1	0,5	0,1	0,6	100,0	2,9	5,7	5.510

Not: Bu tablo de jure (genellikle o evde yaşayan) hanehalkı üyelerini esas alır.

¹Babası hayatta olmayan, annesi hayatta olmayan ve her ikisi de hayatta olmayan çocuklar ile ebeveynlerden biri ölen ancak diğerinin hayatta olup olmadığı bilinmeyen çocuklar dahildir.

Tablo 2.8 Beş yaş altı çocukların doğum kaydı

Beş yaş altı de jure çocuklar arasından, resmi olarak doğum kaydı olanların temel özelliklere göre yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Temel özellik	Doğum kaydı:			Toplam	Çocuk sayısı
	Var	Yok	Cevapsız		
Yaş					
<2	73,8	26,0	0,3	100,0	807
2-4	83,3	16,5	0,2	100,0	1.025
Çocuğun cinsiyeti					
Erkek	79,7	20,0	0,2	100,0	971
Kadın	78,4	21,4	0,2	100,0	861
Yerleşim yeri					
Kamp dışı	79,5	20,3	0,2	100,0	1.752
Kamp	70,7	29,3	0,0	100,0	80
Toplam	79,1	20,7	0,2	100,0	1.832

Tablo 2.9 Hanehalkı nüfusunun eğitim düzeyi

Hanehalkındaki 6 yaş ve üzeri de facto nüfusun en son tamamladığı eğitim düzeyine, temel özelliklere ve cinsiyete göre yüzde dağılımı ile ortanca eğitim süresi, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Temel özellik	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	İlkokul ¹	Ortaokul ²	Lise ve üzeri ³	Bilmiyor/ cevapsız	Toplam	Kadın sayısı	Tamamlanan ortanca eğitim süresi
KADIN								
Yaş								
6-9	98,9	1,1	0,0	0,0	0,0	100,0	583	0,2
10-14	43,7	47,1	9,2	0,0	0,0	100,0	719	3,4
15-19	18,4	51,2	22,6	7,1	0,6	100,0	511	5,8
20-24	11,3	41,2	29,0	18,2	0,4	100,0	521	7,6
25-29	16,9	40,8	17,8	24,5	0,0	100,0	447	6,7
30-34	22,1	49,0	14,2	14,1	0,6	100,0	342	5,6
35-39	25,8	49,7	13,0	11,5	0,0	100,0	260	5,5
40-44	22,1	54,9	10,7	12,3	0,0	100,0	207	5,5
45-49	39,4	44,1	10,2	6,1	0,3	100,0	131	5,0
50-54	60,4	28,5	6,8	3,6	0,7	100,0	151	0,0
55-59	69,6	19,2	5,1	6,2	0,0	100,0	106	0,0
60-64	74,9	13,9	7,0	2,8	1,4	100,0	78	0,0
65+	83,8	10,7	0,9	4,6	0,0	100,0	119	0,0
Bilmiyor/cevapsız	*	*	*	*	*	100,0	0	*
Yerleşim yeri								
Kamp dışı	40,3	37,2	13,2	9,0	0,2	100,0	3.983	4,5
Kamp	39,7	39,5	14,1	6,5	0,2	100,0	192	4,5
Toplam	40,3	37,3	13,2	8,9	0,2	100,0	4.175	4,5
ERKEK								
Temel özellik	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	İlkokul ¹	Ortaokul ²	Lise ve üzeri ³	Bilmiyor/ cevapsız	Toplam	Erkek sayısı	Tamamlanan ortanca eğitim süresi
Yaş								
6-9	98,3	1,5	0,0	0,0	0,2	100,0	638	0,3
10-14	47,2	44,9	7,9	0,0	0,0	100,0	717	3,2
15-19	24,2	53,3	18,7	3,7	0,2	100,0	595	5,3
20-24	14,1	44,3	25,7	15,1	0,9	100,0	589	6,9
25-29	15,5	38,6	16,7	26,5	2,7	100,0	466	7,1
30-34	16,7	44,9	16,9	20,8	0,8	100,0	427	6,0
35-39	17,5	46,3	20,7	14,8	0,7	100,0	300	5,8
40-44	13,1	50,1	23,6	12,0	1,2	100,0	207	6,0
45-49	24,1	37,2	17,4	20,3	0,9	100,0	154	5,9
50-54	21,6	35,8	21,0	20,5	1,1	100,0	133	6,0
55-59	16,6	48,2	17,1	18,1	0,0	100,0	75	6,0
60-64	34,6	27,3	12,1	20,8	5,2	100,0	84	5,3
65+	39,6	23,8	15,7	19,8	1,1	100,0	98	5,2
Bilmiyor/cevapsız	*	*	*	*	*	100,0	3	*
Yerleşim yeri								
Kamp dışı	34,8	38,3	14,9	11,2	0,8	100,0	4.306	5,1
Kamp	35,2	34,1	18,7	10,8	1,2	100,0	181	5,1
Toplam	34,8	38,2	15,0	11,2	0,8	100,0	4.487	5,1

* Ağırlıksız gözlem sayısı 25'ten daha azdır.

¹ İlkokulda 4. veya 5. sınıfı tamamlayanlar

² Ortaokulda 3. veya 4. sınıfı tamamlayanlar

³ Lise veya üzerinde en az 3 yılı tamamlayanlar

Tablo 2.10 Okullaşma oranları

De facto hanehalkı nüfusunun okul düzeyine, cinsiyete ve temel özelliklere göre net okullaşma oranları (NOO), brüt okullaşma oranları (BOO) ve Eğitimde Cinsiyet Farklılığı İndeksi (ECFİ), 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellik	Net okullaşma oranı ¹				Brüt okullaşma oranı ²			
	Erkek	Kadın	Toplam	Eğitimde cinsiyet farklılığı indeksi ³	Erkek	Kadın	Toplam	Eğitimde cinsiyet farklılığı indeksi ³
İLKOKUL VE ORTAOKUL								
Yerleşim yeri								
Kamp dışı	73,0	77,5	75,2	1,06	79,5	84,5	81,9	1,06
Kamp	84,9	88,9	86,9	1,05	90,7	94,2	92,4	1,04
Toplam	73,6	78,2	75,8	1,06	80,1	85,1	82,5	1,06
LİSE								
Yerleşim yeri								
Kamp dışı	11,0	15,4	13,0	1,40	15,3	17,7	16,4	1,16
Kamp	24,5	46,8	35,0	1,91	26,4	55,3	40,0	2,09
Toplam	11,6	16,8	13,9	1,45	15,8	19,4	17,4	1,23

¹ İlkokul ve ortaokul için NOO, ilkokul ve ortaokula gidenler arasından ilkokul ve ortaokul çağındaki (6-13 yaş) nüfusun yüzdesidir. Lise için NOO, liseye gidenler arasından lise çağındaki (14-17) nüfusun yüzdesidir. Tanımı gereği NOO, yüzde100'ü geçemez.

² İlkokul ve ortaokul için BOO, tüm ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin, resmi olarak belirlenen, ilkokul ve ortaokul çağındaki nüfus içindeki yüzdesi olarak ifade edilir. Lise için BOO, liseye giden tüm öğrencilerin, resmi olarak belirlenen ve lise çağındaki nüfus içindeki yüzdesi olarak ifade edilir. Eğer ilgili eğitim seviyesinde yaşı büyük veya küçük olan çok sayıda çocuk varsa, BOO yüzde 100'ün üzerine çıkabilir.

³ İlkokul ve ortaokul için Eğitimde Cinsiyet Farklılığı İndeksi, ilkokul ve ortaokul çağındaki kız çocuklarının NOO (BOO) değerinin, oğlan çocukların NOO (BOO) değerine oranıdır. Lise için Eğitimde Cinsiyet Farklılığı İndeksi, lise çağındaki kız çocuklarının NOO (BOO) değerinin, oğlan çocukların NOO (BOO) değerine oranıdır.

KADINLARIN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Temel Bulgular

- **Cevaplayıcıların temel özellikleri:** Suriyeli göçmen kadınların %78'i evli ve %96'sı kamp dışında yaşamaktadır.
- **Eğitim:** Suriyeli kadınların %19'u hiç okula gitmemiş ve %47'si ilkokulu bitirmiş iken %20'si ortaokulu tamamlamıştır.
- **Kitle iletişim araçlarına erişim:** 15-49 yaşlarındaki Suriyeli kadınların %4'ü haftada en az bir kez gazete veya dergi okumaktadır. Gazete veya dergi okuma yüzdesi eğitim seviyesi arttıkça artmaktadır.
- **Çalışma durumu:** Suriyeli kadınların büyük çoğunluğu (%82) araştırma tarihinden önceki 12 ayda çalışmamış veya daha önce hiç çalışmamıştır. Kadınların %9'u halen çalışmaktadır.
- **Sağlık sigortası:** Suriyeli kadınların %93'ü herhangi bir sağlık sigortası kapsamındadır.

Bu bölüm, Türkiye'deki doğurganlık yaşlarındaki Suriyeli göçmen kadınların yaş, medeni durumu, yerleşim yeri, eğitim, medya kullanımı, hanehalkı refah düzeyi gibi temel demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri hakkında bilgi vermektedir. Bu bilgi, Suriyeli kadınların üreme sağlığı davranışlarını ve genel sağlık durumlarını anlamak açısından yararlıdır. Bu bölümde, ayrıca, kadın istihdamı ve çalışan kadınların işteki statüsüne, sosyal güvenlik ve sağlık sigortasına ilişkin ayrıntılı bilgi de sunulmaktadır. Doğurganlık çağındaki Suriyeli göçmen kadınlara ilişkin bu bölümde özetlenen bulgular, sonraki bölümlerde ele alınan demografik olayları daha iyi anlamaya yardımcı olacaktır.

3.1 CEVAPLAYICILARIN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Tablo 3.1 araştırmada görüşme yapılan 15-49 yaş arası 2.216 Suriyeli kadının temel özelliklerini göstermektedir. Kadınlarla yapılan bireysel görüşme sırasında kadınların yaşlarının belirlenebilmesi için iki soru sorulmuştur: "Hangi ay ve yılda doğdunuz?" ve "Kaç yaşındasınız?". Görüşmeciler, cevaplayıcıların yaşlarını ve doğum tarihlerini bilmedikleri durumlarda uygulayacakları irdeleme yolları konusunda eğitilmiştir. Yaşın irdeleme sonucunda yine de öğrenilemediği durumlarda son çare olarak cevaplayıcının yaşına ilişkin en iyi tahminini alması istenmiştir. Suriyeli kadınların %44'ü 30 yaşından küçüktür. Suriyeli göçmen kadınların %78'i evli, %17'u hiç evlenmemiş, %2'si boşanmış veya ayrılmış ve %3'ünün eşi ölmüştür.

Table 3.1'e göre Suriyeli göçmen kadınların çoğunluğu kamp dışında yaşıyor iken kadınların sadece %4'ü kamplarda yaşamaktadır. Suriyeli kadınların temel özelliklerindeki farklılıklar için, bkz. **Tablo 3.1**.

3.2 EĞİTİM VE OKURYAZARLIK

Okuryazarlık

Ortaokul üzeri eğitim seviyesine sahip cevaplayıcılar okuryazar olarak kabul edilmiştir. Diğer cevaplayıcılara yazılı bir cümle gösterilmiş ve cevaplayıcılardan bu cümleyi yüksek sesle okuması istenmiştir. Cümlelerin tamamını veya bir kısmını okuyabilen cevaplayıcılar okuryazar olarak kabul edilmiştir.

Örneklem: 15-49 yaş arası kadınlar

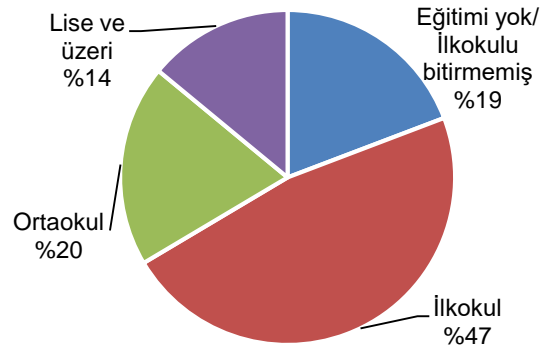
Tablo 3.2 araştırmaya katılan kadınların eğitim düzeyinin yüzde dağılımını göstermektedir. Sonuçlara göre, kadınların %20'si ortaokulu tamamlamıştır (**Tablo 3.2** ve **Şekil 3.1**). Kadınların %47'si sadece ilkokulu bitirmiştir. Suriyeli kadınların yaklaşık %19'u hiç eğitim almamış ya da ilkokulu bitirmemiştir (**Şekil 3.1**). Suriyeli kadınlar için tamamlanan ortanca eğitim süresi 5,9 yıldır.

Tablo 3.3, Suriyeli kadınların yaş ve yerleşim yerine göre okuryazarlık düzeylerini göstermektedir. Bu soru ilkokulu veya ortaokulu tamamlamış kadınların %80'ine sorulmuştur. Genel olarak, Suriyeli göçmen kadınların %78'i okuryazardır. Eğitimi olmayan veya ilkokul veya ortaokulu tamamlayan Suriyeli kadınların %47'si kartın üstündeki cümlelerin hepsini okuyabiliyor iken, kadınların %11'i cümlelerin yalnızca bir kısmını okuyabilmekte, %22'si ise hiç okuyamamaktadır.

Temel özelliklere göre örüntüler

- **Table 3.2**'deki sonuçlara göre 45-49 yaş grubundaki Suriyeli göçmen kadınların %43'ü hiç eğitim almamış ya da ilkokulu bitirmemiştir; bu oran 20-24 yaş grubundaki Suriyeli kadınlarda sadece %10'dur. 15-19 yaş grubundaki kadınların %53'ü, 20-24 yaş grubundaki kadınların ise %44'ü ilkokulu tamamlamıştır. 20-24 yaş grubundaki Suriyeli kadınların %30'u ortaokul mezunu iken 25-29 yaş grubundaki kadınların %19'u orta okul düzeyinde sahiptir.
- Tamamlanan ortanca eğitim süresi kamplarda yaşayan ve kamp dışında yaşayan Suriyeli kadınlar için aynıdır (5,9 yıl) (**Table 3.2**).
- Beklendiği gibi, 40-44 yaş grubu hariç, okuryazarlık oranı yaşın artmasıyla azalmaktadır. Okuryazarlık oranı 15-19 yaş grubundaki Suriyeli kadınlar için %84 iken 45-49 yaş grubunda %55'tir (**Table 3.3**).
- Kamplarda yaşayan Suriyeli kadınların okuryazar olma olasılığı kamp dışında yaşayan Suriyeli kadınlardan daha fazladır (sırasıyla %83 ve %78).

Şekil 3.1 Cevaplayıcıların eğitim düzeyi 15-49 yaş arasındaki Suriyeli kadınların devam ettikleri veya tamamladıkları en yüksek eğitim düzeyinin yüzde dağılımları

3.3 KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARINA ERİŞİM

Kitle iletişim araçlarına erişim

Cevaplayıcılara ne sıklıkla gazete veya dergi okudukları sorulmuştur. *Haftada en az bir kez* cevabını verenlerin düzenli olarak kitle iletişim araçlarına eriştikleri kabul edilmiştir.

Örneklem: 15-49 yaş grubu kadınlar

Suriyeli göçmen kadınların kitle iletişim araçlarına erişimine ilişkin veriler, eğitim programlarının geliştirilmesinde ve her türlü bilginin, özellikle de aile planlaması ve diğer önemli sağlık konularıyla ilgili bilgilerin yayılmasında büyük önem taşırlar.

Tablo 3.4, 15-49 yaş arası Suriyeli kadınların temel özelliklere göre belirli bir iletişim aracına erişim yüzdelerini göstermektedir. 2018 TNSA Suriye örnekleminde elde edilen sonuçlara göre kadınların %4'ü haftada en az bir kez gazete veya dergi okumaktadır.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Yerleşim yerine göre, kamp dışında yaşayan Suriyeli göçmen kadınların haftada en az bir kez gazete veya dergi okuduğunu belirtme oranları daha fazladır (%4).
- Gazete veya dergi okuma oranı eğitim seviyesi arttıkça artmaktadır. İlkokulu bitirmiş Suriyeli göçmen kadınların yalnızca %4'ü haftada en az bir kez gazete veya dergi okurken, lise ve üzeri eğitime sahip Suriyeli kadınların %12'si haftada en az bir kez gazete veya dergi okumaktadır.

3.4 ÇALIŞMA DURUMU

İstihdam durumu

Araştırma tarihinden önceki 7 günde çalışmış olma

Örneklem: 15-49 yaş arası kadınlar

Tablo 3.5, 2018 TNSA Suriye Örneklemi kapsamında görüşülen tüm Suriyeli kadınların yaş, medeni durumu, çocuk sayısı, yerleşim yeri ve eğitim düzeyine göre çalışma durumunu göstermektedir. 2018 TNSA Suriye Örneklemi verisi, Suriyeli kadınların 6 aydan fazla süren bütün çalışma deneyimleri toplanarak elde edilmiştir. Ek olarak, araştırma tarihinden önceki 7 gün içinde kadınların ücretli veya ücretsiz çalışma durumuna ve araştırmadan önceki 12 ayda herhangi bir zamanda çalışan kadınlara ilişkin bilgi çalışma süresine bakılmaksızın toplanmıştır.

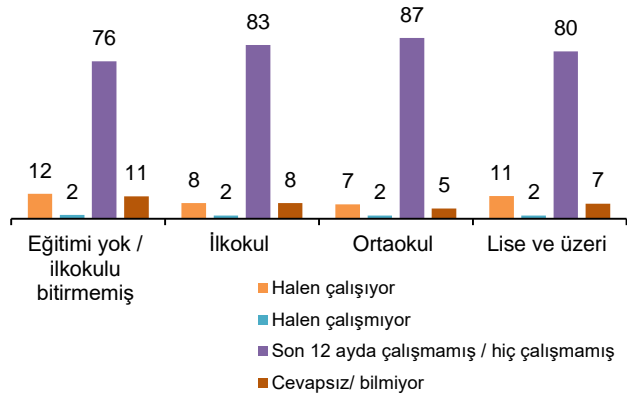
Çalışma durumunun ölçülmesi çalışma kavramının farklı algılanması nedeniyle zordur. Örneğin, ücretsiz aile işçisi olarak çalışan veya kayıt dışı sektörde çalışan Suriyeli kadınlar kendilerini çalışıyor olarak tanımlayabilmektedir. 2018 TNSA Suriye Örneklemi kapsamında gayri resmi, kayıt dışı zor ya da yanlış tanımlanmaya açık iktisadi faaliyetleri de kapsayabilmek amacıyla çalışma durumuna ilişkin bir dizi tamamlayıcı sorular sorulmuştur.

Tablo 3.5 Suriyeli göçmen kadınların %9'unun araştırma tarihinde çalıştığını göstermektedir, %2'si halen çalışmamalarına rağmen, araştırmadan önceki son 12 ayda çalışmışlardır. Suriyeli kadınların büyük çoğunluğu araştırmadan önceki 12 ayda çalışmamış veya hiç çalışmamışlardır (%82).

Temel özelliklere göre örüntüler

- Suriyeli göçmen kadınların çalışma durumu yüzdeleri yaşla birlikte artmakta, 35-39 ve 40-44 yaş gruplarında %12 ile en yüksek değere ulaşmakta ve 45-49 yaş grubunda %5'e düşmektedir.
- Çalışma durumu ile medeni durum arasında bir ilişki bulunmaktadır; hiç evlenmemiş ya da boşanmış, ayrılmış veya eşi ölmüş Suriyeli göçmen kadınlarda çalışanların oranı, halen evli olanlara kıyasla daha yüksektir. Hiç evlenmemiş Suriyeli kadınların %17'si ve boşanmış, ayrılmış veya eşi ölmüş Suriyeli kadınların %16'sı halen çalışırken, halen evli Suriyeli göçmen kadınların %6'sı halen çalışmaktadır.
- Hiç çocuğu olmayan Suriyeli göçmen kadınların çalışma yüzdesi tüm Suriyeli kadınlar arasında en yüksektir. Hiç çocuğu olmayan Suriyeli kadınların %13'ü halen çalışırken, beş veya daha fazla çocuğu olan kadınların %7'si halen çalışmaktadır.
- Yerleşim yerine göre, çalışma yüzdesi kamp dışında yaşayan Suriyeli göçmen kadınlarda (9%) kamplarda yaşayan Suriyeli kadınlara (6%) göre biraz yüksektir.
- Hiç eğitimi olmayan ya da ilkokulu bitirmemiş Suriyeli göçmen kadınların halen çalışıyor olma yüzdesi ilkokul ve ortaokulu tamamlamış Suriyeli göçmen kadınlardan daha fazladır (sırasıyla %12, %8 ve %7). Bununla birlikte, ortaöğretimden yüksek eğitime sahip Suriyeli göçmen kadınların %11'i halen bir işte çalışmaktadır (Şekil 3.2).

Şekil 3.2 Eğitime göre kadınların çalışma durumu
15-49 yaş grubundaki Suriyeli kadınların eğitim düzeyine göre çalışma durumunun yüzde dağılımı

3.5 SAĞLIK SİGORTASI

2018 TNSA Suriyeli Göçmen Örneklemi kapsamında, görüşme yapılan 15-49 yaş grubundaki tüm Suriyeli göçmen kadınlara sağlık sigortaları olup olmadığı sorulmuştur. Suriyeli göçmenlere ülkede kaldıkları süre boyunca sağlık hizmetleri Geçici Koruma Kanunu kapsamında tanımlandığı biçimde ve Sosyal Sigorta ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında sağlanmaktadır ve sağlık sigortası sadece Geçici Koruma altındaki kişinin kayıtlı olduğu şehirlerde geçerlidir.

Tablo 3.6 temel özelliklerine göre tüm Suriyeli kadınların sağlık sigortası kapsamında olup olmadıklarının yüzde dağılımını göstermektedir. **Tablo 3.6'**ya göre, Suriyeli göçmen kadınların %7'si herhangi bir sağlık sigortası kapsamında yer almamaktadır. Suriyeli kadınların çoğunluğu geçici koruma altında sağlık sigortası kapsamındadır (%92).

TABLO LİSTESİ

Araştırmadaki cevaplayıcıların özellikleri hakkında daha fazla bilgi için aşağıdaki tablolara bakınız:

- **Tablo 3.1** Cevaplayıcıların temel özellikleri
- **Tablo 3.2** Eğitim düzeyi
- **Tablo 3.3** Okuryazarlık
- **Tablo 3.4** Kitle iletişim araçlarına erişim
- **Tablo 3.5** Çalışma durumu
- **Tablo 3.6** Sağlık sigortası

Tablo 3.1 Cevaplayıcıların temel özellikleri

15-49 yaş grubundaki kadınların seçilmiş bazı temel özelliklere göre yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellikler	Ağırlıklı yüzde	Ağırlıklı sayı	Ağırlıksız sayı
Yaş			
15-19	21,1	467	438
20-24	21,5	476	473
25-29	17,9	397	398
30-34	14,7	326	333
35-39	11,1	245	259
40-44	8,2	183	188
45-49	5,5	123	127
Medeni durum			
Hiç evlenmemiş	16,6	369	330
Evli	78,3	1.734	1.770
Boşanmış/ayrı yaşıyor	2,4	53	54
Eşi ölmüş	2,7	60	62
Yerleşim yeri			
Kamp dışı	96,0	2.126	1.963
Kamp	4,0	90	253
Eğitim			
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	19,2	426	417
İlkokul	47,2	1.047	1.056
Ortaokul	19,5	433	433
Lise ve üzeri	14,0	311	310
Toplam	100,0	2.216	2.216

Tablo 3.2 Eğitim düzeyi

15-49 yaş grubundaki kadınların temel özelliklerine göre tamamladıkları en yüksek eğitim düzeyinin yüzde dağılımı ve ortalama eğitim süresi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellikler	En yüksek eğitim düzeyi				Toplam	Ortanca eğitim süresi	Kadın sayısı
	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	İlkokul ¹	Ortaokul ²	Lise veya üzeri ³			
Yaş							
15-24	14,2	48,2	25,8	11,8	100,0	6,5	943
15-19	18,3	52,9	22,1	6,7	100,0	5,9	467
20-24	10,2	43,6	29,5	16,8	100,0	7,6	476
25-29	15,8	38,4	19,4	26,3	100,0	7,2	397
30-34	21,7	50,2	15,1	12,9	100,0	5,6	326
35-39	27,3	51,5	11,1	10,0	100,0	5,4	245
40-44	21,5	55,0	11,8	11,7	100,0	5,5	183
45-49	42,7	40,3	11,4	5,6	100,0	5,0	123
Yerleşim yeri							
Kamp dışı	19,4	47,1	19,5	14,0	100,0	5,9	2.126
Kamp	14,6	50,5	20,7	14,3	100,0	5,9	90
Toplam	19,2	47,2	19,5	14,0	100,0	5,9	2.216

¹ İlkokulda 4 veya 5 yıl eğitim almış

² Ortaokulda 3 veya 4 yıl eğitim almış

³ Lise veya üzerinde en az 3 yıl eğitim almış

Tablo 3.3 Okuryazarlık

15-49 yaş grubundaki kadınların temel özelliklerine göre en son tamamladıkları eğitim düzeyi ve okuryazarlık düzeyinin yüzde dağılımı ile okuryazar olanların yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellikler	Hiç okula gitmemiş, ilkokula veya ortaokula devam etmiş					Toplam	Okuryazar yüzdesi ¹	Kadın sayısı
	Ortaokul üzeri	Cümlenin tamamını okuyabilir	Cümlenin bir kısmını okuyabilir	Hiç okuyamaz	Görme engeli/bozukluğu var			
Yaş								
15-24	21,7	52,2	9,8	16,4	0,0	100,0	83,6	943
15-19	18,3	50,7	11,9	19,1	0,0	100,0	80,9	467
20-24	24,9	53,7	7,7	13,7	0,0	100,0	86,3	476
25-29	30,9	39,2	9,5	20,4	0,0	100,0	79,6	397
30-34	15,2	45,1	15,6	24,1	0,0	100,0	75,9	326
35-39	10,6	46,4	14,4	28,5	0,1	100,0	71,3	245
40-44	13,5	50,8	10,9	24,9	0,0	100,0	75,1	183
45-49	6,7	39,0	9,2	45,1	0,0	100,0	54,9	123
Yerleşim yeri								
Kamp dışı	19,6	47,4	11,0	22,1	0,0	100,0	77,9	2.126
Kamp	21,5	46,5	14,6	16,9	0,4	100,0	82,6	90
Toplam	19,6	47,3	11,1	21,9	0,0	100,0	78,1	2.216

¹ Kartta yazan cümlenin tamamını veya bir kısmını okuyabilen ortaokul üzeri eğitim almış kadınları kapsar

Tablo 3.4 Kitle iletişim araçlarına erişim

15-49 yaş grubundaki kadınların temel özelliklere göre belirli medya araçlarını haftalık olarak kullanma yüzdeleri, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellikler	Haftada en az bir kere gazete/dergi okur		Haftada en az bir kere gazete/dergi okumaz		Kadın sayısı
Yaş					
15-19	2,3	97,7			467
20-24	4,9	95,1			476
25-29	3,0	97,0			397
30-34	2,5	97,5			326
35-39	3,1	96,9			245
40-44	8,1	91,9			183
45-49	6,3	93,7			123
Yerleşim yeri					
Kamp dışı	3,9	96,1			2.126
Kamp	2,0	98,0			90
Eğitim					
Eğitimi yok / ilkokulu bitirmemiş	0,0	100,0			426
İlkokul	2,1	97,9			1.047
Ortaokul	5,9	94,1			433
Lise ve üzeri	11,9	88,1			311
Toplam	3,8	96,2			2.216

Tablo 3.5 Çalışma durumu

Temel özelliklere ve çalışma durumuna göre 15-49 yaş grubundaki kadınların yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellikler	Araştırmadan önceki 12 ayda çalışmış:		Araştırmadan önceki 12 ayda çalışmamış ya da hiç çalışmamış	Cevapsız/ bilmiyor	Toplam	Kadın sayısı
	Halen çalışıyor ¹	Halen çalışmıyor				
Yaş						
15-19	7,8	2,4	83,9	6,0	100,0	467
20-24	6,9	1,9	85,1	6,2	100,0	476
25-29	7,9	0,6	86,1	5,3	100,0	397
30-34	10,4	1,4	77,0	11,3	100,0	326
35-39	12,0	2,3	75,7	10,0	100,0	245
40-44	12,3	1,2	78,9	7,6	100,0	183
45-49	5,4	0,9	80,5	13,2	100,0	123
Medeni durum						
Hiç evlenmemiş	17,2	2,2	74,0	6,5	100,0	369
Evli veya birlikte yaşıyor	6,4	1,3	84,4	7,8	100,0	1.734
Boşanmış/ayrılı/eşi ölmüş	16,4	3,7	71,2	8,7	100,0	113
Yaşayan çocuk sayısı						
0	13,4	3,3	75,4	7,9	100,0	574
1-2	6,6	1,3	85,5	6,7	100,0	669
3-4	7,8	1,0	85,4	5,8	100,0	543
5+	6,9	0,7	81,3	11,2	100,0	430
Yerleşim yeri						
Kamp dışı	8,8	1,6	81,9	7,7	100,0	2.126
Kamp	5,9	2,0	84,6	7,5	100,0	90
Eğitim						
Eğitimi yok / ilkokulu bitirmemiş	12,0	1,8	75,5	10,7	100,0	426
İlkokul	7,5	1,6	83,3	7,6	100,0	1.047
Ortaokul	6,9	1,5	86,7	4,9	100,0	433
Lise ve üzeri	10,9	1,5	80,2	7,3	100,0	311
Toplam	8,7	1,6	82,0	7,6	100,0	2.216

¹ Son yedi gün içinde hem çalışanları hem de çalışmayan fakat düzenli işi olan ve izin, hastalık, tatil vb. nedenlerle işten izinli olanları kapsar.

Tablo 3.6 Sağlık sigortası

15-49 yaş grubundaki kadınların temel özelliklere ve sağlık sigortası türüne göre yüzde dağılımı ile sağlık sigortası olanların temel özelliklere göre yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellikler	Genel sağlık sigortası	Geçici koruma kapsamında sigortalı	Sadece özel sağlık sigortası	Diğer	Sağlık sigortası yok	Toplam	Herhangi bir sağlık sigortası olanların yüzdesi	Kadın sayısı
Yaş								
15-19	1,1	89,4	0,5	0,0	9,1	100,0	90,9	467
20-24	0,2	91,5	0,2	0,0	8,1	100,0	91,9	476
25-29	0,6	90,7	0,3	0,0	8,4	100,0	91,6	397
30-34	0,6	95,4	0,0	0,0	3,9	100,0	96,1	326
35-39	0,9	94,4	0,0	0,0	4,7	100,0	95,3	245
40-44	0,6	93,1	1,2	0,6	4,6	100,0	94,8	183
45-49	0,9	94,8	0,0	0,0	4,3	100,0	95,7	123
Yerleşim yeri								
Kamp dışı	0,7	91,8	0,3	0,0	7,2	100,0	92,8	2.126
Kamp	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	90
Eğitim								
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	0,0	95,0	0,0	0,0	5,0	100,0	95,0	426
İlkokul	0,1	93,6	0,1	0,0	6,2	100,0	93,8	1.047
Ortaokul	1,1	90,7	1,0	0,0	7,2	100,0	92,8	433
Lise ve üzeri	2,8	85,3	0,3	0,3	11,2	100,0	88,4	311
Toplam	0,7	92,1	0,3	0,0	6,9	100,0	93,1	2.216

Temel Bulgular

- **Evlilik durumu:** Araştırma tarihinde 15-49 yaşlarındaki Suriyeli kadınların %78'i evli, %17'si hiç evlenmemiş, %3'ü eşini kaybetmiş, kalan %2'si ise boşanmıştır veya ayrı yaşamaktadır.
- **İlk evlenme yaşı:** 25-49 yaşlarındaki Suriyeli kadınların ortalama ilk evlenme yaşı 19,3'tür. 45-49 yaşlarındaki Suriyeli kadınların %4'ü hiç evlenmemiştir.
- **Akraba evliliği:** 20-24 yaşlarındaki evlenmiş Suriyeli kadınların %39'u eşleriyle akraba olduklarını beyan etmişlerdir.
- **Çok eşlilik:** Halen evli Suriyeli kadınların %10'u eşlerinin kendilerinden başka eşleri de olduğunu beyan etmiştir.

Evliliğe dair bilgi Suriyeli kadınların gebelik riskine ne derecede maruz kaldıklarını belirlemeye yardımcı olmaktadır. Bu yönüyle doğurganlık düzeylerinin önemli bir belirleyicisidir. Bununla birlikte evliliğin zamanlamasının ve evliliğe ilişkin koşulların kadınların yaşamları üzerinde derin yansımaları olmaktadır.

4.1 EVLİLİK DURUMU

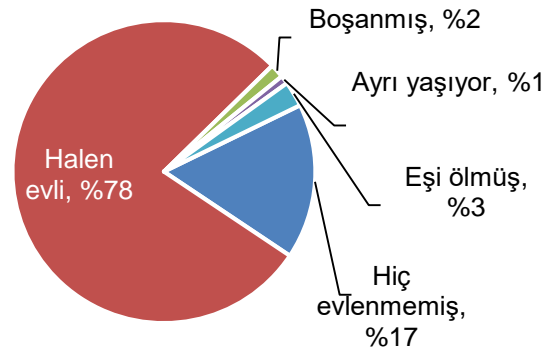
Halen evli

Araştırma tarihinde evli olduğunu veya bir eş ile birlikte yaşadığını belirten kadınlar

Örneklem: 15-49 yaş kadınlar

Türkiye'de 15-49 yaş arasındaki Suriyeli kadınların çoğunluğu halen evlidir (%78), beşte birinden azı (%17) hiç evlenmemiştir, %3'ü eşini kaybetmiştir, %2'si boşanmış, %1'i ise ayrı yaşamaktadır (**Şekil 4.1** ve **Tablo 4.1**). Hiç evlenmemiş Suriyeli kadınların oranı yaşla beraber hızla düşmektedir; bu oran 15-19 yaşlarındaki ergenler için %51 iken, yirmilerin sonlarındaki kadınlar için %6'dır (**Tablo 4.1**). Otuzlu yaşların sonlarındaki kadınların %5'i ve üreme çağının sonuna yaklaşan 45-49 yaşlarındaki kadınların %4'ü hiç evlenmemiştir.

Şekil 4.1 Evlilik durumu
15-49 yaşlarındaki Suriyeli kadınların evlilik durumuna göre yüzde dağılımı

Not: Sayıların toplamı yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.

Yaş arttıkça eşi ölmüş kadınların oranı da artmaktadır. Eşi ölmüş Suriyeli kadınların oranı 15-19 yaşlarındaki kadınlar için %1 iken 40-44 yaşlarındaki kadınlar için %8'dir. Boşanma, Suriyeli kadınlar arasında nadir görülmektedir; boşanmış kadınların oranı her yaş grubu için %2'nin altında olup, yaşa özel bir örüntü göstermemektedir. Aynı yaşama da ender görülmektedir, 15-49 yaş grubu kadınlar arasında ayrı yaşayanların oranı %1 düzeyindedir.

4.2 İLK EVLENME YAŞI

Ortanca ilk evlenme yaşı

Cevaplayıcıların yarısının evlenmiş olduğu yaş

Örnekleme: 20-49 ve 25-49 yaşlarındaki kadınlar

25-49 yaşlarındaki Suriyeli kadınlar için ortanca ilk evlenme yaşı 19,3'tür, bir başka deyişle bu yaş grubundaki kadınların yarısı bu yaştan önce evlenmiştir (**Tablo 4.2**). Ortanca ilk evlenme yaşı 20-49 yaş grubu için ise 18,9'dur.

25-49 yaş grubundaki Suriyeli kadınların %55'i 20 yaşından, %38'i 18 yaşından ve %12'si 15. doğum günlerinden önce evlenmektedir.

Ortanca ilk evlenme yaşı ve beşli yaş grupları arasında ters U şeklinde bir ilişki görülmektedir. 45-49 yaş grubunun ortanca ilk evlenme yaşı 18,0; 30-34 yaş grubunun ise 20,1'dir. Bu durum ortanca ilk evlenme yaşının 1990'ları takip eden yaklaşık yirmi yıllık dönem boyunca yükseldiğini göstermektedir. 2010'larda ise ilk evlenme yaşının düşüşe geçtiği görülmektedir (20-24 yaş grubunun ortanca ilk evlenme yaşı 18,4'tür).

Temel özelliklere göre örüntüler

- 25-49 yaşlarındaki kamplarda yaşayan Suriyeli mülteci kadınlar kamp dışı bölgelerde yaşayan kadınlara göre 0,7 yıl daha geç evlenme eğilimindedirler (sırasıyla 20,0 ve 19,3 yaşlarında) (**Tablo 4.3**).
- Lise veya üzeri eğitim almış 25-49 yaşlarındaki kadınların ortanca ilk evlenme yaşı 22,0'dır, bu yaş eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş kadınlarinkinden neredeyse üç yaş daha yüksektir (18,9).

4.3 AKRABA EVLİLİĞİ

Akraba evliliği

Eşleri ile akraba olduklarını beyan eden kadınlar (halen evli olan kadınlar arasından şu anki eşleri; boşanmış, eşini kaybetmiş veya birden çok kez evlenmiş kadınlar arasından ise son eşleri ile akrabalık durumları esas alınır)

Örnekleme: 15-49 yaşlarındaki evlenmiş kadınlar

Akraba evliliği Türkiye'deki Suriyeli kadınlar arasında yaygın şekilde görülmektedir. Şu anki eşlerine yönelik yanıt veren halen evli kadınlar ile son eşleriyle evlilikleri hakkında bilgi veren boşanmış, eşi ölmüş veya birden çok kez evlenen kadınların toplamda %46'sı eşleri ile akraba olduklarını beyan etmişlerdir (**Tablo 4.4**).

Verilere göre evliliklerin %28'i birinci derece kuzen evlilikleridir (baba veya annenin kardeşlerinin çocukları). Baba tarafından birinci derece kuzen evliliklerinin düzeyi, anne tarafından olanlara göre hayli daha yüksektir (sırasıyla %20 ve %8). Tüm evliliklerin %18'i ikinci derece kuzenler veya başka akrabalar ile gerçekleşmiştir.

4.4 ÇOK EŞLİLİK

Çok eşlilik

Eşinin veya birlikte olduğu kişinin başka eşleri olduğunu beyan eden kadınlar çok eşli bir evlilikte olarak tanımlanmıştır.

Örnekleme: Halen evli 15-49 yaşlarındaki kadınlar

2018 TNSA Suriyeli örnekleme kapsamında evlenmiş kadınlara eşlerinin kendilerinden başka eşleri olup olmadığı sorulmuştur. Bu bölümdeki sonuçlar halen evli kadınlar için sunulmaktadır ve çok eşliliğin Türkiye’deki Suriyeli mülteciler arasında yaygın olduğunu göstermektedir. Halen evli her on kadının biri eşlerinin birden fazla eşi olduğunu beyan etmiştir (%10) (**Tablo 4.5**).

Temel özelliklere göre örüntüler

- Çok eşli evlilikler en yaygın 30 yaş üzerinde görülmektedir, bu yaşın üzerindeki her yaş grubunda oranlar %12’nin üzerindedir (**Tablo 4.5**).
- Yaşanılan yere göre bakıldığında kampların dışında yaşayan Suriyeli kadınların çok eşli bir birliktelikte olma oranlarının kamplardaki kadınlara göre daha düşük olduğu görülmektedir (sırasıyla %10 ve %15).
- Çok eşlilik, eğitim düzeyine göre bir miktar farklılaşmaktadır. Çok eşlilik, eğitimi olmayan/ilkokulu bitirmemiş kadınlar ve ilkokul mezunu olan kadınlar arasında daha yaygın iken (sırasıyla %12 ve %11), ortaokul mezunu veya lise ve üzeri eğitim alan kadınlar arasında daha ender görülmektedir (sırasıyla %6 ve %9).

TABLO LİSTESİ

Evlilik ile ilgili daha fazla bilgi için aşağıdaki tablolara bakınız:

- **Tablo 4.1** Medeni durum
- **Tablo 4.2** İlk evlenme yaşı
- **Tablo 4.3** Ortanca ilk evlenme yaşı
- **Tablo 4.4** Akraba evliliği
- **Tablo 4.5** Eşinin ikinci bir eşi olan kadınlar

Tablo 4.1 Medeni durum

15-49 yaş grubundaki kadınların yaşa ve medeni duruma yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Yaş	Medeni durum					Toplam	Kadın sayısı
	Hiç evlenmemiş	Evli	Boşanmış	Ayrı yaşıyor	Eşi ölmüş		
15-19	51,4	46,4	0,9	0,7	0,7	100,0	467
20-24	11,6	84,9	2,3	0,2	1,0	100,0	476
25-29	6,0	91,0	1,2	0,3	1,6	100,0	397
30-34	7,9	84,4	1,9	1,3	4,5	100,0	326
35-39	4,7	88,1	2,0	1,3	3,9	100,0	245
40-44	4,5	84,3	0,6	2,5	8,1	100,0	183
45-49	3,6	87,5	1,7	1,7	5,4	100,0	123
Toplam	16,6	78,3	1,5	0,9	2,7	100,0	2.216

Tablo 4.2 İlk evlenme yaşı

Yaşa göre, tam yaşlarda ilk evliliklerini yapmış 15-49 yaş grubundaki kadınların yüzdesi ve ortanca ilk doğum yaşı, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Yaş	İlk evliliklerini belirtilen tam yaşlara kadar yapan kadınların yüzdesi:					Hiç evlenmişlerin yüzdesi	Kadın sayısı	Ortanca ilk evlenme yaşı
	15	18	20	22	25			
15-19	13,4	na	na	na	na	51,4	467	a
20-24	9,2	44,8	70,6	na	na	11,6	476	18,4
25-29	7,4	40,4	56,3	71,3	89,1	6,0	397	19,1
30-34	10,1	33,4	49,7	63,5	78,9	7,9	326	20,1
35-39	13,2	32,5	52,9	67,7	80,7	4,7	245	19,7
40-44	14,2	42,0	59,5	70,9	81,2	4,5	183	18,8
45-49	24,1	50,2	61,1	73,4	84,1	3,6	123	18,0
20-49	11,1	40,0	59,2	na	na	7,4	1.749	18,9
25-49	11,8	38,3	54,9	68,8	83,3	5,8	1.273	19,3

Not: İlk evlilik yaşı cevaplayıcıların ilk eşleri/partnerleri ile birlikte yaşamaya başladıkları yaş olarak tanımlanmıştır.

na = Bu yaş gruplarındaki bazı kadınlar söz konusu tam yaşlara henüz gelmediği için hesaplanamamaktadır.

a = Kadınların yüzde 50'sinden azı bu yaş grubunun başlangıcına gelmeden önce eşleri ile birlikte yaşamaya başladıkları için dışarda bırakılmışlardır.

Tablo 4.3 Ortanca ilk evlenme yaşı

20-49 ve 25-49 yaş grubundaki kadınların temel özelliklere göre ortanca ilk evlenme yaşı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellikler	Kadının yaşı	
	20-49	25-49
Yerleşim yeri		
Kamp dışı	18,9	19,3
Kamp	19,5	20,0
Eğitim		
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	18,8	18,9
İlkokul	18,3	18,5
Ortaokul	18,6	19,1
Lise ve üzeri	a	22,0
Toplam	18,9	19,3

Not: İlk evlilik yaşı cevaplayıcıların ilk eşleri/partnerleri ile birlikte yaşamaya başladıkları yaş olarak tanımlanmıştır.

a = Kadınların yüzde 50'sinden azı bu yaş grubunun başlangıcına gelmeden önce eşleri ile birlikte yaşamaya başladıkları için dışarda bırakılmışlardır.

Tablo 4.4 Akraba evliliği

15-49 yaş grubundaki evlenmiş kadınların temel özelliklere ve son eşleriyle olan akrabalık derecelerine göre yüzde dağılımı ve eşiyile akraba olanların yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellikler	Son eş ile akrabalık durumu								Toplam	Eşi ile akraba olanların yüzdesi	Kadın sayısı
	Akrabalık yok	Amca oğlu	Hala oğlu	Teyze oğlu	Dayı oğlu	Baba tarafından diğer akraba	Anne tarafından diğer akraba	Diğer			
Yaş											
15-19	51,1	15,1	6,5	4,2	0,9	15,1	6,2	0,9	100,0	48,9	227
20-24	60,8	9,9	5,5	5,1	2,5	10,2	5,3	0,5	100,0	39,2	421
25-29	54,6	12,0	6,2	5,6	3,2	12,3	5,7	0,3	100,0	45,4	373
30-34	55,3	13,1	6,0	5,7	3,0	11,8	5,0	0,0	100,0	44,7	301
35-39	54,4	15,8	5,7	6,5	3,0	10,9	3,6	0,0	100,0	45,6	233
40-44	47,4	18,1	5,8	5,4	4,6	10,7	7,3	0,6	100,0	52,6	174
45-49	44,3	14,0	10,1	3,3	4,5	16,1	6,8	0,9	100,0	55,7	118
Yerleşim yeri											
Kamp dışı	54,2	13,1	6,2	5,3	2,9	12,2	5,6	0,4	100,0	45,8	1.776
Kamp	57,8	16,7	6,9	3,4	3,4	7,4	4,4	0,0	100,0	42,2	72
Eğitim											
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	47,3	18,4	6,6	3,4	2,8	17,3	4,1	0,0	100,0	52,7	350
İlkokul	52,8	14,1	5,5	6,1	3,2	11,7	6,2	0,5	100,0	47,2	899
Ortaokul	58,5	10,1	7,5	4,8	3,0	9,4	6,4	0,3	100,0	41,5	350
Lise ve üzeri	64,3	7,5	6,4	5,5	2,1	9,4	4,0	0,8	100,0	35,7	248
Toplam	54,4	13,3	6,2	5,3	2,9	12,0	5,5	0,4	100,0	45,6	1.847

Tablo 4.5 Eşinin ikinci bir eşi olan kadınlar

Eşin ikinci bir eşi olmasına ve temel özelliklere göre 15-49 yaş grubunda halen evli kadınların yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Temel özellik	Kadının eşinin:		Cevapsız	Kadın sayısı
	İkinci eşi yok	İkinci eşi var ¹		
Age				
15-19	95,1	4,9	100,0	216
20-24	95,4	4,6	100,0	404
25-29	92,8	7,2	100,0	361
30-34	84,8	15,2	100,0	275
35-39	83,5	16,5	100,0	216
40-44	87,7	12,3	100,0	154
45-49	83,6	16,4	100,0	107
Yerleşim yeri				
Kamp dışı	90,4	9,6	100,0	1.667
Kamp	85,3	14,7	100,0	67
Hanehalkı refahı				
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	88,1	11,9	100,0	331
İlkokul	89,4	10,6	100,0	838
Ortaokul	94,1	5,9	100,0	327
Lise ve üzeri	90,9	9,1	100,0	238
Toplam	90,2	9,8	100,0	1.734

¹ Eşinin başka eşi olup olmadığı sorusuna "bilmiyor" diyenler dışarıda bırakılmıştır,

Temel Bulgular

- **Toplam doğurganlık hızı:** Suriyeli göçmen kadınlar için toplam doğurganlık hızı kadın başına 5,3 çocuktur. En yüksek yaşa özel doğurganlık hızı 20-24 yaş grubunda gözlemlenmiştir.
- **Doğurganlıkta zaman içinde değişim:** 2018 TNSA Suriyeli Örnekleme sonuçları, geriye dönük olarak toplam doğurganlık hızında erken yaş gruplarında artış ve ilerleyen yaş gruplarında bir düşüş olduğunu göstermektedir.
- **Canlı doğan ve yaşayan çocuk sayıları:** Halen evli Suriyeli kadınlar için ortalama canlı doğum sayısı 3,2 ve ortalama yaşayan çocuk sayısı ise 3,1'dir. 45-49 yaş grubundaki halen evli kadınların sadece %3'ünün hiç canlı doğumu yoktur.
- **Doğum aralıkları:** Ortanca doğum aralığı 27 aydır ve ilk doğum dışında kalan doğumların beşte birinden fazlasının bir önceki doğumla arasında 18 ay vardır.
- **Doğum sonrası geçici kısırlık, cinsel ilişkiden kaçınma ve gebelik riski altında olmama durumu:** Doğum sonrası ortalama geçici kısırlık süresi 4,1 ay, cinsel perhiz süresi 2,2 ay ve gebelik riski altında olmama süresi 4,5 aydır.
- **İlk doğumda anne yaşı:** 25-49 yaş grubundaki kadınlar için ortalama ilk doğum yaşı 21,4'tür.
- **Adölesan doğurganlık ve annelik:** Adölesan dönemdeki kadınların %39'u çocuk sahibi olmaya başlamıştır: bu yaştaki kadınların %31'i canlı bir doğum yapmış, %9'u ise araştırma tarihinde ilk çocuğuna gebedir.

Bir kadının sahip olduğu çocuk sayısını, kadının çocuk doğurmaya başladığı yaş, doğumlar arasında geçen süre ve kadının doğurganlık durumu dahil olmak üzere birçok etmen belirlemektedir. İlk doğumların ertelenmesi ve doğumlar arasında geçen sürenin uzaması birçok ülkede doğurganlık seviyelerinin azalmasına yol açmıştır. Bu etmenlerin, aynı zamanda anne ve çocuk sağlığı açısından olumlu sonuçları vardır. Buna karşılık, kısa doğum aralıkları (24 aydan az) hem yenidoğanlarda hem de annelerde, erken doğum, düşük doğum ağırlığı ve ölüm gibi sonuçlar doğurabilmektedir. Çok küçük yaşlarda doğum yapan annelerde gebelik ve doğum sırasında komplikasyon riski artmakta ve bu doğumlarda yenidoğan ölüm oranları daha yüksek olmaktadır.

Bu bölüm, Suriyeli göçmen kadınların günümüzdeki doğurganlık düzeyini ve doğurganlığın belirleyici unsurlarını açıklamaktadır. Bu bölümde toplam doğurganlık hızı, doğum aralıkları, doğum sonrası geçici kısırlık, cinsel ilişkiden kaçınma, gebelik riski altında olmama durumu, ilk doğumda anne yaşı ve adölesan doğurganlık hakkında bilgiler verilmektedir.

5.1 GÜNÜMÜZDEKİ DOĞURGANLIK

Toplam doğurganlık hızı

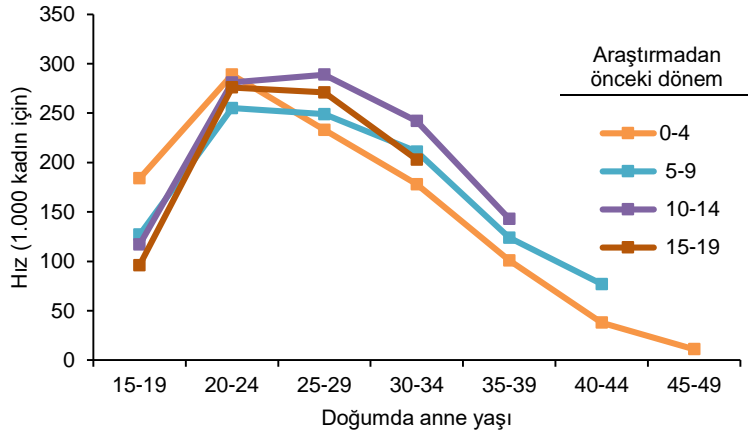
Bir kadının doğurganlık yaşamı süresince, yaşa özel doğurganlık hızlarının geçerli olması durumunda doğuracağı toplam çocuk sayısıdır. Yaşa özel doğurganlık hızları, kadınlarla yapılan görüşmelerden elde edilen doğum tarihçelerine dayanarak araştırmadan önceki 3 yıl için hesaplanmaktadır.

Örnekleme: 15-49 yaş arası kadınlar

Tablo 5.1, araştırma tarihinden önceki 3 yıl için Suriyeli göçmen kadınların geneline ve kamp içi ve kamp dışındaki alanlara göre günümüzdeki doğurganlık seviyeleri ile ilgili bilgi vermektedir (referans tarihi Haziran 2017). Suriyeli göçmenler için toplam doğurganlık hızı, kadın başına 5,3 çocuktur. En yüksek yaşa özel doğurganlık hızı, 20-24 yaş grubunda gözlemlenmiştir. Genel doğurganlık hızı (15-44 yaş grubundaki 1.000 kadın için) 203, kaba doğum hızı (1.000 kişi için) ise 42'dir.

15-49 yaş grubundaki Suriyeli göçmen kadınların yaklaşık %14'ü araştırma tarihinde gebedir ve 40-49 yaş grubundaki kadınların ortalama canlı doğum sayısı 5,5'tir (**Tablo 5.2**).

Şekil 5.1 Son yirmi yıla ilişkin yaşa özel doğurganlık hızları Araştırmadan önceki 5 yıllık dönemler için Suriyeli kadınların yaşa özel doğurganlık hızları (her 1.000 kadın için)

Tablo 5.3 ve **Şekil 5.1**, araştırmadan önceki 5 yıllık dönemler için yaşa özel doğurganlık hızlarındaki değişimleri göstermektedir. 2018 TNSA Suriye örnekleme kapsamında 50 yaş ve üstü kadınlarla görüşme yapılmadığı için, ileri yaş grubunda yer alan kadınlara ilişkin hızlar, araştırma tarihinden geriye doğru gidildikçe daha fazla hesaplama dışı kalmaktadır (truncation). Son 20 yıllık dönem için hesaplanan yaşa özel doğurganlık hızları, 15-24 yaş grubunda doğurganlıkta bir artış olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan, 25 yaş ve üstü için doğurganlık düşmüştür.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Toplam doğurganlık hızı eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş kadınlarda en yüksek iken (5,8), lise veya üzeri eğitimi olan kadınlarda en düşüktür (4,1).
- 40-49 yaş grubundaki eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş kadınlar yaşamları boyunca ortalama 6,2 çocuk doğurmuştur.

5.2 CANLI DOĞAN VE YAŞAYAN ÇOCUK SAYILARI

Canlı doğan çocuk sayısını Suriyeli göçmen kadınların yaşlarına göre incelediğimizde 15-19 yaş grubundaki tüm kadınların yaklaşık olarak %70'i hiç doğum yapmamıştır (**Tablo 5.4**). Ancak bu oran 20-24 yaş grubundaki kadınlar için %25'e ve 35 ve üzeri yaştaki kadınlar için ise %8 veya altına düşmektedir. 45-49 yaş grubundaki kadınların sadece %7'si doğum yapmamıştır.

Genel olarak, halen evli 15-49 yaş grubundaki kadınlar ortalama 3,2 doğum yaparken, bu değer tüm 15-49 yaş grubundaki kadınlarda 2,7'ye düşmektedir. Suriyeli göçmen kadınlar, doğurganlık dönemlerinin sonu itibariyle (45-49 yaş) ortalama 6 çocuk doğurmakta ve bu çocukların 5,5'i hayatta kalmaktadır.

Üreme çağıının sonunda hiç çocuğu olmayan evli kadınların oranı, primer kısırlık düzeyine ilişkin bir gösterge olarak kullanılabilir. Sonuçlar, primer kısırlığın Türkiye'de yaşayan halen evli olan 45-49 yaş Suriyeli göçmen kadınlar arasında %3 oranında olduğunu göstermektedir.

5.3 DOĞUM ARALIKLARI

Ortanca doğum aralığı

Bir önceki doğumdan bu yana doğumların yarısının gerçekleşmesi için geçen ay sayısı

Örneklem: Araştırmadan önceki 5 yılda meydana gelen ilk doğum dışındaki doğumlar

Doğum aralıklarının incelenmesi, doğum aralığının örüntüsü, dolayısıyla anne ve çocuk sağlığı hakkında bilgi vermesi açısından önem taşımaktadır. Kısa doğum aralıkları anne ve çocuk ölümlülüğü riskini arttırmaktadır. Sonuçlar Suriyeli göçmen kadınların ortanca doğum aralığının 27 ay olduğunu göstermektedir. Ortalama olarak, ilk doğum dışında kalan her 10 doğumdan 7'si önceki doğumdan sonraki 3 yıl içerisinde meydana gelmektedir. Bu doğumların yaklaşık %38'i bir önceki doğumdan "çok kısa" bir süre sonra, yani 24 aydan az bir süre sonra gerçekleşmiştir.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Genel olarak, genç kadınların doğum aralıkları yaşı daha ileri olan kadınlarınkinden daha kısadır. 15-19 yaş aralığındaki kadınların yaklaşık olarak yarısı doğumları arasına 18 aydan daha kısa bir süre bırakmaktadır. 20-29 yaş grubundaki kadınların %46'sı doğumları arasında 24 aydan daha kısa bir süre bırakırken, 30-39 yaş grubundaki kadınların sadece %24'ü 24 ayın içinde doğum yapmıştır (**Tablo 5.5**).
- Doğum aralığı, bir önceki doğumun hayatta kalma durumuna göre belirgin olarak değişiklik göstermektedir. Önceki çocuğun ölmüş olduğu durumlarda iki doğum arasındaki sürenin 18 aydan kısa olma oranı, önceki çocuğun hayatta olma durumundaki oranının neredeyse 2 katıdır (sırasıyla %38 ve %20).
- Doğum aralıkları annenin eğitim seviyesine göre belirgin bir değişiklik göstermemektedir. Eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş kadınların doğum aralıklarıyla lise ve üzeri eğitim alan doğum aralıkları neredeyse aynı düzeydedir (28 ay).

5.4 DOĞUM SONRASI GEÇİCİ KISIRLIK, CİNSEL İLİŞKİDEN KAÇINMA VE GEBELİK RİSKİ ALTINDA OLMAMA DURUMU

Doğum sonrası geçici kısırlık

Doğum ile doğum sonrası ilk adet kanamasının başlaması arasında geçen süredir.

Cinsel ilişkiden kaçınma

Doğumdan sonra gönüllü olarak cinsel ilişkide bulunulmayan süredir.

Gebelik riski altında olmama

Doğum sonrası geçici kısırlık yaşandığı ve/veya cinsel ilişkiden kaçınıldığı için gebelik riski altında bulunulmayan süredir.

Doğum sonrası ortanca geçici kısırlık süresi

Doğum ile doğumdan sonra kadınların yarısının adet görmeye başladıkları ay arasında geçen süredir.

Örnekleme: Araştırmadan önceki 3 yılda doğum yapan kadınlar

Ortanca gebelik riski altında olmama süresi

Kadınların yarısının doğumdan sonra geçici kısırlık ve cinsel ilişkiden kaçınma dönemlerinin bitmesi için geçen süredir.

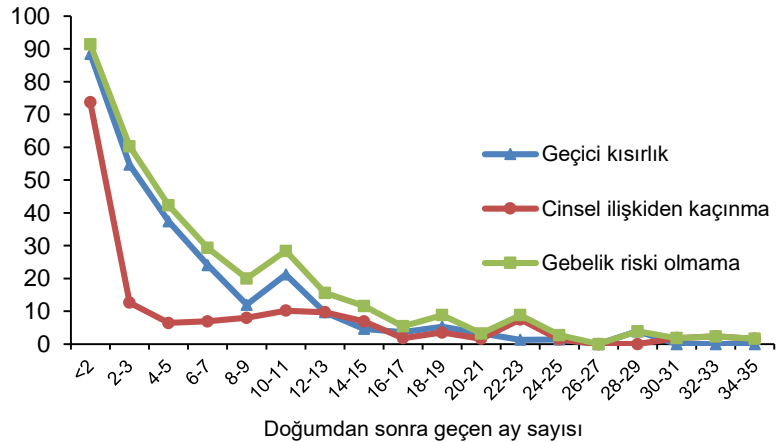
Örnekleme: Araştırmadan önceki 3 yılda doğum yapan kadınlar

Genel olarak, Suriyeli göçmen kadınlarda, doğum sonrası geçici kısırlığın ortanca süresi 4,1 ay, ortanca cinsel ilişkiden kaçınma 2,2 ay ve ortanca gebelik riski altında olmama süresi ise 4,5 aydır.

Tablo 5.6 ve **Şekil 5.2**'deki sonuçlar, Suriyeli göçmen kadınların doğumlarının çoğunluğunda adet kanamasının doğumdan sonraki ilk iki ayda başlamakta olduğunu (%89), ancak bu oranın ikinci aydan sonra %55'e düştüğünü göstermektedir. Kadınların sadece %24'ü ilk altı aydan sonra geçici kısırlık içindedir. Tüm annelerin %74'ü doğumu takip eden ilk iki ay içinde cinsel ilişkiden kaçınmaktadır. Bununla beraber, cinsel perhizin gebelik riski altında olmama süresine katkısı, doğumdan sonraki ikinci aydan itibaren büyük ölçüde azalmaktadır. Doğumu takip eden 2-3 ayda cinsel perhizdeki annelerin oranı %13'e düşmektedir (**Şekil 5.2**).

Şekil 5.2 Doğum sonrası geçici kısırlık, cinsel ilişkiden kaçınma ve gebelik riski altında olmama durumu

Araştırmadan önceki son 3 yıl içinde gerçekleşen ve Suriyeli annenin geçici kısırlık, cinsel ilişkiden kaçınma ve gebelik riski altında olmama durumlarını yaşadığı doğumların, doğumdan sonra geçen ay sayısına göre yüzdeleri

Temel özelliklere göre örüntüler

- Otuz yaş ve üzerindeki kadınlarda gebelik riski altında olmama ortanca süresi (5,5 ay) 30 yaş altındaki kadınlara (4,3 ay) göre daha uzundur (**Tablo 5.7**).

Menopoz

Gebe veya doğum sonrası geçici kısırlık döneminde olmamalarına rağmen araştırma tarihinden önceki son 6 ayda adet kanaması olmamış veya menopoza girdiğini veya histerektomi yapıldığını veya hiç adet kanaması olmadığını belirten kadınlar menopoza girmiş sayılırlar.

Örnekleme: 30-49 yaş arası kadınlar

Toplamda, 30-49 yaş arası Suriyeli göçmen kadınların %5'inin menopozda olduğu tahmin edilmiştir (**Tablo 5.8**). Menopozdaki kadınların yüzdesi yaş ile beraber artmaktadır. Bu oran 30'lu yaşların başındaki kadınlar için %3 iken, 44-45 yaşlarındaki kadınlar için %8'e çıkmaktadır.

5.5 İLK DOĞUMDA ANNE YAŞI

İlk doğumda ortanca anne yaşı

Kadınların yarısının ilk çocuğu doğurduğu yaş.

Örnekleme: 20-49 ve 25-49 yaş arası kadınlar

25-49 yaş grubundaki Suriyeli göçmen kadınlar için ilk doğumda ortanca anne yaşı 21,4'tür (**Tablo 5.9**). Kırk beş yaş ve üzeri kadınlar ilk doğumlarını yaklaşık 20,5 yaşında yapmış iken, 25-29 yaş grubundaki kadınlar ilk doğumlarını daha geç, 20,9 yaşında yapmıştır. 45-49 yaş aralığındaki kadınların %27'si ilk doğumlarını 18 yaşına kadar gerçekleştirmişken, 20-29 yaş grubundaki kadınların %23'ü bu yaşa kadar çocuk doğurmaya başlamıştır.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Lise ve üzeri eğitime sahip 25-49 yaş aralığındaki kadınlar hiç eğitimi olmayan ya da ilkokulu bitirmemiş kadınlardan 2 yıl sonra çocuk doğurmaya başlamıştır (sırasıyla 23,6 ve 21,2) (**Tablo 5.10**).
- Kamplarda yaşayan kadınlar ilk çocuklarını kamplarda yaşamayan kadınlardan yaklaşık 1 yıl sonra doğurmaya başlamıştır (sırasıyla 22,1 ve 21,3).

5.6 ADÖLESAN DOĞURGANLIK VE ANNELİK

Adölesan doğurganlık ve annelik

15-19 yaş grubunda anne olmuş veya ilk çocuklarına gebe olan kadınların oranı

Örnekleme: 15-19 yaş arası kadınlar

Adölesan annelerin adölesan olmayan annelere göre olumsuz gebelik sonuçlarına veya annelikle ilişkili ölümlülüğe maruz kalmaları daha olasıdır. Ayrıca, erken yaşta çocuk sahibi olmak adölesanların eğitim ve iş imkanlarına erişimlerini kısıtlamaktadır. Adölesan dönemde olan Suriyeli göçmen kadınların yaklaşık %39'u çocuk doğurmaya başlamıştır: %31'inin 1 canlı doğumu vardır, %9'u ise araştırma tarihinde ilk çocuğuna gebedir (**Tablo 5.11**). 15-19 yaş grubundaki kadınların %13'ü 15 yaşından önce evlenmiş ve %2'si 15 yaşından önce 1 çocuk doğurmuştur (**Tablo 5.12**).

Temel özelliklere göre örüntüler

- 15-17 yaş aralığındaki Suriyeli göçmen kadınların beşte biri ya annedir ya da ilk çocuğuna hamiledir. On sekiz yaşındaki kadınların yarısından fazlası ve 19 yaşındaki kadınların üçte ikisi çocuk doğurmaya başlamıştır.
- Eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş kadınların %35'i adölesan dönemde çocuk sahibi olmaya başlarken, bu oran lise ve üzeri eğitim alan kadınlar arasında %11 düzeyindedir.

TABLO LİSTESİ

Doğurganlık düzeyleri ve doğurganlığın belirleyicileri hakkında daha fazla bilgi için aşağıdaki tablolara bakınız:

- **Tablo 5.1 Doğurganlık düzeyi**
- **Tablo 5.2 Eğitime göre doğurganlık**
- **Tablo 5.3 Yaşa özel doğurganlık hızındaki eğilimler**
- **Tablo 5.4 Canlı doğan ve yaşayan çocuk sayısı**
- **Tablo 5.5 Doğum aralıkları**
- **Tablo 5.6 Doğum sonrası geçici kısırlık, cinsel ilişkiden kaçınma ve gebelik riski altında olmama durumu**
- **Tablo 5.7 Ortanca doğum sonrası geçici kısırlık, cinsel ilişkiden kaçınma ve gebelik riski altında olmama süresi**
- **Tablo 5.8 Menopoz**
- **Tablo 5.9 İlk doğum yaşı**
- **Tablo 5.10 Ortanca ilk doğum yaşı**
- **Tablo 5.11 Adölesan gebelik ve adölesan annelik**
- **Tablo 5.12 15 yaşından önceki cinsel sağlık ve üreme sağlığı davranışları**

Tablo 5.1 Doğurganlık düzeyi

Yerleşim yerine göre araştırma tarihinden önceki 3 yıl için yaşa özel doğurganlık hızı, toplam doğurganlık hızı, genel doğurganlık hızı ve kaba doğum hızı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Yaş grubu	Toplam
15-19	209
20-24	312
25-29	218
30-34	176
35-39	105
40-44	28
45-49	(13)
TDH(15-49)	5,3
GDH	203
KDH	42

Not: Yaşa özel doğurganlık hızları 1.000 kadın başına ifade edilmektedir. 45-49 yaş grubundaki hızlar, bu yaş grubundaki kadınların bir kısmının hesaplama dışı kalması nedeniyle az da olsa yanlı olabilir. Ağırlıksız kadın yılları, 125-249 olan değerler parantez içinde verilmektedir.

TDH: Toplam doğurganlık hızı kadın başına ifade edilmiştir.

GDH: Genel doğurganlık hızı 15-44 yaşlarındaki 1.000 kadın başına ifade edilmiştir.

KDH: Kaba doğum hızı 1.000 kişi başına ifade edilmiştir.

Tablo 5.2 Eğitime göre doğurganlık

Eğitime göre araştırma tarihinden önceki 3 yıl için toplam doğurganlık hızı, halen gebe olan 15-49 yaş grubundaki kadınların yüzdesi ve 40-49 yaş grubundaki kadınların ortalama canlı doğum sayıları, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Eğitim	Toplam doğurganlık hızı	Halen gebe olan 15-49 yaş grubundaki kadınların yüzdesi	40-49 yaş grubundaki kadınların ortalama canlı doğum sayısı
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	5,8	13,1	6,2
İlkokul	5,5	13,5	5,6
Ortaokul	4,9	12,3	(4,8)
Lise ve üzeri	4,1	16,5	(3,9)
Toplam	5,3	13,6	5,5

Not: Toplam doğurganlık hızı araştırmadan önceki 1-36 ay için hesaplanmıştır. Ağırlıksız gözlem sayısı 25-49 olan değerler parantez içinde verilmektedir.

Tablo 5.3 Yaşa özel doğurganlık hızındaki eğilimler

Yaş grubuna göre araştırma tarihinden önceki 5'er yıllık dönemler için yaşa özel doğurganlık hızları, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Yaş grubu	Araştırma tarihinden önceki yıl sayısı			
	0-4	5-9	10-14	15-19
15-19	184	127	117	96
20-24	289	255	281	276
25-29	233	249	289	271
30-34	178	211	242	[203]
35-39	101	124	[143]	
40-44	38	[77]		
45-49	[11]			

Not: Yaşa özel doğurganlık hızları 1.000 kadın başına hesaplanmıştır. Hızlar hesaplanırken görüşmenin yapıldığı ay dışarıda bırakılmıştır.

Tablo 5.4 Canlı doğan ve yaşayan çocuk sayısı

15-49 yaş grubundaki tüm kadınların ve halen evli kadınların, canlı doğum sayısına göre yüzde dağılımı, ortalama canlı doğum sayısı ve ortalama yaşayan çocuk sayısı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Yaş	Canlı doğum sayısı												Kadın sayısı	Ortalama canlı doğum sayısı	Ortalama yaşayan çocuk sayısı	
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10+	Toplam				
TÜM KADINLAR																
15-19	69,4	18,6	10,3	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	467	0,44	0,43
20-24	24,6	25,7	31,0	14,3	3,7	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	476	1,49	1,45
25-29	12,5	13,2	20,4	25,8	16,8	8,1	2,7	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	397	2,58	2,49
30-34	11,2	6,5	13,4	19,7	22,0	12,6	8,5	2,6	2,5	1,1	0,0	0,0	100,0	326	3,42	3,29
35-39	8,3	3,2	4,9	12,9	17,2	15,2	16,4	9,6	4,4	1,9	5,9	100,0	245	4,79	4,55	
40-44	7,8	2,3	4,8	7,1	12,9	19,9	16,7	12,9	8,3	3,5	3,8	100,0	183	5,14	4,78	
45-49	7,4	1,7	4,0	1,7	7,7	18,7	14,4	15,5	9,4	8,0	11,5	100,0	123	6,02	5,47	
Toplam	25,8	13,4	15,6	13,0	10,4	7,8	5,7	3,4	2,1	1,1	1,6	100,0	2.216	2,67	2,53	
HALEN EVLİ KADINLAR																
15-19	37,0	39,7	19,7	3,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	216	0,90	0,88	
20-24	13,6	28,9	35,6	16,8	4,1	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	404	1,72	1,66	
25-29	6,8	13,7	21,6	27,8	17,9	8,9	3,0	0,4	0,0	0,0	0,0	100,0	361	2,77	2,67	
30-34	2,8	5,4	14,2	21,7	24,1	14,6	10,1	2,9	2,9	1,3	0,0	100,0	275	3,84	3,70	
35-39	3,1	3,6	5,1	13,0	18,9	16,3	16,7	10,9	5,0	2,1	5,2	100,0	216	5,02	4,76	
40-44	2,3	2,1	5,0	8,4	11,2	22,2	18,5	14,0	9,8	2,7	3,9	100,0	154	5,47	5,09	
45-49	3,3	2,0	2,6	2,0	7,8	19,4	13,5	17,3	9,8	9,2	13,1	100,0	107	6,43	5,83	
Toplam	10,4	16,1	18,8	16,1	12,3	9,6	6,8	4,2	2,6	1,3	1,8	100,0	1.734	3,21	3,05	

Tablo 5.5 Doğum aralıkları

Araştırma tarihinden önceki 5 yılda meydana gelen ve ilk olmayan doğumların temel özelliklere ve bir önceki doğumdan itibaren geçen süreye göre yüzde dağılımı ve bir önceki doğumdan itibaren geçen ortalama ay, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Temel özellikler	Bir önceki doğumdan itibaren geçen ay sayısı						Toplam	İlk olmayan doğumların sayısı	Bir önceki doğumdan itibaren geçen ortalama ay
	7-17	18-23	24-35	36-47	48-59	60+			
Annenin yaşı									
15-19	47,3	24,6	19,5	6,9	1,7	0,0	100,0	61	19,2
20-29	23,2	22,6	32,4	11,8	4,8	5,1	100,0	739	24,8
30-39	12,8	11,2	29,8	16,6	9,1	20,6	100,0	460	34,2
40-49	12,0	7,5	14,3	16,0	7,5	42,8	100,0	62	49,2
Bir önceki çocuğun cinsiyeti									
Erkek	21,1	18,1	28,2	14,1	6,5	11,9	100,0	657	27,2
Kadın	19,3	17,9	31,9	12,8	6,0	12,1	100,0	665	27,3
Bir önceki çocuğun hayatta olma durumu									
Yaşiyor	19,5	18,4	30,4	13,7	6,3	11,9	100,0	1.269	27,4
Ölmüş	37,9	10,0	21,4	8,7	6,0	16,0	100,0	53	25,0
Doğum sırası									
2-3	24,2	21,0	33,1	10,9	4,2	6,5	100,0	774	24,9
4-6	14,4	14,7	25,5	16,3	9,1	20,1	100,0	431	33,7
7+	15,1	10,6	26,6	19,6	9,4	18,7	100,0	117	32,7
Yerleşim yeri									
Kamp dışı	20,3	18,0	30,0	13,3	6,2	12,2	100,0	1.252	27,3
Kamp	18,0	19,0	30,5	16,0	8,0	8,5	100,0	70	26,8
Annenin eğitimi									
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	21,5	17,8	28,5	12,6	5,7	13,9	100,0	253	28,1
İlkokul	18,4	16,8	31,8	13,8	7,1	12,2	100,0	673	28,5
Ortaokul	25,0	19,7	28,3	11,9	5,4	9,6	100,0	234	25,4
Lise ve üzeri	18,9	21,1	27,8	15,4	5,0	11,7	100,0	162	27,5
Toplam	20,2	18,0	30,0	13,5	6,3	12,0	100,0	1.322	27,2

Not: İlk doğumlar dışarıda bırakılmıştır. Çoklu doğumlar için doğum aralığı canlı doğumla biten bir önceki gebelikten itibaren geçen ay sayısıdır.

Tablo 5.6 Doğum sonrası geçici kısırlık, cinsel ilişkiden kaçınma ve gebelik riski altında olmama durumu

Geçici kısırlık yaşayan, doğum sonrası cinsel perhizde olan ve gebelik riski altında olmayan annelerin araştırmadan önceki 3 yılda gerçekleşen doğumlarının doğumdan sonra geçen aya göre yüzdesi, ortanca ve ortalama süreler, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Doğumdan sonra geçen ay sayısı	Annenin durumuna göre doğumların yüzdesi			
	Geçici kısırlık	Doğum sonrası cinsel perhiz	Gebelik riski altında olmama ¹	Doğum sayısı
< 2	88,5	73,7	91,4	86
2-3	54,7	12,6	60,3	75
4-5	37,4	6,4	42,3	71
6-7	24,1	6,9	29,3	61
8-9	12,0	8,0	20,0	53
10-11	21,2	10,2	28,4	83
12-13	9,7	9,7	15,6	54
14-15	4,6	6,9	11,6	76
16-17	3,6	1,8	5,4	58
18-19	5,3	3,5	8,8	60
20-21	3,2	1,6	3,2	67
22-23	1,3	7,5	8,8	84
24-25	1,4	1,4	2,7	77
26-27	0,0	0,0	0,0	64
28-29	3,9	0,0	3,9	54
30-31	0,0	1,8	1,8	58
32-33	0,0	2,3	2,3	48
34-35	0,0	1,6	1,6	87
Toplam	16,6	9,8	20,4	1.217
Ortanca	4,1	2,2	4,5	na
Ortalama	6,4	4,1	7,7	na

Not: Hesaplamalar kadınların araştırma tarihindeki durumlarına göre yapılmıştır.

na = Uygun değil

¹ Geçici kısırlık ya da doğum sonrası perhizin veya ikisinin birlikte olduğu durumları kapsar.

Tablo 5.7 Ortanca doğum sonrası geçici kısırlık, cinsel ilişkiden kaçınma ve gebelik riski altında olmama süresi

Annenin yaşına göre araştırma tarihinden önceki 3 yılda gerçekleşen doğumlarda geçici kısırlık, cinsel ilişkiden kaçınma ve gebelik riski altında olmama için ortanca süreler, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Annenin yaşı	Geçici kısırlık	Doğum sonrası cinsel perhiz	Gebelik riski altında olmama ¹
15-29	3,9	2,2	4,3
30-49	5,0	*	5,5
Toplam	4,1	2,2	4,5

Not: Ortanca değerler kadınların araştırma tarihindeki durumlarına göre hesaplanmıştır.

* Ağırlıksız gözlem sayısı 25'ten azdır. Ağırlıksız gözlem sayısı, 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

¹ Geçici kısırlık ya da doğum sonrası perhizin veya ikisinin birlikte olduğu durumları kapsar

Tablo 5.8 Menopoz

Menopoza giren 30-49 yaş grubundaki kadınların yaşa göre yüzdeleri, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Yaş	Menopozda olanların yüzdesi ¹	Kadın sayısı
30-34	2,7	326
35-39	3,1	245
40-41	5,3	76
42-43	4,0	62
44-45	8,1	78
46-47	(15,1)	46
48-49	(26,6)	42
Toplam	5,4	876

Not: Ağırlıksız gözlem sayısı, 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

¹ 1) araştırma tarihinde gebe olmayan ve 2) son 5 yılda doğum yapmış ve halen geçici kısırlık yaşamayan ve 3) bunlara ek olarak belirtilen durumları yaşayan: a) son adetini araştırma tarihinden önceki 6 ay veya daha öncesinde görmüş olan veya b) menopozda olduğunu ya da histerektomi geçirdiğini söyleyen veya c) hiç adet görmemiş kadınların yüzdesi

Tablo 5.9 İlk doğum yaşı

Yaşa göre, tam yaşlarda ilk doğumlarını yapmış 15-49 yaş grubundaki kadınların yüzdesi, hiç doğum yapmamış kadınların yüzdesi ve ortanca ilk doğum yaşı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Yaş	İlk doğumlarını belirtilen tam yaşlara göre yapan kadınların yüzdesi					Hiç doğum yapmamış kadınların yüzdesi	Kadın sayısı	Ortanca ilk doğum yaşı
	15	18	20	22	25			
15-19	2,3	na	na	na	na	69,4	467	a
20-24	1,8	22,6	50,5	na	na	24,6	476	20,0
25-29	1,9	22,9	42,1	58,2	79,0	12,5	397	20,9
30-34	0,5	12,5	35,9	49,4	69,9	11,2	326	22,1
35-39	4,3	15,7	33,8	50,0	71,5	8,3	245	22,0
40-44	2,3	20,4	41,4	57,6	73,7	7,8	183	21,0
45-49	7,7	27,3	46,8	62,8	74,6	7,4	123	20,5
20-49	2,4	19,9	42,3	na	na	14,1	1.749	a
25-49	2,6	18,9	39,3	54,7	74,1	10,2	1.273	21,4

na = Bu yaş grubundaki bazı kadınlar söz konusu tam yaşlara henüz gelmedikleri için hesaplanamamaktadır.

a = Kadınların yüzde 50'sinden azı bu yaş grubunun başlangıcına gelmeden önce ilk doğumlarını yapmış oldukları için dışarda bırakılmışlardır.

Tablo 5.10 Ortanca ilk doğum yaşı

25-49 yaş grubundaki kadınların temel özelliklere göre ortanca ilk doğum yaşı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellikler	Yaş						Kadının yaşı
	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	25-49
Yerleşim yeri							
Kamp dışı	20,0	20,9	22,1	22,0	20,9	20,3	21,3
Kamp	(19,9)	(20,0)	(21,1)	(22,1)	*	*	22,1
Eğitim							
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	(19,6)	20,2	22,4	21,9	(21,4)	20,4	21,2
İlkokul	19,3	19,5	21,4	21,4	20,0	20,4	20,6
Ortaokul	19,9	19,9	(21,4)	(22,5)	*	*	20,7
Lise ve üzeri	21,7	23,5	(23,6)	(24,5)	*	*	23,6
Toplam	20,0	20,9	22,1	22,0	21,0	20,5	21,4

* Ağırlıksız gözlem sayısı 25'ten azdır. Ağırlıksız gözlem sayısı, 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

Tablo 5.11 Adölesan gebelik ve adölesan annelik

Temel özelliklere göre canlı doğum yapmış ya da ilk çocuğuna gebe olan 15-19 yaş grubundaki kadınların yüzdesi ile çocuk doğurmaya başlayan kadınların yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellikler	15-19 yaş grubundaki kadınların yüzdesi:		Çocuk doğurmaya başlayanların yüzdesi	Kadın sayısı
	Canlı doğum yapmış	İlk çocuğuna gebe		
Yaş				
15-17	14,5	6,0	20,5	248
15	5,1	1,7	6,7	64
16	11,5	5,2	16,6	102
17	25,5	10,2	35,8	83
18	38,4	15,3	53,8	110
19	59,4	8,2	67,6	108
Eğitim				
Eğitimi yok / ilkokulu bitirmemiş	23,5	11,1	34,6	86
İlkokul	39,6	9,9	49,4	247
Ortaokul	22,2	5,1	27,3	103
Lise ve üzeri	(6,7)	(4,5)	(11,2)	31
Toplam	30,6	8,7	39,3	467

Not: Ağırlıksız gözlem sayısı, 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

Tablo 5.12 On beş yaşından önceki cinsel sağlık ve üreme sağlığı davranışları

15-19 yaş grubundaki kadınlar arasında, cinsel ilişkiye başlayanların yüzdesi ile 15 yaşından önce doğum yapanların yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Kadın	15 yaşından önce evlenenler	15 yaşından önce doğum yapanlar	Sayı
		13,4	2,3

Temel Bulgular

- **Başka çocuk sahibi olma isteği:** 15-49 yaş aralığında halen evli Suriyeli kadınların %20'si hemen çocuk sahibi olmak, %25'i başka bir çocuk için en az 2 sene beklemek isterken, %43'ü başka çocuk sahibi olmak istememektedir ya da tüpleri bağlanmıştır.
- **Doğurganlığı sınırlama:** Doğurganlığı sınırlama isteği yaşayan çocuk sayısı ile birlikte artmaktadır; halen evli ve tek çocuğu olan Suriyeli kadınlarda bu oran %5 iken, halen evli ve altı veya daha fazla çocuğu olan Suriyeli kadınlarda %83'ün üzerine çıkmaktadır.
- **İdeal çocuk sayısı:** Ortalama olarak, 15-49 yaş arası halen evli Suriyeli kadınlar 4,1 çocuk sahibi olmayı isterken, tüm Suriyeli kadınlar 3,9 çocuk istemektedir.
- **İstenmeyen doğumlar:** Araştırma tarihinden önceki son 5 yıllık dönem içerisinde gerçekleşen doğumların veya halen süren gebeliklerin %83'ü istenmiş, %6'sı daha sonra olması tercih edilmiş ve %11'i istenmemiştir.

A ile planlamasına yönelik mevcut politikalarının değiştirilmesi ve geliştirilmesi için kadınların gelecekteki doğurganlık tercihleri hakkında toplanan bilgiler büyük önem taşımaktadır. Doğurganlık tercihleri, karşılanmamış aile planlaması konusunda potansiyel ihtiyacın değerlendirilmesine imkan vermektedir. Bu bölüm halen evli Suriyeli göçmen kadınların çocuk sahibi olmayı isteyip istemedikleri ve eğer istiyorlar ise ne zaman istedikleri, ideal çocuk sayısı, son doğumun istenip istenmediği ve istenmeyen doğumlar önlenseydi teorik olarak hesaplanan doğurganlık hızı konularında araştırma bulguları hakkında bilgi vermektedir.

6.1 BAŞKA ÇOCUK SAHİBİ OLMA İSTEĞİ

Başka çocuk sahibi olma isteği

Halen evli kadınlara gelecekte (başka) çocuk isteyip istemedikleri ve eğer istiyorlar ise bir sonraki çocuktan önce ne kadar süre beklemeyi tercih ettikleri soruları yöneltmiştir. Gebeliği önleme amaçlı olarak tüpleri bağlanmış kadınlar başka bir çocuk sahibi olmak istemiyor olarak kabul edilmiştir.

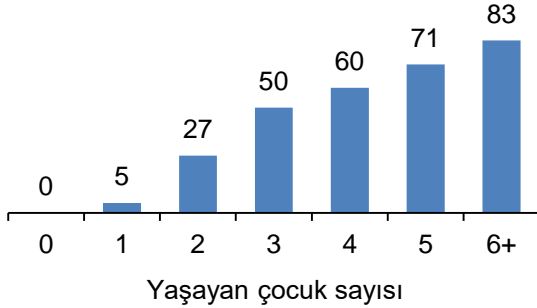
Örneklem: 15-49 yaş arası halen evli kadınlar

Tablo 6.1 ve **Şekil 6.1** halen evli Suriyeli göçmen kadınların, başka çocuk sahibi olma konusundaki tercihlerinin yaşayan çocuk sayılarına (araştırma tarihindeki gebelikler de dahil) göre yüzde dağılımını göstermektedir. Sonuçlara göre, halen evli kadınların %43'ü doğurganlıklarını sonlandırmak istemektedir (%41'i ileride başka çocuk sahibi olmak istemezken %2'sinin de tüpleri bağlanmıştı).

Halen evli Suriyeli göçmen kadınların yaklaşık yarısı gelecekte çocuk sahibi olmak isterken (%48), bu kadınların %25'i (başka) çocuk sahibi olmak için en az 2 sene beklemek istediklerini belirtmişlerdir. Başka bir çocuk sahibi olma konusunda kararsız olan halen evli kadınların oranı sadece %7'dir.

Şekil 6.2 Yaşayan çocuk sayısına göre doğurganlığı sınırlandırma isteği

Evli ve başka çocuk sahibi olmak istemeyen 15-49 yaşlarındaki Suriyeli göçmen kadınların yüzdeleri

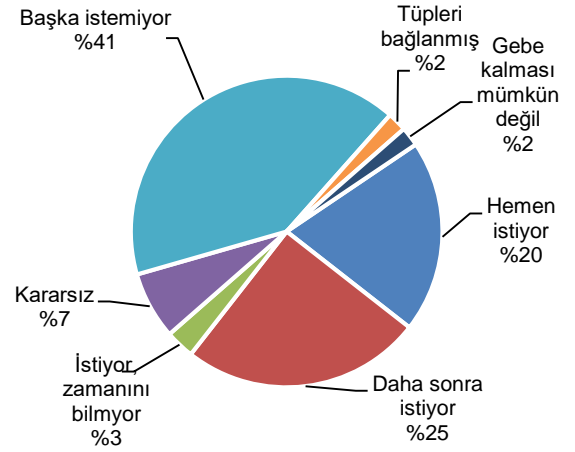

Tablo 6.2 daha fazla çocuk istemeyen Suriyeli göçmen kadınların yaşayan çocuk sayısına ve seçilmiş temel özelliklerine göre yüzdesini göstermektedir. Tablo, doğurganlığı kontrol etme ihtiyacı konusunda alt gruplardaki farklılıklara ilişkin bilgi vermektedir.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Doğurganlığı sınırlandırma isteği oranı yaşayan çocuk sayısı ile birlikte artmaktadır; halen evli ve tek çocuğu olan Suriyeli göçmen kadınlarda bu oran %5 iken, 6 veya daha fazla çocuğu olanlarda ise %83 düzeyine yükselmektedir (**Tablo 6.2** ve **Şekil 6.2**).
- Yerleşim yerine göre; kamplarda yaşayan Suriyeli göçmen kadınlar (%52) kamp dışında yaşayan kadınlara kıyasla (%43) daha fazla çocuk sahibi olmayı sınırlandırmayı istemektedir.
- Eğitimli kadınların daha genç olması ve aile kurma sürecinin erken aşamalarında olmaları nedeniyle eğitim ile çocuk sahibi olmayı sonlandırma isteği arasında ters yönde bir ilişki olduğu bilinmektedir. Sonuçlar bu örüntüyle uyumludur, doğurganlıklarını sonlandırmak isteyen Suriyeli göçmen kadınların oranı, eğitim düzeyinin artmasıyla düşmektedir. Dolayısıyla, hiç okula gitmemiş ya da ilköğretimi tamamlamamış halen evli Suriyeli göçmen kadınların %52'si başka çocuk istemez iken bu oran lise ve daha üstü eğitim seviyesine sahip göçmen kadınlarda %33'tür.

Şekil 6.1 Doğurganlık tercihleri 15-49 yaşlarındaki halen evli Suriyeli göçmen kadınların doğurganlık tercihleri

Gelecekte başka çocuk sahibi olma isteği, sahip olunan çocuk sayısının artmasıyla belirgin bir şekilde azalmaktadır. Tek çocuğu olan halen evli Suriyeli kadınların %90'ı gelecekte başka çocuk sahibi olmayı isterken 6 ve daha fazla sayıda çocuğu olan kadınlar arasında bu oran sadece %9'dur. Çocuk sahibi olmayı sonlandırma isteği, yaşayan 3 çocuğu olan Suriyeli kadınlar arasında çok belirgin hale gelmekte ve daha fazla çocuğa sahip kadınlar arasında da yüksek düzeylerde seyretmektedir (**Şekil 6.2**).

6.2 İDEAL ÇOCUK SAYISI

İdeal çocuk sayısı

Çocuğu olmayan kadınlara, “Eğer tam istediğiniz sayıda çocuk sahibi olmanız mümkün olsa hayatınız boyunca kaç çocuk sahibi olmak istersiniz?” sorusu yöneltilmiştir. Çocuğu olan kadınlara ise “Hiç çocuğunuz olmadığı günlere dönebilseydiniz ve tam istediğiniz sayıda çocuk sahibi olmanız mümkün olsaydı, hayatınız boyunca kaç çocuk sahibi olmak isterdiniz?” sorusu sorulmuştur.

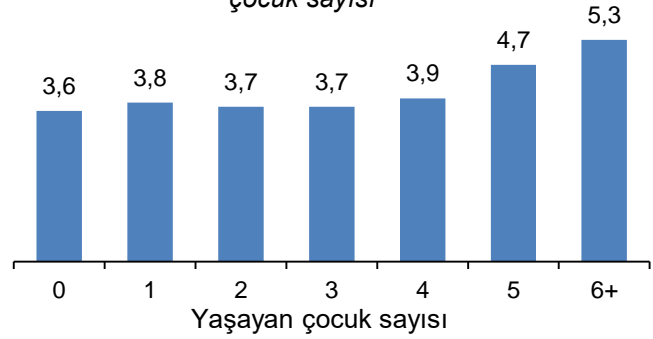
Örneklem: 15-49 yaş arası kadınlar

Tablo 6.3 tüm Suriyeli kadınların sahip oldukları yaşayan çocuk sayısına göre ideal çocuk sayısının ve ortalama ideal çocuk sayısının dağılımını göstermektedir. Tek çocuğu olan kadınlar dışında, ortalama ideal çocuk sayısı gerçekte sahip olunan çocuk sayısı ile birlikte artmaktadır.

Cevaplayıcıların %38’i 4 çocuğu ideal sayı olarak ifade ederken, Suriyeli göçmen kadınların sadece %14’ü 2 çocuğu ideal olarak görmektedir. Ortalama ideal çocuk sayısı 15-49 yaş arası tüm kadınlar ve halen evli kadınlar için sırasıyla 3,9 ve 4,1 çocuktur. 6 veya daha fazla çocuğu olan halen evli Suriyeli kadınlar için ortalama ideal çocuk sayısı 5,3 iken bu sayı hiç çocuğu olmayan halen evli kadınlar için 3,6’dır. 2 çocuklu ya da 3 çocuklu kadınlarda ideal çocuk sayısı aynıdır (3,7) (**Şekil 6.3**).

Şekil 6.3 Yaşayan çocuk sayısına göre ideal çocuk sayısı

15-49 yaş arası halen evli Suriyeli kadınların ortalama ideal çocuk sayısı

Temel özelliklere göre örüntüler

- Ortalamanın en yüksek olduğu 45-49 yaş grubu dışında, ortalama ideal çocuk sayısı yaş gruplarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.
- Ortalama ideal çocuk sayısı eğitim ile birlikte azalmaktadır. Hiç okula gitmemiş ya da ilkokulu tamamlamamış kadınlarla lise veya lise üzeri eğitim almış kadınların ortalama ideal çocuk sayıları arasındaki fark yaklaşık 1 çocuktur (sırasıyla 4,4 ve 3,6 çocuk).

6.3 DOĞUMLARIN PLANLANMA DURUMU

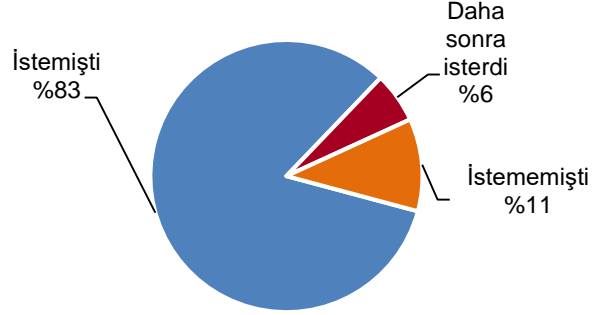
Doğumların/gebeliklerin planlanma durumu

Kadınlar doğmuş olan tüm çocuklarının gebelikleri ve halen gebe olan kadınlarında mevcut gebelikleri ile her bir gebeliğin istenen zamanda gerçekleşmiş bir gebelik/doğum mu (planlanan doğum), daha sonra olması tercih edilen bir gebelik/doğum mu (daha sonra tercih edilmiş doğum), yoksa istenmemiş bir gebelik/doğum mu (istenmemiş doğum) olduğu ile ilgili bilgi vermiştir.

Örneklem: 15-49 yaş arası kadınların araştırma tarihinden önceki 5 yıl içindeki gebelikleri ve doğumları

Tablo 6.5'te ve **Şekil 6.4**'de doğum sırasına ve annenin doğum sırasındaki yaşına göre araştırmadan önceki 5 yıl içerisindeki doğumların ve halen devam eden gebeliklerin istenmesi, daha sonra istenmesi veya hiç istenmemesi durumuna ilişkin yüzde dağılımı verilmektedir. Genel olarak, araştırma tarihinden önceki son 5 yıllık dönem içerisinde gerçekleşen doğumların %83'ü istenen zamanda gerçekleşmiş, %6'sının daha sonra olması tercih edilmiş ve %11'i de istenmemiştir.

Şekil 6.4 Doğumların planlanma durumu
Doğumların planlanma durumuna göre 15-49 yaş arası Suriyeli kadınların araştırmadan önceki 5 yıl içerisindeki doğumlarının (halen devam eden gebelikler ile birlikte) yüzde dağılımları

Temel özelliklere göre örüntüler

- **Tablo 6.5** genel olarak doğum sırası büyüdükçe istenmeyen doğumların oranının çok hızlı bir şekilde arttığını göstermektedir, bu oran ilk doğumların %1'i iken dördüncü veya daha sonraki doğumların %27'sidir.
- İstenmeyen doğumların yüzdesi annenin doğumdaki yaşının artmasıyla birlikte yükselmektedir. Yirmi yaşından genç kadınlarda istenmeyen doğumların oranı sadece %2 iken 35-39 yaş grubu ve üzeri olan Suriyeli göçmen kadınlarda bu oran %37'ye kadar çıkmaktadır. Daha sonra istenen doğumların oranı, 25-29 (%7) yaşlarındaki kadınlar arasında en yüksek seviyede iken 35 yaş ve üzeri kadınlarda azalmaktadır.

6.4 TOPLAM İSTENEN DOĞURGANLIK

İstenmeyen doğum

Kadının ideal çocuk sayısı olarak belirttiği sayının üzerinde gerçekleşen doğumlar

İstenen doğum

Kadının ideal çocuk sayısı olarak belirttiği sayıya eşitleyen ya da o sayının altında gerçekleşen doğumlar

İstenen doğurganlık hızı

İstenmeyen doğumlar hesaba katılmadığında, mevcut yaşa özel doğurganlık hızında doğumlarını gerçekleştiren bir kadının doğurganlık yıllarının sonuna kadar sahip olacağı ortalama çocuk sayısı

Örnekleme: 15-49 yaş aralığındaki kadınlar

İstenmeyen doğurganlığın boyutunu belirlemenin bir başka yolu da toplam istenen doğurganlık hızı (TİDH) ile toplam doğurganlık hızının (TDH) karşılaştırılmasıdır. Eğer annenin gebeliğinin başlangıcında yaşayan çocuk sayısı, araştırma sırasında beyan ettiği ideal çocuk sayısından daha az ise, o doğum isteniyor olarak kabul edilmektedir.

Tablo 6.6, Suriyeli kadınların toplam istenen doğurganlık hızının 4,2 olduğunu göstermektedir ki bu da gerçek toplam doğurganlık hızı olan 5,3 çocuktan %21 daha azdır. Bir başka deyişle, eğer tüm istenmeyen doğumlar önlenbilmiş olsaydı, Suriyeli kadınlar için TDH gözlenen doğurganlık düzeyinden 1,1 çocuk daha düşük olacaktı.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Kamplarda yaşayan Suriyeli kadınların toplam istenen doğurganlık hızı (5,5) kamp dışında yaşayan kadınlardan (5,3) biraz yüksektir. Benzer biçimde, toplam istenen doğurganlık hızı ve gerçek doğurganlık hızı arasındaki farklılık kamplarda yaşayan kadınlarda kamp dışında yaşayan kadınlardan çok az fazladır (sırasıyla 1,4 ve 1,1 çocuk) (**Tablo 6.6**).
- Lise ve üzeri eğitime sahip Suriyeli göçmen kadınlarda gerçek doğurganlık hızı ile istenen doğurganlık hızı arasındaki fark (0,7 çocuk) büyük ölçüde diğer eğitim düzeylerindeki kadınlara kıyasla oldukça azdır (1,2-1,3 çocuk).

TABLO LİSTESİ

Doğurganlık tercihleri hakkında daha fazla bilgi için aşağıdaki tabloları inceleyiniz:

- **Table 6.1** Yaşayan çocuk sayısına göre doğurganlık tercihleri
- **Table 6.2** Doğurganlığı sınırlandırma isteği
- **Table 6.3** Yaşayan çocuk sayısına göre ideal çocuk sayısı
- **Table 6.4** Ortalama ideal çocuk sayısı
- **Table 6.5** Doğurganlığın planlanması
- **Table 6.6** İstenen doğurganlık hızları

Tablo 6.1 Yaşayan çocuk sayısına göre doğurganlık tercihleri

15-49 yaş grubundaki halen evli kadınların çocuk sahibi olma isteğine ve yaşayan çocuk sayısına göre yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Çocuk sahibi olma isteği	Yaşayan çocuk sayısı ¹							Toplam 15-49
	0	1	2	3	4	5	6+	
Hemen istiyor ²	79,7	31,4	23,5	11,2	10,7	7,1	4,8	20,1
Daha sonra istiyor ³	10,2	52,8	35,9	24,9	16,8	7,2	3,6	24,7
İstiyor, zamanını bilmiyor	5,5	5,8	3,9	3,2	2,4	3,2	0,4	3,4
Kararsız	1,9	3,4	8,1	9,6	8,1	7,8	4,8	6,7
Başka istemiyor	0,0	4,8	27,4	49,7	58,6	66,4	74,9	41,2
Tüpleri bağlanmış ⁴	0,0	0,0	0,0	0,7	1,3	4,8	7,8	1,9
Gebe kalması mümkün değil	2,8	1,9	1,2	0,7	2,2	3,5	3,6	2,0
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kadın sayısı	115	280	359	305	252	162	261	1.734

¹ Araştırma sırasındaki gebelikler, yaşayan çocuk sayısına dahildir.

² Bir sonraki doğumunu 2 yıl içinde istiyor.

³ Bir sonraki doğumunun 2 yıl veya daha uzun süre sonra olmasını istiyor.

⁴ Kadının tüplerinin ve erkeğin kanallarının bağlanmasını kapsamaktadır.

Tablo 6.2 Doğurganlığı sınırlama isteği

Başka çocuk istemeyen 15-49 yaş grubundaki halen evli kadınların yaşayan çocuk sayısına ve temel özelliklere göre yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Temel özellik	Yaşayan çocuk sayısı ¹							Toplam
	0	1	2	3	4	5	6+	
Yerleşim yeri								
Kamp dışı	0,0	4,6	27,4	51,1	60,2	71,1	82,1	42,8
Kamp	*	*	*	(35,9)	(52,6)	(73,1)	(92,7)	51,8
Eğitim								
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	*	(3,7)	(30,5)	(51,5)	64,4	(69,8)	79,1	52,0
İlkokul	0,0	5,8	29,5	46,8	60,5	71,3	87,3	45,8
Ortaokul	(0,0)	3,4	25,2	44,1	(64,5)	(75,4)	*	34,3
Lise ve üzeri	*	4,6	21,7	66,7	(46,2)	*	*	33,3
Toplam	0,0	4,8	27,4	50,4	59,8	71,2	82,7	43,1

Not: Tüpleri bağlanmış kadınlar başka çocuk istemiyor olarak sınıflandırılmıştır.

* Ağırlıksız gözlem sayısı 25'ten azdır. Ağırlıksız gözlem sayısı, 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

¹ Araştırma sırasındaki gebelikler, yaşayan çocuk sayısına dahildir.

Tablo 6.3 Yaşayan çocuk sayısına göre ideal çocuk sayısı

Yaşayan çocuk sayısına göre, 15-49 yaş grubundaki kadınların yüzde dağılımı ile tüm kadınlar ve halen evli kadınlar için ortalama ideal çocuk sayısı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

İdeal çocuk sayısı	Yaşayan çocuk sayısı ¹							Toplam
	0	1	2	3	4	5	6+	
0	4,4	1,4	5,8	7,7	11,4	7,4	8,9	6,3
1	1,6	0,7	1,2	2,7	1,2	0,6	0,4	1,3
2	24,1	20,5	18,0	7,9	8,0	7,7	3,3	14,4
3	13,0	18,9	14,7	19,1	4,6	6,5	3,8	12,3
4	38,6	35,2	41,1	41,2	41,5	25,9	27,1	36,9
5	4,5	9,2	6,4	13,9	13,9	19,5	4,7	9,1
6+	8,3	12,3	11,4	5,7	18,3	30,5	47,4	16,8
Sayısal olmayan cevaplar	5,6	1,8	1,4	1,8	1,1	1,8	4,5	2,8
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Sayı	501	304	377	316	267	173	278	2.216
Ortalama ideal çocuk sayısı²								
Tüm kadınlar	3,4	3,8	3,6	3,6	3,9	4,7	5,4	3,9
Kadın Sayısı	473	298	372	311	264	170	265	2.153
Halen evli kadınlar	3,6	3,8	3,7	3,7	3,9	4,7	5,3	4,1
Halen evli kadın sayısı	114	277	353	300	249	159	251	1.702

¹ Araştırma sırasındaki gebelikler, yaşayan çocuk sayısına dahildir

² Ortalamalara sayısal olmayan cevaplar dahil edilmemiştir.

Tablo 6.4 Ortalama ideal çocuk sayısı

15-49 yaş grubundaki tüm kadınların temel özelliklere göre ortalama ideal çocuk sayısı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellik	Ortalama	Kadın sayısı ¹
Yaş		
15-19	3,6	442
20-24	3,8	463
25-29	3,9	393
30-34	4,0	321
35-39	4,1	237
40-44	4,2	178
45-49	5,2	118
Yerleşim yeri		
Kamp dışı	3,9	2.066
Kamp	4,0	87
Eğitim		
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	4,4	403
İlkokul	4,0	1.024
Ortaokul	3,7	425
Lise ve üzeri	3,6	301
Toplam	3,9	2.153

¹ Yalnızca sayısal cevap veren kadınları kapsar.

Tablo 6.5 Doğurganlığın planlanması

15-49 yaş grubundaki kadınların araştırma tarihinden önceki beş yıl içinde gerçekleşen doğumların (araştırma sırasındaki gebelikler dahil) planlanma durumuna, doğum sırasına ve annenin doğumdaki yaşına göre yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

	Doğurganlığın planlanma durumu				Toplam	Doğum sayısı
	İstemişti	Daha sonra isterdi	İstememişti	Cevapsız		
Doğum sırası						
1	98,2	0,8	0,8	0,2	100,0	654
2	87,0	9,2	3,7	0,2	100,0	549
3	79,4	8,8	11,8	0,0	100,0	364
4+	66,2	6,1	27,4	0,3	100,0	637
Doğumda anne yaşı						
<20	93,4	5,0	1,6	0,0	100,0	533
20-24	86,4	6,4	6,9	0,3	100,0	727
25-29	82,6	6,5	10,5	0,4	100,0	486
30-34	69,8	6,0	24,2	0,0	100,0	299
35-39	60,8	2,6	36,6	0,0	100,0	124
40-44	(55,2)	(1,1)	(43,6)	(0,0)	(100,0)	31
45-49	*	*	*	*	*	3
Toplam	83,1	5,7	11,0	0,2	100,0	2.204

* Ağırlıksız gözlem sayısı 25'ten azdır. Ağırlıksız gözlem sayısı, 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir. .

Tablo 6.6 İstenen doğurganlık hızları

Eğitime göre araştırma tarihinden önceki 3 yıl için toplam istenen doğurganlık hızı ve toplam doğurganlık hızı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Eğitim	Toplam istenen doğurganlık hızı	Toplam doğurganlık hızı
Eğitimi yok / ilkokulu bitirmemiş	4,5	5,8
İlkokul	4,3	5,5
Ortaokul	3,7	4,9
Lise ve üzeri	3,4	4,1
Toplam	4,2	5,3

Not: Hızlar araştırma tarihinden önceki 1-36 aylık dönem için 15-49 yaş grubundaki kadınların doğumlarından hesaplanmıştır. Toplam doğurganlık hızları Tablo 5.2'deki hızlarla aynıdır.

Temel Bulgular

- **Gebeliği önleyici yöntemler hakkında bilgi:** Türkiye'deki Suriyeli göçmen kadınların çoğunun en az bir aile planlama yöntemi hakkında bilgisi vardır. 15-49 yaş arası halen evli kadınların neredeyse tamamı en az bir aile planlama yöntemini bilmektedir (%99).
- **Gebeliği önleyici yöntem kullanımı:** Halen evli Suriyeli kadınların %43'ü herhangi bir aile planlaması yöntemi kullanmaktadır. En yaygın kullanılan yöntemler geri çekme (%18), RİA (%13) ve haptır (%6).
- **Gelecekte yöntem kullanımı:** Yöntem kullanmayan halen evli Suriyeli kadınların %39'u gelecekte yöntem kullanma niyetinde olduklarını beyan etmiştir. Diğer taraftan, yöntem kullanmayan Suriyeli kadınların yaklaşık yarısı gelecekte yöntem kullanma niyetinde olmadıklarını belirtmiştir.
- **Modern yöntemlerin temin edildiği kaynaklar:** Modern yöntem kullanıcıları neredeyse eşit yüzdelerle kullandıkları yöntemi kamu sektöründen (%39) ve özel sektörden (%38) temin etmektedir. Geriye kalan %23'ü ise, diğer kaynaklardan, özellikle göçmen sağlık merkezlerinden (%17) temin ettiklerini belirtmişlerdir.
- **Gebeliği önleyici yöntemin bırakılması:** Gebeliği önleyici yöntem kullanan Suriyeli kadınların yaklaşık üçte biri (%35) yöntemi kullanmaya başladıktan sonraki 12 ay içerisinde bırakmışlardır. En yaygın yöntem bırakma nedenleri, gebe kalmayı istemek (%38), yan etki/sağlık kaygısı (%21) ve yöntemi kullanırken gebe kalmaktır (%15).
- **Karşılanmamış aile planlaması ihtiyacı:** Halen evli kadınların %21'i karşılanmamış aile planlaması ihtiyacı içerisindedir. Yani bu Suriyeli kadınlar, doğumlarının arasını açmak veya doğumları sonlandırmak istedikleri halde herhangi bir aile planlaması yöntemi kullanmamaktadırlar.
- **Aile planlaması hizmetlerine talep:** Toplam aile planlaması talebinin %38'i modern yöntemler tarafından karşılanmaktadır.

Çiftler doğumlarının arasını açmak veya sahip oldukları çocuk sayısını sınırlandırmak için gebeliği önleyici yöntem kullanabilirler. Bu bölüm, Türkiye'de yaşayan Suriyeli kadınların gebeliği önleyici yöntem bilgisi, kullanımı, yöntemlerin kaynakları ve yöntem bırakma hızları ve nedenlerine ilişkin bilgi sunmaktadır. Bölümde aynı zamanda aile planlaması ihtiyacı ve karşılanmamış aile planlaması taleplerine ilişkin sonuçlara yer verilmiştir. Bunlara ek olarak, bölümde aile planlaması hakkında karar verme, tüplerin bağlanması ve gelecekte yöntem kullanımına ilişkin sonuçlar da sunulmuştur.

Aile planlaması kullanımı kadınların istenmeyen ve zamansız gebeliklerden kaçınmasını, güvenli olmayan kürtaj risklerinin azaltılmasını sağlar. Gebeliği önleyici yöntemler hem anne hem de bebek için doğrudan yararı olan doğumların arasını açma konusunda kadınlara yardımcı olur.

7.1 GEBELİĞİ ÖNLEYİCİ YÖNTEM BİLGİSİ

Türkiye’de yaşayan Suriyeli göçmen kadınların gebeliği önleyici yöntem bilgisi yaygın olup, evli kadınların neredeyse tamamı (%99) en az bir gebeliği önleyici yöntem bilmektedir. Ortalama olarak, kadınlar 6 yöntemi bildiklerini beyan etmiştir (**Tablo 7.1**). Halen evli kadınlar arasında en çok bilinen yöntem RİA’dır (%98), bu yöntemi hap (%97), iğne (%80), kadının tüplerinin bağlanması (%76) ve erkek kondomu (%72) izlemektedir. Halen evli Suriyeli kadınlar arasında implantlar (%22), erkek sterilizasyonu ve diyafram/köpük/jel (her biri %14), kadın kondomu (%11) ve vajinal halka (%7) yöntemlerine ilişkin bilgi görece olarak daha düşüktür.

Geri çekme yöntemi Suriyeli göçmen kadınlar arasında en yaygın kullanılan yöntem olmasına karşın, tüm kadınların %77’si, halen evli kadınların ise %89’u bu yöntemi duyduklarını beyan etmişlerdir.

Gebeliği önleyici yöntem bilgisi kadınların temel özelliklerine göre farklılık göstermemektedir. Kadınların temel özelliklerine göre herhangi bir yöntem ve herhangi bir modern yöntem bilgisindeki farklılıklar hakkında **Tablo 7.2**’ye bakılabilir.

7.2 GEBELİĞİ ÖNLEYİCİ YÖNTEMLERİN KULLANILMIŞ OLMASI

Halen evli Suriyeli kadınların %71’i, tüm Suriyeli kadınların %58’i herhangi bir zamanda bir aile planlaması yöntemi kullanmıştır (**Tablo 7.3**). Halen evli kadınlar ile tüm kadınlar karşılaştırıldığında, halen evli kadınlar arasında modern (%54) ve geleneksel yöntem (%47) kullanımının tüm kadınlardan (sırasıyla %45 ve %38) daha yüksek olduğu görülmektedir. Halen evli kadınların en sık kullandığı yöntemler; geri çekme (%46), RİA (%34), hap (%33) ve erkek kondomudur (%13). Tüm kadınların yöntem kullanımlarında da benzer bir örüntü görülmekle birlikte, yöntemlerin kullanılmış olma yüzdeleri biraz daha düşüktür.

Yaş gruplarına göre bakıldığında, hem tüm kadınlar hem de halen evli kadınlar için yaşla yöntem kullanımı arasında pozitif ilişki olduğu görülmektedir. Yöntem kullanımı hem tüm Suriyeli kadınlarda hem de halen evli Suriyeli kadınlarda, 35-39 ve 40-44 yaş gruplarındaki kısmi bir düşüş hariç olmak üzere, yaşın artmasıyla artmaktadır.

7.3 GEBELİĞİ ÖNLEYİCİ YÖNTEM KULLANIMI

Gebeliği önleyici yöntem kullanımındaki yaygınlık oranı

Herhangi bir gebeliği önleyici yöntem kullanan kadınların yüzdesi

Örnekleme: 15-49 yaş grubu tüm kadınlar ve 15-49 yaş grubu halen evli kadınlar

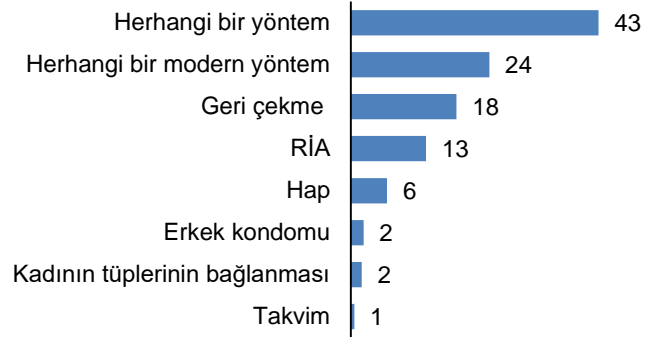
Gebeliği önleyici yöntem kullanımındaki yaygınlık oranı, 15-49 yaş arasındaki halen evli Suriyeli kadınlarda %43’tür. Bu kadınların %24’ü modern yöntemleri, %19’u ise, geleneksel yöntemleri kullanmaktadır. Aile planlaması yönteminin kullanımı evli kadınların yaşı ile birlikte 35-39 yaş grubuna kadar artmakta (%35), 40-44 ve 45-49 yaş gruplarında ise düşmektedir (sırasıyla %34 ve %23) (**Tablo 7.4**).

Modern yöntemler

Erkeğin kanallarının bağlanması, kadının tüplerinin bağlanması, iğne, rahim içi araç (RİA), doğum kontrol hapı, deri altı implantları, erkek ve kadın kondomu, emzirme ve acil korunma hapını içermektedir.

Halen evli kadınlar arasında geri çekme en sık kullanılan yöntemdir (%18). Bu yöntemi RİA (%13) ve hap (%6) izlemektedir (Şekil 7.1).

Şekil 7.1 Gebeliği önleyici yöntem kullanımı
15-49 yaş grubundaki halen evli Suriyeli kadınlar arasında gebeliği önleyici yöntem kullananların oranı

Temel özelliklere göre örüntüler

- Modern yöntem kullanımı yaşayan çocuk sayısının artmasıyla artmaktadır. Beş veya daha fazla çocuğu olan halen evli Suriyeli kadınların %37'si gebeliği önleyici yöntem kullanırken, bu oranın yaşayan çocuğu olmayan kadınlarda %1'den daha az olduğu görülmektedir.
- Modern yöntem kullanım oranı, kamplarda yaşayanlar ile kamp dışı alanlarda yaşayan Suriyeli kadınlar arasında çok küçük farklılık göstermektedir (sırası ile %24 ve %23). Kamp alanlarında geleneksel yöntem kullanım oranı, özellikle geri çekme yönteminin kullanım oranının daha yaygın olması nedeniyle, daha yüksektir (kamp alanlarında %26, kamp dışı alanlarda %18).
- Modern yöntem kullanımı, okula gitmemiş veya ilkokulu bitirmemiş Suriyeli kadınlar arasında (%40) en düşük seviyede iken, eğitimle birlikte artarak lise veya üzeri eğitimi olan kadınlarda %44'e yükselmektedir. Ancak, modern yöntem kullanımının en düşük olduğu (%20) ve geleneksel yöntem kullanımının en yüksek olduğu (%24) grup lise ve üzeri eğitim seviyesindeki kadınlardır (Tablo 7.5).

7.3.1 Gebe Kalınabilecek Döneme İlişkin Bilgi

Araştırmada Suriyeli kadınlardan gebe kalınabilecek döneme ilişkin bilgi düzeyleri hakkında veri toplanmıştır. **Tablo 7.6**, yaklaşık olarak kadınların %32'sinin, doğru bir şekilde bir kadının en yüksek hamilelik riskinin iki adet ortasındaki dönemde cinsel ilişkiye girilmesi durumunda ortaya çıktığını beyan ettiğini göstermektedir. Suriyeli kadınların %26'sı, bir kadının adet döngüsünün sona ermesinden hemen sonra gebe kalmasının daha muhtemel olduğunu, %15'i hamilelik riskinin en yüksek olduğu belirli bir dönem olmadığını ve %26'sı ise hamilelik riskinin en yüksek olduğu dönemi bilmediğini beyan etmişlerdir. 15-19 yaş grubundaki kadınların (%16), daha ileri yaş grubundaki kadınlara göre (%35-%42) hamilelik riskinin en yüksek olduğu dönemi doğru olarak beyan etme oranları daha düşüktür (**Tablo 7.7**).

7.4 GEBELİĞİ ÖNLEYİCİ MODERN YÖNTEMLERİN KAYNAKLARI

Modern yöntemlerin kaynakları

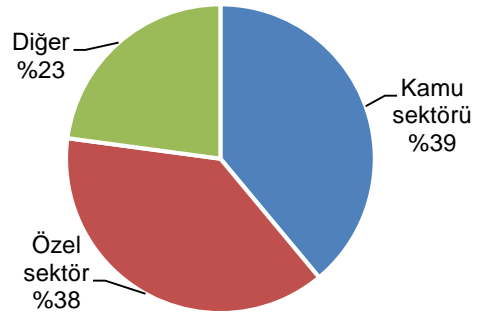
Halen modern yöntem kullananların bu yöntemi en son temin ettiği yer

Örnekleme: 15-49 yaş grubu halen modern yöntem kullanan kadınlar

Gebeliği önleyici yöntemlerin temin edildiği kaynakların bilgisi planlama ve programların uygulanması açısından kritik öneme sahiptir. Modern yöntem kullanıcıları neredeyse eşit yüzdelere kullandıkları yöntemi kamu sektöründen (%39) ve özel sektörden (%38) temin etmektedir. Kamu sektöründe devlet hastanelerinin (%18) modern yöntemlerin temin edilmesinde en çok hizmet veren yer olduğu görülmektedir. Özel sektörde özel doktorlar (%20) bu hizmetin çoğunu sağlamaktadır. Göçmen sağlık merkezi gibi diğer kaynaklar kullanıcıların %23'üne modern yöntem sağlamaktadır (Tablo 7.8 ve Şekil 7.2). Özel sektörün hâp teminindeki payı (%43), kamu sektöründekinden fazladır (%32). En çok kullanılan yöntem, RİA, kamu ve özel sektör kaynaklarından eşit seviyelerde temin edilmektedir (her biri %39).

Şekil 7.2 Gebeliği önleyici modern yöntemlerin temin edildiği kaynak

15-49 yaş grubundaki Suriyeli kadınların halen kullandıkları modern yöntemlerin en son temin edildiği kaynaklara göre yüzde dağılımı

7.5 GEBELİĞİ ÖNLEYİCİ YÖNTEMLERİN BIRAKILMASI

Yöntem bırakma hızı

Yöntemi kullanmaya başladıktan sonraki 12 aylık süre içinde yöntemi bırakanların yüzdesi

Örnekleme: Araştırmadan önceki 5 yıllık dönemde yöntem kullanmaya başlayan 15-49 yaş grubundaki kadınlar (bir kadın birden fazla döneme katkıda bulunabilir)

Araştırmadan önceki 5 yıllık dönemdeki yöntem kullanıcılarının üçte birinden fazlası (%35) yöntemi kullanmaya başladıktan sonraki 12 ay içinde yöntemi bırakmışlardır. En yaygın kullanılan 3 yöntem olan geri çekme, RİA ve haptaki yöntem bırakma hızları sırasıyla %35, %18 ve %53'tür (Tablo 7.9). Yöntem bırakmadaki en yaygın neden gebe kalma isteği (%38) olup, bunu yan etkiler/sağlık kaygısı (%21), yöntem başarısızlığı (%15) ve daha etkili yöntem isteme (%5) izlemektedir (Tablo 7.10). RİA yöntemini bırakmadaki en yaygın neden gebe kalma isteği (%38) olup, bunu yan etki/sağlık kaygısı (%36) izlemektedir. Suriyeli kadınların geri çekme yöntemi kullanımını bırakmasının temel nedeni gebe kalma isteği (%48), ardından da yöntem başarısızlığıdır (%25). Hap için en sık beyan edilen bırakma nedeni, yan etki/sağlık kaygısı (%36), gebe kalma isteği (%25) ve yöntem başarısızlığıdır (%10.).

Genel olarak, araştırmadan önceki 5 yıl içinde yöntem kullanımına başlayan evli kadınların %7'si 12 ay içinde başka bir yönteme geçmiştir (Tablo 7.9).

7.6 AİLE PLANLAMASINA OLAN TALEP

Karşılanmamış aile planlaması ihtiyacı

(1) Gebe olmayan, doğum sonrası geçici kısırlık döneminde olmayan, doğum yapabilme yetisine sahip olan ve bir sonraki doğumu 2 veya daha fazla yıl sonraya ertelemek veya doğurganlığı sonlandırmak isteyen fakat herhangi bir gebeliği önleyici bir yöntem kullanmayan, veya (2) yanlış zamanda veya istenmeyen mevcut gebeliği olan, veya (3) doğum sonrası geçici kısırlık döneminde olan ve son 2 yıl içindeki son doğumlarını istememiş veya daha sonra istemiş olan kadınların oranı

Örnekleme: 15-49 yaş grubu halen evli kadınlar

Aile planlaması talebi:

Karşılanmamış aile planlaması ihtiyacı
+ halen kullanılan yöntem (herhangi bir yöntem)

Karşılanmış talep oranı:

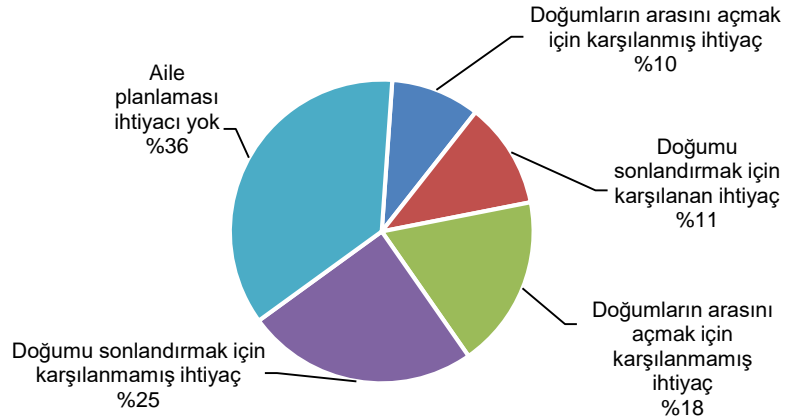
Halen kullanılan yöntem (herhangi bir yöntem)
Karşılanmamış ihtiyaç + halen kullanılan yöntem
(herhangi bir yöntem)

Modern yöntemlerle karşılanmış talep oranı:

Halen kullanılan yöntem (herhangi bir modern yöntem)
Karşılanmamış ihtiyaç + halen kullanılan yöntem
(herhangi bir yöntem)

15-49 yaş arası halen evli Suriyeli kadınlarda toplam aile planlama talebi %64 olup, kadınların %28'i doğumların arasını açmak, %36'sı ise doğumları sonlandırmak istemektedir (**Tablo 7.11** ve **Şekil 7.3**). Evli kadınların %43'ü ya doğumların arasını açmak (%18) ya da doğumu sonlandırmak (%25) için bir yöntem kullanmaktadır, yani, bu kadınların aile planlaması ihtiyaçları karşılanmaktadır. Suriyeli kadınların %21'i ise, (%10'u doğum arasını açma, %11'i doğumu sonlandırma) karşılanmamış aile planlaması ihtiyacı içinde olup herhangi bir yöntem kullanmamaktadır. Genel olarak, aile planlaması talebinin %38'i modern yöntemlerle karşılanmaktadır.

Şekil 7.3 Aile planlamasına olan talep
15-49 yaş grubundaki halen evli Suriyeli kadınların aile planlamasına olan taleplerine göre yüzde dağılımı

Temel özelliklere göre örüntüler

- Doğumlarının arasını açmak isteyen kadınların karşılanmamış aile planlaması ihtiyacı, 15-19 yaş grubunda en yüksek (%18) iken 40-49 yaş grubunda %5'in altında bulunmaktadır. Doğumlarına son vermek isteyen kadınların karşılanmamış aile planlaması ihtiyacı 45-49 yaş grubunda en yüksek (%31), 15-19 yaş grubunda %3 seviyesindedir (**Tablo 7.11**).
- Kamp dışı alanlarda yaşayan kadınların karşılanmamış aile ihtiyacı (%21) kampta yaşayanlardan daha fazladır (%17). Bu fark, kamp dışında yaşayan doğumlarının arasını açmak isteyen kadınların karşılanmamış aile planlaması ihtiyacının yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

- Karşılanmamış aile planlaması ihtiyacı tüm eğitim seviyelerinde neredeyse eşit düzeyde, %19-22 civarındadır. Diğer taraftan, aile planlaması talebi yüzdesi eğitim seviyesi arttıkça artarak eğitimsiz ya da ilkokulda az eğitilmiş kadınlar için %61'den lise ve üzeri eğitilmiş kadınlar için %66'ya yükselmektedir.

7.6.1 Aile Planlaması Hakkında Karar Verme

Tablo 7.12, halen yöntem kullanan ve kullanmayanlar arasında aile planlaması kullanımına ilişkin karar verme hakkında bilgi vermektedir. Yöntem kullanan Suriyeli kadınların %85'i yöntem kullanma kararını eşleri ile ortak olarak aldıklarını, %12'si bu kararı çoğunlukla kendileri aldığını, sadece %2'si ise bu kararın çoğunlukla eşleri tarafından alındığını belirtmiştir. Benzer örüntü herhangi bir yöntem kullanmayan Suriyeli kadınlarda da görülmektedir. Kadınların yaklaşık %83'ü yöntem kullanmama kararını eşleriyle ortak olarak verdiğini, %13'ü kararı çoğunlukla kendisinin verdiğini, %3'ü ise kararın genel olarak eşleri tarafından verildiğini belirtmiştir. Yöntem kullananlar arasında, aile planlaması kararının genellikle eşleri tarafından alındığını belirtenlerin oranının, hiç eğitim görmemiş veya ilkokulu bitirmemiş kadınlar arasında en yüksek (%8) olduğu görülmektedir.

7.6.2 Gelecekte Yöntem Kullanımı

Araştırmada halen herhangi bir yöntem kullanmayanların gelecekte yöntem kullanımına ilişkin bilgi toplanmıştır. Halen herhangi bir yöntem kullanmayan evli Suriyeli kadınların %39'u gelecekte yöntem kullanacaklarını belirtmişlerdir. Bu kadınların yarısı ise gelecekte yöntem kullanma eğiliminde olmadıklarını söylemişlerdir (%50). Yöntem kullanmayacağını söyleyen Suriyeli kadınların büyük çoğunluğunu hiç çocuğu olmayan kadınlar oluşturmaktadır (%67). Yaşayan 3 çocuğu olan kadınların gelecekte yöntem kullanma eğiliminin daha yüksek olduğu görülmektedir (%54) (**Tablo 7.13**).

7.6.3 Gelecekteki Kullanım için Tercih Edilen Gebeliği Önleyici Yöntem

2018 TNSA kapsamında, halen yöntem kullanmayan fakat gelecekte yöntem kullanacaklarını belirten kadınlardan hangi yöntemi tercih edeceklerine ilişkin de bilgi toplanmıştır. Yöntem kullanmayanlar arasında RİA (%49) belirgin olarak en fazla tercih edilecek yöntem olarak öne çıkarken, bunu geri çekme (%21), hap (%17) ve erkek kondomu (%4) izlemektedir (**Tablo 7.14**). Yöntem tercihi yaşa göre farklılık göstermektedir; otuz yaşın altındaki kadınlar, 30 yaş ve üstü kadınlara göre geri çekme yöntemini daha fazla tercih ederken (sırasıyla %24 ve %12), 30 yaş ve üzeri kadınlar 30 yaşın altındaki kadınlara göre kadının tüplerinin bağlanması (sırasıyla %7 ve %1) ve diğer geleneksel yöntemleri (sırasıyla %5 ve %1) daha çok tercih edeceklerini beyan etmişlerdir.

7.6.4 Aile Planlaması Hakkında Medya Aracılığıyla Haberdar Olma

Tablo 7.15 Suriyeli göçmen kadınların medyadaki aile planlaması mesajlarından haberdar olmaları hakkında bilgi vermektedir. Kadınların büyük bir çoğunluğu (%94), 4 farklı kitle iletişim aracından (radyo, televizyon, yazılı basın ve internet) hiçbir aile planlaması mesajı duymadıklarını beyan etmişlerdir. Suriyeli kadınların sadece %5'i son birkaç ay içinde televizyonda aile planlaması mesajı duyduğunu bildirmiştir. Kadınların sadece %3'ü gazete, dergi, afiş, bülten, kitapçık ve cep telefonu gibi iletişim araçları aracılığıyla aile planlaması mesajlarına erişmiştir.

Suriyeli kadınların 4 farklı kitle iletişim aracından herhangi birinden aile planlaması mesajlarına maruz kalma durumu yaş ve yerleşim yerine göre farklılık göstermemektedir. Ancak, eğitim seviyesi en yüksek olan kadınlar (%12) diğer eğitim seviyesindeki kadınlara göre (%4-6) aile planlaması mesajlarından en fazla haberdar olan gruptur.

TABLO LİSTESİ

Aile planlaması hakkında daha fazla bilgi için aşağıdaki tablolara bakınız:

- **Tablo 7.1** Gebeliği önleyici yöntem bilgisi
- **Tablo 7.2** Temel özelliklere göre gebeliği önleyici yöntem bilgisi
- **Tablo 7.3** Yaşlara göre gebeliği önleyici yöntemlerin kullanılmış olması
- **Tablo 7.4** Yaşlara göre gebeliği önleyici yöntem kullanımı
- **Tablo 7.5** Temel özelliklere göre halen kullanılan gebeliği önleyici yöntem
- **Tablo 7.6** Gebe kalınabilecek döneme ilişkin bilgi
- **Tablo 7.7** Yaşa göre gebe kalınabilecek döneme ilişkin bilgi
- **Tablo 7.8** Gebeliği önleyici modern yöntemlerin temin edildiği kaynaklar
- **Tablo 7.9** On iki aylık yöntem bırakma hızları
- **Tablo 7.10** Yöntem bırakma nedenleri
- **Tablo 7.11** Aile planlaması ihtiyacı ve talebi
- **Tablo 7.12** Aile planlamasına karar verme
- **Tablo 7.13** Gelecekte gebeliği önleyici yöntem kullanımı
- **Tablo 7.14** Gelecekte kullanılması tercih edilen gebeliği önleyici yöntem
- **Tablo 7.15** Aile planlaması mesajlarından haberdar olma

Tablo 7.1 Gebeliği önleyici yöntem bilgisi

Herhangi bir yöntem bilen 15-49 yaş grubundaki tüm kadınlar ile halen evli kadınların bildikleri yöntemlere göre yüzdeleri, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Yöntem	Tüm kadınlar	Halen evli kadınlar
Herhangi bir yöntem	94,5	99,1
Herhangi bir modern yöntem	94,3	98,8
Tüplerin bağlanması	68,3	76,3
Erkeğin kanallarının bağlanması	11,9	13,8
Hap	91,1	97,2
RIA	92,3	97,9
İğne	71,3	79,7
İmplant	18,3	21,5
Kondom	61,4	72,2
Kadın kondomu	9,2	10,8
Diyafram/köpük/jel	11,7	13,5
Vajinal halka	5,8	6,6
Acil korunma hapi	8,5	10,1
Herhangi bir geleneksel yöntem	78,1	90,6
Takvim	35,6	41,9
Geri çekme	76,8	89,4
Diğer geleneksel yöntem	0,3	0,4
Kadınların bildiği ortalama yöntem sayısı	5,6	6,3
Kadın sayısı	2.216	1.734

Tablo 7.2 Temel özelliklere göre gebeliği önleyici yöntem bilgisi

Temel özelliklere göre en az bir yöntem bilen ve en az bir modern yöntem bilen 15-49 yaş grubundaki halen evli kadınların yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellik	Herhangi bir yöntem bilen	Herhangi bir modern yöntem bilen ¹	Kadın sayısı
Yaş			
15-19	97,6	96,6	216
20-24	98,4	97,9	404
25-29	99,7	99,4	361
30-34	100,0	100,0	275
35-39	99,0	99,0	216
40-44	100,0	100,0	154
45-49	99,0	99,0	107
Yerleşim yeri			
Kamp dışı	99,0	98,7	1.667
Kamp	100,0	100,0	67
Eğitim			
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	97,8	97,1	331
İlkokul	99,0	98,9	838
Ortaokul	100,0	99,4	327
Lise ve üzeri	100,0	100,0	238
Toplam	99,1	98,8	1.734

¹ Tüplerin bağlanması, erkeğin kanallarının bağlanması, hap, RİA, iğne, implant, kondom, kadın kondomu, vajinal halka, acil korunma hapi ve diğer modern yöntemler

Tablo 7.3 Yaşa göre gebeliği önleyici yöntemin kullanılmış olması

15-49 yaş grubundaki tüm kadınların, halen evli kadınların kullanmış oldukları gebeliği önleyici yöntem ve yaşa göre yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Yaş	Modern yöntem												Geleneksel yöntem					Kadın sayısı
	Herhangi bir yöntem	Herhangi bir modern yöntem	Tüplerin bağlanması	Erkeğin kanalının bağlanması	Hap	RIA	İğne	İmp-lant	Kon-dom	Kon-domu	Diyaf-ram kopuk/jel	Vajinal halka	Acil korunma hapsi	Herhangi bir geleneksel yöntem	Geri çekme	Diğer geleneksel yöntem		
TÜM KADINLAR																		
15-19	15,1	8,6	0,0	0,2	3,6	3,2	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,1	0,0	10,1	0,0	467
20-24	52,9	30,8	0,0	0,0	15,0	14,0	0,7	0,0	11,1	0,2	0,2	0,0	0,2	39,8	3,8	39,1	0,2	476
25-29	71,1	54,3	0,2	0,0	33,9	33,8	3,3	0,0	13,0	0,0	0,5	0,0	0,4	47,9	3,3	47,1	0,0	397
30-34	76,8	60,1	2,8	0,0	34,6	39,5	5,9	0,0	12,5	0,0	1,0	0,0	0,3	48,0	8,2	46,1	0,0	326
35-39	79,6	67,6	3,2	0,0	47,2	46,1	7,3	0,0	13,5	0,9	2,3	0,0	0,0	49,3	4,7	48,0	0,0	245
40-44	78,8	70,7	4,2	0,6	49,3	52,6	10,2	0,6	15,0	0,0	2,0	0,6	0,0	50,3	9,4	47,9	0,6	183
45-49	81,4	75,1	9,4	0,0	48,2	54,8	4,6	0,0	12,9	0,0	1,7	0,3	0,0	44,2	9,8	41,6	0,0	123
Toplam	58,4	44,5	1,7	0,1	27,1	28,0	3,5	0,0	10,4	0,1	0,8	0,1	0,2	38,4	4,4	37,3	0,1	2.216
HALEN EVLİ KADINLAR																		
15-19	32,1	18,1	0,0	0,5	7,9	6,4	0,0	0,0	4,4	0,0	0,0	0,0	0,0	21,8	0,0	21,8	0,0	216
20-24	61,0	35,7	0,0	0,0	17,1	16,2	0,8	0,0	12,9	0,3	0,3	0,0	0,3	45,6	4,4	44,8	0,3	404
25-29	76,4	57,9	0,2	0,0	36,1	35,3	3,6	0,0	14,3	0,0	0,6	0,0	0,4	52,1	3,6	51,1	0,0	361
30-34	84,9	67,1	3,3	0,0	38,3	43,4	7,0	0,0	14,4	0,0	1,1	0,0	0,4	53,5	9,7	51,2	0,0	275
35-39	85,6	72,7	3,1	0,0	52,1	50,0	7,5	0,0	15,0	1,0	2,6	0,0	0,0	53,6	4,6	52,2	0,0	216
40-44	83,1	74,9	4,3	0,7	53,0	56,9	12,1	0,7	16,5	0,0	2,3	0,7	0,0	55,5	11,2	52,7	0,7	154
45-49	86,2	79,0	10,8	0,0	52,1	58,7	5,2	0,0	13,8	0,0	2,0	0,3	0,0	48,6	10,2	45,6	0,0	107
Toplam	71,0	53,9	2,0	0,1	33,0	33,7	4,4	0,1	13,0	0,2	1,0	0,1	0,2	47,3	5,5	45,9	0,1	1.734

Tablo 7.4 Yaşa göre gebeliği önleyici yöntem kullanımı

15-49 yaş grubundaki tüm kadınların, halen evli kadınların halen kullandıkları gebeliği önleyici yöntem ve yaşa göre yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Yaş	Modern yöntem									Geleneksel yöntem			Yöntem kullanımı yok	Toplam	Kadın sayısı
	Herhangi bir yöntem	Herhangi bir modern yöntem	Tüplerin bağlanması	Hap	RIA	İğne	Kondom	Diyaf-ram/köpük/jel	Herhangi bir geleneksel yöntem	Takvim	Geri çekme				
TÜM KADINLAR															
15-19	9,8	4,3	0,0	0,9	3,2	0,0	0,2	0,0	5,5	0,0	5,5	90,2	100,0	467	
20-24	28,8	12,9	0,0	2,7	7,9	0,0	2,2	0,0	15,9	0,2	15,7	71,2	100,0	476	
25-29	42,3	23,4	0,1	6,1	13,8	0,5	2,8	0,0	18,9	1,1	17,8	57,7	100,0	397	
30-34	43,4	28,1	2,8	7,2	15,3	0,6	2,2	0,0	15,3	0,6	14,7	56,6	100,0	326	
35-39	51,4	31,3	3,2	9,5	15,5	0,9	1,9	0,4	20,1	0,0	20,1	48,6	100,0	245	
40-44	48,2	28,9	4,2	9,8	11,9	0,6	2,3	0,0	19,3	1,7	17,6	51,8	100,0	183	
45-49	35,8	20,3	8,6	2,0	8,9	0,0	0,0	0,9	15,5	0,0	15,5	64,2	100,0	123	
Toplam	33,9	19,0	1,6	4,9	10,3	0,3	1,7	0,1	14,9	0,5	14,4	66,1	100,0	2.216	
HALEN EVLİ KADINLAR															
15-19	20,7	8,8	0,0	2,0	6,4	0,0	0,5	0,0	11,9	0,0	11,9	79,3	100,0	216	
20-24	33,9	15,2	0,0	3,2	9,3	0,0	2,6	0,0	18,7	0,3	18,5	66,1	100,0	404	
25-29	46,5	25,7	0,1	6,7	15,2	0,6	3,1	0,0	20,8	1,2	19,6	53,5	100,0	361	
30-34	51,5	33,3	3,3	8,6	18,2	0,8	2,6	0,0	18,1	0,8	17,4	48,5	100,0	275	
35-39	57,9	35,1	3,1	10,8	17,6	1,0	2,1	0,5	22,8	0,0	22,8	42,1	100,0	216	
40-44	56,4	33,5	4,3	11,6	14,1	0,7	2,7	0,0	22,9	2,1	20,8	43,6	100,0	154	
45-49	40,9	23,2	9,8	2,3	10,2	0,0	0,0	1,0	17,7	0,0	17,7	59,1	100,0	107	
Toplam	43,1	24,1	1,9	6,3	13,1	0,4	2,2	0,1	19,0	0,6	18,4	56,9	100,0	1.734	

Tablo 7.5 Temel özelliklere göre halen kullanılan gebeliği önleyici yöntem

Temel özelliklere ve halen kullanılan gebeliği önleyici yöntemlere göre 15-49 yaş grubundaki halen evli kadınların yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellik	Modern yöntem							Geleneksel yöntem					Kadın sayısı	
	Herhangi bir yöntem	Herhangi bir modern yöntem	Tüplerin bağlanması	Hap	RIA	İğne	Kondom	Diyaf-ram/köpük/jel	Herhangi bir geleneksel yöntem	Takvim	Geri çekme	Yöntem kullanımı yok		Toplam
Yaşayan çocuk sayısı														
0	2,3	0,6	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	1,7	0,6	1,1	97,7	100,0	184
1-2	34,3	15,5	0,0	2,6	10,7	0,2	2,0	0,0	18,9	0,3	18,5	65,7	100,0	630
3-4	56,6	33,1	1,0	9,9	18,2	0,2	3,7	0,0	23,5	1,0	22,5	43,4	100,0	517
5+	58,2	36,7	7,0	10,0	16,2	1,3	1,7	0,5	21,5	0,5	21,0	41,8	100,0	403
Yerleşim yeri														
Kamp dışı	42,9	24,1	1,9	6,3	13,2	0,4	2,1	0,1	18,8	0,6	18,1	57,1	100,0	1.667
Kamp	48,2	22,5	2,6	4,7	11,0	0,0	4,2	0,0	25,7	0,0	25,7	51,8	100,0	67
Eğitim														
Eğitimi yok/İlkokulu bitirmemiş	39,8	24,2	4,5	7,2	10,5	0,3	1,1	0,6	15,5	0,0	15,5	60,2	100,0	331
İlkokul	43,1	25,4	1,8	7,0	14,0	0,6	2,0	0,0	17,7	0,1	17,6	56,9	100,0	838
Ortaokul	46,0	23,5	0,6	4,1	15,6	0,0	3,1	0,0	22,6	0,7	21,9	54,0	100,0	327
Lise ve üzeri	43,5	19,9	0,4	5,5	10,0	0,4	3,5	0,0	23,6	3,1	20,5	56,5	100,0	238
Toplam	43,1	24,1	1,9	6,3	13,1	0,4	2,2	0,1	19,0	0,6	18,4	56,9	100,0	1.734

Not: Birden fazla yöntemin kullanıldığı durumlarda en etkili yöntem esas alınmıştır.

Tablo 7.6 Gebe kalınabilecek döneme ilişkin bilgi

Adet döngüsü içerisinde gebe kalma ihtimalinin olduğu döneme ilişkin bilgiye göre 15-49 yaş grubundaki tüm kadınların yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Gebe kalma ihtimalinin daha yüksek olduğu düşünülen dönem ¹	Tüm kadınlar
Adet başlamadan hemen önce	1,1
Adet sırasında	0,2
Adet bittikten hemen sonra	25,6
İki adet ortasında	31,7
Belli bir dönem yok	15,1
Bilmiyor	26,4
Toplam	100,0
Kadın sayısı	2.216

¹ Görüşmelerde adet döngüsü kullanılmıştır. Kart için 2018 TNSA Ana Raporu EK E'ye bakınız (HÜNEE, 2019).

Tablo 7.7 Yaşa göre gebe kalınabilecek döneme ilişkin bilgi

Adet döngüsü içerisinde gebe kalma ihtimalinin olduğu döneme ilişkin bilgiye ve yaşa göre 15-49 yaş grubundaki tüm kadınların yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Yaş	Gebe kalınabilecek dönemi doğru bilenlerin yüzdesi	Kadın sayısı
15-19	15,6	467
20-24	31,3	476
25-29	38,0	397
30-34	35,1	326
35-39	42,4	245
40-44	37,0	183
45-49	36,6	123
Toplam	31,7	2.216

Not: Adet döngüsü içerisinde gebe kalınabilecek döneme ilişkin doğru bilgi "iki adet ortası"dır.

Tablo 7.8 Gebeliği önleyici modern yöntemlerin temin edildiği kaynaklar

Halen kullanılan yöntemin en son temin edildiği kaynağa göre, 15-49 yaş grubunda gebeliği önleyici modern yöntem kullananların yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Kaynak	Tüplerin bağlanması	RIA	İğne	Hap	Kondom	Diyafram/köpük/jel	Toplam
Kamu sektörü	(74,2)	39,2	*	31,7	(27,3)	*	39,0
Devlet hastanesi	(41,6)	24,4	*	1,9	(5,5)	*	18,0
Doğum evi	(14,8)	2,9	*	0,0	(0,0)	*	2,8
Eğitim ve araştırma hastanesi	(14,8)	2,3	*	0,0	(0,0)	*	2,5
Şehir hastanesi	(0,0)	0,0	*	0,0	(0,0)	*	0,0
Aile hekimi	(0,0)	1,8	*	7,7	(2,7)	*	3,3
Aile sağlığı merkezi	(3,0)	5,4	*	20,0	(12,7)	*	10,0
Toplum sağlığı merkezi	(0,0)	2,3	*	1,9	(6,4)	*	2,3
Özel sağlık sektörü	(25,8)	38,6	*	42,8	(35,5)	*	38,2
Özel doktor	(0,0)	33,0	*	4,8	(0,0)	*	19,7
Özel hastane/poliklinik	(25,8)	5,1	*	1,0	(0,0)	*	5,2
Eczane	(0,0)	0,5	*	37,0	(35,5)	*	13,3
Diğer kaynaklar	(0,0)	22,3	*	25,6	(37,2)	*	22,9
Üniversite hastanesi	(0,0)	0,0	*	0,0	(0,0)	*	0,0
Gönüllü kuruluş/dernek/vakıf	(0,0)	0,0	*	0,0	(0,0)	*	0,0
Market/dükkan	(0,0)	0,0	*	7,8	(13,6)	*	3,3
Göçmen sağlığı merkezi	(0,0)	17,5	*	17,8	(20,9)	*	16,8
Diğer	(0,0)	4,8	*	0,0	(2,7)	*	2,8
Toplam	(100,0)	100,0	*	100,0	(100,0)	*	100,0
Kadın sayısı	36	228	7	109	39	2	421

Not: Emzirme dışında, diğer modern yöntemler toplama dahildir.

* Ağırlıksız gözlem sayısı 25'ten azdır. Ağırlıksız gözlem sayısı, 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

Tablo 7.9 On iki aylık yöntem bırakma hızları

Araştırma tarihinden önceki 5 yıl içinde yöntem kullanımı olan segmentler arasında, yöntem bırakma nedenine ve belirli yöntemlere göre 12 ay içinde devamlılığı olmayan segmentlerin yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Yöntem	Yöntem başarısızlığı	Gebe kalma isteği	Doğurganlıkla ilgili diğer nedenler ¹	Yan etkiler/ sağlık kaygısı	Daha etkili yöntem isteği	Yöntemle ilgili nedenler ²	Diğer nedenler	Herhangi bir neden ³	Başka bir yöntemeye geçiş ⁴	Yöntem kullanımı sayısı ⁵
RİA	1,6	4,0	0,9	8,1	0,4	0,0	2,9	17,8	2,3	304
Hap	(2,3)	(9,2)	(0,9)	(31,5)	(2,7)	(2,4)	(4,2)	(53,3)	(14,0)	252
Geri çekme	7,7	14,1	1,9	1,5	5,0	0,0	4,5	34,8	5,2	519
Diğer ⁶	(4,0)	(9,8)	(2,1)	(11,4)	(1,8)	(3,5)	(8,2)	(41,0)	(10,8)	135
Tüm yöntemler	4,6	10,1	1,5	10,7	3,0	0,9	4,4	35,2	7,0	1.210

Not: Tablodaki değerler, araştırmadan önceki 3-62 ayda yöntem kullanım segmentlerinden elde edilen bilgiye göre yaşam tabloları kullanılarak hesaplanmıştır. Ağırlıksız gözlem sayısı, 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

¹ Sık olmayan cinsel ilişki/eşin uzakta olması, gebe kalması zor/menopoz ile evliliğin sonlanması (boşanma/ayrılık/eşin ölmesi)

² Temin güçlüğü/uzak olma, pahalı olma, kullanımının kolay olmaması

³ Yöntem bırakma nedenleri, birbirini dışlayan nedenlerdir ve sütunun sonunda verilen toplama eklenmiştir.

⁴ Bir kadının yöntem değiştirmiş olarak kabul edilebilmesi için yöntemi bıraktığı ayı takip eden ilk ayda başka bir yöntem kullanmaya başlamış olması ya da yöntem bırakma nedeni olarak "daha etkili yöntem istediğini" söylemiş ve yöntemi bıraktıktan sonraki iki ay içerisinde başka bir yöntem kullanmaya başlamış olması gerekir.

⁵ Araştırma tarihinden önceki 5 yıl içindeki yöntem kullanımı olan tüm segmentler dahildir. Yöntem kullanımı olan segmentler, gözlemlenen süre boyunca yöntemin bırakıldığı segmentler ile gözlemlenen süre boyunca yöntemin bırakılmadığı segmentlerin hepsini kapsar.

⁶ Tüplerin bağlanması, iğne, kondom, diyafram/köpük/jel, diğer modern yöntemler, takvim ve diğer geleneksel yöntemler

Tablo 7.10 Yöntem bırakma nedenleri

Araştırmadan önceki 5 yılda yöntemin esas bırakılma nedenine ve belirli yöntemlere göre gebeliği önleyici yöntemlerin bırakılma yüzdeleri, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Neden	RİA	Hap	Kondom	Geri çekme	Diğer ¹	Tüm yöntemler
Kullanırken gebe kalmış	5,1	10,0	(20,1)	25,2	(8,1)	15,4
Gebe kalmak istemiş	38,2	24,5	(32,1)	47,8	(20,3)	37,5
Eşi karşı çıkmış	1,1	1,7	(11,3)	1,7	(0,0)	2,0
Daha etkili yöntem istemiş	0,5	3,4	(6,1)	9,2	(4,1)	5,2
Yan etkiler/sağlık kaygısı	36,1	35,6	(7,8)	1,6	(47,3)	20,9
Temin güçlüğü/uzakta	5,1	14,8	(2,6)	3,1	(12,2)	7,0
Pahalı	0,0	0,5	(5,2)	0,0	(0,0)	0,4
Kullanımın kolay olmaması	1,6	1,0	(2,6)	0,0	(0,0)	0,8
Kaderci yaklaşım	0,0	0,0	(0,0)	0,3	(0,0)	0,1
Gebe kalması zor/menopoz	0,0	0,5	(0,0)	1,3	(0,0)	0,7
Cinsel ilişki az/eşi uzakta	0,5	1,5	(5,3)	2,5	(0,0)	1,8
Boşanma/ayrılık/eşin ölmesi	2,7	1,5	(0,0)	0,4	(0,0)	1,3
Diğer	5,0	2,0	(3,5)	1,8	(4,1)	2,8
Bilmiyor	0,0	0,0	(0,0)	0,0	(0,0)	0,0
Cevapsız	3,9	2,9	(3,5)	5,0	(4,1)	4,1
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yöntem bırakma sayısı	192	207	40	314	26	779

Not: Ağırlıksız gözlem sayısı, 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

¹ İğne, diyafram/köpük/jel, acil korunma hapi, diğer modern yöntemler ve takvim yöntemi

Tablo 7.11 Aile planlaması ihtiyacı ve talebi

Temel özelliklere göre, karşılanmamış aile planlaması ihtiyacı olan ile aile planlaması ihtiyacı karşılanan 15-49 yaş grubundaki tüm kadınların ve halen evli kadınların yüzdesi, toplam aile planlaması talebi, karşılanan talep yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellik	Karşılanmamış aile planlaması ihtiyacı			Karşılanmış aile planlaması ihtiyacı (halen yöntem kullananlar)			Toplam aile planlaması talebi ¹			Kadın sayısı	Karşılanan talep yüzdesi ²	Modern yöntemlerle karşılanan talep yüzdesi ³
	Ara vermek için	Son vermek için	Toplam	Ara vermek için	Son vermek için	Toplam	Ara vermek için	Son vermek için	Toplam			
TÜM KADINLAR												
Yaş												
15-19	8,3	1,4	9,6	8,2	1,6	9,8	16,5	2,9	19,4	467	50,5	22,2
20-24	10,5	5,3	15,8	20,6	8,1	28,8	31,1	13,5	44,6	476	64,6	28,9
25-29	9,5	7,6	17,1	22,4	19,9	42,3	31,8	27,6	59,4	397	71,2	39,4
30-34	6,1	10,7	16,8	17,3	26,2	43,4	23,4	36,9	60,3	326	72,1	46,7
35-39	5,0	13,4	18,4	13,2	38,3	51,4	18,2	51,6	69,9	245	73,6	44,8
40-44	2,3	19,8	22,1	2,3	45,9	48,2	4,6	65,7	70,3	183	68,5	41,1
45-49	1,7	26,7	28,4	0,0	35,8	35,8	1,7	62,5	64,2	123	55,8	31,7
Yerleşim yeri												
Kamp dışı	7,6	8,9	16,5	14,5	19,3	33,8	22,1	28,3	50,3	2.126	67,1	37,9
Kamp	3,5	9,4	13,0	12,2	23,9	36,1	15,7	33,4	49,1	90	73,6	34,4
Eğitim												
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	4,7	11,5	16,2	8,3	22,9	31,2	13,0	34,4	47,4	426	65,8	40,3
İlkokul	7,8	9,3	17,1	12,9	21,8	34,7	20,7	31,1	51,8	1.047	67,1	39,7
Ortaokul	8,4	6,1	14,6	19,2	15,5	34,8	27,7	21,7	49,3	433	70,5	35,9
Lise veya üzeri	8,6	8,4	16,9	20,8	12,5	33,4	29,4	20,9	50,3	311	66,3	30,3
Toplam	7,4	9,0	16,4	14,4	19,5	33,9	21,8	28,5	50,3	2.216	67,4	37,8
HALEN EVLİ KADINLAR												
Yaş												
15-19	17,8	2,9	20,8	17,8	2,9	20,7	35,6	5,9	41,5	216	49,9	21,3
20-24	12,4	6,0	18,3	24,3	9,6	33,9	36,7	15,6	52,3	404	64,9	29,0
25-29	10,4	8,4	18,8	24,6	21,9	46,5	35,0	30,3	65,3	361	71,2	39,4
30-34	7,3	12,3	19,5	20,5	31,0	51,5	27,7	43,3	71,0	275	72,5	47,0
35-39	5,7	15,2	20,9	15,0	42,9	57,9	20,7	58,1	78,8	216	73,5	44,5
40-44	2,7	23,5	26,2	2,7	53,7	56,4	5,5	77,2	82,7	154	68,2	40,6
45-49	2,0	30,5	32,5	0,0	40,9	40,9	2,0	71,4	73,4	107	55,8	31,7
Yerleşim yeri												
Kamp dışı	9,7	11,3	21,0	18,4	24,4	42,9	28,1	35,7	63,9	1.667	67,2	37,8
Kamp	4,7	12,6	17,3	16,2	31,9	48,2	20,9	44,5	65,4	67	73,6	34,4
Eğitim												
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	6,1	14,8	20,8	10,6	29,1	39,8	16,7	43,9	60,6	331	65,6	40,0
İlkokul	9,7	11,3	21,1	16,1	27,0	43,1	25,9	38,3	64,2	838	67,2	39,6
Ortaokul	11,2	8,1	19,3	25,5	20,6	46,0	36,6	28,7	65,3	327	70,5	35,9
Lise ve üzeri	11,2	10,9	22,1	27,2	16,4	43,5	38,4	27,3	65,6	238	66,3	30,3
Toplam	9,5	11,3	20,8	18,4	24,7	43,1	27,9	36,1	63,9	1.734	67,4	37,7

Not: Tablodaki değerler, Bradley ve diğerleri (2012) tarafından revize edilen karşılanmamış aile planlaması ihtiyacı tanımındaki hesaplama karşılığı gelmektedir.

¹ Toplam talep, karşılanmamış ve karşılanmış ihtiyacın toplamıdır.

² Karşılanan toplam talep yüzdesi, karşılanmış ihtiyacın toplam talebe bölünmesiyle elde edilir.

³ Modern yöntemler arasında tüplerin bağlanması, erkeğin kanallarının bağlanması, hap, RIA, iğne, implant, kondom, kadın kondomu, acil korunma hapi ve diğer modern yöntemler vardır.

Tablo 7.12 Aile planlamasına karar verme

15-49 yaş grubundaki halen evli kadınlar arasında, araştırma tarihinde aile planlaması yöntemi kullanan kadınların, yöntemi kullanmaya karar veren kişiye ve temel özelliklere göre yüzde dağılımı, halen evli olup araştırma tarihinde aile planlaması yöntemi kullanmayan kadınların, yöntem kullanmamaya karar veren kişiye ve temel özelliklere göre yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Temel özellik	Araştırma tarihinde aile planlaması yöntemi kullanan halen evli kadınlar					Araştırma tarihinde aile planlaması yöntemi kullanmayan halen evli kadınlar					Kadın sayısı	
	Genellikle kendisi	Genellikle eşi	Kendisi ve eşi birlikte	Diğer/ Bilmiyor/ Cevapsız	Toplam	Genellikle kendisi	Genellikle eşi	Kendisi ve eşi birlikte	Diğer/ Bilmiyor/ Cevapsız	Toplam		
Yaş												
15-19	(11,0)	(0,0)	(89,0)	(0,0)	(100,0)	19	6,2	8,2	84,5	1,0	100,0	102
20-24	6,9	2,3	90,8	0,0	100,0	61	11,8	2,6	84,3	1,3	100,0	166
25-29	12,9	1,2	85,5	0,4	100,0	93	11,9	1,8	86,3	0,0	100,0	121
30-34	11,0	2,6	86,4	0,0	100,0	83	11,5	0,0	85,5	2,9	100,0	85
35-39	9,7	3,1	85,7	1,5	100,0	69	21,3	2,1	74,1	2,6	100,0	69
40-44	24,2	2,3	73,5	0,0	100,0	45	13,0	1,9	82,6	2,5	100,0	57
45-49	(14,6)	(0,0)	(85,4)	(0,0)	(100,0)	14	19,2	3,7	75,3	1,8	100,0	57
Yaşayan çocuk sayısı												
0	*	*	*	*	*	1	8,3	5,7	83,7	2,2	100,0	111
1-2	7,6	2,5	88,8	1,1	100,0	98	11,0	2,1	85,6	1,3	100,0	263
3-4	11,3	1,9	86,6	0,2	100,0	166	13,6	2,0	82,6	1,8	100,0	157
5+	16,7	1,8	81,5	0,0	100,0	120	19,0	3,4	76,8	0,8	100,0	126
Yerleşim yeri												
Kamp dışı	12,2	2,0	85,5	0,3	100,0	371	12,7	3,0	83,0	1,3	100,0	632
Kamp	13,2	2,6	81,6	2,6	100,0	13	12,7	1,4	80,3	5,6	100,0	25
Eğitim												
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	11,3	8,2	80,6	0,0	100,0	65	10,4	4,1	84,0	1,5	100,0	139
İlkokul	12,8	0,7	86,5	0,0	100,0	198	15,2	2,3	81,0	1,4	100,0	321
Ortaokul	11,8	1,4	84,9	1,9	100,0	75	7,8	5,2	85,3	1,8	100,0	122
Lise ve üzeri	12,1	0,0	87,9	0,0	100,0	46	13,9	0,0	84,7	1,4	100,0	76
Toplam	12,3	2,0	85,3	0,4	100,0	384	12,7	3,0	82,9	1,5	100,0	657

Not: Araştırma tarihinde gebe olan kadınlar dahil değildir.

* Ağırlıksız gözlem sayısı 25'ten azdır. Ağırlıksız gözlem sayısı, 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

Tablo 7.13 Gelecekte gebeliği önleyici yöntem kullanımı

15-49 yaş grubundaki gebeliği önleyici herhangi bir yöntem kullanmayan halen evli kadınların, gelecekteki yöntem kullanma isteklerine ve yaşıyan çocuk sayısına göre yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Gelecekte yöntem kullanma isteği	Yaşıyan çocuk sayısı ¹					Toplam
	0	1	2	3	4+	
Kullanmayı düşünüyor	10,9	32,3	46,5	53,7	41,4	39,1
Emin değil	21,9	13,3	9,2	9,0	7,1	10,8
Kullanmak istemiyor	67,2	54,3	44,3	37,3	51,5	50,1
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kadın sayısı	111	200	222	144	310	987

¹ Araştırma tarihindeki gebelikler dahildir.

Tablo 7.14 Gelecekte kullanılması tercih edilen gebeliği önleyici yöntem

Gebeliği önleyici herhangi bir yöntem kullanmayan ancak gelecekte yöntem kullanmak isteyen 15-49 yaş grubundaki halen evli kadınların, tercih ettikleri yöntemlere göre yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Gelecekte tercih edilen yöntem	Kadının yaşı		Yüzde dağılımı
	15-29	30-49	
Hap	16,2	18,2	16,7
RIA	49,5	48,6	49,3
İğne	0,9	1,4	1,0
Kondom	3,7	3,2	3,6
Tüplerin bağlanması	1,1	7,3	2,7
Implant	0,4	1,0	0,5
Takvim	0,4	1,0	0,5
Geri çekme	24,1	11,5	20,8
Diğer geleneksel yöntem	0,7	4,5	1,7
Bilmiyor	3,1	3,1	3,1
Toplam	100,0	100,0	100,0
Kadın sayısı	285	101	386

Tablo 7.15 Aile planlaması mesajlarından haberdar olma

Son birkaç ay içinde aile planlaması hakkında, radyodan, televizyondan, gazeteden haber alan, gören veya duyan 15-49 yaş grubundaki tüm kadınların temel özelliklere göre yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellik	Radyo	Televizyon	Gazete	Cep telefonu	Dört kaynağın hiçbiriyle etkileşimi yok	Kadın sayısı
Yaş						
15-19	0,3	3,4	0,3	0,0	96,4	467
20-24	0,9	4,8	0,4	0,7	94,5	476
25-29	2,0	3,4	0,8	0,3	95,7	397
30-34	1,6	5,1	1,3	0,6	93,3	326
35-39	1,4	7,4	1,8	0,4	90,9	245
40-44	1,3	5,8	2,3	0,6	91,9	183
45-49	1,7	6,1	0,9	0,0	93,9	123
Yerleşim yeri						
Kamp dışı	1,2	4,7	1,0	0,4	94,3	2.126
Kamp	0,4	6,7	0,0	0,0	93,3	90
Eğitim						
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	0,5	3,3	0,2	0,0	96,4	426
İlkokul	1,0	4,2	0,3	0,1	95,2	1.047
Ortaokul	0,5	5,0	0,7	0,2	94,2	433
Lise ve üzeri	3,9	8,2	4,2	2,0	88,3	311
Toplam	1,2	4,7	0,9	0,4	94,3	2.216

Temel Bulgular

- **Mevcut seviyeler:** Suriyeli göçmenler arasında 5 yaş altı ölüm hızı 1.000 canlı doğumda 27'dir. Her 37 Suriyeli çocuktan 1'i beşinci yaş gününe ulaşmadan ölmektedir. Ölümün %80'inden fazlası doğumdan sonraki ilk ayda meydana gelmektedir.
- **Doğum sırası:** Suriyeli göçmenler arasında ilk doğumlarda 5 yaş altı ölüm hızı 1.000 canlı doğumda 32'dir.
- **Yüksek riskli doğurganlık davranışı:** Doğum aralığı 24 aydan daha az ve annenin yaşının 18'den küçük olduğu doğumlarda ölümlülük riski en fazladır.

Demografik çalışmalar ile bebek ve çocuk ölümlerine ilişkin bilgi elde edilmesi kalkınma düzeyinin ve yaşam kalitesinin değerlendirilmesi için önemlidir. Bu bilgiler ayrıca yüksek ölüm riski altında olan bebek ve çocukların belirlenmesine yardımcı olabilir ve doğum aralıklarının daha uzun olmasının teşvik edilmesi gibi bu riskin azaltılmasına yönelik stratejilere ön ayak olabilir.

Bu bölüm, bebeklerde ve çocuklarda ölümlülük riskini yükselten biyodemografik faktörler ve doğurganlık davranışları hakkında bilgi sunmaktadır. Bu konudaki bilgi, kadınların doğurdukları tüm çocukların listelendiği ve çocuğun doğum tarihi, hayatta olma durumu ile birlikte araştırma tarihindeki yaşı ve ölüm yaşı gibi bilgilerin alındığı geriye dönük doğum tarihçesi kapsamında toplanmaktadır.

Doğum tarihçesinden hesaplanan ölümlülük tahminlerinin kalitesi annenin tüm doğumlarını ve doğum yaptığı tüm çocuklarının doğum tarihlerini ve ölüm yaşlarını hatırlamasına bağlıdır. Veri kalitesindeki muhtemel problemler şunlardır:

- Araştırma sırasında hayatta olmayan çocukların doğumlarına ilişkin eksik beyanda bulunulmasıdır. Bu durum çocuk ölümlerinde eksik tahmine sebep olmaktadır.
- Doğum tarihlerinin değiştirilmesi karşılaşılabilecek durumlardan biridir. Bu durum ölümlülük örüntüsünü bozabilmekle birlikte, görüşmecinin bilerek doğumun gerçekleştiği tarihten farklı bir tarihi kaydetmesiyle ortaya çıkmaktadır. Bu durum genellikle görüşmecilerin iş yüklerini azaltmak için son 5 yılda doğan çocukların doğum yılını bu beş yıllık dönemin dışına kaydırmaları ile gerçekleşir.
- Çocuğun ölüm yaşının yanlış beyanı, özellikle bir yaştan diğerine kayma varsa ölümlerin yaş yapısını bozabilir.
- Annenin beyanına dayanarak (doğum tarihçesi gibi) çocuk ölümlülüğünün hesaplandığı yöntemlerde yetişkin kadın ölümlülüğünün yüksek olmadığı kabul edilmektedir. Eğer yüksekse, annelerin ölüm riskiyle çocuklarının ölüm riski arasında küçük bir ilişki bulunduğu veya hiç ilişki olmadığı kabul edilmektedir.

- Hesaplanan tahminler ölüm sayısının az olduğu veya örneklemin küçük olduğu durumlarda daha az güvenilir tahminler vermektedir.

Bu bölümdeki ölüm verisinin kalitesini gösteren seçilmiş göstergeler Ek C, Tablo C.3-C.6'da sunulmuştur.

8.1 BEBEK VE ÇOCUK ÖLÜMLÜLÜĞÜ

Neonatal ölüm hızı: Doğumdan sonraki bir ay içinde ölme olasılığı.

Postneonatal ölüm hızı: Doğumdan sonraki bir aydan sonra ve bir yıldan önce ölme olasılığı (bebek ölüm hızı ile neonatal bebek ölüm hızının farkı alınarak hesaplanır).

Bebek ölüm hızı: Doğumdan sonraki bir yıl içinde ölme olasılığı.

Çocuk ölüm hızı: Birinci ve beşinci doğum günleri arasında ölme olasılığı.

Beş yaş altı ölüm hızı: Doğumdan sonraki beş yıl içinde ölme olasılığı.

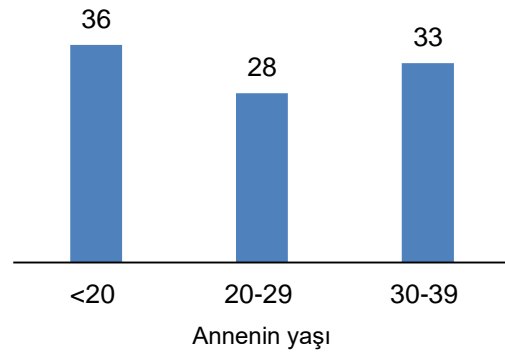
2018 TNSA Suriyeli örnekleme sonuçlarına göre araştırma öncesindeki son 5 yıllık dönem için (5 yıllık dönem için referans tarih Haziran 2016'dır) neonatal ölüm hızı 1.000 canlı doğumda 12, bebek ölüm hızı 1.000 canlı doğumda 22 ve 5 yaş altı ölüm hızı 1.000 canlı doğumda 27'dir (**Tablo 8.1**). Bu sonuçlara göre Türkiye'deki her 37 Suriyeli çocuktan 1'i beşinci yaş gününe ulaşmadan ölmektedir. Ölümün çoğu (%81) yaşamın ilk yılında, yaşamın ilk yılında meydana gelen ölümlerin %44'ü ise yaşamın ilk ayında gerçekleşmektedir.

Çocuğun cinsiyeti, annenin eğitimi, annenin doğum sırasındaki yaşı, doğum sırası, önceki doğum aralığı ve bebeğin doğumdaki ağırlığı gibi anne ve çocuğun sosyodemografik özellikleri ölüm risklerini etkilemektedir. Bu özellikler ile çocuk ölümlüğü arasındaki ilişki **Tablo 8.2**'de sunulmaktadır. **Tablo 8.2**'deki analizlerde, örnekleme varyansını azaltmak için ölümlülük tahminleri çocuğun doğumdaki ağırlığı dışındaki tüm demografik değişkenler için araştırmadan önceki 10 yıl için hesaplanmıştır.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Beş yaş altı ölüm hızı oğlan çocukları için 1.000 canlı doğumda 31 ve kız çocukları için 1.000 canlı doğumda 33'tür. Bebek ölüm hızı oğlan ve kız çocukları için farklılık göstermemektedir (sırasıyla 1.000 canlı doğumda 27 ve 29 ölüm) (**Tablo 8.2**).
- Bebek ölüm hızı ve beş yaş altı ölüm hızı 20 yaşından daha genç ve 30-39 yaş grubundaki annelerden olan bebeklerde daha yüksektir (**Tablo 8.2** ve **Şekil 8.1**).
- 2018 TNSA'nın Suriye örnekleme sonuçlarına göre 5 yaş altı ölüm hızı ilk doğumda daha yüksektir (32). Çocuk ölümlüğü, bir önceki doğum aralığının artışı ile azalma eğilimindedir (**Tablo 8.2**).
- Önceki doğum ile aralığı 2 yıldan az olan bebeklerde bebek ölüm hızı 1.000 canlı doğumda 38'den, önceki doğum ile arası 2 yıldan fazla olan çocuklarda 1.000 canlı doğumda 15'e düşmektedir (**Tablo 8.2**).

Şekil 8.1 Annenin yaşına göre 5 yaş altı ölüm hızı
Suriyeli annenin yaşına göre araştırmadan önceki 10 yıllık dönemde 1,000 canlı doğumdaki ölümler

- Sonuçlara göre, önceki doğum ile arası 2 yıldan az olan çocuklarda beş yaş altı ölüm hızı en yüksektir (1.000 canlı doğumda 42) (**Tablo 8.2**).
- Anneleri tarafından doğum kilosu “küçük veya çok küçük” olarak beyan edilen bebeklerin ölüm riski, doğum ağırlığı “ortalama veya daha büyük” olarak beyan edilen bebeklerin ölüm riskinin 2 katından daha fazladır (**Tablo 8.2**).

8.2 BİYODEMOGRAFİK RISK FAKTÖRLERİ

Doğurganlık davranışının çocukluk dönemi ölümlülüğü üzerinde etkisinin olduğu bilinmektedir. Birçok ülkede toplanan verilere göre, genç (18 yaş altı) veya ileri (35 yaş ve üstü) annelik yaşı, kısa doğum aralıkları (24 aydan kısa) ve yüksek doğurganlık (4 ve üzeri) yaygın olarak tanınmış risk faktörleri arasındadır. Ülkeye bağlı olarak, bu risk faktörleri bazen yüksek çocuk ölümlülüğü seviyeleriyle ilişkilendirilmeyebilir. Sözü geçen risklerin tek başlarına ölümlülük seviyesini etkilemediği durumlarda riskin birden fazla faktörünün bir arada gelmesi ile artması söz konusu olabilir. **Tablo 8.3**'te araştırmadan önceki beş yılda gerçekleşen doğumların yüksek ölümlülük risk gruplarına göre yüzde dağılımı ve bu gruplardaki doğumların risk oranları sunulmaktadır. Bu tablo aynı zamanda araştırma tarihinde gebe kaldığı takdirde yüksek bebek ve çocuk ölüm riski taşıyan evli kadınların risk kategorisine göre yüzde dağılımını vermektedir.

Araştırmadan önceki beş yıllık dönem içerisinde gerçekleşen doğumların %21'i herhangi bir yüksek risk kategorisine girmemektedir. Doğumların %22'si ise kaçınılmaz risk kategorisi olan 18-34 yaş arası kadınların ilk doğumudur. Doğumların yarısından fazlası (%57) en az bir önlenilebilir yüksek risk kategorisindedir; bunların %15'i iki veya daha fazla yüksek risk faktörü içermektedir. Yüksek risk kategorileri incelendiğinde, tekli yüksek risk kategorileri arasında en yaygın doğum aralığının 24 aydan daha az olması (%17) ve doğum sırasının 3'ten yüksek olmasıdır (%15).

Tablo 8.3'te sunulan risk oranları, her bir yüksek risk kategorisi için bu kategorideki doğumlar arasından ölümlerin oranını herhangi bir yüksek risk kategorisinde olmayan doğumlardaki ölümlerin oranıyla karşılaştırmaktadır. Genel olarak, risk oranları çoklu yüksek risk kategorisinde olan çocuklarda tekli yüksek risk kategorisinde bulunan çocuklara göre daha yüksektir (sırasıyla 2,06 ve 1,23). Tekli yüksek risk kategorilerinde önceki doğum ile arası 24 aydan kısa olan doğumlarda risk oranı en yüksektir (1,97). Çoklu yüksek risk kategorileri incelendiğinde anne yaşı 18 yaşın altında olan ve doğum aralığı 24 aydan kısa olan doğumlar en kırılğan doğumlar olarak görülmektedir. Bu gruptaki çocukların ölüm riski hiçbir yüksek risk kategorisinde olmayan çocuklara göre 5 kattan daha fazladır.

Tablo 8.4'ün son sütunu halen evli kadınların %73'ünün önlenilebilir yüksek risk kategorisinde olduğunu göstermektedir. Tekli yüksek risk kategorisinde doğum yapma olasılığı olan kadınlar ile çoklu yüksek risk kategorisinde doğum yapma olasılığı olan kadınların oranı eşittir (her biri %37).

8.3 PERİNATAL ÖLÜMLÜLÜK

Perinatal ölüm hızı

Gebeliğin ilk yedi ayı tamamlandıktan sonra meydana gelen ölümler (ölü doğumlar) ile canlı doğumdan sonraki yedi gün içinde meydana gelen ölümlerin (erken neonatal ölümler) toplamı perinatal ölümleri oluşturmaktadır. Toplam perinatal ölüm sayısının, en az yedi ay süren gebeliklerin toplam sayısına bölünmesi ile perinatal ölüm hızı elde edilmektedir.

Örnekleme: Araştırmadan önceki 5 yıllık dönemde, 15-49 yaşındaki kadınların 7 ay ve daha fazla süren gebeliklerinin sayısı.

Tablo 8.4'te araştırmadan önceki 5 yıl için ölü doğum, erken neonatal ölüm sayıları ve perinatal ölüm hızı Türkiye'deki Suriyeli nüfusun temel özelliklerine göre verilmektedir. 2018 TNSA Suriyeli örnekleminde araştırmadan önceki 5 yıllık dönemde ölü doğum sayısı 13, erken neonatal ölüm sayısı 12'dir. Bu sayılara göre perinatal ölüm hızı 1.000 ölü doğum ve canlı doğumda 13'tür.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Perinatal ölüm hızı ilk gebeliklerde en yüksektir (1.000 ölü doğum ve canlı doğumda 27).
- Perinatal ölüm hızı, doğumdaki yaşı 20'den az olan kadınlarda daha yüksektir (1.000 ölü doğum ve canlı doğumda 17).
- Kamplarda yaşayan kadınların çocuklarında kamp dışında yaşayanlara göre perinatal ölüm hızı daha yüksektir (sırasıyla 1.000 ölü doğum ve canlı doğumda 29 ve 13).

TABLO LİSTESİ

Çocuk ve bebek ölümlüğü hakkında daha fazla bilgi için aşağıdaki tablolara bakınız:

- **Tablo 8.1** Erken çocukluk dönemi ölümlülük hızları
- **Tablo 8.2** Sosyodemografik özelliklere göre on yıllık erken çocukluk dönemi ölümlülük hızları
- **Tablo 8.3** Yüksek riskli doğurganlık davranışı
- **Tablo 8.4** Perinatal ölümlülük

Tablo 8.1 Erken çocukluk dönemi ölümlülük hızları

Araştırma tarihinden önceki beşer yıllık dönemler için neonatal, post-neonatal, bebek, çocuk ve 5 yaş altı ölüm hızları, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Araştırmadan önceki yıllar	Neonatal ölüm hızı (NN)	Post-neonatal ölüm hızı (PNN) ¹	Bebek ölüm hızı (1q0)	Çocuk ölüm hızı (4q1)	Beş yaş altı ölüm hızı (5q0)
0-4	12	10	22	5	27
5-9	22	13	35	2	37
10-14	25	17	42	10	52

¹ Bebek ve neonatal ölüm hızları arasındaki farktan hesaplanmıştır.

Tablo 8.2 Sosyodemografik özelliklere göre on yıllık erken çocukluk dönemi ölümlülük hızları

Anne ve çocuğun sosyodemografik özelliklerine göre, araştırma tarihinden önceki 10 yıllık dönem için neonatal, post-neonatal, bebek, çocuk ve 5 yaş altı ölüm hızları, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Özellik	Neonatal ölüm hızı (NN)	Post-neonatal ölüm hızı (PNN) ¹	Bebek ölüm hızı (1q0)	Çocuk ölüm hızı (4q1)	Beş yaş altı ölüm hızı (5q0)
Doğumda anne yaşı					
<20	15	13	29	7	36
20-29	16	9	25	3	28
30-39	18	10	28	5	33
Annenin eğitimi					
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	13	16	29	5	33
İlkokul	16	13	29	5	34
Ortaokul	19	6	25	(0)	(25)
Lise ve üzeri	(19)	(4)	(22)	(3)	(25)
Çocuğun cinsiyeti					
Oğlan	16	11	27	4	31
Kız	17	12	29	4	33
Doğum sırası					
1	16	10	25	7	32
2-3	14	12	26	3	29
4-6	17	8	25	4	29
7+	(24)	(24)	(49)	*	*
Önceki doğum aralığı²					
<2 yıl	21	17	38	4	42
2 yıl	10	5	15	(5)	(20)
3 yıl	(16)	(11)	(27)	(0)	(27)
4+ yıl	(16)	(13)	(28)	(0)	(28)
Doğumdaki ağırlık³					
Küçük veya çok küçük	(21)	(17)	(38)	na	na
Ortalama veya daha büyük	8	7	15	na	na

na = Uygun değil

* Ağırlıksız gözlem sayısı 250'den azdır. Ağırlıksız gözlem sayısı 250-499 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

¹ Bebek ve neonatal ölüm hızları arasındaki farktan hesaplanmıştır.

² İlk doğumlar dahil edilmemiştir.

³ Araştırmadan önceki 5 yıllık döneme ait hız

Tablo 8.3 Yüksek riskli doğurganlık davranışı

Araştırmadan önceki beş yıl içinde doğan yüksek risk grubundaki çocukların yüzde dağılımı ve risk oranı ile halen evli kadınların araştırma tarihinde gebe olsalardı hangi risk grubuna gireceklerine göre yüzde dağılımı, 2018 TNSA – Suriyeli örnekleme

Risk kategorisi	Son 5 yıldaki doğumlar		Halen evli olan kadınların yüzdesi ¹
	Doğumların yüzdesi	Risk oranı	
Hiçbir yüksek risk kategorisinde olmayanlar	21,3	1,00	18,5
Önlenemez risk kategorisi 18-34 yaşları arasındaki ilk sıradaki doğumlar	21,9	0,88	8,2
Önlenebilir herhangi bir yüksek risk kategorisi	56,8	1,45	73,3
Tekli yüksek risk kategorisi			
Annenin yaşı <18	9,0	1,82	1,6
Annenin yaşı >34	0,6	*	3,0
Doğum aralığı <24 ay	16,5	1,97	14,9
Doğum sırası >3	15,3	0,07	17,2
Ara toplam	41,4	1,23	36,7
Çoklu yüksek risk kategorileri			
Yaş <18 ve doğum aralığı <24 ay ²	1,7	(5,52)	0,9
Yaş >34 ve doğum aralığı <24 ay	0,2	*	0,3
Yaş >34 ve doğum sırası >3	5,3	3,05	22,4
Yaş >34 ve doğum aralığı <24 ay ve doğum sırası >3	1,1	*	2,3
Doğum aralığı <24 ay ve doğum sırası >3	7,0	0,87	10,8
Ara toplam	15,3	2,06	36,6
Toplam	100,0	na	100,0
Bireysel olarak önlenebilir yüksek risk kategorilerine göre ara toplamlar			
Annenin yaşı <18	10,6	2,40	2,5
Annenin yaşı >34	7,3	*	27,9
Doğum aralığı <24 ay	26,6	1,80	29,1
Doğum sırası >3	28,8	0,81	52,7
Doğum/kadın sayısı	1.903	na	1.734

Not: Risk oranı, yüksek risk kategorisindeki doğumlar arasında ölenlerin oranının, herhangi bir yüksek risk kategorisinde olmayan doğum arasında ölenlerin oranına bölünmesiyle elde edilir.

na = Uygun değil

* Ağırlıksız gözlem sayısı 25'ten azdır. Ağırlıksız gözlem sayısı 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

¹ Kadınlar, araştırma tarihinde gebe kalmış olsalardı çocuğun doğumu sırasında hangi durumda olacaklarına göre risk kategorilerine yerleştirilmiştir: araştırma tarihinde yaşı 17 yıl ve 3 aydan küçük olanlar ve 34 yıl 2 aydan büyük olanlar, son doğumu 15 aydan daha kısa süre önce olanlar ya da son doğumunun sırası 3 veya daha fazla olanlar.

² Yaş <18 ve doğum sırası >3 kategorisi dahildir.

Tablo 8.4 Perinatal ölümlülük

Temel özelliklere göre araştırmadan önceki 5 yıllık dönem için ölü doğum ve erken neonatal ölüm sayısı ile perinatal ölüm hızı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellik	Ölü doğum sayısı ¹	Erken neonatal ölüm sayısı ²	Perinatal ölüm hızı ³	7 ay ve daha fazla süren gebeliklerin sayısı
Doğumda anne yaşı				
<20	3	5	17	472
20-29	6	5	10	1.044
30-39	2	2	13	355
40-49	(2)	(0)	(61)	35
Önceki gebelik aralığı (ay)⁴				
İlk gebelik	6	8	27	498
<15	4	1	10	576
15-26	0	1	3	371
27-38	0	2	11	195
39+	3	0	13	266
Yerleşim yeri				
Kamp dışı	13	11	13	1.821
Kamp	1	2	29	84
Annenin eğitimi				
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	2	0	8	331
İlkokul	5	6	12	941
Ortaokul	3	4	18	366
Lise ve üzeri	3	2	20	267
Toplam	13	12	13	1.906

Not: Ağırlıksız gözlem sayısı 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

¹ Ölü doğumlar gebeliğin 7. ayından itibaren meydana gelen dölüt ölümleridir.

² Erken neonatal ölümler, canlı doğumdan itibaren 0-6 gün içinde meydana gelen ölümlerdir.

³ Ölü doğum sayısı ile erken neonatal ölümlerin toplamının, 7. ve sonraki aylardaki gebeliklerin sayısına bölümüdür. Hesaplamalar 1.000 üzerinden ifade edilmiştir.

⁴ Bir gebeliğin 9 ay sürdüğü varsayımıyla kesim noktaları, 24 aydan kısa, 24-35, 36-47 aylık doğum aralıkları ile 48 ay ve üzerindeki doğum aralıklarına karşılık gelmektedir.

Temel Bulgular

- **Doğum öncesi bakım:** Araştırmadan önceki son 5 yılda canlı doğumu olan 15-49 yaş arası Suriyeli kadınların çoğu en son doğumlarında uzman sağlık personelinin doğum öncesi bakım almıştır (%93). Kadınların %64'ü 4 ya da daha fazla sayıda doğum öncesi bakım almıştır.
- **Doğum öncesi bakımın bileşenleri:** Suriyeli gebe kadınların çoğunluğu doğum öncesi bakımın temel bileşenlerini almıştır (%67'den fazlası). Suriyeli kadınların %82'si gebelik dönemleri boyunca demir takviyesi almıştır. Kadınların %30'u gebelik dönemleri boyunca tetanos aşısı yaptırmıştır.
- **Doğum:** Araştırmadan önceki son 5 yılda meydana gelen doğumların neredeyse tamamı (%98) uzman sağlık personeli tarafından gerçekleştirilmiştir. Doğumların %93'ü bir sağlık kuruluşunda gerçekleşmiştir.
- **Sezaryen:** Tüm doğumların %27'si sezaryen ile yapılmıştır. Sezaryen ile gerçekleşen doğumların %21'inde sezaryen kararı, doğum sancıları başlamadan önce planlanmıştır.
- **Doğum sonrası bakım:** Suriyeli annelerin %86'sı ve bebeklerin %69'u doğumdan sonraki 2 gün içinde doğum sonrası bakım almıştır.

Sağlık hizmetleri gebelik süresince, doğumda ve doğumdan sonra hem annenin hem de bebeğin hayatta kalması ve sağlığı bakımından oldukça önemlidir. Doğum öncesi bakım, gebeliklerin izlenmesi ve komplikasyonlar için taramaların yapılması yoluyla annelerin ve bebeklerinin sağlık risklerini azaltabilmektedir. Sağlık kuruluşunda iyi bir tıbbi müdahaleyle hijyenik koşullar altında gerçekleşen bir doğum, doğum sancılarının başladığı sırada ve doğum anında komplikasyonları ve enfeksiyonları azaltmaktadır. Zamanında verilen doğum sonrası bakım, doğumdan kaynaklanan komplikasyonların önüne geçer ve anneye hem kendisine hem bebeğine nasıl bakacağını öğretir. Bu hizmetlerin kullanılması, anne ve çocuk sağlığı hizmetlerini iyileştirmek için politika ve programlara katkı sağlar.

Bu bölümde öncelikli olarak doğum öncesi bakım veren kişiler, doğum öncesi bakımın zamanlaması, sayısı ve doğum öncesi bakımın bileşenlerine ilişkin bilgiler sunulmaktadır. Sonrasında, doğum, doğumun yapıldığı yer, doğuma yardım eden kişi ve sezaryen doğumlar üzerinde durulmaktadır. Son bölümde ise doğum sonrası bakım, annelerin ve bebeklerin doğum sonrası sağlık kontrolleriyle ilgili bilgiler sunulmaktadır.

9.1 DOĞUM ÖNCESİ BAKIMIN KAPSAMI VE İÇERİĞİ

9.1.1 Uzman Sağlık Personeli

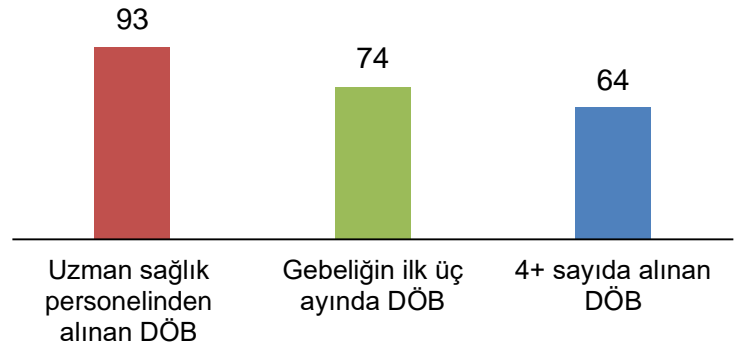
Uzman sağlık personelinden alınan doğum öncesi bakım (DÖB)

Doktor ve hemşire ve ebe gibi uzman sağlık personelinden alınan gebelikte bakım

Örnekleme: Araştırma tarihinden önceki son 5 yılda canlı doğumu olan 15-49 yaş aralığındaki kadınlar

Uzman sağlık personelinden alınan doğum öncesi bakım, gebeliklerin izlenmesinde problemlerin erken belirlenmesi ve daha ciddi komplikasyonlara yol açmadan önce üstesinden gelinmesi açısından önemlidir. Türkiye’de Suriyeli kadınların çoğu araştırma tarihinden önceki son 5 yıl içinde gerçekleşen son doğumlarında uzman sağlık personelinden doğum öncesi bakım almıştır (%93) (Tablo 9.1 ve Şekil 9.1). Bu bakım genellikle bir doktor tarafından verilmiştir (%89). Doğum öncesi bakımın sadece %4’ü bir hemşire veya ebe tarafından verilmiştir.

Şekil 9.1 Doğum öncesi bakım kapsamı
Araştırma tarihinden önceki son beş yılda canlı doğumu olan 15-49 yaşlarındaki Suriyeli kadınların yüzdesi (son doğum için)

9.1.2 Doğum Öncesi Bakımın Zamanlaması ve Sayısı

Türkiye’de Suriyeli göçmen kadınların %64’ü dört veya daha fazla sayıda doğum öncesi bakım aldığını beyan etmektedir (Tablo 9.2 ve Şekil 9.1). Suriyeli kadınların yalnızca %7’si doğum öncesinde hiç bakım almamıştır.

Suriyeli kadınların %74’ü gebeliklerinin ilk üç ayı içerisinde doğum öncesi bakım almaktadır. Kadınların %2’si ise doğum öncesi ilk bakımlarını sekizinci veya daha sonraki aylara ertelemektedir.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Doğum öncesi bakım sayısına ilişkin farklılıklar küçüktür; kamp dışında yaşayan Suriyeli kadınların %64’ü 4 veya daha fazla sayıda doğum öncesi bakım ziyareti yapmışken kampta yaşayan kadınlar için bu oran %63’tür.
- Benzer şekilde, gebeliklerinin ilk 3 ayı içerisinde doğum öncesi bakım alan Suriyeli kadınların yüzdesi yerleşim yerine göre belirgin bir değişim göstermemektedir. Kamp dışındaki alanlarda yaşayan kadınların %74’ü ve kampta yaşayan kadınların %71’i doğum öncesi ilk bakımı gebeliklerinin ilk 3 ayı içerisinde almışlardır.
- İlk ziyarette ortanca gebelik süresine bakıldığında, kampta ve kamp dışında yaşayan Suriyeli kadınlar, doğum öncesi ilk bakımı gebeliklerinin üçüncü ayı içerisinde almışlardır (sırasıyla 2,1 ay ve 2,2 ay).

9.2 DOĞUM ÖNCESİ BAKIMIN BİLEŞENLERİ

Güvenli anneliği garanti altına alan doğum öncesi kontrollerin etkinliği yapılan testlere, ölçümlere ve

kontroller sırasında verilen tavsiyelere kısmen bağlıdır. 2018 TNSA'da, doğum öncesi bakımın bu önemli boyutu hakkında bakım alan Suriyeli annelerden, araştırma tarihinden önceki 5 yıldaki son gebeliklerinde doğum öncesi bakım hizmetlerinin içeriği hakkında bilgi toplanmış ve çeşitli hizmetleri alıp almadıkları sorulmuştur.

Türkiye'de araştırma tarihinden önceki 5 yılda canlı doğumu olan 15-49 yaşlarındaki Suriyeli kadınların %82'si son çocuklarına gebelikleri boyunca demir takviyesi (hap veya şurup) aldıklarını beyan etmiştir (**Tablo 9.3**). Son doğumları için doğum öncesi bakım alan Suriyeli kadınların çoğu tansiyon ölçümü (%70), kan tahlili (%71), ultrason çekirme (%95) gibi temel doğum öncesi bakım hizmetlerini almıştır. İdrar tahlili yapılan Suriyeli kadınların yüzdesi diğer doğum öncesi bakım hizmetlerinden biraz daha düşüktür (%67).

Tetanos aşısı bebeklerdeki ölümlerin önemli bir sebebi olan neonatal tetanostan korunmak amacıyla gebelik döneminde yapılmaktadır. Annelerin %30'una araştırma tarihinden önceki 5 yılda gerçekleşen son canlı doğumları için yaptıkları doğum öncesi bakım ziyaretleri sırasında tetanos aşısı yapılmıştır.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Tansiyonu ölçülen, kan tahlili yapılan ve ultrasonu çekilen Suriyeli kadınların yüzdesi yaş ile birlikte artmaktadır. Demir takviyesi alma ve tetanos aşısı yaptıрма ise yaş ile birlikte azalmaktadır.
- Doğum öncesi bakımın bileşenlerine bakıldığında, tetanos aşısı haricinde kamp ve kamp dışı alanlarda yaşayan Suriyeli kadınlar arasında belirgin bir farklılık bulunmamaktadır. Tetanos aşısının yaygınlığı kampta yaşayan kadınlar arasında (%61) kamp dışı alanlarda yaşayan kadınlardan (%29) daha yüksektir.
- Eğitime ilişkin farklılıklar idrar tahlili yapılmasında, tansiyon ölçümü, kan tahlili ve özellikle de demir takviyesi alımında belirgindir. Demir hapi/şurubu alan kadınların yüzdesi eğitimle birlikte artmaktadır, bu oran hiç eğitim almamış veya ilkokulu bitirmemiş kadınlarda %71 iken daha eğitilmiş kadınlar arasında ise %91'dir. Aynı şekilde, idrar tahlili yapılan kadınların yüzdesi hiç eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş kadınlarda %65 iken daha eğitilmiş kadınlarda %73'e yükselmektedir.

9.3 DOĞUM HİZMETLERİ

9.3.1 Sağlık Kuruluşunda Yapılan Doğumlar

Sağlık kuruluşunda yapılan doğumlar

Bir sağlık kuruluşunda gerçekleşen doğumlar

Örneklem: Araştırmadan önceki son 5 yılda gerçekleşen tüm canlı doğumlar

Türkiye'deki Suriyeli kadınların doğumlarının çoğu bir sağlık kuruluşunda gerçekleşmektedir, araştırmadan önceki 5 yılda canlı doğumların %93'ü bir sağlık kuruluşunda gerçekleşmiştir (**Tablo 9.4**). Doğumların %76'sı kamu sektörüne bağlı bir sağlık kuruluşunda, %18'i ise özel sektöre bağlı bir sağlık kuruluşunda gerçekleşmiştir. Araştırmadan önceki son 5 yılda doğumların %5'i evde gerçekleşmiştir.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Bu göstergede temel özelliklere göre küçük farklılıklar bulunmaktadır, neredeyse tüm kategorilerde doğumların %78'i veya daha fazlası bir sağlık kuruluşunda gerçekleşmiştir.
- Sağlık kuruluşu dışında doğum yapan kadınların %5'ine doğum sırasında yardım eden hiç kimse olmamıştır.

- Özel sektöre bağlı sağlık kuruluşunda doğum yapma, eğitilmiş anneler arasında (%27) hiç eğitim almamış veya ilkokulu bitirmemiş annelere göre (%14) daha yaygındır.
- Özel sağlık kuruluşunda yapılan doğumların oranı Suriyeli annelerin ilk doğumlarında daha yüksektir (%21).
- Kamp dışı alanlarda doğumların %18'i özel sektöre bağlı sağlık kuruluşlarında yapılmakta iken bu oran kamplarda %5'tir.
- Hiç doğum öncesi bakım almayan Suriyeli annelerin %17'si doğumlarını bir sağlık kuruluşunda gerçekleştirirken, 4 veya daha fazla sayıda doğum öncesi bakım alan annelerin %3'ü doğumlarını bir sağlık kuruluşunda gerçekleştirmektedir.

9.3.2 Doğuma Yardım Eden Uzman Kişi

Doğuma Yardım Eden Uzman Kişi

Doktor ve hemşire ve ebe yardımıyla gerçekleşen doğumlar

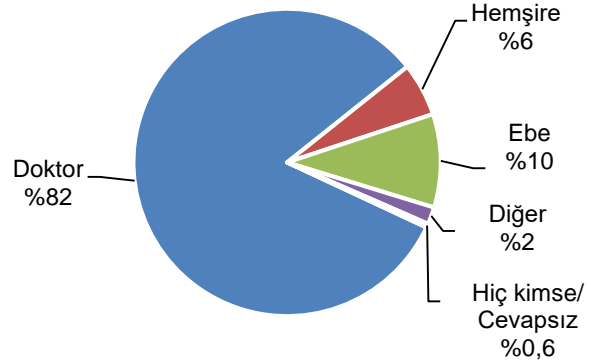
Örneklem: Araştırmadan önceki son 5 yılda gerçekleşen tüm canlı doğumlar

Türkiye’de yaşayan Suriyeli göçmenler arasında, araştırma tarihinden önceki son 5 yılda gerçekleşen doğumların neredeyse tamamı sağlık hizmeti veren uzman bir kişi tarafından gerçekleştirilmektedir: %82’si doktor, %16’sı hemşire/ebe (**Tablo 9.5** ve **Şekil 9.2**).

Temel özelliklere göre örüntüler

- Her ne kadar uzman sağlık personelinin yardım ettiği doğumlarda önemli bir farklılaşma yoksa da, 6 ve daha sonraki doğumlarda doktorun yardım ettiği doğumların oranı daha azken (%69) ebe’nin yardım ettiği doğumların oranı daha fazladır (%17).

Şekil 9.2 Doğuma yardım eden kişi
Araştırmadan önceki son 5 yılda Suriyeli kadınların gerçekleştirdiği doğumların doğuma yardım eden uzman kişiye göre yüzde dağılımı

9.3.3 Sezaryen ile Doğum

Sezaryen, anne ve bebek ölümlerini ve obstetrik fistül gibi komplikasyonları azaltabilmektedir. Ancak, tıbbi bir ihtiyaç olmadan sezaryen doğumlar kadınları riske atarak hem kısa hem de uzun dönemli sağlık problemlerine neden olabilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü tıbbi olarak gerekli görüldüğü durumlarda doğumun sezaryen ile yapılmasını tavsiye eder ancak ülkeler için nüfus düzeyinde ulaşılacak net bir oran önermemiştir. DSÖ tarafından yürütülen bir araştırma, ülkelerin sezaryen hızlarında %10’a kadar olan bir artışın anne ve yenidoğan ölümlerindeki azalmayla ilişkili olduğunu göstermiştir. Ancak, %10’un üzerindeki artışlar anne ve yenidoğan ölüm hızlarındaki düşüşle ilişkilendirilmemiştir (WHO, 2015).

2018 TNSA Suriyeli örneğinde, tüm doğumlardaki sezaryen oranı %27’dir (**Tablo 9.6**). Sezaryen kararı, doğumların %21’i için doğum sancıları başlamadan önce verilirken %6’sı için doğum sancuları başladıktan sonra verilmiştir. Planlanmamış sezaryen oranıyla karşılaştırıldığında planlanmış sezaryenlerin yüksek olması, sezaryen doğumların büyük bir kısmının zorunlu veya gerekli olmadığına işaret edebilir.

Temel özelliklere göre örüntüler

- 35-49 yaş arası Suriyeli göçmen kadınlarda sezaryen doğumların yüzdesi 20 yaşın altındaki kadınlara göre yüksektir (sırasıyla %35 ve %21). Sezaryen kararının planlanmış ve planlanmamış olmasında da yaş etkilidir.
- Sezaryen doğumlar özel sektöre bağlı sağlık kuruluşlarında (%45) kamu sektörüne (%25) göre daha yaygındır. Özel sektöre bağlı sağlık kuruluşlarında sezaryen doğumların üçte biri doğum sancuları başlamadan önce planlanmıştır (%51).
- Sezaryen oranları en yüksek eğitim düzeyine sahip Suriyeli anneler arasında en yüksektir (%34).
- Anneler en az olarak altıncı veya daha önceki doğumlarının sezaryen olduğunu söylemişlerdir (%21).

Doğum Sonrası Sağlık Kuruluşunda Kalma Süresi

Araştırmadan önceki 5 yıl içinde bir sağlık kuruluşunda doğum yapan kadınlara doğumdan sonra sağlık kuruluşunda ne kadar süreyle kaldıkları sorulmuştur. Sezaryen doğumlarda doğumdan sonra sağlık kuruluşunda kalma süresi normal doğumlara göre genellikle daha uzundur. Sezaryen doğumların %35'i için 3 gün veya daha uzun süre sağlık kuruluşunda kalınırken normal doğumlarda bu oran %7'dir (**Tablo 9.7**).

9.4 DOĞUM SONRASI BAKIM

Dünya Sağlık Örgütü hem annelerin hem de bebeklerin doğumdan sonraki ilk 24 saat içerisinde doğum sonrası bakım almasını önermektedir (WHO 2017).

9.4.1 Annelerin Doğum Sonrası Sağlık Kontrolü

Araştırmadan önceki 2 yıl içinde doğum yapan kadınların %84'ünün son canlı doğumlarında, doğumu takip eden ilk 24 saat içinde doğum sonrası kontrolleri yapılırken, %80'i ilk kontrollerinin doğumdan sonraki ilk 4 saatten daha önce yapıldığını beyan etmiştir (**Tablo 9.8**). Kadınların yalnızca %10'u doğum sonrasında hiç bakım almamıştır.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Doğumunu yaptığı sırada 20-34 yaş aralığında olan Suriyeli kadınların %87'si doğumdan sonraki ilk 2 gün içinde doğum sonrası bakım almıştır. Bu gösterge 20 yaşın altındaki kadınlar için %83'e düşmektedir.
- Kampta yaşayan Suriyeli kadınlar (%90) kamp dışında yaşayan Suriyeli kadınlardan (%86) daha yüksek oranda son doğumlarından sonraki ilk 2 gün içinde bakım almışlardır.
- İlk 2 gün içinde doğum sonrası bakım alan Suriyeli kadınların yüzdesi, en çok hiç eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş kadınlar arasında %84'ten başlayarak daha yüksek eğitimli kadınlar arasında %91'e kadar değişmektedir.

Doğum Sonrası Bakımı Yapan Kişi

Araştırmadan önceki 2 yılda doğum yapan Suriyeli kadınların %66'sı son doğumları için doğum sonrası bakımı bir doktordan alırken, %20'si ise bu bakımı bir hemşire veya ebeden almaktadır (**Tablo 9.9**).

9.4.2 Yenidoğan Bebeklerde Doğum Sonrası Sağlık Kontrolü

Yenidoğan bebeklerin %69'u doğumdan sonraki ilk 2 gün içerisinde doğum sonrası bakım almıştır (**Tablo 9.10**).

Bebeklerin %66'sı doğumdan sonraki ilk 24 saat içinde kontrol edilmiş ve bu bebeklerin çoğu da doğumdan sonraki ilk 4 saat içinde kontrol edilmiştir (%62).

Temel özelliklere göre örüntüler

- Bebeklerde doğum sonrası bakım alma oranları temel özelliklere göre küçük farklılıklar göstermektedir.
- Bebeklerin doğumdan sonraki ilk 2 gün içinde doğum sonrası bakım alması en düşük eğitim seviyesinde %52 ile en yüksek eğitim seviyesinde %72 arasında değişmektedir.

Doğum Sonrası Bakımı Yapan Kişi

Araştırmadan önceki 2 yıl içinde bebeklerin %64'ü doğum sonrası bakımı bir doktordan alırken, %5'inin ise doğum sonrası kontrolleri hemşire veya ebe tarafından yapılmıştır (**Tablo 9.11**).

TABLO LİSTESİ

Anne sağlığı ve bakımı ile ilgili daha fazla bilgi için, aşağıdaki tablolara bakınız:

- **Tablo 9.1** Doğum öncesi bakım
- **Tablo 9.2** Doğum öncesi bakım sayısı ve ilk bakımın zamanı
- **Tablo 9.3** Doğum öncesi bakımın bileşenleri
- **Tablo 9.4** Doğumun yapıldığı yer
- **Tablo 9.5** Doğuma yardım eden kişi
- **Tablo 9.6** Sezaryen doğumlar
- **Tablo 9.7** Doğum sonrası sağlık kuruluşunda kalma süresi
- **Tablo 9.8** Anneye doğum sonrası yapılan ilk bakımın zamanlaması
- **Tablo 9.9** Anneye doğum sonrası ilk bakımı yapan kişi
- **Tablo 9.10** Bebeğe doğum sonrası yapılan ilk bakımın zamanlaması
- **Tablo 9.11** Bebeğe doğum sonrası ilk bakımı yapan kişi

Tablo 9.1 Doğum öncesi bakım

Araştırma tarihinden önceki 5 yılda canlı doğum yapan 15-49 yaş grubundaki kadınların son canlı doğumda doğum öncesi bakım veren kişiye ve temel özelliklere göre yüzde dağılımı ile sağlık personelinin doğum öncesi bakım alanların temel özelliklere göre yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellik	Doğum öncesi bakım veren kişi				Doğum öncesi bakım almamış	Toplam	Uzman sağlık personelinin doğum öncesi bakım alanların yüzdesi ¹	Kadın sayısı
	Doktor	Hemşire	Ebe	Cevapsız				
Doğumda anne yaşı								
<20	87,7	0,0	6,1	0,0	6,1	100,0	93,9	242
20-34	90,1	0,3	2,6	0,4	6,6	100,0	93,0	838
35-49	87,7	0,0	2,8	0,0	9,5	100,0	90,5	115
Doğum sırası								
1	90,1	0,0	4,8	0,0	5,1	100,0	94,9	272
2-3	90,0	0,2	3,1	0,2	6,5	100,0	93,3	512
4-5	88,8	0,0	2,9	0,0	8,3	100,0	91,7	254
6+	87,1	0,9	2,0	1,4	8,6	100,0	90,1	155
Yerleşim yeri								
Kamp dışı	89,4	0,2	3,4	0,3	6,7	100,0	93,0	1.146
Kamp	89,9	0,7	0,7	0,0	8,6	100,0	91,4	49
Eğitim								
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	84,8	0,0	1,5	1,0	12,7	100,0	86,3	210
İlkokul	89,6	0,2	4,2	0,2	5,8	100,0	94,0	585
Ortaokul	91,3	0,5	4,0	0,0	4,3	100,0	95,7	223
Lise ve üzeri	91,8	0,0	1,8	0,0	6,4	100,0	93,6	176
Toplam	89,4	0,2	3,3	0,3	6,8	100,0	92,9	1.194

Not: Doğum öncesi bakım için birden fazla kişi belirtilmişse sadece en nitelikli olan değerlendirilmeye alınmıştır.

¹ Uzman sağlık personeli, doktoru, hemşireyi ve ebeyi kapsar.

Tablo 9.2 Doğum öncesi bakım sayısı ve ilk bakımın zamanı

Yerleşim yerine göre, 15-49 yaş grubundaki kadınların araştırma tarihinden önceki 5 yılda gerçekleşen son canlı doğumlarında, doğum öncesi bakımın sayısı ve ilk bakımın zamanı için yüzde dağılımı ile doğum öncesi bakım alan kadınlar arasında yerleşim yerine göre ilk bakımda ortanca gebelik süresi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

	Yerleşim yeri		
	Kamp dışı	Kamp	Toplam
Doğum öncesi bakım sayısı			
Doğum öncesi bakım yok	7,0	8,6	7,1
1	6,6	8,6	6,7
2-3	22,2	20,1	22,1
4+	63,8	62,6	63,7
Bilmiyor/cevapsız	0,4	0,0	0,4
Toplam	100,0	100,0	100,0
Doğum öncesi ilk bakımda gebelik ayı			
Doğum öncesi bakım yok	7,0	8,6	7,1
<4	74,0	71,2	73,9
4-5	12,0	12,2	12,0
6-7	4,7	5,0	4,7
8+	2,0	2,9	2,1
Bilmiyor/cevapsız	0,3	0,0	0,3
Toplam	100,0	100,0	100,0
Kadın sayısı	1.146	49	1.194
İlk bakımda ortanca gebelik süresi (doğum öncesi bakım alanlar için)	2,2	2,1	2,2
Doğum öncesi bakım alan kadın sayısı	1.065	45	1.110

Tablo 9.3 Doğum öncesi bakımın bileşenleri

Temel özelliklere göre, araştırma tarihinden önceki 5 yılda canlı doğumu olan 15-49 yaş grubundaki kadınlar arasında, son canlı doğumuna gebeliği sırasında demir hâpi veya şurubu alanların yüzdesi, son 5 yıldaki son canlı doğumunda doğum öncesi bakım alan kadınlar arasında doğum öncesi bakım hizmetlerini alanların yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellik	Son 5 yılda canlı doğumu olan kadınlar arasında, son canlı doğumuna gebeliği sırasında :		Son 5 yıldaki son canlı doğumunda doğum öncesi bakım alan kadınlar arasında hizmetlerin yüzdesi					Son canlı doğumda doğum öncesi bakım alan kadın sayısı
	Demir takviyesi alma (hap/şurup)	Son 5 yılda canlı doğumu olan kadın sayısı	Tansiyon	İdrar tahlili	Kan tahlili	Ultrason	Tetanos aşısı	
Doğumda anne yaşı								
<20	80,9	242	67,1	67,1	68,8	93,5	27,4	227
20-34	83,6	838	70,4	67,0	71,9	95,3	30,7	779
35-49	74,8	115	71,5	68,5	72,9	96,6	30,5	104
Doğum sırası								
1	86,0	272	68,7	71,7	75,6	95,1	27,7	259
2-3	81,5	512	69,6	65,3	69,7	95,3	25,7	478
4-5	82,1	254	72,7	68,2	72,9	93,8	35,4	233
6+	78,3	155	68,1	63,3	66,6	96,0	40,2	140
Yerleşim yeri								
Kamp dışı	82,4	1.146	69,7	67,0	71,2	94,9	28,7	1.065
Kamp	79,1	49	74,0	70,1	75,6	96,9	60,6	45
Eğitim								
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	70,9	210	64,7	64,8	67,9	92,1	25,7	182
İlkokul	81,4	585	68,3	64,9	68,0	94,1	29,8	550
Ortaokul	88,6	223	73,0	70,3	74,8	98,5	31,3	213
Lise ve üzeri	90,6	176	76,7	72,9	81,8	96,8	33,7	165
Toplam	82,2	1.194	69,8	67,1	71,3	95,0	30,0	1.110

Tablo 9.4 Doğumun yapıldığı yer

Temel özelliklere göre araştırma tarihinden önceki 5 yılda yapılan canlı doğumların, doğumun yapıldığı yere göre yüzde dağılımı ile sağlık kuruluşunda gerçekleşen doğumların yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellik	Sağlık kuruluşu					Toplam	Sağlık kuruluşundaki doğumların yüzdesi	Doğum sayısı
	Kamu sektörü	Özel sektör	Ev	Diğer	Cevapsız			
Doğumda anne yaşı								
<20	77,3	17,5	3,6	1,6	0,0	100,0	94,8	469
20-34	75,1	18,0	5,3	1,3	0,3	100,0	93,1	1.295
35-49	74,0	16,7	7,1	2,3	0,0	100,0	90,6	139
Doğum sırası								
1	75,9	20,5	2,3	1,1	0,2	100,0	96,4	581
2-3	76,9	17,7	4,6	0,8	0,1	100,0	94,5	774
4-5	76,0	15,1	6,1	2,8	0,0	100,0	91,1	343
6+	69,3	14,8	12,4	2,6	1,0	100,0	84,0	205
Doğum öncesi bakım sayısı¹								
Doğum öncesi bakım yok	68,7	9,1	16,7	1,7	3,7	100,0	77,9	85
1-3	82,1	12,6	3,5	1,8	0,0	100,0	94,7	345
4+	75,1	21,3	2,6	1,0	0,0	100,0	96,4	761
Bilmiyor/cevapsız	*	*	*	*	*	*	*	4
Yerleşim yeri								
Kamp dışı	75,0	18,3	5,0	1,5	0,2	100,0	93,3	1.819
Kamp	88,7	5,4	5,0	0,8	0,0	100,0	94,1	84
Eğitim								
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	76,0	13,7	6,7	2,7	1,0	100,0	89,7	331
İlkokul	78,4	15,5	4,4	1,5	0,1	100,0	94,0	939
Ortaokul	73,6	20,4	5,4	0,6	0,0	100,0	94,0	365
Lise ve üzeri	67,8	27,1	4,3	0,8	0,0	100,0	94,9	268
Toplam	75,6	17,8	5,0	1,4	0,2	100,0	93,4	1.903

* Ağırlıksız gözlem sayısı 25'ten azdır.

¹ Sadece araştırma tarihinden önceki beş yılda yapılan son canlı doğumları kapsar.

Tablo 9.5 Doğuma yardım eden kişi

Araştırma tarihinden önceki 5 yılda gerçekleşen canlı doğumların, doğuma yardım eden kişiye ve temel özelliklere göre yüzde dağılımı, uzman sağlık personelinin yardımcı olduğu doğumların temel özelliklere göre yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellik	Doğuma yardım eden kişi							Uzman sağlık personelinin yaptırdığı doğumların yüzdesi ¹	Doğum sayısı	
	Doktor	Hemşire	Ebe	Gelenek- sel ebe	Akraba/ diğer	Hiç kimse	Cevapsız			
Doğumda anne yaşı										
<20	86,1	5,1	8,4	0,0	0,2	0,2	0,0	100,0	99,6	469
20-34	81,0	5,9	10,0	0,7	1,7	0,5	0,3	100,0	96,9	1.295
35-49	79,5	4,1	12,6	0,0	3,0	0,8	0,0	100,0	96,2	139
Doğum sırası										
1	86,0	5,4	7,8	0,0	0,4	0,2	0,2	100,0	99,3	581
2-3	84,7	4,4	8,5	0,5	1,3	0,5	0,1	100,0	97,5	774
4-5	77,7	7,9	11,5	0,9	1,7	0,3	0,0	100,0	97,0	343
6+	69,1	6,7	17,2	0,5	4,1	1,4	1,0	100,0	93,0	205
Doğum öncesi bakım sayısı¹										
Doğum öncesi bakım yok	69,2	2,5	17,9	1,2	3,8	1,7	3,7	100,0	89,6	85
1-3	81,0	6,4	10,1	0,3	1,7	0,4	0,0	100,0	97,5	345
4+	85,6	7,4	5,2	0,1	1,2	0,5	0,0	100,0	98,2	761
Bilmiyor/ cevapsız	*	*	*	*	*	*	*	*	*	4
Doğumun yapıldığı yer										
Sağlık kuruluşu	87,4	5,8	6,4	0,1	0,3	0,1	0,0	100,0	99,5	1.777
Kamu	87,3	6,9	5,2	0,1	0,4	0,1	0,0	100,0	99,4	1.439
Özel	87,8	0,9	11,2	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	338
Başka bir yer	8,9	2,6	59,7	6,0	17,6	5,2	0,0	100,0	71,2	122
Diğer	*	*	*	*	*	*	*	*	*	4
Yerleşim yeri										
Kamp dışı	82,1	5,5	10,0	0,5	1,4	0,4	0,2	100,0	97,5	1.819
Kamp	83,3	8,4	5,4	0,0	1,7	1,3	0,0	100,0	97,1	84
Annenin eğitimi										
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	79,6	4,0	10,7	1,0	3,1	0,6	1,0	100,0	94,4	331
İlkokul	82,4	5,8	9,9	0,1	1,4	0,3	0,1	100,0	98,1	939
Ortaokul	83,8	6,5	8,0	0,9	0,8	0,1	0,0	100,0	98,3	365
Lise ve üzeri	81,9	5,5	10,6	0,4	0,4	1,2	0,0	100,0	98,0	268
Toplam	82,1	5,6	9,8	0,4	1,4	0,4	0,2	100,0	97,5	1.903

Not: Doğum yardım eden kişi için birden fazla kişi belirtilmişse sadece en nitelikli olan değerlendirmeye alınmıştır.

* Ağırlıksız gözlem sayısı 25'ten azdır.

¹ Uzman sağlık personeli doktoru, hemşireyi ve ebeyi kapsar.

² Sadece araştırma tarihinden önceki beş yılda yapılan son canlı doğumları kapsar.

Tablo 9.6 Sezaryen doğumlar

Temel özelliklere göre, araştırma tarihinden önceki 5 yılda sezaryen ile gerçekleşen canlı doğumların yüzdesi, doğum sancıları başlamadan önce ve doğum sancuları başladıktan sonra sezaryene karar verilen doğumların yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellik	Sezaryen doğumların yüzdesi	Sezaryen kararının zamanlaması			Doğum sayısı
		Doğum sancuları başlamadan önce	Doğum sancuları başladıktan sonra	Cevapsız	
Doğumda anne yaşı					
<20	20,7	14,1	6,6	0,0	469
20-34	28,3	22,4	6,0	0,3	1.295
35-49	35,4	29,8	5,6	0,0	139
Doğum sırası					
1	25,9	14,9	11,0	0,2	581
2-3	28,3	24,4	4,0	0,1	774
4-5	29,3	24,4	4,9	0,0	343
6+	21,1	18,9	2,2	1,0	205
Doğum öncesi bakım sayısı¹					
Doğum öncesi bakım yok	22,9	19,2	3,8	3,7	85
1-3	21,4	16,9	4,5	0,0	345
4+	33,5	24,8	8,6	0,0	761
Bilmiyor/ cevapsız	*	*	*	*	4
Doğumun yapıldığı yer					
Sağlık kuruluşu	28,8	22,4	6,5	0,0	1.777
Kamu	25,1	20,0	5,2	0,0	1.439
Özel	44,6	32,5	12,1	0,0	338
Yerleşim yeri					
Kamp dışı	26,9	20,8	6,2	0,2	1.819
Kamp	28,0	23,4	4,6	0,0	84
Annenin eğitimi					
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	25,8	21,7	4,2	1,0	331
İlkokul	25,9	20,7	5,2	0,1	939
Ortaokul	25,4	17,3	8,2	0,0	365
Lise ve üzeri	34,4	25,4	9,0	0,0	268
Toplam	27,0	20,9	6,1	0,2	1.903

Not: Sağlık kuruluşunda doğum yapmayan kadınların sezaryen doğum yapmadığı varsayılmıştır.

* Ağırlıksız gözlem sayısı 25'ten azdır.

¹ Sadece araştırma tarihinden önceki beş yılda yapılan son canlı doğumları kapsar.

Tablo 9.7 Doğumdan sonra sağlık kuruluşunda kalma süresi

Araştırma tarihinden önceki 5 yılda doğum yapan ve son canlı doğumunu sağlık kuruluşunda gerçekleştiren kadınların, sağlık kuruluşunda kalma süresine ve doğum şekline göre yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Doğum şekli	12-23					Cevapsız	Toplam	Kadın sayısı
	< 6 saat	6-11 saat	saat	1-2 gün	3+ gün			
Normal doğum	15,2	2,8	2,1	72,7	7,2	0,0	100,0	782
Sezaryen doğum	9,2	0,3	0,9	54,3	35,0	0,3	100,0	347

Tablo 9.8 Anneye doğum sonrası yapılan ilk bakımın zamanlaması

Temel özelliklere göre, araştırma tarihinden önceki 2 yılda doğum yapan 15-49 yaş grubundaki kadınlar arasında, son canlı doğumlarında doğum sonrası ilk sağlık kontrollerinin yüzde dağılımı, doğumdan sonraki ilk 2 gün ve ilk 41 içinde doğum sonrası bakım alanların yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Temel özellik	Doğum sonrası ilk bakımın zamanı ¹						Doğum sonrası bakım almamış ²	Toplam	Doğum sonrası bakım alan kadınların yüzdesi:		Kadın sayısı
	4 saatten az	4-23 saat	1-2 gün	3-6 gün	7-41 gün	Bilmiyor/cevapsız			Doğum sonrası ilk 2 günde	Doğumdan sonraki 41 günde	
Doğumda anne yaşı											
<20	75,6	4,7	2,8	1,1	3,0	0,0	12,8	100,0	83,1	87,2	189
20-34	80,6	4,1	2,7	0,4	1,9	0,2	10,1	100,0	87,4	89,7	523
35-49	83,2	0,0	3,1	2,3	6,9	0,0	4,5	100,0	86,3	95,5	46
Doğum sırası											
1	76,2	6,2	3,4	1,1	3,4	0,0	9,8	100,0	85,8	90,2	198
2-3	81,4	3,2	1,8	0,3	1,9	0,3	11,1	100,0	86,5	88,6	359
4-5	80,8	3,9	3,4	0,8	1,6	0,0	9,6	100,0	88,0	90,4	135
6+	76,8	1,6	4,8	1,6	4,8	0,0	10,5	100,0	83,1	89,5	67
Yerleşim yeri											
Kamp dışı	79,3	4,1	2,8	0,7	2,5	0,1	10,5	100,0	86,1	89,3	730
Kamp	85,5	2,4	2,4	0,0	2,4	0,0	7,2	100,0	90,4	92,8	29
Eğitim											
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	80,6	1,8	2,7	0,9	2,8	0,0	11,2	100,0	85,1	88,8	116
İlkokul	77,1	4,8	2,2	0,8	2,7	0,0	12,4	100,0	84,1	87,6	381
Ortaokul	81,8	3,8	5,0	0,7	2,8	0,0	5,9	100,0	90,5	94,1	149
Lise ve üzeri	83,8	3,7	1,6	0,0	0,9	0,9	9,0	100,0	89,1	90,0	113
Toplam	79,5	4,0	2,7	0,7	2,5	0,1	10,4	100,0	86,3	89,4	759

¹ Doktordan, hemşireden ve ebeden alınan doğum sonrası bakımlar dahildir.

² 41 günden sonra bakım alanları da kapsar

Tablo 9.9 Anneye doğum sonrası ilk bakımı yapan kişi

Araştırma tarihinden önceki 2 yılda canlı doğumu olan 15-49 yaş grubundaki kadınlar arasında, anneye son canlı doğumunda, doğumdan sonraki ilk 2 gün içinde doğum sonrası ilk bakımı yapan kişiye ve temel özelliklere göre yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Temel özellik	Annenin doğum sonrası ilk sağlık kontrolünü yapan kişi		Doğumdan sonraki ilk 2 günde bakım almamış	Toplam	Kadın sayısı
	Doktor	Hemşire/ebe			
Doğumda anne yaşı					
<20	64,3	18,8	16,9	100,0	189
20-34	66,9	20,6	12,6	100,0	523
35-49	60,7	25,7	13,7	100,0	46
Doğum sırası					
1	66,0	19,8	14,2	100,0	198
2-3	67,8	18,7	13,5	100,0	359
4-5	62,8	25,3	12,0	100,0	135
6+	61,1	22,1	16,9	100,0	67
Yerleşim yeri					
Kamp dışı	65,9	20,3	13,9	100,0	730
Kamp	65,1	25,3	9,6	100,0	29
Eğitim					
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	64,8	20,3	14,9	100,0	116
İlkokul	64,4	19,8	15,9	100,0	381
Ortaokul	63,3	27,2	9,5	100,0	149
Lise ve üzeri	75,1	14,0	10,9	100,0	113
Toplam	65,8	20,4	13,7	100,0	759

Tablo 9.10 Bebeğe doğum sonrası yapılan ilk bakımın zamanlaması

Temel özelliklere göre, araştırma tarihinden önceki 2 yılda gerçekleşen son canlı doğumların, doğum sonrası ilk sağlık kontrollerine göre yüzde dağılımı, doğumdan sonraki 2 gün içinde doğum sonrası bakım alan bebeklerin yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellik	Doğum sonrası ilk bakımın zamanı ¹						Doğum sonrası bakım almamış ²	Toplam	Doğum sonrası ilk 2 günde bakım alan bebeklerin yüzdesi ¹	Doğum sayısı
	1 saatten az	1-3 saat	4-23 saat	1-2 gün	3-6 gün	Bilmiyor/cevapsız				
Doğumda anne yaşı										
<20	41,0	18,8	4,7	5,0	3,3	0,0	27,2	100,0	69,4	189
20-34	39,3	22,6	4,0	3,1	2,5	0,4	28,2	100,0	68,9	523
35-49	38,6	29,6	2,3	0,8	0,0	2,3	26,5	100,0	71,2	46
Doğum sırası										
1	39,3	21,0	5,5	4,8	4,3	1,6	23,5	100,0	70,6	198
2-3	40,6	21,2	3,4	2,7	2,5	0,0	29,6	100,0	67,9	359
4-5	40,1	24,7	3,9	4,4	0,8	0,0	26,0	100,0	73,2	135
6+	35,3	24,3	3,2	1,1	1,6	0,0	34,7	100,0	63,7	67
Yerleşim yeri										
Kamp dışı	39,5	22,0	4,1	3,3	2,6	0,4	28,1	100,0	68,9	730
Kamp	44,6	22,9	3,6	6,0	1,2	0,0	21,7	100,0	77,1	29
Annenin eğitimi										
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	29,3	20,9	0,0	1,5	0,9	0,0	47,3	100,0	51,7	116
İlkokul	42,9	21,0	5,2	3,3	2,2	0,0	25,4	100,0	72,4	381
Ortaokul	39,0	23,5	5,7	4,3	4,3	0,7	22,5	100,0	72,5	149
Lise ve üzeri	40,2	24,9	2,2	4,7	3,1	1,9	23,0	100,0	71,9	113
Toplam	39,7	22,0	4,0	3,4	2,6	0,4	27,8	100,0	69,2	759

¹ Doktor, hemşire ve ebeden doğum sonrası bakım almış bebekler dahildir.

² Doğumdan sonraki ilk bir hafta içinde sağlık kontrolü yapılmış bebekler dahildir.

Tablo 9.11 Bebeğe doğum sonrası ilk bakımı yapan kişi

Araştırma tarihinden önceki 2 yılda geręekleřen son canlı doğumların, doğumdan sonraki ilk 2 gün içinde doğum sonrası ilk bakımı yapan kişiye ve temel özelliklere göre yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellik	Bebeğin doğum sonrası ilk sağlık kontrolünü yapan kişi		Doğumdan sonraki ilk 2 günde bakım almamış	Toplam	Doğum sayısı
	Doktor	Hemşire/ebe			
Doğumda anne yaşi					
<20	65,0	4,5	30,6	100,0	189
20-34	63,3	5,6	31,1	100,0	523
35-49	64,4	6,8	28,8	100,0	46
Doğum sırası					
1	66,9	3,7	29,4	100,0	198
2-3	61,8	6,1	32,1	100,0	359
4-5	67,7	5,5	26,8	100,0	135
6+	57,4	6,3	36,3	100,0	67
Yerleşim yeri					
Kamp dışı	63,4	5,5	31,1	100,0	730
Kamp	74,7	2,4	22,9	100,0	29
Eğitim					
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	47,2	4,5	48,3	100,0	116
İlkokul	66,9	5,5	27,6	100,0	381
Ortaokul	68,2	4,3	27,5	100,0	149
Lise ve üzeri	64,8	7,2	28,1	100,0	113
Toplam	63,8	5,4	30,8	100,0	759

Temel Bulgular

- **Düşük doğum ağırlığı:** Suriyeli nüfus içinde araştırma tarihinden önceki son 5 yılda meydana gelen ve doğumdaki ağırlığı bildirilmiş canlı doğumların %20'si düşük doğum ağırlığına sahiptir.
- **Tüm temel aşılar:** 24-35 aylık Suriyeli çocukların %64'ü araştırma tarihinden önce tüm temel aşıları olmuştur.

Çocuk sağlığı ve sağkalmı hakkındaki bilgiler, Türkiye'de politika yapıcılar ve program yöneticilerine mevcut stratejilerinin etkinliğini değerlendirmede, çocukluk hastalıklarından kaynaklı ölümleri önlemek için uygun müdahaleler belirlemede ve çocukların sağlığını iyileştirmede yardımcı olacaktır. Bu bölüm Türkiye'deki Suriyeli göçmen nüfus için küçük çocukların düşük doğum ağırlığı ve aşılama durumlarıyla ilgili bilgi sunmaktadır.

10.1 DOĞUM AĞIRLIĞI

Düşük doğum ağırlığı

Gebelik süresine bakılmaksızın bildirilmiş doğum ağırlığı 2,5 kilogramdan az olan doğumların yüzdesi

Örneklem: Araştırma tarihinden önceki son 5 yılda meydana gelen ve karta veya annenin beyanına göre doğumdaki ağırlığı bildirilmiş canlı doğumlar

Düşük doğum ağırlığı bilgisi sadece annenin beslenmesinin bir göstergesi değil, aynı zamanda potansiyel yenidoğan ölümünün ve çocuk sağ ise malnütrisyona (kötü beslenme) öngörücü göstergesi olması nedeniyle ayrı bir öneme sahiptir. Düşük doğum ağırlıklı çocukların erken çocukluk döneminde ölüm riskinin ortalamadan daha yüksek olduğu görülmüştür.

2018 TNSA soru kağıdında araştırmadan önceki son 5 yıl içerisinde meydana gelen tüm canlı doğumlar için doğum ağırlığı, eğer varsa bebeğin kilosunun yazıldığı karttan, yoksa da annenin beyanından elde edilmiştir. 2018 TNSA'dan önceki son 5 yıl içinde meydana gelen Suriyeli örneklemindeki doğumların %81'i için doğum ağırlığı verisi mevcuttur (**Tablo 10.1**). Doğum ağırlığı, 4 veya daha ileri doğum sırasına sahip olan, kamplarda yaşayan, 35 yaşından büyük ve düşük eğitim düzeyine sahip anneler tarafından dünyaya getirilen Suriyeli çocuklar için ortalamadan daha az bildirilmiştir. Suriyeli nüfusta doğumdaki ağırlığı bildirilmiş çocukların %20'si düşük doğum ağırlıklıdır (2,5 kg'dan az).

2018 TNSA Suriyeli Göçmen Örneklemi kapsamında annelere çocuğun doğumundaki büyüklüğüne ilişkin algıları da sorulmuştur. Bu büyüklük tahminleri subjektif olmalarına rağmen doğumdaki ağırlık için faydalı bir vekil (*proxy*) olabilmektedirler. Bebeklerin %8'i anneleri tarafından "çok küçük", %15'i ise "ortalamadan daha küçük" olarak bildirilmiştir (**Tablo 10.1**).

Temel özelliklere göre örüntüler

- Düşük doğum ağırlığı, genç (20 yaşından küçük) Suriyeli anneler arasında biraz daha yaygın bulunmuştur (%21). Ancak 20 yaş altı annelerin “çok küçük” veya “ortalamadan daha küçük” olarak belirttiği bebeklerinin oranı ortalamadan daha düşüktür (%21, ortalama ise %23).
- Suriyeli göçmen nüfus için düşük doğum ağırlığının ve küçük doğan bebeklerin doğum sırasına göre dağılımı birbirinden farklıdır. Düşük doğum ağırlığı doğum sırası 4-5 olan doğumlarda daha yaygın (%23) ve 6 ve üzeri doğumlarda daha az yaygın (%15) iken, anneleri tarafından doğumda küçük olarak belirtilme durumu ilk doğumlarda ve 4 ve üzeri doğumlarda (%24) daha yaygındır.
- Eğitim düzeyi yüksek Suriyeli kadınlar arasında doğumda 2,5 kilogramdan az ağırlığı olan bebek sahibi olma oranı daha düşüktür. Eğitimi olmayan veya ilkokulu tamamlamamış Suriyeli kadınların çocuklarının %26’sı düşük doğum ağırlıklı iken, bu oran lise ve üzeri eğitime sahip annelerin çocukları arasında %15’tir.

10.2 ÇOCUKLARIN AŞILANMASI

Tüm temel aşılardan kapsama

Araştırma tarihinden önceki herhangi bir zamanda belli aşılardan olmuş olan 24-35 aylık çocukların yüzdesi (aşı kartına veya annenin beyanına göre)

Bir çocuğun tüm temel aşılardan olmuş sayılabilmesi için gereken minimum aşılardan:

- Bir doz tüberküloza karşı koruyan BCG aşısı
- Üç doz difteri, boğmaca, tetanos, polio ve hemofilus influenza tip B’ye karşı koruyan DTaP-IPV-Hib aşısı
- Bir doz kızamık, kabakulak ve kızamıkçığa karşı koruyan KKK aşısı

Örneklem: 24-35 aylık sağ çocuklar

12-23 aylıklar için yaşa uygun tüm aşılardan kapsama

Araştırma tarihinden önceki herhangi bir zamanda belli aşılardan olmuş olan 12-23 aylık çocukların yüzdesi (aşı kartına veya annenin beyanına göre)

12-23 aylık bir çocuğun yaşına uygun tüm aşılardan olmuş sayılabilmesi için gereken minimum aşılardan:

- Bir doz tüberküloza karşı koruyan BCG aşısı
- Üç doz difteri, boğmaca, tetanos, polio ve hemofilus influenza tip B’ye karşı koruyan DTaP-IPV-Hib aşısı
- Üç doz Hepatit B aşısı
- Üç doz konjuge pnömokok aşısı (PCV)
- Bir doz oral polio (OPV) aşısı

Örneklem: 12-23 aylık sağ çocuklar

24-35 aylıklar için yaşa uygun tüm aşıların kapsamı

Araştırma tarihinden önceki herhangi bir zamanda belli aşıları olmuş olan 24-35 aylık çocukların yüzdesi (aşı kartına veya annenin beyanına göre)

24-35 aylık bir çocuğun yaşına uygun tüm aşıları olmuş sayılabilmesi için gereken minimum aşılar:

- Bir doz tüberküloza karşı koruyan BCG aşısı
- Üç doz difteri, boğmaca, tetanos, polio ve hemofilus influenza tip B'ye karşı koruyan DTaP-IPV-Hib aşısı
- Bir doz kızamık, kabakulak ve kızamıkçığa karşı koruyan KKK aşısı
- Üç doz Hepatit B aşısı
- Üç doz konjuge pnömokok aşısı (PCV)
- İki doz oral polio (OPV) aşısı
- İki doz Hepatit A aşısı
- Bir doz varicella (suçiçeği) aşısı

Örneklem: 24-35 aylık sağ çocuklar

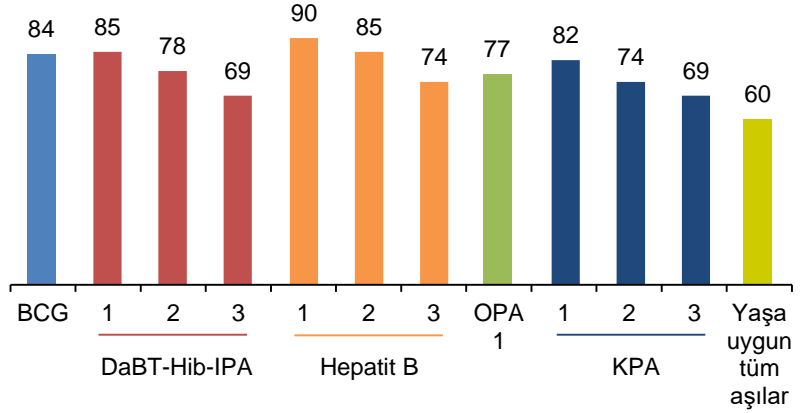
Suriyeli göçmen çocuklar büyük göç hareketlerinde yer almış olmaları nedeniyle yüksek enfeksiyon hastalıklarına maruz kalma riski ile karşı karşıyadırlar. Aşılar, Türkiye Cumhuriyeti devleti tarafından Suriyeli göçmenlere ücretsiz sağlanmaktadır. Aynı zamanda tüm yeni aşı kayıtları Türkiye'nin sağlık bilgi sistemine aktarılmaktadır.

2018 TNSA Suriye Göçmen Örneklemi kapsamında Ocak 2015 veya sonrasında doğan tüm çocuklar için aşılanma durumu ile ilgili bilgiler toplanmıştır. Belirlenen yaş grubundaki bütün çocuklara ait aşılanma verilerinin elde edilmesi için Suriyeli annelere çocuğunun aşı kartı olup olmadığı sorulmuş, eğer varsa, görüşme için göstermesi istenmiştir. Karttaki aşılanma tarihleri soru kağıdına kaydedilmiştir. Ayrıca kartta belirtilmemiş başka bir aşının çocuğa yapıp yapılmadığı da annelere sorulmuştur. Eğer çocuğun aşı kartı yok ise, çocuğun aşılanma durumunun saptanması amacıyla anneye her bir aşı için bir dizi soru sorulmuştur. Eğer anne, çocuğuna birden fazla doz gerektiren bir aşının yapıldığını söylediye çocuğun aldığı doz sayısını belirtmesi de istenmiştir.

Hem aşı kartı hem de annenin beyanı dikkate alındığında, 12-23 aylık Suriyeli göçmen çocukların %60'ının yaşamlarının ilk 23 ayında yaşına uygun tüm aşıları oldukları görülmektedir (**Tablo 10.2**). Bu %60 bilgi kaynaklarına göre ayrıştırıldığında, %59'un aşı kartı görülen çocuklardan, %1'in ise annenin beyanından kaynaklandığı görülmektedir. 24-35 aylık çocuklar arasında aşılanma bilgisinin kaynağı, 12-23 aylık çocuklara göre daha büyük oranda aşı kartı yerine annelerinin beyanına dayanmaktadır (%24 aşı kartından, %4 anne beyanından). Toplamda 24-35 aylık Suriyeli göçmen çocukların %28'i yaşına uygun tüm aşılarını almıştır. Hem 12-23 aylık Suriyeli çocukların hem de 24-35 aylık Suriyeli çocukların %8'i hiç aşılanmamıştır. 24-35 aylık Suriyeli çocuklardan tüm temel aşıları olanların yüzdesi ise %64'tür.

Şekil 10.1, 12-23 aylık Suriyeli göçmen çocukların yaşına uygun tüm aşılarının kapsamını göstermektedir. Belirli aşılarla göre bakıldığında, çocukların %84'ünün BCG aşısını almış olduğu görülmektedir. Yüzde 77'si oral polionun ilk dozunu almıştır. DTaP-IPV-Hib aşısının ilk dozunu alan çocukların oranı görece yüksek iken (%85), bu oran ilk dozdan sonra giderek azalmıştır (İkinci ve üçüncü dozlar için sırasıyla %78 ve %69). Aynı örüntü tekrarlayan dozları olan diğer aşılarında da görülmektedir (Hepatit B ve PCV aşıları).

Şekil 10.1 Çocukluk dönemi aşıları
Araştırma tarihinden önceki herhangi bir zamanda aşılanmış olan 12-23 aylık Suriyeli çocukların yüzdesi

Temel özelliklere göre örüntüler

- 12-23 ayda yaşına uygun tüm aşıları olmuş Suriyeli kız çocuklarının oranı Suriyeli oğlan çocukların oranından daha yüksektir (kız çocuklarının %64'ü, oğlan çocukların %58'i) (**Tablo 10.3**).
- 12-23 aylık Suriyeli göçmen çocuklar arasında yaşına uygun tüm aşıları olanların oranı doğum sırası arttıkça azalmaktadır (ilk doğan çocuklar için %64, ikinci veya üçüncü sırada doğan çocuklar için %62 ve dördüncü veya beşinci sırada doğan çocuklar için %50). Bu örüntü 24-35 ay yaş grubunda da görülmektedir.
- Yaşına uygun tüm veya temel aşıları olma oranları arasındaki fark, aşı kartı görülen Suriyeli çocuklar ile aşı kartı görülmeyen veya aşı kartı sahibi olmayan Suriyeli çocuklar arasında en yüksek düzeydedir. Aşı kartı görülmeyen veya olmayan 12-23 aylık çocukların sadece %7'si yaşına uygun tüm aşıları olmuşken aşı kartı görülen çocukların %73'ü bu aşıları almıştır.
- Annenin eğitim durumuna göre bakıldığında eğitim düzeyi arttıkça 12-23 aylık çocuklar için yaşa uygun tüm aşıları olmada bir artış gözlenmektedir (ilkokulu tamamlamamış Suriyeli annelerin çocukları için %50 iken ortaokul veya üzeri eğitime sahip Suriyeli annelerin çocukları için %67). Benzer bir örüntü 24-35 aylık çocuklar için de geçerlidir.

Aşı Kartı Sahipliği ve Bulunma Durumu

Aşı kartı, bir çocuğun belirlenmiş bir tarihte bütün gerekli aşıları almış olmasını sağlayan son derece önemli bir araçtır. 12-23 aylık Suriyeli göçmen çocukların %90'ı herhangi bir zamanda aşı kartı sahibi olmuşken, 24-35 aylık Suriyeli göçmen çocukların %86'sı herhangi bir zamanda aşı kartı sahibi olmuştur (**Tablo 10.4**).

Temel özelliklere göre örüntüler

- 12-23 aylık çocuklar arasında aşı kartları Suriyeli anneleri tarafından görüşmecilere gösterilenlerin oranı 24-35 aylık çocuklar arasındaki orandan daha yüksektir (sırasıyla %81 ve %75).
- 12-23 aylık Suriyeli göçmen çocuklarda aşı kartı sahipliği ve aşı kartının görülmesi annenin eğitim düzeyi arttıkça artmaktadır (annesi ilkokulu tamamlamamış çocukların %89'unun herhangi bir zamanda aşı kartı olmuş iken, annesi ortaokulu tamamlamış çocukların %96'sının aşı kartı sahipliği olmuştur).

TABLO LİSTESİ

Düşük doğum ağırlığı ve aşular ile ilgili daha fazla bilgi için aşağıdaki tablolara bakınız:

- **Tablo 10.1** Çocuğun doğumdaki büyüklüğü ve doğum ağırlığı
- **Tablo 10.2** Bilgi kaynağına göre aşılama durumu
- **Tablo 10.3** Temel özelliklere göre aşılama durumu
- **Tablo 10.4** Temel özelliklere göre aşı kartı sahipliği ve kartın görülmesi

Tablo 10.1 Çocuğun doğumdaki büyüklüğü ve doğum ağırlığı

Temel özelliklere göre, araştırma tarihinden önceki 5 yılda gerçekleşen canlı doğumların, çocuğun doğum ağırlığının anneden alınan bilgiye göre yüzde dağılımı, araştırma tarihinden önceki 5 yılda gerçekleşen ve doğum ağırlığı kaydedilmiş olan canlı doğumların yüzdesi, araştırma tarihinden önceki 5 yılda gerçekleşen ve doğum ağırlığı kaydedilmiş olan doğumlar arasında, doğum ağırlığı 2,5 kg'dan daha düşük olanların yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli Örneklemi

Temel özellik	Çocukların doğumdaki büyüklüğü					Doğum ağırlığı bilgisi olanların yüzdesi ¹	Doğum sayısı	Doğum ağırlığı bilgisi olanlarda ¹	
	Çok küçük	Ortalama madan küçük	Ortalama veya daha iri	Bilmiyor/cevapsız	Toplam			2,5 kg'dan daha düşük olanların yüzdesi	Doğum sayısı
Doğumda anne yaşı									
<20	8,2	13,2	75,5	3,1	100,0	84,2	469	21,2	395
20-34	7,6	15,6	74,0	2,9	100,0	80,5	1.295	19,7	1.042
35-49	12,1	10,6	74,7	2,6	100,0	76,4	139	18,5	106
Doğum sırası									
1	8,8	15,0	73,6	2,6	100,0	85,2	581	21,0	495
2-3	7,4	13,2	76,5	2,9	100,0	81,8	774	19,1	633
4-5	7,8	16,4	72,2	3,6	100,0	76,9	343	22,8	264
6+	8,9	16,1	72,5	2,4	100,0	73,9	205	15,1	151
Yerleşim yeri									
Kamp dışı	7,9	14,7	74,6	2,8	100,0	81,3	1.819	19,9	1.478
Kamp	10,5	14,2	70,3	5,0	100,0	77,8	84	21,0	65
Annenin eğitimi									
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	9,2	17,0	66,5	7,3	100,0	71,2	331	26,3	235
İlkokul	7,1	15,7	74,8	2,4	100,0	80,4	939	20,6	755
Ortaokul	9,2	13,6	75,0	2,2	100,0	84,2	365	17,9	307
Lise ve üzeri	8,5	9,6	81,9	0,0	100,0	91,7	268	14,6	246
Toplam	8,1	14,7	74,4	2,9	100,0	81,1	1.903	20,0	1.544

¹ Anneden veya sağlık karnesinden alınan bilgiye göre

Tablo 10.2 Bilgi kaynağına göre aşılama durumu

Araştırma tarihinden önceki herhangi bir zamanda belli aşılı olmuş 12-23 ve 24-35 aylık çocukların bilgi kaynağına göre (anneden veya aşı kartından alınan bilgi) yüzdesi ile yaşlarına uygun olarak aşılanmışların yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli Örneklemi

Aşı	12-23 aylık çocuklar				24-35 aylık çocuklar			
	Aşı kartı ¹	Annenin beyanı	Her iki kaynak	Yaşa uygun aşılananlar ^{2,3}	Aşı kartı ¹	Annenin beyanı	Her iki kaynak	Yaşa uygun aşılananlar ^{3,4}
BCG	74,3	9,2	83,5	76,5	66,8	16,3	83,1	69,1
DaBT-Hib-IPA								
1	78,2	6,4	84,7	80,4	73,4	12,3	85,8	70,2
2	74,1	4,2	78,3	73,0	68,2	7,8	76,1	61,8
3	67,0	1,8	68,7	58,7	62,3	6,2	68,5	51,0
Hep B								
1	81,0	8,9	89,9	87,0	72,9	15,7	88,6	78,2
2	77,5	7,5	85,0	79,4	69,5	10,7	80,2	70,7
3	68,4	5,6	74,0	63,1	62,3	9,8	72,0	59,8
OPA								
1	71,5	5,4	76,9	68,1	66,4	12,6	79,0	58,2
2	na	na	na	na	47,6	8,1	55,7	49,5
KPA								
1	75,0	7,1	82,1	76,0	67,6	14,6	82,2	67,3
2	69,2	5,0	74,2	68,8	61,7	8,2	69,9	57,0
3	65,5	3,1	68,7	57,6	56,0	7,1	63,1	47,6
KKK	na	na	na	na	67,9	14,6	82,5	74,5
Hep A								
1	na	na	na	na	52,0	12,9	64,9	58,1
2	na	na	na	na	29,7	6,7	36,4	3,2
Suçiçeği	na	na	na	na	59,3	13,0	72,3	65,3
Temel aşıları olanlar⁵	0,0	0,0	0,0	-	57,7	5,9	63,6	46,5
Yaşa uygun tüm aşıları olanlar⁶	59,2	1,3	60,4	47,2	24,4	4,0	28,4	0,8
Hiç aşısı yok	0,0	8,4	8,4	na	0,0	8,0	8,0	na
Çocuk sayısı	319	74	393	393	289	96	385	385

na = Uygun değil

BCG = Bacille Calmette-Guerin aşısı (Verem aşısı)

DaBT Hib IPA = Difteri, Aselüler Boğmaca, Tetanos, İnaktif Polio, Hemofilus İnfluenza tip B aşısı (Beşli Karma aşı)

HepB = Hepatit B

OPA = Oral Polio aşısı

KPA = Konjuge Pnömonokok aşısı

KKK = Kızamık, Kızamıkçık, Kabakulak

HepA = Hepatit A

¹ Aşı kartı, aşıların kaydedildiği herhangi bir kitapçık veya belge

² 12 aylıkken yapılan aşılar

³ Aşı bilgisi anneden alınan çocuklar için aşıların tarihleri alınmamıştır. Doğumdan sonraki ilk ve ikinci yıllarda yapılan aşıların oranının, aşı bilgisinin anneden veya aşı kartından alındığı durumlar için aynı olduğu varsayılmıştır.

⁴ On ikinci ay itibarıyla yapılan aşılarla 1 doz KKK, ikinci doz OPA (on sekizinci ayda), 1 doz suçiçeği ve 2 doz Hepatit A (on sekizinci ve yirmi dördüncü ayda) dahil değildir.

⁵ BCG, 3 doz DaBT Hib IPA ve 1 doz KKK

⁶ 12-23 aylık çocuklar: BCG, 3 doz DaBT Hib IPA, 3 doz Hepatit B, birinci doz OPA ve 3 doz KPA. 24-35 aylık çocuklar: bir önceki gruptaki aşılarla ek olarak ikinci doz OPA, 1 doz KKK, 1 doz suçiçeği ve 2 doz Hepatit A eklenmiştir.

Tablo 10.3 Temel özelliklere göre aşılama durumu

Temel özelliklere göre araştırma tarihinden önceki herhangi bir zamanda (anneden ve aşı kartından alınan bilgiye göre) yaşlarına uygun belli aşıları almış olan 12-23 ve 24-35 aylık çocukların yüzdeleri, 2018 TNSA - Suriyeli Örnekleme

Temel özellik	12-23 aylık çocuklar:												24-35 aylık çocuklar									
	DaBT -IPA-Hib			HepB			KPA			Yaşa uygun tüm aşılar ¹	Hiç aşısı yok	Çocuk sayısı	KKK	HepA			Su-çiçeği	Temel aşılar ²	Yaşa uygun tüm aşılar ³	Çocuk sayısı		
	BCG	1	2	3	1	2	3	OPA	1					2	3	OPA					1	2
Cinsiyet																						
Erkek	83,7	83,8	77,1	66,2	88,8	85,4	72,6	77,3	81,6	74,6	68,2	57,7	9,6	220	83,7	56,2	65,6	37,5	74,1	65,4	28,0	185
Kadın	83,3	85,7	79,8	72,0	91,2	84,5	75,8	76,4	82,7	73,8	69,3	63,8	7,0	173	81,4	55,2	64,1	35,3	70,5	62,1	28,8	200
Doğum sırası																						
1	87,0	84,7	81,3	73,4	89,8	85,5	81,9	78,7	83,9	80,2	74,2	64,0	8,5	124	84,6	60,7	69,9	41,6	74,7	67,8	35,3	139
2-3	82,7	84,9	77,5	69,5	90,5	85,5	73,8	76,9	80,8	71,4	68,9	61,5	8,1	171	78,4	52,9	65,9	32,8	70,3	61,0	23,4	135
4-5	74,7	81,4	72,2	58,3	86,1	79,9	61,4	73,2	78,4	67,6	58,3	49,5	10,8	68	78,7	47,3	51,8	27,4	65,5	57,4	23,9	69
6+	(94,1)	(90,5)	(84,5)	(69,1)	(95,2)	(91,7)	(71,5)	(77,4)	(90,5)	(81,0)	(67,9)	(64,3)	(4,8)	30	(95,0)	(62,1)	(66,4)	(45,3)	(81,5)	(68,8)	(29,4)	42
Aşı kartı⁴																						
Görüldü	91,4	96,3	91,2	82,4	99,7	95,4	84,2	88,0	92,3	85,2	80,6	72,8	0,0	319	90,4	63,4	69,2	39,6	79,0	76,9	32,5	289
Görülmedi/ kart yok	49,1	34,4	22,4	9,5	47,3	40,1	30,1	28,6	37,7	26,7	16,7	6,7	45,1	74	58,7	32,6	51,7	26,7	52,1	23,8	16,1	96
Annenin eğitimi																						
Eğitimi yok/ İlkokulu	78,3	72,9	70,7	62,0	86,5	76,7	62,6	68,0	72,9	66,9	62,0	50,0	8,7	65	73,0	31,1	43,4	17,7	59,2	47,8	11,3	71
İlkokul	81,7	84,1	75,6	69,7	86,7	82,6	73,1	74,8	81,2	73,1	68,5	61,1	11,5	203	83,5	54,7	66,3	40,3	71,3	63,9	30,4	181
Ortaokul	90,7	93,4	90,7	74,7	98,7	93,3	88,0	88,0	90,7	84,0	77,4	66,7	1,3	79	84,8	68,1	72,8	36,6	79,2	70,9	30,1	76
Lise ve üzeri	(86,3)	(88,6)	(79,5)	(63,6)	(93,2)	(93,2)	(70,4)	(79,5)	(84,0)	(72,7)	(63,6)	(61,3)	(6,8)	46	88,2	73,1	76,9	46,9	82,5	73,1	41,3	56
Toplam	83,5	84,7	78,3	68,7	89,9	85,0	74,0	76,9	82,1	74,2	68,7	60,4	8,4	393	82,5	55,7	64,9	36,4	72,3	63,6	28,4	385

Not: Çocukların bir aşıyı olup olmadıkları bilgisi aşı kartından veya annenin beyanından alınmıştır. Aşı bilgisi anneden alınan çocuklar için aşıların tarihleri alınmamıştır. Doğumdan sonraki ilk ve ikinci yıllarda yapılan aşıların oranının, aşı bilgisinin anneden veya aşı kartından alındığı durumlar için aynı olduğu varsayılmıştır. Ağırlıksız gözlem sayısı, 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

¹ BCG, 3 doz DaBT -IPA -Hib, 3 doz hepatit B, OPA'nın ilk dozu ve 3 doz KPA

² BCG, 3 doz DaBT-IPA-Hib ve 1 doz KKK

³ BCG, 3 doz DaBT-IPA-Hib, 3 doz Hepatit B, 2 doz OPA, 3 doz KPA, 1 doz KKK, 1 doz suçiçeği ve 2 doz Hepatit A.

⁴ Aşı kartı, aşıların kaydedildiği herhangi bir kitapçık veya belge

Tablo 10.4 Temel özelliklere göre aşı kartı sahipliği ve kartın görülmesi

Temel özelliklere göre 12-23 ve 24-35 aylık çocuklarda aşı kartı olanlar ile aşı kartı görülenlerin yüzdesi, 2018
TNSA - Suriyeli Örnekleme

Temel özellik	12-23 aylık çocuklar			24-35 aylık çocuklar		
	Aşı kartı olanların yüzdesi ¹	Aşı kartı görülenlerin yüzdesi ¹	Çocuk sayısı	Aşı kartı olanların yüzdesi ¹	Aşı kartı görülenlerin yüzdesi ¹	Çocuk sayısı
Cinsiyet						
Erkek	90,1	78,9	220	87,6	74,5	185
Kadın	90,2	84,3	173	84,7	75,6	200
Doğum sırası						
1	89,8	80,5	124	87,8	76,2	139
2-3	91,3	82,5	171	85,7	73,5	135
4-5	85,0	75,8	68	81,3	73,7	69
6+	(96,4)	(90,5)	30	(90,0)	(79,1)	42
Annenin eğitimi						
Eğitimi yok/İlkokulu bitirmemiş	88,6	79,4	65	78,4	67,1	71
İlkokul	88,7	79,6	203	86,6	78,3	181
Ortaokul	96,0	86,7	79	86,2	71,8	76
Lise ve üzeri	(88,6)	(81,8)	46	94,3	79,4	56
Toplam	90,1	81,3	393	86,1	75,1	385

Not: Ağırlıksız gözlem sayısı, 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

¹ Aşı kartı, aşıların kaydedildiği herhangi bir kitapçık veya belge

ÇOCUKLARIN VE KADINLARIN BESLENME DURUMU 11

Temel Bulgular

- **Çocukların beslenmesi:** 5 yaş altı çocukların %17'si yaşlarına göre kısıdır (bodur). 5 yaş altı çocukların %2'si zayıftır. 5 yaş altı çocukların %4'ü düşük kiloludur. 5 yaş altı çocukların %10'u fazla kiloludur.
- **Emzirme:** Çocukların %94'ü hayatlarının bir noktasında emzirilmektedir. Önerilen aksine, %24'ü prelakteal (emzirme öncesi) dönemde anne sütü dışında gıda almaktadır.
- **Erken emzirme:** 2 yaş altı çocukların %73'ü doğumdan sonraki ilk 1 saat içinde emzirilmiştir.
- **Sadece anne sütü ile beslenme:** 6 aydan küçük bebeklerin %52'si sadece anne sütü ile beslenmiştir ve sadece anne sütü alan çocukların ortanca emzirilme süresi 3 aydır.
- **Annelerin beslenmesi:** 15-49 yaşlarındaki Suriyeli kadınların %3'ü çok zayıftır. Kadınların yarısından fazlası (%60) fazla kilolu veya şişmandır.

Bu bölümde Türkiye'de bulunan Suriyeli göçmen çocukların ve kadınların beslenme durumları üzerinde durulmaktadır. Bölümde ayrıca emzirme, ek gıdaya geçiş ve çocuklar için mikro besin takviyesi gibi Suriyeli bebek ve küçük çocukların beslenme uygulamalarına da değinilmektedir.

11.1 ÇOCUKLARIN BESLENME DURUMU

Türkiye geneli için olduğu gibi Suriye örneğinde de 5 yaş altındaki tüm çocukların antropometrik verileri toplanmıştır. Suriyeli çocukların beslenme durumunu değerlendirmek için görüşülen Suriyeli göçmen annelerin 5 yaş altındaki tüm çocukları için hem boy (uzunluk) hem de ağırlık ölçümleri yapılmıştır. Bu bilgilerin ışığında çocukların beslenme durumlarını açıklamak için standart endeksler hesaplanmıştır: yaşa-göre-boy, boya-göre-ağırlık ve yaşa-göre ağırlık. Bu endeksler çocuklarda malnütrisyonu (kötü beslenmeyi) incelemek için kullanılmıştır.

Bodurluk (yaşa-göre-boy ile değerlendirilir)

Yaşa-göre-boy, lineer büyüme geriliği ve kümülatif büyüme açıklarının bir ölçütüdür. Yaşa-göre-boy Z-skoru, referans grubun ortanca değerinden eksi 2 standart sapmanın (-2 SD) altında olan çocuklar, yaşlarına göre kısa (bodur-*stunted*) veya kronik olarak yetersiz beslenmiş kabul edilmektedir. Referans grubun ortanca değerinden eksi 3 standart sapmanın (-3 SD) altında olan çocuklar ciddi şekilde bodur kabul edilmektedir.

Örnekleme: Görüşülen kadınların 5 yaş altı çocuklar

Zayıflık (boya-göre-ağırlık ile değerlendirilir)

Boya-göre-ağırlık endeksi, vücut ağırlığını, vücut boyuna veya uzunluğuna göre ölçmektedir ve akut beslenme durumunu açıklamaktadır. Z-skoru referans grubun ortanca değerinden eksi 2 standart sapmanın (-2 SD) altında olan çocuklar, zayıf (*wasted*) veya akut olarak yetersiz beslenmiş kabul edilmektedir. Z-skoru referans grubun ortanca değerinden eksi 3 standart sapmanın (-3 SD) altında olan çocuklar ciddi şekilde zayıf kabul edilmektedir.

Örnekleme: Görüşülen kadınların 5 yaş altı çocuklar

Düşük kiloluluk (yaşa-göre-ağırlık ile değerlendirilir)

Yaşa-göre-ağırlık, yaşa-göre-boy ve boya-göre-ağırlığın birleşik bir endeksidir ve hem akut hem kronik yetersiz beslenme durumunu kapsamaktadır. Yaşa-göre-ağırlık Z-skoru, referans grubun ortanca değerinden eksi 2 standart sapmanın (-2 SD) altında olan çocuklar, düşük kilolu (*underweight*) olarak sınıflandırılmıştır. Yaşa-göre-ağırlık Z-skoru referans grubun ortanca değerinden eksi 3 standart sapmanın (-3 SD) altında olan çocuklar ciddi şekilde düşük kilolu olarak sınıflandırılmıştır.

Örnekleme: Görüşülen kadınların 5 yaş altı çocuklar

Fazla kiloluluk (boya-göre-ağırlık ile değerlendirilir)

Boya-göre-ağırlık Z-skoru referans grubun ortanca değerinden artı 2 standart sapmanın (+2 SD) üstünde olan çocuklar fazla kilolu (*overweight*) olarak kabul edilmektedir.

Örnekleme: Görüşülen kadınların 5 yaş altı çocuklar

11.1.1 Antropometri Eğitimi ve Veri Toplama

Görüşmeciler, çocukların ve kadınların boy ve ağırlığını ölçmek için eğitilmişlerdir. Yirmi dört aydan küçük çocukların boyu sırt üstü yatırılarak, daha büyük çocukların ve kadınların boyları ise ayakta ölçülmüştür. Ağırlık ölçümleri dijital ekranlı SECA tartıları kullanılarak yapılmıştır (model numarası SECA 881 1021659). Boy ise Shorr Productions ölçme tahtası ile ölçülmüştür.

Araştırmada boy ve kilo ölçümüne uygun 5 yaş altı toplam 1.903 çocuk bulunmuştur. Geçerli yaşa-göre-boy ölçümleri, uygun çocukların %87'si için alınmıştır. Geçerli boya-göre-ağırlık ölçümleri, uygun çocukların %90'i için alınmıştır. Geçerli yaşa-göre-ağırlık ölçümleri, uygun çocukların %87'si için alınmıştır. Ek C Suriyeli göçmen çocuklar için antropometri verilerinin tamlığı ve kalitesi hakkında ek bilgi sağlamaktadır.

11.1.2 Çocuk Malnütrisyon Düzeyleri

Genel olarak bakıldığında Türkiye'de yaşayan 5 yaş altındaki Suriyeli çocukların %17'si bodur, %6'sı ciddi şekilde bodur olarak tespit edilmiştir (**Tablo 11.1**). Suriyeli çocukların çok küçük bir yüzdesi zayıftır (%2'den az) ve %1'den azı ciddi şekilde zayıftır. Düşük kilolu çocukların oranı %4'tür. 5 yaşın altındaki Suriyeli çocukların %10'undan fazlası kiloludur.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Bodurluk yaygınlığı çocukların yaşına göre dalgalanmakta ancak 18-23 aylık çocuklarda (%26) en yüksek seviyeye ulaşmaktadır. Bu, yaşamın ilk 1.000 gününde yetersiz beslenmenin etkisini göstermektedir. Zayıflık da 24 aydan küçük Suriyeli çocuklar arasında daha yaygındır ve 6 aydan daha küçük çocuklar arasında %3'e ulaşır (**Tablo 11.1**).

- Fazla kilolu olma durumu 6 aydan daha küçük çocuklar arasında en yaygındır (%20) ve 12-23 aylık çocuklarda da görece olarak daha yüksektir (%14) en yüksek seviyededir. Fazla kiloluluk erkek çocuklarda (%12) kız çocuklardakine (%9) kıyasla az da olsa daha yaygındır.
- Küçük veya çok küçük büyüklükte doğan çocuklar, doğumda ortalama veya daha büyük olarak beyan edilenlere kıyasla daha yüksek bodurluk oranına (%20 ve %25) ve zayıflık oranına (%2 ve %4) sahiptir. Fazla kilolu olma, çocuğun doğumdaki ağırlığına göre çeşitlilik göstermekte ancak kategoriler arasında çok belirgin farklılıklar yoktur (%7-%11 arasındadır).

11.2 BEBEKLERİN VE KÜÇÜK ÇOCUKLARIN BESLENMESİ

Bebek ve küçük çocuk beslenmesi için gerekli uygulamalar, yaşamın ilk saati içinde olacak şekilde emzirmeye erken başlanmasını, yaşamın ilk 6 ayında sadece anne sütü ile beslemeyi, 2 yıl veya daha uzun süre sürdürülen emzirmeyi ve 6 aylıktan güvenli, uygun ve yeterli ek gıdalara başlanmasını içermektedir (WHO, 2008).

11.2.1 Emzirmeye Erken Başlanması

Emzirmenin, yaşamın ilk saati içinde başlatılması hem anne hem de çocuk için önemlidir. İlk anne sütü oldukça besleyici olan ve çok yoğun şekilde antikor içerdiği için yenidoğanı enfeksiyonlardan koruyan kolostrum içermektedir. Emzirmenin erken başlatılması, anne ve yenidoğan arasındaki bağı teşvik ederek düzenli anne sütü üretimine yardımcı olur. Bu nedenle, doğumdan sonra 1 saat içinde emzirmelerini sağlamak için yenidoğanların annelerinin göğsüne derhal konması önerilmektedir; buna ek olarak, prelakteal (emzirme öncesi) besleme (yenidoğanları anne sütü düzenli olarak üretilmeden önce herhangi bir yiyecek/sıvı ile besleme) önerilmemektedir.

Emzirmeye erken başlanması

Emzirmeye doğumdan sonraki ilk 1 saat içinde başlanması

Örnekleme: Araştırma tarihinden önceki 2 yılda doğan son çocuklar

Tablo 11.2, emzirmenin Türkiye'deki Suriyeli göçmenler arasında oldukça yaygın olduğunu göstermektedir. Araştırmadan önceki son 2 yılda doğan çocukların %94'ü emzirilmiştir. 10 çocuğun 7'sinden fazlası (%73) doğumdan sonraki ilk 1 saat içinde emzirilmiş ve %86'sı doğumdan sonraki ilk 1 gün içinde emzirilmiştir. Önerilerin aksine, emzirilen çocukların %24'ü prelakteal (emzirme öncesi) besin almıştır.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Emzirmenin doğumdan sonraki ilk 1 saat içinde başlatılması, bütün bebeklerde cinsiyetten bağımsız olarak yaygındır (oğlan çocuklarda %73, kız çocuklarda %74).
- Prelakteal (emzirme öncesi) besleme, tavsiye edilen bir bebek besleme uygulaması değildir, ancak lise ve üzeri eğitilmiş Suriyeli anneler arasında fazlasıyla yaygındır (%28).

11.2.2 Sadece Anne Sütü ile Beslenme

Anne sütü, bebeklerin yaşamlarındaki ilk 6 ayda gereksinimleri olan tüm besinleri içerir. Hayatlarının ilk 6 ayında, çocuklara anne sütünden başka bir şey verilmemesi, yani bu çocukların sadece anne sütü ile beslenmesi önerilmektedir. Çocukların ilk 6 ay boyunca sadece anne sütü ile beslenmesi, ishal ve solunum yolu hastalıkları gibi enfeksiyonları önler ve bir bebeğin optimal büyüme ve gelişme için ihtiyaç duyduğu tüm besin maddelerini ve sıvıyı sağlar. İlk 6 ay içinde çocukların ek gıdalarla beslenmesi, anne sütü üretiminin

azaltılması şeklinde olumsuz bir etkiye neden olacaktır, çünkü anne sütünün üretimi ve salımı, emzirmenin sıklığı ve yoğunluğu ile ayarlanır.

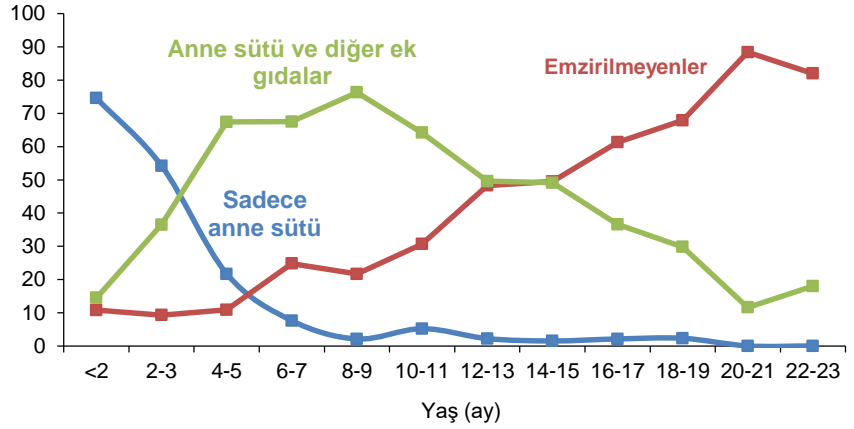
Sadece Anne Sütü ile Beslenme

Sadece anne sütü ile beslenen 0-5 aylık çocukların oranı

Örnekleme: Araştırma tarihinden önceki 2 yılda doğan son çocuklar

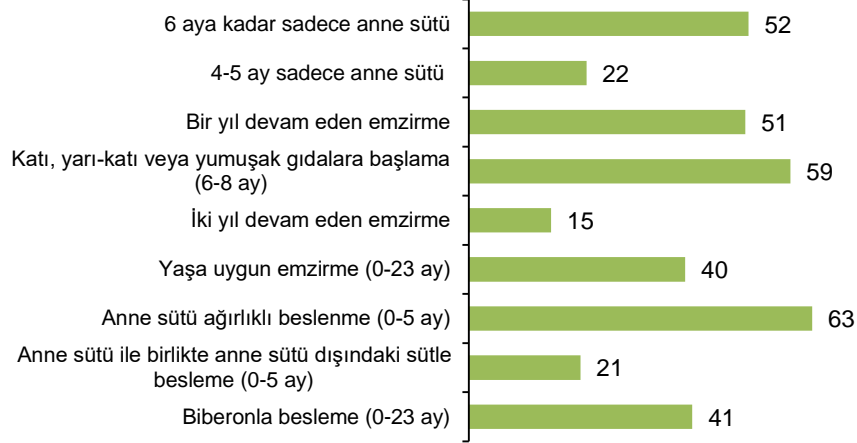
Araştırma bulgularına göre 6 aydan küçük Suriyeli göçmen çocukların yarısından fazlası sadece anne sütüyle beslenmiştir (%52) (Tablo 11.3). Sadece anne sütü alan çocukların oranı, özellikle 6 aydan sonra yaşla birlikte hızla azalmaktadır. 0-1 aylık çocuklar arasında %75'ten, 6-8 aylık çocuklar arasında %6'ya düşmektedir (Tablo 11.3 ve Şekil 11.1). Altı aydan küçük çocukların sadece anne sütü ile beslenmesi gerektiği önerisinin aksine, Suriyeli çocukların %18'i anne sütü olmayan diğer süt almakta ve %8'i anne sütüne ilave ek gıdalar almaktadır.

Şekil 11.1 Yaşa göre emzirilme pratikleri
2 yaş altı Suriyeli çocukların yüzdesi

Şekil 11.2 Emzirme durumuna ilişkin bebek ve küçük çocuk besleme (YCF) göstergeleri

2 yaş altı Suriyeli çocukların yüzdesi

Şekil 11.2 ve Tablo 11.4, 2 yaşın altındaki çocukların %40'ı yaşa uygun emzirildiğini göstermektedir. Çocukların %59'u 6-8 ayda katı, yarı katı veya yumuşak gıdalarla beslenmektedir. Suriyeli çocukların yarısı, 1 yaşına geldiklerinde de emzirmeye devam etmektedir. Ancak çocukların sadece %15'i ikinci doğum gününe kadar emzirilmektedir.

11.2.3 Ortanca Emzirme Süresi

Tablo 11.5, araştırmadan önceki son 3 yıl içinde doğan çocuklar için ortanca emzirme süresinin 13,7 ay olduğunu göstermektedir. Sadece anne sütü alan çocukların ortanca emzirilme süresi 3,1 aydır (başka bir deyişle bu süreye ulaşana dek çocukların yarısı sadece anne sütü ile beslenmeyi bırakmaktadır) ve ortanca

ağırlıklı olarak anne sütü ile beslenme (sadece anne sütü ile veya anne sütü ile beraber su ve/veya içinde süt olmayan diğer sıvılar ile beslenmenin) süresi 4,3 aydır.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Suriyeli çocukların ortanca emzirilme süreleri, kız ve erkek çocuklar için aynıdır (13,7) (**Tablo 11.5**).

11.2.4 Biberon ile Beslenme

Biberonun emzik kısmı kirlenmeye (kontaminasyona) elverişlidir ve biberon kullanan çocuklar için hastalık riskini arttırmaktadır. Bu nedenle, biberon kullanımı 2 yaşından küçük çocuklar için önerilmemektedir (WHO, 2005).

Biberon ile beslenme

Biberonla beslenen 0-23 aylık çocukların oranı

Örnekleme: Araştırmadan önceki 2 yılda doğan son çocuklar

Türkiye'deki Suriyeli çocukların biberon ile beslenmesi yaygındır. 0-23 aylık tüm çocukların %41'i görüşme tarihinden önceki gün veya gece biberon ile beslenmiştir (**Şekil 11.2**). Biberon ile beslenen çocukların oranı, 6. aya kadar artarken 6-23 aylık çocuklar arasında farklılık göstermektedir. Doğumdan sonraki ilk 6 ayda Suriyeli çocukların %33'ü biberonla beslenmektedir (**Tablo 11.3**).

11.2.5 Ek Gıdaya Geçiş

İlk 6 aydan sonra, tek başına anne sütü artık bir bebeğin besin ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli değildir. Altı aydan sonra 2 yaşına veya daha sonrasına kadar emzirme devam ederken uygun ek gıdalar verilmelidir. Sadece anne sütü ile beslenmeden ek gıdaya geçiş süreci çocukların yetersiz beslenmeye karşı en savunmasız oldukları zamandır ve bu süre zarfında katı, yarı katı veya yumuşak yiyecekler almaları önemlidir.

Uygun ek gıda ile besleme, besin gereksiniminin tam olarak karşılanması için çocukları çeşitli gıdalarla beslemeyi içermelidir. A vitamini açısından zengin meyve ve sebzeler günlük olarak tüketilmelidir. A vitamini açısından zengin olanlara ek olarak birçok meyve ve sebze yemek de önemlidir. Çalışmalar, bitkisel ek gıdaların belirli mikro besin ihtiyaçlarını karşılamak için yetersiz olduğunu göstermiştir. Bu nedenle, et, kümes hayvanları, balık veya yumurtaların günlük diyetin bir parçası olması veya mümkün olduğunca sık yenilmesi tavsiye edilmiştir (WHO, 2003).

Tablo 11.6, anneleri ile yaşayan 2 yaş altındaki çocuklar tarafından görüşme tarihinden önceki gece veya gündüz alınan yiyecekleri ve sıvıları yaş ve emzirilme durumuna göre göstermektedir. Emzirilen ve emzirmeyen 6 ila 23 ay arası çocuklara verilen en yaygın gıdalar katı veya yarı katı yiyeceklerdir (sırasıyla %75 ve %89). Emzirilen çocuklar için bu gıdaları peynir, yoğurt ve diğer süt ürünleri takip etmektedir (%50). Emzirmeyen çocuklar da ise diğer süt ürünleri en çok tüketilen gıdalar/sıvılar arasında ikincidir (%67). Et, balık ve kümes hayvanları ise 6-23 aylık emzirilen çocuklarda (%5) ve emzirmeyen çocuklarda (%7) en az verilen gıdalardır. Benzer şekilde, baklagiller de emzirilen (%9) ve emzirmeyen (%15) çocuklara daha az verilmektedir. Hazır mama tüketimi, 6 ila 23 aylık emzirilen çocuklar arasında düşük düzeydedir (%10). Emzirmeyen çocuklar için hazır mama tüketimi 2'ye katlamıştır (%20).

11.3 ÇOCUKLARDA MİKRO BESİN ALIM

Mikro besin eksikliği çocukluk çağı morbidite ve ölümlerinin en temel sebeplerindendir. Mikro besinler gıdalarla alınabildiği gibi doğrudan takviye yoluyla da sağlanabilir.

Genel olarak bakıldığında, 6-23 aylık Suriyeli çocukların %33'ü görüşmenin yapıldığı günden önceki 24 saat boyunca demir açısından zengin gıdalar tüketmişlerdir (**Tablo 11.7**).

Temel özelliklere göre örüntüler

- Demir açısından zengin gıdaların alımı çocuğun yaşı ile birlikte artmaktadır. Demir açısından zengin gıda tüketenlerin oranı 6-8 aylık çocuklar arasında %9'dan, 18-23 aylık çocuklarda %45'e çıkmaktadır.
- Demir açısından zengin gıdalar tüketen çocukların yüzdesi, emzirmeyen çocuklarda (%39), emzirilenlere (%27) kıyasla daha yüksektir.
- Demir açısından zengin gıdaların alımı, annenin eğitimi ile artmaktadır. Hiç eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş Suriyeli annelerin çocuklarının %27'si demirden zengin gıdaları almışken bu oran ortaokulu tamamlamış annelerin çocuklarında %39'a, lise üzeri veya daha yüksek eğitimli olanlarda ise %35'e yükselmiştir.

11.4 KADINLARIN BESLENME DURUMU

Kronik enerji eksikliği, çok az besin tüketmek ya da yeterli besinden yoksun dengesiz bir günlük beslenme düzenine sahip olmaktan kaynaklanır. Üreme çağındaki kadınlar, düşük besin alımı, hane içinde gıdaların eşitsiz dağılımı, uygun olmayan koşullarda gıda depolanması ve hazırlanması, beslenmeye ilişkin tabular, bulaşıcı hastalıklar ve yetersiz bakım pratikleri nedeniyle kronik enerji eksikliği ve malnütrisyona (kötü beslenmeye) karşı özellikle savunmasızdır. Kronik enerji eksikliğinin yetişkinler arasında üretkenliği düşürdüğü ve artan hastalık ve ölümlerle ilişkili olduğu bilinmektedir. Buna ek olarak, kadınlar arasında kronik yetersiz beslenme, olumsuz doğum sonuçları için büyük bir risk faktörüdür.

Kadınların beslenme durumlarını değerlendirmek için, çocukların ölçümlerinin alındığı ekipmanın aynısı (elektronik tartı ve ahşap boy tahtası) kullanılarak kadınlar tartılmış ve boyları ölçülmüştür. Bu bölümdeki ağırlık ve beden kitle indeksi (BKİ) dağılımları gebe kadınları ve görüşme tarihinden önceki son 2 ay içinde doğum yapan kadınları içermemektedir.

Kadının boyu doğum komplikasyonları risklerini öngörmede yararlı bir göstergedir, çünkü boyun kısa olması ile küçük ve dar bir pelvisin arasında genellikle bir ilişki vardır. Bu yüzden anne ve çocuk sağlığı açısından annenin boyu önemlidir. Boy uzunluğu 140 ile 150 santimetre arasında olan kadınlar, potansiyel olarak riskli doğum tehdidi altında sayılırlar; 145 santimetre de annelerde kötü beslenmeyi tanımlarken genellikle kabul edilen sınırdır.

Beden Kitle İndeksi (BKİ)

BKİ, kilogram olarak ağırlığın, metre olarak ölçülen boy değerinin karesine bölünmesi ile (kg/m^2) elde edilir.

Durumu	BKİ
Boya göre çok zayıf	18,5'in altında
Normal	18,5 ile 24,9 arasında
Fazla kilolu	25,0 ile 29,9 arasında
Şişman (obez)	30,0'a eşit ya da daha yüksek

Örnekleme: Araştırma tarihinde gebe olmayan ve son 2 ay içinde doğum yapmamış 15-49 yaş aralığındaki kadınlar

Kısa Boyluluk

145 santimetreden kısa olan kadınların oranı.

Örnekleme: 15-49 yaş aralığındaki kadınlar

Suriyeli göçmen kadınların %37'si normal bir beden kitle endeksine sahipken, %60'ı fazla kilolu veya şişman (obez), %43'ü de zayıftır (**Tablo 11.8 ve Şekil 11.3**). Kadınların ortalama beden kitle endeksi (27,4 kg/m²) kilolu olarak kabul edilen aralığa denk gelmektedir. 15-49 yaş arası kadınların %2'sinden daha azı kısa boyludur (145 santimetrenin altında) (**Tablo 11.8**).

Temel özelliklere göre örüntüler

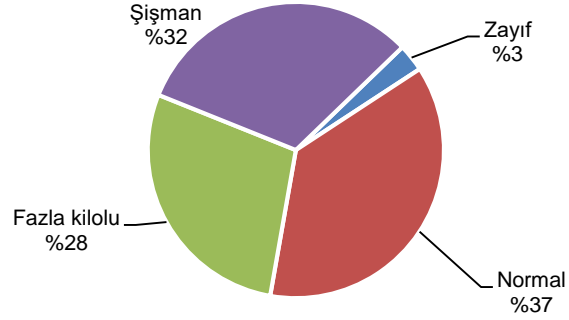
- Hem boy kısalığı hem de fazla kilo veya obezite, artan eğitim seviyesiyle azalmaktadır. Örneğin, hiç eğitim almamış veya ilkokulu tamamlamamış Suriyeli kadınların %70'i fazla kilolu veya şişman iken, lise veya daha yüksek eğitim almış kadınların %49'u fazla kilolu veya şişmandır.
- Dikkat çekici bir şekilde, 40-49 yaşlarındaki Suriyeli kadınların %92'si fazla kilolu veya şişmandır ve bu yaş grubundaki kadınların %66'sı şişmandır.

TABLO LİSTESİ

Çocukların ve yetişkinlerin beslenmesi ile ilgili daha fazla bilgi için aşağıdaki tablolara bakınız:

- **Table 11.1** Çocukların beslenme durumu
- **Table 11.2** Emzirmeye başlama
- **Table 11.3** Yaşa göre emzirme durumu
- **Table 11.4** Emzirme durumuna ilişkin bebek ve küçük çocuk besleme (IYCF) göstergeleri
- **Table 11.5** Ortanca emzirme süresi
- **Table 11.6** Görüşme tarihinden önceki gün veya gece çocuklara verilen gıdalar ve sıvılar
- **Table 11.7** Çocuklarda mikro besin alımı
- **Table 11.8** Kadınların beslenme durumu

Şekil 11.3 Suriyeli kadınların beslenme durumu 15-49 yaş grubu Suriyeli kadınların yüzde dağılımı

Tablo 11.1 Çocukların beslenme durumu

Çocukların beslenme durumunu gösteren üç antropometrik göstergeye ve temel özelliklere göre yetersiz beslenmiş olarak sınıflandırılan 5 yaş altı çocukların yüzdesi: yaşa-göre-boy, boya-göre-ağırlık ve yaşa-göre-ağırlık, 2018 TNSA - Suriyeli Örneklemi

Temel özellik	Yaşa-göre-boy ¹				Boya-göre-ağırlık				Yaşa-göre-ağırlık				Çocuk sayısı	
	-3 SD'nin altındaki yüzde	-2 SD'nin altındaki yüzde ²	Ortalama Z değeri (SD)j	Çocuk sayısı	-3 SD'nin altındaki yüzde	-2 SD'nin altındaki yüzde ²	+2 SD'nin üstündeki yüzde	Ortalama Z değeri (SD)	Çocuk sayısı	-3 SD'nin altındaki yüzde	-2 SD'nin altındaki yüzde ²	+2 SD'nin üstündeki yüzde		Ortalama Z değeri (SD)
Yaş (ay)														
<6	4,6	9,4	0,0	217	1,5	3,0	20,2	0,6	209	2,6	4,2	8,3	0,5	219
6-8	6,8	12,6	-0,2	73	2,9	2,9	3,4	0,2	73	2,9	6,3	3,4	-0,1	73
9-11	3,1	9,4	-0,2	101	1,0	2,9	7,2	0,3	108	2,4	4,5	3,1	0,1	102
12-17	6,9	18,5	-0,9	169	0,6	2,5	12,8	0,7	168	1,9	2,7	4,3	0,1	172
18-23	8,1	25,5	-1,0	186	0,5	2,7	17,8	1,0	196	1,1	2,8	6,7	0,2	189
24-35	7,2	19,0	-1,0	335	0,0	1,2	8,8	0,6	351	0,3	3,1	3,6	-0,1	338
36-47	5,8	18,1	-1,1	284	0,0	1,2	6,0	0,6	298	0,6	2,4	1,6	-0,2	284
48-59	4,4	19,0	-1,0	287	0,7	1,0	6,4	0,5	310	1,1	4,6	1,9	-0,3	285
Cinsiyet														
Erkek	7,4	19,9	-0,8	865	0,7	2,3	11,6	0,6	903	1,7	4,8	4,2	-0,0	867
Kadın	4,3	14,7	-0,7	786	0,5	1,4	9,0	0,6	808	0,9	2,1	3,7	0,0	795
Doğum aralığı (ay)³														
İlk doğum ⁴	5,0	17,0	-0,8	505	0,2	1,4	10,7	0,6	517	1,5	3,2	3,8	-0,0	513
<24	8,0	19,0	-0,8	435	0,0	1,2	10,4	0,6	455	0,8	3,6	5,2	-0,0	434
24-47	6,5	20,2	-0,8	492	1,2	2,0	9,9	0,6	518	1,7	3,8	3,1	-0,1	493
48+	2,9	8,9	-0,6	219	1,4	3,8	10,5	0,6	222	1,0	3,5	4,1	0,1	222
Doğum ağırlığı³														
Çok küçük	11,3	24,8	-1,0	118	0,9	4,3	9,7	0,4	123	6,2	11,5	2,7	-0,4	119
Küçük	4,4	19,9	-1,0	248	0,4	2,4	6,9	0,4	259	2,4	5,8	3,0	-0,3	249
Ortalama veya daha iri	5,7	16,3	-0,7	1.247	0,7	1,5	11,4	0,7	1.287	0,6	2,4	4,3	0,1	1.255
Cevapsız	(5,6)	(15,9)	1,1	37	(0,0)	(2,6)	(2,5)	-0,5	41	(0,0)	(0,0)	(2,8)	0,3	39
Annenin beslenme durumu⁵														
Zayıf (BKİ<18.5)	(9,6)	(30,4)	1,4	40	(0,0)	(2,7)	(5,3)	-0,5	39	(2,6)	(4,3)	(0,0)	0,4	40
Normal (BKİ 18.5-24.9)	6,1	20,4	-0,9	619	0,5	1,2	7,3	0,5	638	0,4	3,4	2,8	-0,1	625
Fazla kilolu/şişman (BKİ >= 25)	5,7	15,1	-0,7	985	0,7	2,3	12,4	0,7	1.031	1,8	3,6	4,8	0,1	993
Yerleşim yeri														
Kamp dışı	5,9	17,4	-0,8	1.582	0,6	1,9	10,6	0,6	1.639	1,3	3,4	4,0	0,0	1.592
Kamp	7,7	17,3	-1,0	69	0,0	0,5	5,8	0,5	73	2,0	5,0	2,5	-0,3	70
Annenin eğitimi														
Eğitimi yok/İlkokulu bitirmemiş	5,6	16,8	-0,7	258	0,7	1,1	11,0	0,6	300	1,2	4,4	5,4	-0,0	263
İlkokul	6,7	17,3	-0,8	826	0,9	2,3	11,3	0,6	849	1,3	3,6	4,6	-0,0	836
Ortaokul	4,7	19,1	-0,8	332	0,3	2,6	8,6	0,6	327	2,0	3,3	2,1	0,0	330
Lise ve üzeri	5,4	16,2	-0,7	233	0,0	0,4	8,6	0,6	236	0,6	2,4	2,7	0,0	233
Toplam	5,9	17,4	-0,8	1.651	0,6	1,9	10,4	0,6	1.711	1,3	3,5	4,0	-0,0	1.662

Not: Her indeks, DSÖ Çocuk Büyüme Standartlarının ortanca değerinden standart sapma (SD) gösteren birim olarak ifade edilmektedir. Ağırlıksız gözlem sayısı, 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

¹ 2 yaşından küçük çocukların boyları, sırt üstü yatırılarak, diğer tüm çocukların boyları ise ayakta ölçülmüştür.

² DSÖ Çocuk Büyüme Standartlarının ortanca değerinden, -3 standart sapma (SD) altında değer alan çocukları içermektedir.

³ Annesiyle görüşülemeyen çocuklar dahil değildir.

⁴ Çoğul doğumlarda doğum aralığı söz konusu olmadığından, ilk doğan ikiz (üçüz vb.) birinci doğum olarak sayılmıştır.

⁵ Boyu ve kilosu ölçülmeyen annelerin çocukları ile araştırma tarihinde gebe olan veya araştırma tarihinden önceki 2 ayda doğum yapmış olan annelerin çocukları dahil değildir. BKİ cinsinden annelerin beslenme durumu Tablo 11.8'de verilmektedir.

Tablo 11.2 Emzirmeye başlama

Temel özelliklere göre, araştırma tarihinden önceki 2 yılda doğan son çocuklar arasından, bir süre emzirilmiş çocukların yüzdesi, doğumdan sonraki ilk 1 saat içinde ve ilk 1 gün içinde emzirilenlerin yüzdesi ile araştırma tarihinden önceki 2 yılda doğan ve bir süre emzirilmiş çocuklar arasından prelakteal (emzirme öncesi) besin alanların yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli Örnekleme

Temel özellikler	Araştırmadan önceki 2 yılda doğan son çocuklar arasından:				Araştırmadan önceki 2 yılda doğan ve bir süre emzirilmiş çocuklar arasından:	
	Bir süre emzirilenlerin yüzdesi	Doğumdan sonraki ilk 1 saat içinde emzirilenlerin yüzdesi	Doğumdan sonraki ilk 1 gün içinde emzirilenlerin yüzdesi ¹	Son doğan çocuk sayısı	Prelakteal (emzirme öncesi) besin alanların yüzdesi ²	Son doğan ve emzirilmiş çocuk sayısı
Cinsiyet						
Erkek	93,4	72,5	84,8	419	27,6	391
Kadın	94,9	74,1	87,8	340	19,0	323
Yerleşim yeri						
Kamp dışı	94,4	73,8	86,4	730	23,4	688
Kamp	88,0	57,8	79,5	29	30,1	26
Annenin eğitimi						
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	93,0	78,5	86,4	116	16,6	108
İlkokul	93,9	67,4	84,4	381	26,9	358
Ortaokul	96,9	79,6	90,5	149	17,8	144
Lise ve üzeri	92,2	78,8	86,0	113	28,0	104
Toplam	94,1	73,2	86,1	759	23,7	714

Not: Bu tablo görüşme tarihinde çocuğun yaşayıp yaşamadığına bakılmaksızın araştırma tarihinden önceki 2 yılda son doğan tüm çocukları kapsar.

¹ Doğumdan sonraki ilk 1 saat içinde emzirmeye başlanan çocuklar dahildir.

² Doğumdan sonraki ilk 3 gün içinde anne sütü dışında başka herhangi bir gıda verilen çocuklar

Tablo 11.3 Yaşa göre emzirilme durumu

Yaşa göre, annesiyle birlikte yaşayan 2 yaş altı en küçük çocukların emzirilme durumuna ve yaşa göre yüzde dağılımı, halen emzirilen ve biberon kullanan 2 yaş altı tüm çocukların yaşa göre yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli Örneklemi

Yaş (ay)	Emziril- meyenler	Emzirilme durumu					Toplam	Halén emzirilenlerin yüzdesi	Annesiyle yaşayan 2 yaş altı en küçük çocuk sayısı	Biberon kullananların yüzdesi	2 yaş altı toplam çocuk sayısı
		Sadece anne sütü	Sadece anne sütü ve su	Anne sütü ve olmayan diğer sıvılar ¹	Anne sütü ve anne sütü dışınaki sütler	Anne sütü ve ek gıdalar					
0-1	10,8	74,6	3,7	0,0	10,8	0,0	100,0	89,2	84	23,5	86
2-3	9,3	54,2	7,5	1,4	24,8	2,8	100,0	90,7	75	34,1	76
4-5	10,9	21,7	24,1	0,0	19,7	23,6	100,0	89,1	71	41,4	71
6-8	23,4	5,8	9,8	2,7	14,3	44,1	100,0	76,6	79	46,8	80
9-11	28,7	4,7	10,3	0,9	10,9	44,6	100,0	71,3	113	41,3	117
12-17	52,6	1,9	4,3	0,6	1,4	39,1	100,0	47,4	170	42,4	184
18-23	79,7	0,7	1,4	0,0	0,7	17,6	100,0	20,3	152	47,5	209
0-3	10,1	65,0	5,5	0,7	17,4	1,3	100,0	89,9	160	28,5	162
0-5	10,4	51,6	11,3	0,5	18,1	8,2	100,0	89,6	231	32,5	233
6-9	23,4	5,1	8,0	2,9	14,9	45,8	100,0	76,6	110	42,6	113
12-15	49,0	1,8	3,5	0,9	2,0	42,8	100,0	51,0	120	41,0	127
12-23	65,4	1,3	2,9	0,3	1,1	28,9	100,0	34,6	323	45,1	393
20-23	84,8	0,0	2,0	0,0	0,0	13,3	100,0	15,2	106	48,8	149

Not: Emzirme durumu son "24 saat"i kapsar (dün gündüz ve gece). Sadece anne sütü ve su alan çocuklar başka herhangi bir sıvı veya katı ek gıda almamıştır. Emzirilmeyenler, sadece anne sütü, sadece anne sütü ve su, anne sütü ile süt dışındaki diğer sıvılar, anne sütü ve diğer sütler ile anne sütü ve ek gıda (katı ve yarı katı) kategorileri birbirini dışlayan kategoriler olup toplamaları 100'e eşittir. Bu nedenle anne sütü ve süt dışındaki diğer sıvıları alan ve başka süt ve başka ek gıda almayan çocuklar normal su içseler bile süt dışındaki sıvılar kategorisinde değerlendirilmiştir. Anne sütü ile birlikte ek gıda alan çocukların tümü ek gıda kategorisinde değerlendirilmiştir.

¹ Süt dışındaki sıvılar meyve suyu, et suyu, çorba suyu veya diğer sıvıları içerir.

Tablo 11.4 Emzirme durumuna göre bebek ve küçük çocuk besleme (IYCF) göstergeleri

Çeşitli IYCF uygulamalarına göre çocukların yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli Örneklemi

Gösterge	Göstergenin pay ve paydası	Değer
6 aya kadar sadece anne sütü	Sadece anne sütü ile beslenenlerin yüzdesi 0-5 aylık çocuk sayısı	51,6 231
4-5 ay sadece anne sütü	Sadece anne sütü ile beslenenlerin yüzdesi 4-5 aylık çocuk sayısı	21,7 71
1 yıl devam eden emzirme	Emzirmeye devam edilenlerin yüzdesi 12-15 aylık çocuk sayısı	51,0 120
Katı, yarı-katı veya yumuşak gıdalara başlama (6-8 ay)	Bir önceki gün katı, yarı-katı veya yumuşak gıda alan 6-8 aylık çocukların yüzdesi Annesiyle yaşayan 6-8 aylık en küçük çocuk sayısı	59,3 79
2 yıl devam eden emzirme	Emzirmeye devam edilenlerin yüzdesi 20-23 aylık çocuk sayısı	15,2 106
Yaşa uygun emzirme (0-23 ay)	Yaşa uygun emzirme yüzdesi ¹ Annesiyle yaşayan 0-23 aylık en küçük çocuk sayısı	39,9 745
Anne sütü ağırlıklı beslenme (0-5 ay)	Anne sütü ağırlıklı beslenenlerin yüzdesi ² 0-5 aylık çocuk sayısı	63,3 231
Anne sütü ile birlikte anne sütü dışındaki sütte besleme (0-5 ay)	Anne sütü ile birlikte anne sütü dışındaki süt ile beslenme yüzdesi ³ 0-5 aylık çocuk sayısı	20,6 231
Biberonla besleme (0-23 ay)	Biberonla besleme yüzdesi 0-23 aylık çocuk sayısı	41,2 824

¹ 0-5 aylık çocuklar: sadece anne sütüyle beslenme, 6-23 aylık çocuklar: anne sütü ve ek gıdalar² Sadece anne sütü veya anne sütüyle beraber su ve/veya süt dışındaki sıvılar³ Anne sütü ile birlikte taze, şişe, kutu veya inek sütü, diğer hayvanların süteri veya bebek maması

Tablo 11.5 Ortanca emzirme süresi

Temel özelliklere göre araştırma tarihinden önceki 3 yılda doğan çocuklar arasında emzirilen, sadece anne sütüyle ve anne sütü ağırlıklı beslenenler için ortanca emzirme süresi, 2018 TNSA - Suriyeli Örneklemi

Temel özellikler	Araştırmadan önceki son 3 yılda doğan çocuklarda ortanca emzirme süresi ¹		
	Emzirilen	Sadece anne sütü	Anne sütü ağırlıklı emzirme ²
Cinsiyet			
Kadın	13,7	(2,9)	4,2
Erkek	13,7	3,3	4,5
Annenin eğitimi			
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	(11,9)	(3,6)	(5,2)
İlkokul	14,4	(2,7)	4,1
Ortaokul	(14,3)	(3,4)	(4,6)
Lise ve üzeri	(13,4)	(3,3)	(4,0)
Toplam	13,7	3,1	4,3
Ortalama (tüm çocuklar için)	14,5	4,5	6,3

Not: Ortanca ve ortalama süreler, çocukların araştırma tarihindeki emzirilme durumlarını dikkate alır. Yaşayan ve ölen çocuklar dahildir. Ağırlıksız gözlem sayısı, 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

¹ Annesiyle birlikte yaşayan 24 aydan daha küçük yaşta olup son doğan ve emzirilen çocukların, sadece anne sütüyle veya anne sütü ağırlıklı beslenip beslenmedikleri, çocuğun 24-saatlik beslenme düzeninden elde edilen bilgiye dayanır. Tabulasyonlarda, annesiyle birlikte yaşayan 24 aylık veya daha büyük olup son doğan ve emzirilen çocukların, sadece anne sütü ile beslenmedikleri veya anne sütü ağırlıklı emzirilmedikleri varsayılmıştır. Annesiyle birlikte yaşamayan son doğan çocuklar ile son doğan çocuklar haricindeki diğer tüm çocukların halen emzirilmediği varsayılmıştır.

² Ya sadece anne sütü ya da anne sütü ile birlikte sadece su ve/veya süt dışındaki sıvılar.

Tablo 11.6 Görüşme tarihinden önceki gün veya gece çocuklara verilen gıdalar ve sıvılar

Emzirme durumu ve yaşa göre, görüşme tarihinden önceki gün veya gecede verilen yiyecek/içecekleri tüketen, annesiyle birlikte yaşayan 2 yaş altı en küçük çocukların yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli Örneklemi

Yaş (ay)	Sıvılar			Katı veya yarı katı gıdalar							2 yaş altı çocuk sayısı
	Hazır mama	Diğer süt ¹	Diğer sıvılar ²	Tahıllı yiyecekler	Diğer sebze ve meyveler	Baklagiller	Et, balık, tavuk	Yumurta	Peynir, yoğurt, diğer süt ürünleri	Herhangi bir katı veya yarı katı gıda	
EMZİRİLEN ÇOCUKLAR											
0-1	9,3	5,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	75
2-3	17,0	15,0	4,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,1	3,1	68
4-5	15,0	17,7	5,0	7,2	8,3	0,0	0,0	0,0	19,3	28,2	64
6-8	22,1	22,1	20,9	22,7	23,8	0,0	0,0	8,7	46,5	57,5	60
9-11	8,3	36,3	37,6	32,3	32,3	7,9	5,2	22,3	45,4	71,6	80
12-17	5,2	31,0	42,4	41,5	43,2	14,8	5,2	35,8	54,6	87,8	81
18-23	(4,5)	(34,1)	(28,5)	(61,4)	(65,9)	(17,0)	(17,2)	(30,7)	(55,7)	(86,4)	31
6-23	10,2	30,9	34,0	36,5	37,9	9,3	5,4	24,4	49,9	75,2	252
Toplam	11,7	22,6	20,1	21,0	22,0	5,1	3,0	13,4	30,5	45,7	460
EMZİRİLMEYEN ÇOCUKLAR											
0-1	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	9
2-3	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	7
4-5	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	8
6-8	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	18
9-11	(32,7)	(85,9)	(43,4)	(31,6)	(35,8)	(9,8)	(3,3)	(9,8)	(51,1)	(77,2)	32
12-17	27,6	70,9	38,3	34,2	47,6	15,7	4,7	39,8	60,2	89,0	90
18-23	10,1	58,6	52,8	56,2	59,6	17,1	9,8	43,8	62,9	96,5	121
6-23	19,9	66,7	43,4	42,9	49,7	14,9	6,6	36,0	58,1	89,4	262
Toplam	22,2	65,3	39,7	39,4	45,6	13,7	6,0	33,0	53,2	82,0	286

Not: Emzirme durumu ve diğer gıdaların tüketimi son "24 saatlik" süreyi kapsar (dün gündüz ve gece).

* Ağırlıksız gözlem sayısı 25'ten azdır. Ağırlıksız gözlem sayısı, 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

¹ Diğer süt kategorisi, taze, şişe, kutu veya inek sütü ve diğer hayvanların sütlerini kapsamaktadır.

² Su dahil değildir.

Tablo 11.7 Çocuklarda mikro besin alımı

Annesiyle yaşayan 6-23 aylık en küçük çocuklarda, araştırma tarihinden önceki 24 saatte demir bakımından zengin gıdaları tüketenlerin temel özelliklere göre yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli Örnekleme

Temel özellikler	Son 24 saatte demir bakımından zengin gıdaları tüketenlerin yüzdesi ¹	Çocuk sayısı
Yaş (ay)		
6-8	9,4	79
9-11	22,4	113
12-17	41,0	170
18-23	44,9	152
Cinsiyet		
Erkek	30,5	297
Kadın	37,0	217
Emzirme durumu		
Emziriliyor	27,3	252
Emzirilmiyor	39,1	261
Cevapsız	*	1
Annenin yaşı		
15-19	31,4	85
20-29	34,4	314
30-39	30,9	108
40-49	*	7
Yerleşim yeri		
Kamp dışı	33,2	494
Kamp	35,1	20
Annenin eğitimi		
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	27,4	83
İlkokul	32,6	255
Ortaokul	38,6	101
Lise ve üzeri	34,9	74
Toplam	33,2	514

* Ağırlıksız gözlem sayısı 25'ten azdır.

¹ Et, balık, tavuk ve yumurta

Tablo 11.8 Kadınların beslenme durumu

15-49 yaş grubundaki kadınlar arasında, boyu 145 santimetreden kısa olanlar ile belirli BKİ seviyelerinde olanların temel özelliklere göre yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli Örnekleme

Temel özellikler	Boy		Beden Kitle İndeksi ¹								
	145 cm'den kısa olanların yüzdesi	Kadın sayısı	Ortalama Beden Kitle İndeksi (BKİ)	18.5-24.9 (Normal)	<18.5 (Zayıf)	17.0-18.4 (Orta zayıf)	<17 (Ciddi zayıf)	>=25.0 (Fazla kilolu veya şişman)	25.0-29.9 (Fazla kilolu)	>=30.0 (Şişman)	Kadın sayısı
Yaş											
15-19	1,8	461	23,4	61,4	7,3	5,6	1,7	31,3	23,0	8,3	379
20-29	1,7	860	25,8	45,8	3,4	2,5	0,9	50,9	31,0	19,9	631
30-39	1,4	563	29,4	24,4	0,9	0,9	0,0	74,7	30,7	43,9	489
40-49	3,0	301	32,8	8,4	0,1	0,1	0,0	91,5	25,5	65,9	301
Yerleşim yeri											
Kamp dışı	1,8	2.097	27,5	36,9	3,0	2,3	0,7	60,1	28,4	31,8	1.725
Kamp	1,6	88	27,1	39,2	3,3	2,8	0,5	57,5	27,6	29,9	75
Eğitim											
Eğitimi yok/İlkokulu bitirmemiş	3,0	420	29,2	26,8	2,8	2,5	0,3	70,4	27,4	42,9	351
İlkokul	2,4	1.041	27,9	36,3	1,4	1,1	0,3	62,3	26,9	35,5	858
Ortaokul	0,5	421	26,0	42,7	5,7	4,4	1,3	51,6	29,5	22,2	352
Lise ve üzeri	0,0	304	25,2	46,2	4,9	3,4	1,5	48,9	33,2	15,6	239
Toplam	1,8	2.185	27,4	37,0	3,0	2,3	0,7	60,0	28,3	31,7	1.800

Not: Beden Kitle İndeksi (BKİ) kilogram cinsinden ağırlığın, metre cinsinden boyun karesine bölünmesi ile elde edilir (kg/m²).

¹ Gebe olan kadınlar ve araştırma tarihinden önceki 2 ayda doğum yapmış kadınlar dahil değildir.

Temel Bulgular

- **Kendiliğinden düşük:** Evlenmiş Suriyeli kadınların %27'si en az bir kez kendiliğinden düşük yapmıştır. 2018 TNSA'dan önceki 5 yıldaki tüm gebeliklerin %15'i bu şekilde sonlanmış.
- **Ölü doğum:** Evlenmiş Suriyeli göçmen kadınların %3'ünün en az 1 ölü doğumu vardır. Araştırma tarihinden önceki 5 yılda her 100 gebelikten 1'i ölü doğumla sonuçlanmıştır.
- **İsteyerek düşük:** Evlenmiş Suriyeli göçmen kadınların %5'i en az 1 kez isteyerek düşük yapmıştır. Araştırma tarihinden önceki 5 yılda gebeliklerin %2'si isteyerek düşükle sona ermiştir.

Kendiliğinden düşükler ve ölü doğumlar tamamen tıbbi durumlar olsa da isteyerek düşükler anne sağlığı perspektifinden de önemlidir, çünkü kadınların sağlığını olumsuz etkileyebilir, ileride çocuk sahibi olma ihtimallerini azaltabilir ve anne ölümlülüğü ile perinatal ölümlülüğü artırabilir. İsteyerek düşükler, aile planlaması hizmetlerinin yaygınlığından ve ulaşılabilirliğinden etkilenerek bu hizmetlerin sağlanmasında yaşanan problemlerden dolayı artış gösterebilir. Aynı şekilde, gebeliği önleyici yöntemlerin başarısız olması durumunda isteyerek düşüklerin seviyesi artabilir.

Suriye'de isteyerek düşükler Ceza Kanununun 525-532 sayılı maddelerine göre, tecavüz sonucu oluşan gebelikleri de kapsayacak şekilde yasaktır. Türkiye'de ise 1983 yılında kabul edilen Nüfus Planlaması Hakkında Kanun ile yasallaşmıştır. Bu düzenlemeden bu yana, devlet hastanelerinde sembolik bir ücretle, özel sektörde ise ücretli olarak isteyerek düşük yapmak mümkün olmaktadır.

Bu bölümde isteyerek düşükler, kendiliğinden düşükler ve ölü doğumlara ilişkin bulgular sunulmakta olup, isteyerek düşükler ile ilgili diğer gebeliği sonlandırma türlerine göre daha fazla ayrıntı verilmektedir.

12.1 KENDİLİĞİNDEN DÜŞÜK

100 gebelikte kendiliğinden düşük sayısı

Araştırma tarihinden önceki 5 yılda tamamlanan her 100 gebelik için beyan edilen kendiliğinden düşüklerin sayısı

Örneklem: 15-49 yaş arası kadınlar

2018 TNSA Suriyeli Örneklemi sonuçlarına göre, evlenmiş her 4 kadından 1'i (%27) en az 1 kez kendiliğinden düşük yapmıştır. (**Tablo 12.1**). Yaşam boyu yapılan ortalama kendiliğinden düşük sayısı 0,48'dir. **Tablo 12.2**'ye göre, 100 gebelikte kendiliğinden düşük sayısı 15'tir (**Şekil 12.1**).

12.2 ÖLÜ DOĞUMLAR

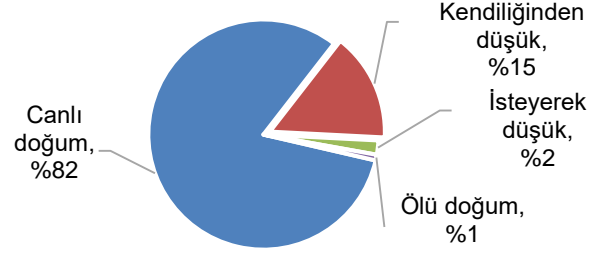
100 gebelikte ölü doğum sayısı

Araştırma tarihinden önceki 5 yılda tamamlanan her 100 gebelik için beyan edilen ölü doğumların sayısı

Örneklem: 15-49 yaş arası kadınlar

Türkiye'deki Suriyeli göçmenlerin ölü doğum seviyesi düşüktür. 2018 TNSA Suriyeli örnekleminde evlenmiş kadınların %3'ü ölü doğum yaptıklarını belirtmiş, yaşam boyu ortalama ölü doğum sayısı ise 0,04 olmuştur (**Tablo 12.1**). 100 gebelikte ölü doğum sayısı 1'dir (**Tablo 12.2** ve **Şekil 12.1**).

Şekil 12.1 Gebeliklerin sonlanması
Araştırma tarihinden önceki 5 yıldaki Suriyeli kadınların gebeliklerinin sonlanma şeklinin yüzde dağılımı

12.3 İSTEYEREK DÜŞÜKLER

İsteyerek düşüğü olan kadınların oranı

Yaşam boyu en az 1 isteyerek düşüğü olduğunu bildiren evlenmiş kadınların oranı

Örneklem: 15-49 yaş arası evlenmiş kadınlar

100 gebelikte isteyerek düşük sayısı

Araştırma tarihinden önceki 5 yılda tamamlanan her 100 gebelik için beyan edilen isteyerek düşüklere sayısını

Örneklem: 15-49 yaş arası kadınlar

2018 TNSA Suriyeli örnekleminin bulguları, isteyerek düşüğü olan evlenmiş Suriyeli kadınların oranının %5, yaşam boyu ortalama isteyerek düşük sayısının da 0,07 olduğunu göstermiştir (**Tablo 12.1**). Araştırma tarihinden önceki 5 yılda sonlanan gebeliklerin %2'si isteyerek düşükle sonuçlanmıştır (**Tablo 12.2** ve **Şekil 12.1**).

Temel özelliklere göre örüntüler

- İsteyerek düşüğü olan Suriyeli kadınların oranı 15-19 yaş grubu için %1 iken, 45-49 yaş grubu için %10'a yükselmektedir. (**Tablo 12.3**).
- Hali hazırda yaşayan bir çocuğu olmayan Suriyeli kadınlar dışında, yaşayan çocuk sayısı arttıkça isteyerek düşüğü olan kadınların oranı da artmaktadır. 5 ya da daha fazla sayıda çocuğu olan kadınlarda isteyerek düşüğü olanların oranı, yaşayan bir çocuğu olmayan kadınlar için olan oranın 2 katından fazladır (sırasıyla %5 ve %2). Çocuğu olmayan Suriyeli kadınlar için bu oran %3'tür.
- İsteyerek düşük oranı eğitim seviyesi ilkököl olan Suriyeli kadınlarda %6 ile en yüksek iken, eğitim seviyesi lise veya üzeri olan Suriyeli kadınlarda %3 ile en düşüktür.

- **Tablo 12.4'**te araştırma öncesindeki 5 yıllık dönemdeki 100 gebelikte gözlemlenen isteyerek sayısı sunulmaktadır. İsteyerek düşük ile sonlanan gebeliklerin oranı 15-19 yaş grubundaki Suriyeli kadınlar için %1 düzeyi iken, 40-44 yaş grubu için %9'dur.

12.3.1 İsteyerek Düşük Hızları

Toplam isteyerek düşük hızı

Bir kadının doğurganlık yaşamı süresince, güncel yaşa özel isteyerek düşük hızlarının geçerli olması durumunda yapacağı toplam isteyerek düşük sayısıdır. Yaşa özel isteyerek düşük hızları, kadınlarla yapılan görüşmelerden elde edilen gebelik tarihçelerine dayanarak araştırmadan önceki 5 yıl için hesaplanmaktadır.

Örnekleme: 15-49 yaş arası kadınlar

Araştırmadan önceki 5 yıla ait yaşa özel isteyerek düşük hızları, yerleşim yerine göre **Tablo 12.5'**te gösterilmektedir. Yaşa özel hızlar, belirli bir yaş kategorisindeki bir kadının 1 yıllık bir süre içinde isteyerek düşük yapma olasılığını gösterir.

Kadın başına toplam isteyerek düşük hızı 2018 TNSA'dan önceki 5 yıllık dönem için 0,15'tir. İsteyerek düşük hızları ve yaş arasında ters U şeklinde bir ilişki vardır; bir başka deyişle, yaşa özel doğurganlık hızları yaşla artıp 25-29 yaş grubunda zirve yapmakta, daha sonra ise yaşı daha yüksek kadınlar için düşmektedir. Bununla birlikte 40-44 yaş grubunda tekrar bir artış görülmektedir.

Toplam isteyerek düşük hızı eğitim düzeyleri arasında çok az farklılaşmaktadır (0,14 ve 0,16 arasında) (**Tablo 12.6**).

TABLO LİSTESİ

Düşükler ve ölü doğumlarla ilgili daha fazla bilgi için aşağıdaki tablolara bakınız:

- **Tablo 12.1** Düşükler ve ölü doğumlar
- **Tablo 12.2** Düşükler ve ölü doğumlar (100 gebelikte)
- **Tablo 12.3** Yaşam boyu isteyerek düşük deneyimi
- **Tablo 12.4** Yüz gebelikte isteyerek düşükler
- **Tablo 12.5** Yaşa özel ve toplam düşük hızları
- **Tablo 12.6** Eğitime göre toplam düşük hızı

Tablo 12.1 Düşükler ve ölü doğumlar

Evlenmiş kadınların düşük (kendiliğinden ve isteyerek) ve ölü doğum sayılarına göre yüzdeleri, 2018 TNSA - Suriyeli Örneklemi

	Düşükler		Ölü doğum
	Kendiliğinden	İsteyerek	
Sonlandırılmış gebeliklerin sayısı			
Hiç	72,6	95,0	97,1
1	16,6	3,5	2,4
2	5,9	1,0	0,3
3	1,9	0,3	0,0
4	1,7	0,2	0,1
5 veya daha fazla	1,3	0,0	0,1
En az 1 kez	27,4	5,0	2,9
Toplam	100,0	100,0	100,0
Ortalama sayı	0,48	0,07	0,04
Kadın sayısı	1.847	1.847	1.847

Tablo 12.2 Düşükler ve ölü doğumlar (100 gebelikte)

Araştırma tarihinden önceki 5 yıllık dönemde gerçekleşen 100 gebelikteki düşüklerin (kendiliğinden ve isteyerek) ve ölü doğumların sayısı, 2018 TNSA - Suriyeli Örneklemi

	100 gebelikteki sayı
Gebelik sonucu	
Düşükler	17,4
Kendiliğinden	15,3
İsteyerek	2,0
Ölü doğumlar	0,8
Sayı	2.283

Tablo 12.3 Yaşam boyu isteyerek düşük deneyimi

Evlenmiş kadınların arasından isteyerek düşük yapmış olanların temel özelliklere göre yüzdeleri, 2018 TNSA - Suriyeli Örnekleme

Temel özellik	İsteyerek düşükler	Sayı
Yaş		
15-19	1,4	227
20-24	1,6	421
25-29	5,6	373
30-34	5,0	301
35-39	7,5	233
40-44	10,3	174
45-49	9,5	118
Yaşayan çocuk sayısı		
0	2,7	206
1-2	2,0	314
3-4	3,8	355
5+	4,6	292
Yerleşim yeri		
Kamp dışı	5,0	1.776
Kamp	5,4	72
Eğitim		
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	4,5	350
İlkokul	5,7	899
Ortaokul	4,8	350
Lise ve üzeri	3,4	248
Toplam	5,0	1.847

Tablo 12.4 Yüz gebelikte isteyerek düşükler

Araştırma tarihinden önceki 5 yıllık dönemde sonuçlanan 100 gebelikteki düşüklerin temel özelliklere göre sayısı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Temel özellik	100 gebelikteki sayı
Yaş	
15-19	1,2
20-24	1,4
25-29	3,4
30-34	1,9
35-39	2,2
40-44	8,8
Yerleşim yeri	
Kamp dışı	2,1
Kamp	1,4
Eğitim	
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	2,4
İlkokul	1,8
Ortaokul	2,4
Lise ve üzeri	1,8
Toplam	2,0

Tablo 12.5 Yaşa özel ve toplam düşük hızları

Araştırma tarihinden önceki 5 yıl için yerleşim yerine göre yaşa özel düşük hızı ve toplam düşük hızı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Yaş	Toplam
15-19	2,5
20-24	4,9
25-29	9,2
30-34	4,0
35-39	3,0
40-44	5,9
Toplam	0,15

Tablo 12.6 Eğitime göre toplam düşük hızı

Araştırma tarihinden önceki 5 yıl için eğitime göre toplam düşük hızı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Eğitim	Toplam düşük hızı
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	0,16
İlkokul	0,14
Ortaokul	0,16
Lise ve üzeri	0,14
Toplam	0,15

Temel Bulgular

- **Erken çocukluk döneminde öğrenme:** 24-59 aylık Suriyeli çocukların %25'i araştırmadan önceki 3 gün içerisinde yetişkin hanehalkı üyeleriyle öğrenmeyi teşvik eden ve okula hazırlayan 4 veya daha fazla etkinlikte yer almıştır.
- **Öğrenme materyalleri:** 5 yaş altı Suriyeli çocukların %2'si evlerinde 3 veya daha fazla çocuk kitabı ya da resimli kitaba sahiptir.
- **Çocuk bakımı düzenlemeleri:** 5 yaş altı Suriyeli çocukların %5'i, araştırmadan önceki bir hafta içerisinde 1 saatten fazla tek başına ya da 10 yaşından küçük başka bir çocuğun bakımına bırakılmıştır.

Araştırmadan edinilen bilgi Suriyeli göçmen nüfustaki çocukların refahına yönelik birkaç temel noktada değerlendirmelere olanak sağlamaktadır. Sorular, doğum kaydı, yaşam düzeni ve ebeveynlerin hayatta olma durumlarıyla ilgili bilgileri içermektedir. Çocuğun eğitime erişimi önemlidir ve 2018 TNSA Suriyeli Göçmen Örnekleminde hanehalkı soru kağıdında çocukların ilk ve ortaokula katılımına yönelik veri de toplanmıştır. Bu veri bu raporun 2. Bölüm'ünde tartışılmıştır.

Bu bölüm, UNICEF'in Çok Göstergeli Küme Araştırmaları için geliştirilmiş modüllerden faydalanılarak toplanan erken çocukluk eğitimi ve gelişimi verisini sunmaktadır. Erken çocukluk gelişimi modülü, görüşülen tüm Suriyeli göçmen kadınların 2013 sonrası doğan tüm çocukları için uygulanmıştır.

Bu verinin Türkiye hükümetine, sivil topluma ve diğer paydaşlara aileleri ve toplulukları destekleyerek ve kaliteli erken çocukluk bakımı ve eğitimine erişimi arttırarak küçük çocukların tam potansiyellerine ulaşmalarını sağlayan fırsatları çoğaltacak program ve politika tasarlama ve gerçekleştirmeye yardımcı olması beklenmektedir.

13.1 ÇOCUKLUKTA ÖĞRENME

Hızlı beyin gelişimi döneminin yaşamın ilk yıllarında gerçekleştiği ve evde bakım kalitesinin çocuğun bu dönemdeki gelişiminde başlıca etken olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda, çocuklarla "kaliteli vakit" geçiren yetişkinler, evdeki çocuk kitaplarının varlığı, hayal gücünü canlandıracak oyunlar için fırsatlar ve bakım koşullarının tamamı evde bakım kalitesinin önemli göstergeleridir. 2018 TNSA Suriyeli Örnekleminde, bu alanlardaki tüm sorular Kadın Soru Kağıdı'nda yer almıştır; burada annelere, soruya bağlı olarak, ya 5 yaş altı ya da 24-59 aylık tüm çocukları için sorular sorulmuştur. Toplanan bilgi Türkiye'deki Suriyeli göçmen çocukların aldığı evde bakımın erken çocukluk gelişiminde ne derece destekleyici olduğunun değerlendirilmesinde faydalıdır.

13.1.1 Öğrenme Desteği

Erken yaşta öğrenmenin desteklenmesi

Herhangi bir yetişkin hanehalkı üyesinin (15+ yaş) kendisi ile öğrenmeyi teşvik eden ve okula hazırlayan 4 veya daha fazla etkinlikte (önceki 3 gün içerisinde) bulunduğu çocukların yüzdesi: kitap okuma veya resimli kitaplara bakma; hikaye anlatma; şarkı söyleme; çocukları evden dışarı çıkarma; çocuklarla oyun oynama; çocuklarla bir şeylerin isimlerini söyleyerek, sayarak, çizerek vakit geçirme

Örneklem: Görüşülen kadınların 24-59 aylık çocukları

Baba ve annenin erken öğrenmedeki desteği

Babası ve annesi ile araştırmadan önceki 3 gün içerisinde, öğrenmeyi teşvik eden ve okula hazırlayan 4 veya daha fazla etkinlikte yer almış çocukların yüzdesi

Örneklem: Görüşülen kadınların 24-59 aylık çocukları

24-59 aylık Suriyeli göçmen çocukların %25'i araştırmadan önceki 3 gün içerisinde, herhangi bir yetişkin hanehalkı üyesiyle, öğrenmeyi ve okula hazır bulunuşluğu teşvik eden 4 veya daha fazla etkinlikte yer almıştır. Yetişkin hanehalkı üyelerinin çocuklarla yer aldığı etkinliklerin ortalama sayısı 2,1'dir. Ebeveyn katılımı odağa alınacak olursa, çocukların yalnızca %3'ü araştırmadan önceki 3 gün içerisinde babalarıyla 4 veya daha fazla erken öğrenmeyi destekleyici etkinlikte yer alırken %16'sı anneleriyle en az 4 etkinlikte yer almaktadır (Tablo 13.1).

Temel özelliklere göre örüntüler

- Anneleri en düşük eğitim seviyesine sahip çocuklar anneleri lise ve üzeri eğitim seviyesine sahip çocuklardan çok daha az yetişkin bir hanehalkı üyesiyle 4 veya daha fazla etkinlikte yer almaktadır (%10'a karşı %56).
- Benzer bir farklılaşma babaları en düşük eğitim seviyesine sahip çocuklar ile babaları lise ve üzeri eğitim seviyesine sahip çocuklarda da görünmektedir (11% versus 49%).

13.1.2 Çocuk Kitapları ve Oyuncaklar

Kitapların varlığı

Üç veya daha fazla çocuk kitabı ya da resimli kitaba sahip olma

Oyuncakların varlığı

İki veya daha fazla türde oyuncakla (evde yapılmış oyuncaklar, mağazadan alınmış oyuncaklar ve/veya eve ait nesnelere ya da dışarda bulunan nesnelere) oynayan çocukların oranı

Örneklem: Görüşülen kadınların 5 yaş altı çocukları

İlk yıllarda kitaplara açık olmak çocuklara matbaanın doğasına yönelik daha derin bir anlayış katmakla kalmaz, onlara başkalarının okuduğunu görme fırsatı da sunar (daha büyük kardeşlerinin okul çalışmaları yapmaları gibi). Kitapların varlığı ilerideki okul performansı açısından da önemlidir. Annelere 5 yaş altı tüm çocukları için sahip oldukları çocuk kitabı veya resimli kitap sayısı sorulmuştur. Sonuçlar 5 yaş altı çocukların %2'sinin 3 veya daha fazla çocuk kitabı veya resimli kitaba sahip olduğunu göstermektedir (Tablo 13.2).

Oyunlar da hayal gücünü canlandırarak beyin gelişimine katkıda bulunur. Suriyeli annelere çocuklarının evde yapılmış oyuncaklar, mağazadan alınmış oyuncaklar, diğer ev eşyaları ya da evin etrafında bulunmuş nesnelere dahil olmak üzere nelerle oynadıkları sorulmuştur. Anneleriyle yaşayan 5 yaş altı çocukların %48'i evde yapılmış (bebek ve arabalar dahil) oyuncaklarla oynamaktadır. Toplamda, çocukların %57'si evde yapılmış oyuncaklar, mağazadan alınmış oyuncaklar, ev eşyaları (tencere, tava gibi) ve dışarıda bulunan nesnelere (çubuk, taş, hayvan kabuğu ya da yaprak gibi) dahil 2 veya daha fazla türde oyuncakla oynamaktadır (**Tablo 13.2**).

Temel özelliklere göre örüntüler

- Üç veya daha fazla çocuk kitabına sahip çocukların yüzdesi kamp dışı alanlarda (%2), kamp alanlarından (%0,4) biraz fazladır (**Tablo 13.2**).
- İki veya daha fazla türde oyuncakla oynayan çocukların yüzdesi annenin eğitim seviyesiyle artmaktadır. Anneleri okula gitmemiş ya da ilkokulu tamamlamamış çocukların %49'u 2 veya daha fazla türde oyuncakla sahipken anneleri lise veya üstü eğitim düzeyine sahip çocuklarda bu, %70'tir.

13.2 KÜÇÜK ÇOCUKLAR İÇİN YETERLİ BAKIM

Çocukları tek başlarına veya başka küçük çocuklara bırakmanın kaza, istismar ve ihmal riskini artırdığı bilinmektedir. Görüşülen annelere araştırmadan önceki 1 haftada 5 yaş altı en küçük çocuklarının 1 saat veya daha fazla süreliğine yalnız ya da 10 yaşından küçük başka bir çocuğun bakımına bırakılıp bırakılmadığını anlamaya yönelik sorular sorulmuştur.

Yetersiz bakım

Son bir hafta içerisinde 1 saat veya daha fazla tek başına ya da 10 yaş altı başka bir çocuğun bakımına bırakılan 5 yaş altı çocukların yüzdesi

Örneklem: Görüşülen kadınların 5 yaş altı çocukları

Beş yaş altı çocukların %4'ü araştırmadan önceki hafta içerisinde 1 saatten fazla tek başlarına; %2'si ise 10 yaşından küçük başka bir çocuğun bakımına bırakılmıştır. Toplamda, çocukların %5'i araştırmadan önceki hafta içerisinde en az bir kere 1 saatten fazla tek başlarına ya da 10 yaşından küçük başka bir çocuğun bakımına bırakılmışlardır (**Tablo 13.3**).

Temel özelliklere göre örüntüler

- Kamplarda yaşayan çocuklar kamp dışı alanlarda yaşayan çocuklara kıyasla daha sık yetersiz bakımla karşı karşıya bırakılmışlardır (sırasıyla %8 ve %5).
- Yetersiz bakımla karşı karşıya kalmış çocukların oranı anneleri okula gitmemiş ya da ilkokula gitmiş ama bitirmemiş çocuklar arasında (%7), anneleri lise veya üstü eğitim düzeyine sahip çocuklarından (%5) daha yüksektir.

13.3 NORMAL GELİŞİM GÖSTERME

Erken çocukluk gelişimi indeksi

Okuryazarlık-sayısal beceri, fiziksel, sosyal-duygusal, öğrenme alanlarının en az üçünde normal gelişim gösterilmesi için hesaplanan indeks

Örneklem: Görüşülen kadınların 5 yaş altı çocukları

Erken çocukluk gelişimi çok boyutludur ve yaşamın ilk birkaç yılındaki motor, bilişsel, dil, sosyo-duygusal ve düzenleyici beceri ve kapasitelerin düzenli gelişimini kapsar. Fiziksel gelişim, okuryazarlık ve sayısal beceriler, sosyo-duygusal gelişim ve öğrenmeye hazır bulunuşluk çocuğun sonraki yaşamının temelini oluşturan ve sağlık, öğrenme, iyi olma hali için yörüngeyi oluşturan genel gelişiminde hayati alanlardır.

2018 TNSA’da Erken Çocukluk Gelişimi İndeksi (EÇGİ)’ni hesaplamak için 10 maddeden oluşan bir modül kullanılmıştır. İndeks, çocukların 3 ve 4 yaşına kadar (36-59 ay) geçmeleri beklenen belirli dönüm noktalarından oluşmaktadır. Bu 10 madde çocukların gelişimsel olarak 4 alanda olmaları gereken yerde olup olmadıklarını anlamak için kullanılmaktadır. Buna göre, EÇGİ ile bu 4 alanın en az 3’ünde gelişimsel olarak olmaları gereken yerde olan çocukların yüzdesi hesaplanmaktadır.

Sonuçlar 3-4 yaşındaki çocukların fiziksel gelişim açısından %97’sinin, okuryazarlık-sayısal beceriler alanında %15’inin, sosyal-duygusal alanda %81’inin, öğrenme alanında ise %89’unun yaşlarına göre olmaları gereken yerde olduğunu göstermektedir. Çocukların %75’i 4 gelişimsel alanın en az 3’ünde ölçülene göre gelişimsel olarak olmaları gereken yerdedir (**Tablo 13.4**).

Temel özelliklere göre örüntüler

- Dört alanın en az 3’ünde ölçülene göre gelişimsel olarak olmaları gereken yerde olan kız çocuklarının oranı karşılık gelen oğlan çocuklarının oranından daha yüksektir (sırasıyla %79 ve %71).
- Kamp dışı alanlardaki çocuklar gelişimlerinde, kamp alanlarındaki çocuklardan hafif daha ileridedir (%75’e karşı %68).
- Erken çocukluk gelişimi indeksi puanı annenin eğitim düzeyinin yükselmesiyle, annesi okula gitmemiş veya ilkokula gitmiş ama tamamlamamış çocuklarda %71, anneleri lise veya üzeri eğitim düzeyine sahip çocuklarda %84 olacak şekilde artmaktadır.
- Genel olarak, gelişimsel rotayı takip eden çocuklarda temel özelliklere göre en keskin farklılaşma okuryazarlık-sayısal beceri alanında. Örneğin, anneleri okula gitmemiş veya ilkokula gitmiş ama tamamlamamış çocukların yalnızca %6’sı okuryazarlık-sayısal beceri alanında gelişimsel olarak olmaları gereken yerdeyken bu yüzde anneleri lise veya üzeri eğitim düzeyine sahip çocuklarda %35’tir.

TABLO LİSTESİ

- Erken çocukluk gelişimi üzerine daha fazla bilgi için aşağıdaki tablolara bakınız:
- **Tablo 13.1** Öğrenmenin desteklenmesi
- **Tablo 13.2** Öğrenme materyalleri
- **Tablo 13.3** Yetersiz bakım
- **Tablo 13.4** Erken çocukluk gelişimi indeksi

Tablo 13.1 Öğrenmenin desteklenmesi

Temel özelliklere göre, araştırmadan önceki üç günde, yetişkin hanehalkı üyelerinin onlarla ilgilendiği, öğrenmeyi teşvik eden ve okula hazırlık etkinliklerinde 2-4 yaş grubundaki çocukların yüzdesi ile anne ve babanın bu tür etkinliklere katılımı, 2018 TNSA - Suriyeli Örneklemi

Temel özellik	Yetişkin hanehalkı üyesi			Çocukların birlikte yaşadığı kişiye göre yüzdesi:		Baba		Anne		36-59 aylık toplam çocuk sayısı
	4 veya daha fazla etkinlikte yetişkin hanehalkı üyelerinin ilgilendiği çocukların yüzdesi ¹	Yetişkin hanehalkı üyelerinin ilgilendiği etkinlik sayısı	Herhangi bir etkinlikte yetişkin hanehalkı üyesinin ilgilendiği çocukların yüzdesi	Baba	Anne	4 veya daha fazla etkinlikte babanın ilgilendiği çocukların yüzdesi ²	Babanın ilgilendiği etkinlik sayısı	4 veya daha fazla etkinlikte annenin ilgilendiği çocukların yüzdesi ³	Annenin ilgilendiği etkinlik sayısı	
Cinsiyet										
Erkek	23,5	2,0	34,6	93,1	99,4	2,7	0,7	14,7	1,5	527
Kadın	26,9	2,2	32,7	91,7	99,6	3,8	0,7	17,0	1,7	510
Yerleşim yeri										
Kamp dışı	25,3	2,1	33,9	92,4	99,5	3,2	0,7	16,1	1,6	986
Kamp	24,1	2,1	29,0	92,4	100,0	3,4	0,7	11,0	1,3	51
Annenin eğitimi										
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	10,4	1,2	49,3	92,7	99,5	1,6	0,5	5,5	0,9	192
İlkokul	20,8	1,8	38,7	90,9	99,4	2,0	0,6	11,4	1,3	505
Ortaokul	28,3	2,6	17,0	95,1	99,5	1,8	0,8	17,1	2,0	194
Lise ve üzeri	55,6	3,5	17,9	93,7	100,0	11,3	1,2	43,1	3,0	146
Babanın eğitimi										
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	11,4	1,4	44,4	100,0	100,0	0,7	0,5	5,7	1,0	167
İlkokul	22,8	1,9	36,5	100,0	100,0	2,2	0,6	14,2	1,5	440
Ortaokul	26,5	2,2	33,7	100,0	100,0	1,9	0,6	14,7	1,6	204
Lise ve üzeri	49,2	3,4	12,5	100,0	100,0	12,5	1,4	35,5	2,8	141
Öz babası hanede yok	21,5	2,0	31,3	0,0	93,3	1,3	0,2	13,4	1,4	79
Cevapsız	*	*	*	*	*	*	*	*	*	6
Toplam	25,2	2,1	33,7	92,4	99,5	3,2	0,7	15,8	1,6	1.037

* Ağırlıksız gözlem sayısı 25'ten azdır.

¹ MICS göstergesi TC.49a – Güdüleyici ve duyarlı erken çocukluk bakımında hanedeki yetişkin desteği

² MICS göstergesi TC.49b – Güdüleyici ve duyarlı erken çocukluk bakımında baba desteği

³ MICS göstergesi TC.49c – Güdüleyici ve duyarlı erken çocukluk bakımında anne desteği

Tablo 13.2 Öğrenme materyalleri

Evindeki çocuk kitaplarının sayısına, oynadıkları oyuncakların sayısına ve türlerine ilişkin 5 yaş altı çocukların temel özelliklere göre, yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli Örneklemi

Temel özellik	Evinde çocuk kitabı bulunan çocukların yüzdesi:		Çocukların oynadıkları:				Çocuk sayısı
	3 veya daha fazla çocuk kitabı ¹	10 veya daha fazla çocuk kitabı	Evde yapılmış oyuncaklar	Mağazadan alınan oyuncaklar	Eve ait nesneler/ dışarda bulunan nesneler	2 veya daha fazla türden oyuncak ²	
Cinsiyet							
Erkek	1,5	0,1	47,7	64,9	48,5	55,8	986
Kadın	2,4	0,2	47,3	64,2	50,0	57,9	874
Yerleşim yeri							
Kamp dışı	2,0	0,2	47,3	64,3	49,1	56,5	1.779
Kamp	0,4	0,0	52,6	69,8	51,7	62,9	82
Annenin eğitimi							
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	0,8	0,3	45,3	52,1	44,2	49,1	324
İlkokul	1,4	0,0	44,5	62,9	48,8	53,6	918
Ortaokul	1,5	0,0	49,2	71,5	50,3	61,9	358
Lise ve üzeri	6,1	0,8	58,8	76,4	55,4	70,4	260
Toplam	1,9	0,2	47,5	64,6	49,2	56,8	1.861

¹ MICS göstergesi TC.50 – Çocuk kitaplarının olması

² MICS göstergesi TC.51 – Oyuncakların olması

Tablo 13.3 Yetersiz bakım

Son 1 hafta içinde en az 1 kez 1 saatten fazla yalnız bırakılan veya 10 yaşından küçük başka bir çocuğun bakımına bırakılan 5 yaş altı çocukların temel özelliklere göre yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli Örneklemi

Temel özellik	Çocukların yüzdesi:			Çocuk sayısı
	Son 1 hafta içinde yalnız bırakılan	Son 1 hafta içinde 10 yaşından küçük başka bir çocuğun bakımına bırakılan	Son 1 hafta içinde yetersiz bakıma bırakılma ¹	
Cinsiyet				
Erkek	3,9	2,3	5,3	986
Kadın	3,7	2,5	5,2	874
Yerleşim yeri				
Kamp dışı	3,7	2,3	5,2	1.779
Kamp	4,7	4,3	7,8	82
Annenin eğitimi				
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	3,9	5,5	6,5	324
İlkokul	3,3	1,6	4,5	918
Ortaokul	4,7	2,4	6,5	358
Lise ve üzeri	3,9	1,3	4,9	260
Toplam	3,8	2,4	5,3	1.861

¹ MICS göstergesi TC.52 – Yetersiz bakım

Tablo 13.4 Erken çocukluk gelişimi indeksi

Temel özelliklere göre, okur yazarlık - sayısal beceri, fiziksel, sosyal - duygusal alan ile öğrenme alanında normal gelişim gösteren 3-4 yaşındaki çocukların yüzdesi ile temel özelliklere göre erken çocukluk gelişimi indeksi değeri, 2018 TNSA - Suriyeli Örneklemi

Temel özellik	Belirtilen alanlarda normal gelişim gösteren 3-4 yaşındaki çocukların yüzdesi				Erkek çocukluk gelişimi indeksi değeri ¹	3-4 yaşındaki çocukların sayısı
	Okur yazarlık - sayısal beceri	Fiziksel	Sosyal - duygusal	Öğrenme		
Cinsiyet						
Erkek	12,4	97,7	78,2	86,6	70,6	342
Kadın	18,0	95,9	83,9	91,2	79,4	310
Yerleşim yeri						
Kamp dışı	15,2	96,7	81,0	88,9	75,2	616
Kamp	11,9	99,0	80,2	87,1	68,3	35
Annenin eğitimi						
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	5,5	95,6	80,7	87,7	71,0	120
İlkokul	15,3	96,0	80,1	89,5	74,8	324
Ortaokul	9,2	98,2	82,1	85,1	72,0	118
Lise ve üzeri	34,5	100,0	82,8	92,6	83,5	90
Toplam	15,0	96,9	80,9	88,8	74,8	652

¹ MICS göstergesi TC.53 – Erken çocukluk gelişimi indeksi (SKH 4.2.1)

Temel Bulgular

- **Kadın çalışma durumu:** Araştırmadan önceki son 12 ay içinde, 15-49 yaş grubundaki halen evli olan Suriyeli kadınların sadece %8'i çalışırken, eşlerinin %89'u çalışma hayatına dahildir.
- **Mal sahipliği:** Suriyeli kadınların %3'ü kendi başına ya da birisiyle ortak olarak bir ev sahibi iken, tek başına ya da birisiyle ortak biçimde toprak/arsa/tarla sahibi olan kadınların oranı %9'dur.
- **Karar almaya katılım:** Halen evli Suriyeli kadınların %55'i kendi sağlıkları ile ilgili kararları ve gebeliği önleyici yöntem kullanımı konusundaki kararları kendileri ya da eşleriyle ortak almaktadır.
- **Şiddete ilişkin tutumlar:** Genel olarak, Suriyeli kadınların %7'si en az 1 durumda erkeğin fiziksel şiddet uygulamasını doğru bulmaktadır. Kadının çocuklarını ihmal etmesi ve kadının eşi ile tartışması durumlarında erkeğin fiziksel şiddet uygulaması daha fazla Suriyeli kadın tarafından doğru bulunurken (sırasıyla %4 ve %3), kadının yemeği yakması durumunda erkeğin fiziksel şiddet uygulaması daha az kadın (%1) tarafından doğru bulunmaktadır.
- **Eşler arasındaki farklılıklar:** Halen evli Suriyeli kadınların eşleriyle ortalama yaş farkı 5,5 yıldır. Genel olarak, Suriyeli kadınlar ve eşleri arasındaki eğitime devam etme ortalamaları farkı ise 0,2 yıldır.

Bu bölüm, Suriyeli göçmen kadınların güçlenmesini, kadının istihdamdaki statüsünü göreceli olarak eşlerinin istihdamdaki statüsü ile birlikte incelemektedir. Bölüm, ayrıca, mal sahipliği, ev içi kararlara katılım, kadınlara yönelik fiziksel şiddete ilişkin tutumlar ile yaş ve eğitim düzeyi farklılıkları gibi kadınların güçlenmesini diğer açılardan da ele almaktadır.

14.1 EVLİ KADINLARIN VE EŞLERİNİN ÇALIŞMA DURUMU

Çalışma durumu

Kadınların ve eşlerinin, araştırmadan önceki son 12 ay içinde, ev işleri dışında herhangi bir işte çalışmış olup olmamaları.

Örnekleme: 15-49 yaş grubundaki halen evli kadınlar ve 15-49 yaş grubundaki eşleri

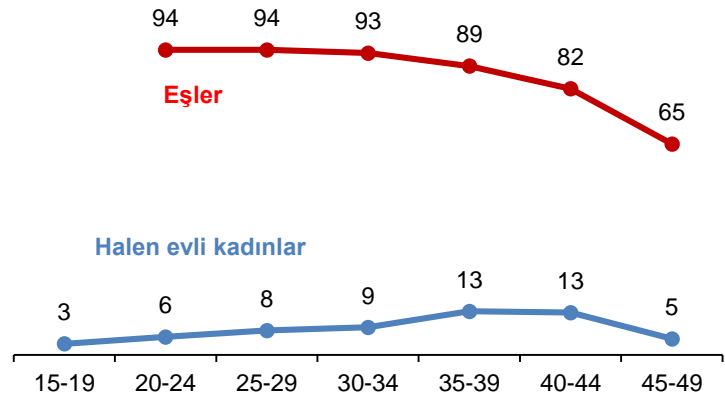
Araştırmadan önceki son 12 ay içinde, 15-49 yaş grubundaki halen evli Suriyeli kadınların çok küçük bir oranı istihdama katılırken (%8), kadınların 15-49 yaş grubundaki eşlerinin %89'u istihdama dâhildir. Halen evli ve son 12 ay içinde istihdamda olan Suriyeli cevaplayıcılar arasında, kadınların %97'si, eşlerinin neredeyse tamamı ücretli; kadınların %3'ü ücretsiz aile işçisidir; erkekler arasında ücretsiz aile işçisi yoktur (**Tablo 14.1**).

Tablo 14.2 araştırmadan önceki son 12 ay içinde çalışmayan Suriyeli kadınların bu süre içerisinde temel olarak çalışmama nedenlerinin yüzde dağılımını göstermektedir. Çalışmamanın temel nedenini, kadınların %44'ü ev kadını olmak, %22'si çocuk bakmak ve %14'ü eşlerinin ya da ailelerinin çalışmalarına izin vermemesi, %6'sı ise öğrenci olmak şeklinde belirtmiştir. Yüzde üçü işsiz olduğunu ve iş aradığını beyan etmiştir.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Halen evli Suriyeli kadınlar arasında istihdam oranı yaş ile artmaktadır, 15-19 yaş grubunda %3 iken, 35-39 ve 40-44 yaş gruplarında %13'e yükselmektedir. Suriyeli kadınların istihdamda olan eşlerinin oranı ise 20-24 ve 25-29 yaş gruplarında %94 iken yaşla birlikte azalmakta ve 45-49 yaş grubu için %64' düşmektedir (**Şekil 14.1**).
- Beklendiği gibi, temel çalışmama nedeni olarak ev kadını olmayı belirten Suriyeli göçmen kadınların oranı yaş ile birlikte artmaktadır (**Tablo 14.2**).
- Çalışmama nedenleri açıkça görüldüğü gibi evlilik durumuna göre değişmektedir; hiç evlenmemiş Suriyeli kadınlarda temel çalışmama nedeni öğrenci olmak ve eşlerinin ya da ailelerinin çalışmaya izin vermemesi (sırasıyla %33 ve %24) iken, ev kadını olmak ve çocuk bakımı (sırasıyla %50 ve %27) halen evli Suriyeli göçmen kadınların temel çalışmama nedenlerindedir. Suriyeli evli kadınların %12'sinin eşlerinin ya da ailelerinin çalışmalarına izin vermediğini belirtmesi de kayda değer bir bulgudur.
- Çalışmamasının temel nedeni olarak öğrenci olmaya atıfta bulunan Suriyeli kadınların oranı kamp alanlarında yaşayanlarda daha yüksektir (kampta %10, kamp dışında %6).
- Çalışmamasının temel nedeni olarak ev kadınlığına atıfta bulunan Suriyeli kadınların oranı eğitim düzeyinin artması ile azalmaktadır (ilkokuldan az eğitimi olan kadınlar için %55, lise ve üzeri eğitimi olan kadınlar için %31).

Şekil 14.1 Yaşa göre istihdam
Araştırma tarihinden önceki 12 ay içinde halen evli Suriyeli kadınların ve eşlerinin istihdam yüzdeleri

14.2 KADINLARIN MAL SAHİPLİĞİ

Ev ya da toprak/arsa/tarla sahipliği

Tek başına ya da başka birisiyle olsun olmasın cevaplayıcıların bir ev ya da toprak/arsa/tarla sahipliği

Örnekleme: 15-49 yaş grubundaki en az bir kez evlenmiş kadınlar

Şekil 14.2, 15-49 yaş grubundaki en az bir kez evlenmiş Suriyeli kadınların %97'sinin bir ev sahibi olmadığını, %98'inin toprak/arsa/tarla sahibi olmadığını göstermektedir. Suriyeli kadınların %2'si tek başına ya da başka birisiyle ortak bir eve sahip iken, %3'ü tek başına ya da başka birisiye ortak toprak/arsa/tarla sahibidir.

Şekil 14.2 Mal Sahipliği
15-49 yaş arasında en az bir kez evlenmiş Suriyeli kadınların mal sahipliği yüzdeleri

Temel özelliklere göre örüntüler

- 15-49 yaş grubundaki Suriyeli göçmen kadınlar arasında, ev ve toprak/arsa/tarla sahipliği oranları genel olarak azdır. 40-44 yaş grubundaki Suriyeli kadınların %6 oranındaki mal sahipliğine kıyasla, 25-29 yaş grubundaki Suriyeli kadınların %2'si tek başına bir ev ve/veya başka birisiyle ortak biçimde toprak/arsa/tarla sahibidir. Benzer biçimde, 40-44 yaş grubundaki %4'e kıyasla, 25-29 yaş grubundaki Suriyeli kadınların %1'i tek başına ve/veya başka birisiyle ortak toprak/arsa/tarla sahibidir (**Tablo 14.3**).
- Suriyeli göçmen kadınların ev ve tarla/arsa/toprak sahipliği oranı kamp alanlarında daha yüksektir.
- Suriyeli göçmen kadınların ev sahibi olma oranı eğitim düzeyinin artmasıyla artmaktadır, ortaöğretim düzeyinde eğitimi olan Suriyeli kadınlara kıyasla (%4), ilköğretim düzeyinde eğitimi olan Suriyeli kadınlar için sadece %2'dir.

14.3 KADINLARIN KARAR ALMAYA KATILIMI

Temel sağlık kararlarına katılım

Aşağıdaki iki alana ilişkin kararlarda, kadınların tek başlarına ya da eşleriyle birlikte karar almaları sağlıkları ile ilgili kararlara katıldıkları anlamına gelmektedir: (1) Kadınların kendi sağlık bakımları ve (2) gebeliği önleyici yöntem (kullanma ve kullanmama)

Örnekleme: 15-49 yaş grubundaki halen evli kadınlar

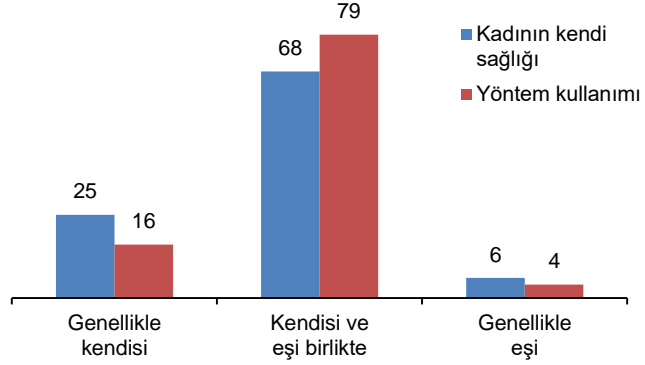
Tablo 14.4, 15-49 yaş grubundaki halen evli Suriyeli göçmen kadınların belirlenmiş konular hakkında kararların genellikle kimin tarafından alındığının yüzde dağılımını göstermektedir. Kadınların %68'i kendi sağlık bakımlarına ilişkin kararları eşleriyle birlikte aldıklarını, %25'i ise tek başlarına aldıklarını belirtmektedir.

Gebeliği önleyici yöntem kullanımı göz önüne alındığında, kararlar büyük oranda eş ile birlikte (%79) alınmaktadır (Şekil 14.3). Halen evli Suriyeli kadınların %55'i tanımlanan temel sağlık kararlarına tek başlarına ya da eşleriyle birlikte karar vermektedir (Tablo 14.5). Halen evli Suriyeli kadınların sadece %3'ü iki kararın da alınmasına katılmamaktadır.

Temel özelliklere göre örüntüler

- 45-49 yaş grubundaki Suriyeli göçmen kadınlar (%63) her 2 karara diğer yaş grubundaki kadınlara kıyasla daha fazla katılma eğiliminde olduklarını dile getirmektedir (Tablo 14.5).
- Her 2 karara da istihdam edilen Suriyeli kadınlar (%58), istihdam edilmeyenlerden biraz daha fazla katılma (%55) eğilimindedir (Tablo 14.5).
- Halen evli ve 1 ya da 2 çocuğu olan Suriyeli kadınların %52'si, 5 ve daha fazla çocuklu Suriyeli kadınların ise her 2 karara da tek başlarına ya da eşleriyle almaları %57'dir.
- Her 2 tanımlanmış karara Suriyeli kadınların katılım oranları kamp alanlarda yaşayanlar için kamp dışına göre daha yüksektir.

Şekil 14.3 Kadınların sağlık konularında karar almaya katılımı
15-49 yaş arası halen evli Suriyeli kadınların karar almaya katılım yüzdeleri

14.4 FİZİKSEL ŞİDDETE YÖNELİK TUTUMLAR

Fiziksel şiddete yönelik tutumlar

Cevaplayıcılara bir erkeğin eşine vurması ya da dövmesini aşağıda belirtilen 5 durumda doğru bulup bulmadıklarına ilişkin sorular sorulmuştur; kadın yemeği yaktığında, kadın eşine karşılık verdiğinde, kadın eşine haber vermeden dışarı çıktığında, kadın çocukları ihmal ettiğinde ve kadın cinsel ilişkiyi reddettiğinde. Cevaplayıcılar en az 1 duruma 'evet' cevabı verdiklerinde, fiziksel şiddeti doğru buluyor biçiminde tanımlanmaktadır.

Örnekleme: 15-49 yaş grubundaki kadınlar

Ev içi şiddet kadınlara yönelik bir insan hakları ihlalidir. Şiddete tolerans gösterilmesi, ev içi şiddete maruz kalmak gibi, kadınların güçlenmesi ve sosyal hayatın her alanında kadınların özerkliği için önemli bir engeldir. Bu durumun kadınların sağlığı, sağlık arama davranışı ve çocuklarının sağlığı için olumsuz sonuçları vardır. **Tablo 14.6** belirtilen 5 durumun her biri için Suriyeli göçmen kadınların eşleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalmalarının doğru bulunmasının temel özelliklere göre yüzdelerini göstermektedir. Genel olarak, kadınların %9'u fiziksel şiddetin yaşanmasına ilişkin en az 1 durumu kabul etmektedir. Özel durumlar açısından bakıldığında, kadının çocuklarını ihmal etmesi ya da eşine karşılık vermesi (sırasıyla %4 ve %3) daha fazla kadın tarafından erkeklerin fiziksel şiddet uygulamasının doğru bulunduğu durumlardır; kadının yemeği yakması (%1) ise daha az kadın tarafından doğru bulunmuştur.

Temel özelliklere göre örüntüler

- 45-49 yaş grubundaki Suriyeli göçmen kadınlar için “çocukların ihmal edilmesi”ve “eşine haber vermeden dışarı çıkılması” erkeklerin fiziksel şiddet uygulamasının doğru bulunmasında en sık beyan edilen durumdur (sırasıyla %7 ve %6).
- Kamp alanlarında yaşayan Suriyeli göçmen kadınların %13’ü, kamp dışında yaşayanlar arasındaki %7’ye kıyasla, belirtilen durumlardan en az birinde erkeğin fiziksel şiddet uygulamasını doğru bulmaktadır.
- Kadınlara yönelik fiziksel şiddetin doğru bulunması eğitim düzeyi ile ters yönlü ilişkidir. Eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş kadınların belirtilen durumların en az birinde erkeğin fiziksel şiddet uygulamasını doğru bulması %11 iken, lise ve üzeri eğitime sahip kadınlarda bu oran %4’e düşmektedir.

14.5 EŞLER ARASINDAKİ YAŞ VE EĞİTİM FARKI

Yaş farkı

Eşler arasındaki yaş farkı, (1) kadın eşinden 2 yıl veya daha büyük, (2) yaklaşık aynı yaşta-1 ya da 2 yıl fark- (3) eş 2-4 yıl daha büyük (4) eş 5-9 yıl daha büyük (5) eş 10 yıl ve daha büyük biçiminde tanımlanmıştır.

Örnekleme: 15-49 yaş grubundaki halen evli kadınlar ve eşleri

Eğitim farkı

Kadınlar ve eşleri arasındaki eğitim farkı 3 farklı kategoride gruplanmıştır: (1) erkek daha iyi eğitilmiş (2) kadın daha iyi eğitilmiş (3) eğitim düzeyleri eşit

Örnekleme: 15-49 yaş grubundaki halen evli kadınlar ve eşleri

Eşler arasındaki yaş ve eğitim farklılıkları göreceli olarak güç ilişkilerinde farklılaşmayı getirebilmektedir.

Tablo 14.7, 2018 TNSA Suriye Örneklemeden elde edilen veriye dayalı olarak eşler arasındaki yaş ve eğitim düzeyi farklılıklarını göstermektedir. Eşler arasındaki yaş farkı dikkate alındığında, Suriyeli göçmen kadınların sadece %3’ü eşlerinden 2 yaş ve daha büyüktür. Kadınların %14’ü eşleri ile yaklaşık aynı yaştadır (eşlerinden 2 yaş küçük ya da büyüktür). Halen evli olan kadınların %43’ü kendilerinden 5-9 yaş büyük erkekler ile evlidir, kadınların %15’inin eşleri 10 yıl ve daha büyük yaştadır. Halen evli kadınlar ile eşleri arasındaki ortalama yaş farkı 5,5 yıldır.

Tablo 14.8’deki sonuçlar, eşlerin eğitim düzeylerinin ortalama olarak kadınlardan daha yüksek olduğunu göstermektedir. Suriyeli kadınların %40’ı kendilerinden daha fazla eğitimi olan erkekler ile evlidir. Suriyeli kadınların %36’sı eşlerinden daha eğitilmiş, %24’ü ise aynı eğitim düzeyindedir.

Temel özelliklere göre örüntüler

- Eşler arasındaki yaş farkı alt gruplar açısından değerlendirildiğinde, ortalama yaş farkının en yüksek olduğu grup, özellikle 20 yaşın altındaki genç kadınlardır (6,5 yıl). Bu yaş farkının bilincinde olunması ileride erken evliliğin önlenmesi için yürütülecek programların planlanması için önemlidir.
- Eşler arasındaki eğitim farkındaki değişim açısından, farklılık, 20 yaşından sonra yaş ve özellikle çocuk sayısı ile artmaktadır; en az 5 çocuğu olan Suriyeli kadınların %47’si, çocuksuz kadınlar arasındaki %42 düzeyine kıyasla, eşlerinden daha az eğitilmiştir.
- En düşük eğitim düzeyindeki Suriyeli göçmen kadınlarda, eşler arasındaki eğitim farkı en fazladır. Hiç okula gitmemiş ya da ilkokulu tamamlamamış kadınların %53’ü kendilerinden daha iyi eğitimi olan

erkekler ile evlidir. Diğer taraftan en az lise ve üzeri eğitime sahip kadınların %60'ı eşleri ile eşit düzeyde veya eşlerinden daha fazla eğitime sahiptir.

TABLO LİSTESİ

Kadınların güçlenmesi ile ilgili daha fazla bilgi için aşağıdaki tablolara bakınız:

- **Tablo 14.1** Halen evli kadınların ve eşlerinin çalışma ve çalışmalarından ücret alma durumu
- **Tablo 14.2** Çalışmama nedenleri
- **Tablo 14.3** Mal sahipliği
- **Tablo 14.4** Karar almaya katılım
- **Tablo 14.5** Temel özelliklere göre kadınların sağlık kararı almaya katılımı
- **Tablo 14.6** Fiziksel şiddete ilişkin tutumlar
- **Tablo 14.7** Eşler arasındaki yaş farkı
- **Tablo 14.8** Eşler arasındaki eğitim farkı

Tablo 14.1 Halen evli kadınların ve eşlerinin çalışma ve çalışmalarından ücret alma durumu

Araştırmadan önceki son 12 ayda çalışmış olan 15-49 yaş grubundaki halen evli kadınların ve aynı yaş grubundaki eşlerinin çalışma ve çalışmalarından ücret alma durumuna göre yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli Örnekleme

HALEN EVLİ KADINLAR							
Yaş	Son 12 ayda çalışmış olanların yüzdesi	Kadın sayısı	Son 12 ayda çalışmış olanların ücret alma durumuna göre yüzdesi			Toplam	Kadın sayısı
			Ücretli	Ücretsiz	Cevapsız		
15-19	3,4	216	*	*	*	*	7
20-24	5,5	404	*	*	*	*	22
25-29	7,5	361	(100,0)	(0,0)	(0,0)	(100,0)	27
30-34	8,5	275	(100,0)	(0,0)	(0,0)	(100,0)	24
35-39	13,4	216	(96,4)	(3,6)	(0,0)	(100,0)	29
40-44	13,0	154	*	*	*	*	20
45-49	4,9	107	*	*	*	*	5
Toplam	7,7	1.734	96,9	3,1	0,0	100,0	134

EŞLERİ						
Eşin yaşı	Son 12 ayda çalışmış olanların yüzdesi	Eşlerin sayısı	Son 12 ayda çalışmış olanların ücret alma durumuna göre yüzdesi		Toplam	Eşlerin sayısı
			Ücretli	Ücretsiz		
15-19	*	12	*	*	*	12
20-24	94,3	228	100,0	0,0	100,0	215
25-29	94,4	326	99,7	0,3	100,0	308
30-34	93,4	383	100,0	0,0	100,0	357
35-39	88,6	282	100,0	0,0	100,0	250
40-44	81,9	196	100,0	0,0	100,0	161
45-49	65,4	151	100,0	0,0	100,0	99
Toplam	88,8	1.578	99,9	0,1	100,0	1.402

- Ağırlıksız gözlem sayısı 25'ten azdır. Ağırlıksız gözlem sayısı, 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir

Tablo 14.2 Çalışmama nedenleri

Araştırma tarihinden önceki son 12 ayda çalışmamış 15-49 yaş grubundaki kadınların çalışmama nedenine ve temel özelliklere göre yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli Örneklemi

Temel özellik	Temel çalışmama nedeni												Kadın sayısı	
	Öğrenci	Ev kadını	Hasta/Engelli	Yaşlı bakımı	Çocuk bakımı	İş arıyor/işsiz	Eşi/ailesi izin vermiyor	Yeni taşındı/göç etti	İhtiyacı yok/çalışmak istemiyor	Gebe/yeni doğum yaptı	Çalışma izni yok	Dil bilmiyor		Diğer
Yaş														
15-19	19,6	29,1	1,5	1,5	10,3	3,9	23,3	0,5	3,1	3,0	0,0	0,9	3,5	430
20-24	5,5	36,4	0,5	0,8	33,3	2,8	12,4	0,5	1,8	4,6	0,6	0,8	0,1	443
25-29	3,2	42,4	0,9	0,9	31,6	3,0	12,0	0,6	1,5	2,3	0,0	0,3	1,2	365
30-34	0,4	47,4	3,5	1,9	27,2	3,3	11,8	0,4	0,4	2,3	0,0	0,0	1,6	292
35-39	0,0	56,0	2,6	1,4	20,3	4,6	11,4	0,5	2,1	0,5	0,0	0,0	0,7	215
40-44	0,0	66,2	8,5	3,0	7,9	2,0	7,8	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	2,6	160
45-49	0,0	69,1	6,4	5,0	5,7	3,6	7,3	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,9	116
Çalışma durumu (son 12 ay)														
Çalışmıyor	6,4	43,8	2,0	1,4	22,8	2,4	14,7	0,5	2,0	2,0	0,1	0,4	1,5	1.818
Çalışıyor	3,5	24,6	6,9	3,0	8,9	27,8	0,0	0,0	3,0	14,8	0,0	0,0	7,5	36
Cevapsız	2,2	49,0	6,1	3,4	19,1	8,0	7,3	0,0	0,0	4,4	0,0	0,0	0,6	169
Medeni durum														
Hiç evlenmemiş	32,5	12,6	6,2	5,0	0,0	7,4	24,2	0,8	4,1	0,0	0,8	1,6	4,7	305
Evli veya birlikte yaşıyor	1,2	49,6	1,5	0,9	26,6	2,1	12,1	0,4	1,6	2,9	0,0	0,2	0,9	1.623
Boşanmış/ayrılı/ eşi ölmüş	2,2	45,8	5,6	2,6	20,1	10,0	8,9	0,0	0,0	2,2	0,0	0,0	2,6	95
Yaşayan çocuk sayısı														
0	21,3	25,3	4,9	3,1	0,0	6,9	23,1	1,1	3,6	4,7	0,5	1,6	3,8	497
1-2	1,6	42,7	0,5	0,8	36,0	2,4	11,1	0,3	1,1	2,9	0,0	0,0	0,6	625
3-4	1,1	49,8	1,5	0,7	28,3	2,8	11,9	0,2	1,3	1,1	0,0	0,0	1,3	501
5+	0,0	61,3	3,3	2,0	20,9	0,9	8,8	0,0	1,7	0,6	0,0	0,0	0,5	400
Yerleşim yeri														
Kamp dışı	5,9	43,9	2,4	1,6	22,3	3,3	13,7	0,5	1,9	2,5	0,1	0,4	1,5	1.939
Kamp	9,5	42,7	1,7	1,7	21,3	4,3	14,7	0,0	1,3	0,8	0,0	0,0	2,1	84
Eğitim														
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	0,0	54,5	4,9	3,8	18,3	2,4	11,4	0,0	0,6	1,8	0,3	0,7	1,3	375
İlkokul	1,0	46,1	2,3	1,5	22,2	2,8	17,3	0,2	2,1	2,4	0,1	0,3	1,7	969
Ortaokul	14,6	37,7	1,1	0,3	26,1	2,3	11,4	0,8	2,1	2,1	0,0	0,3	1,2	403
Lise ve üzeri	19,1	30,6	1,4	0,8	22,1	7,9	7,9	1,2	2,4	3,9	0,0	0,8	1,9	277
Toplam	6,0	43,9	2,4	1,6	22,3	3,3	13,8	0,4	1,9	2,4	0,1	0,4	1,5	2.023

Tablo 14.3 Mal sahipliği

15-49 yaş grubundaki kadınların, ev ve arsa sahibi olma durumuna ve temel özelliklere göre yüzde dağılımı, 2018 TNSA - Suriyeli Örnekleme

Temel özellik	Ev sahibi olanların yüzdesi			Toplam	Arsa/ toprak/ tarla sahibi olanların yüzdesi			Toplam	Kadın sayısı
	Tek başına	Ortak	Ev sahibi değil		Tek başına	Ortak	Arsa/ toprak/ tarla sahibi değil		
Yaş									
15-19	0,0	1,7	98,3	100,0	0,0	2,0	98,0	100,0	467
20-24	0,0	1,2	98,8	100,0	0,3	1,4	98,3	100,0	476
25-29	0,3	1,7	98,1	100,0	0,0	1,4	98,6	100,0	397
30-34	0,0	4,1	95,9	100,0	0,4	2,3	97,3	100,0	326
35-39	0,4	2,4	97,1	100,0	0,6	2,9	96,6	100,0	245
40-44	1,2	5,0	93,8	100,0	0,2	3,7	96,1	100,0	183
45-49	0,9	2,6	96,6	100,0	0,0	2,3	97,7	100,0	123
Yerleşim yeri									
Kamp dışı	0,2	2,2	97,5	100,0	0,2	2,0	97,8	100,0	2.126
Kamp	0,0	5,1	94,9	100,0	0,8	3,9	95,3	100,0	90
Eğitim									
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	0,0	1,7	98,3	100,0	0,0	1,6	98,4	100,0	426
İlkokul	0,1	2,2	97,7	100,0	0,0	1,8	98,2	100,0	1.047
Ortaokul	0,5	3,2	96,3	100,0	0,4	2,7	97,0	100,0	433
Lise ve üzeri	0,7	2,6	96,7	100,0	0,7	2,8	96,4	100,0	311
Toplam	0,2	2,4	97,4	100,0	0,2	2,1	97,7	100,0	2.216

Tablo 14.4 Karar almaya katılım

15-49 yaş grubundaki halen evli kadınların, belirtilen konular hakkındaki kararların genellikle kimin tarafından alındığına göre yüzdeleri, 2018 TNSA - Suriyeli Örnekleme

Karar	Kendisi			Başka biri	Diğer	Toplam	Kadın sayısı
	Genellikle kendisi	ve eşi birlikte	Genellikle eşi				
Kadının kendi sağlığı	25,3	68,3	5,9	0,4	0,0	100,0	1.734
Yöntem kullanımı	16,0	79,1	4,0	0,3	0,7	100,0	1.734

Tablo 14.5 Temel özelliklere göre kadınların sağlık kararı almaya katılımı

Sağlıkla ilgili bazı konular hakkındaki kararları, genellikle ya kendisi ya da eşiyle birlikte alan, 15-49 yaş grubundaki halen evli kadınların temel özelliklere göre yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli Örneklemi

Temel özellik	Belirli kararlar			İki kararın hiçbirine katılmama	Kadın sayısı
	Kadının kendi sağlığı	Yöntem kullanımı	Her iki karara katılım		
Yaş					
15-19	90,7	51,7	46,8	4,4	216
20-24	92,9	54,4	51,5	4,3	404
25-29	93,5	58,0	53,9	2,4	361
30-34	95,8	59,4	56,9	1,8	275
35-39	93,0	61,2	57,6	3,4	216
40-44	95,2	63,6	61,6	2,7	154
45-49	97,1	63,6	62,7	2,0	107
Çalışma durumu (son 12 ay)					
Çalışmıyor	93,8	57,8	54,8	3,1	1.464
Çalışıyor	93,7	61,8	57,9	2,4	134
Cevapsız	92,0	53,6	49,5	3,9	136
Yaşayan çocuk sayısı					
0	93,5	55,8	53,5	4,2	184
1-2	93,1	55,2	51,9	3,6	630
3-4	93,7	60,7	56,3	1,8	517
5+	94,6	59,1	57,3	3,6	403
Yerleşim yeri					
Kamp dışı	93,5	58,0	54,7	3,2	1.667
Kamp	96,9	53,4	52,4	2,1	67
Eğitim					
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	92,3	57,7	55,1	5,1	331
İlkokul	94,0	60,2	57,1	2,9	838
Ortaokul	94,2	56,8	52,7	1,6	327
Lise ve üzeri	93,8	50,9	47,8	3,1	238
Toplam	93,7	57,8	54,6	3,1	1.734

Tablo 14.6 Fiziksel şiddete ilişkin tutumlar

15-49 yaş grubundaki kadınlar arasında bir erkeğin eşine belirli durumlarda fiziksel şiddet uygulamasını doğru bulan kadınların temel özelliklere göre yüzdesi, 2018 TNSA - Suriyeli Örnekleme

Temel özellik	Erkeğin eşine fiziksel şiddet uygulamasının doğru bulunduğu durumlar, bir kadın					Cinsel ilişkide bulunmayı reddederse	Belirtilen durumlardan en az birini doğru bulanların yüzdesi	Kadın sayısı
	Yemeği yakarsa	Eşine karşılık verirse	Eşinden habersiz dışarı çıkarsa	Çocukların bakımını ihmal ederse				
Yaş								
15-19	0,6	4,5	3,4	3,6	1,2	7,4	467	
20-24	0,5	3,9	4,2	5,6	0,7	7,8	476	
25-29	1,1	2,6	2,4	3,8	1,7	5,8	397	
30-34	1,1	3,2	2,7	3,4	0,8	6,1	326	
35-39	0,6	2,4	2,0	4,4	0,7	5,7	245	
40-44	1,7	2,1	2,4	4,3	1,3	8,0	183	
45-49	2,6	3,4	5,7	7,3	2,9	9,6	123	
Çalışma durumu (son 12 ay)								
Çalışmıyor	1,0	3,3	3,4	4,2	1,2	7,0	1.818	
Çalışıyor	0,9	4,9	2,3	4,3	0,9	7,0	229	
Cevapsız	0,8	2,2	2,2	6,3	0,8	6,9	169	
Yaşayan çocuk sayısı								
0	0,4	4,3	2,8	4,4	0,9	6,9	574	
1-2	0,9	3,1	3,4	3,8	1,3	6,6	669	
3-4	1,0	3,2	3,4	4,3	1,6	6,7	543	
5+	1,6	2,7	3,3	5,5	0,9	8,0	430	
Medeni durum								
Hiç evlenmemiş	0,3	4,8	2,6	4,6	1,0	7,6	369	
Evli veya birlikte yaşıyor	1,1	3,2	3,4	4,5	1,3	7,0	1.734	
Boşanmış/ayrılı/eşi ölmüş	0,0	1,9	1,9	2,8	0,0	5,6	113	
Yerleşim yeri								
Kamp dışı	0,9	3,1	3,1	4,2	1,1	6,7	2.126	
Kamp	2,0	8,7	5,5	8,3	2,4	13,1	90	
Eğitim								
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	2,7	5,7	6,0	6,5	2,1	10,6	426	
İlkokul	0,8	3,7	3,2	4,5	1,4	7,4	1.047	
Ortaokul	0,2	2,0	2,3	3,5	0,5	4,8	433	
Lise ve üzeri	0,0	0,9	0,7	2,4	0,0	3,7	311	
Toplam	0,9	3,4	3,2	4,4	1,2	7,0	2.216	

Tablo 14.7 Eşler arasındaki yaş farkı

Temel özelliklere göre halen evli kadınların eşleriyle aralarındaki yaş farkının yüzde dağılımı ve ortalama yaş farkı, 2018 TNSA - Suriyeli Örnekleme

Temel özellik	Yaş farkı					Ortalama yaş farkı (erkek-kadın)	Kadın sayısı
	Kadın 2+ yıl daha büyük	Yaklaşık aynı yaşta	Erkek 2-4 yıl daha büyük	Erkek 5-9 yıl daha büyük	Erkek 10+ yıl daha büyük		
Yaş							
15-19	0,0	4,9	26,3	51,8	17,1	6,5	216
20-24	1,6	13,6	27,6	43,4	13,9	5,4	404
25-29	2,2	13,8	24,7	44,3	14,9	5,5	361
30-34	3,8	18,5	24,5	41,1	12,0	5,0	275
35-39	4,4	16,8	27,1	35,1	16,6	5,4	216
40-44	4,6	13,2	23,7	41,8	16,7	5,9	154
45-49	5,9	18,1	17,4	34,7	23,9	5,6	107
Çalışma durumu (son 12 ay)							
Çalışmıyor	2,3	13,4	25,1	44,2	15,0	5,6	1.464
Çalışıyor	5,0	22,0	26,2	32,2	14,7	5,0	134
Cevapsız	5,4	12,2	26,9	34,7	20,7	6,0	136
Yaşayan çocuk sayısı							
0	4,8	16,9	26,7	35,3	16,4	5,3	184
1-2	3,2	14,6	28,1	38,9	15,2	5,3	630
3-4	1,5	12,7	25,2	46,1	14,4	5,7	517
5+	2,7	13,3	20,4	47,0	16,6	5,9	403
Yerleşim yeri							
Kamp dışı	2,8	14,0	25,3	42,7	15,2	5,5	1.667
Kamp	2,1	13,6	25,7	37,7	20,9	6,1	67
Eğitim							
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	5,8	17,9	23,5	40,7	12,1	5,0	331
İlkokul	1,9	14,6	23,8	42,2	17,4	5,8	838
Ortaokul	2,3	10,2	24,5	47,0	16,1	5,9	327
Lise ve üzeri	2,2	11,5	34,2	40,1	11,9	5,2	238
Toplam	2,8	14,0	25,3	42,5	15,4	5,5	1.734

Tablo 14.8 Eşler arasındaki eğitim farkı

Temel özelliklere göre halen evli kadınların eşleriyle aralarındaki eğitim farkının yüzde dağılımı ve ortalama eğitim farkı, 2018 TNSA - Suriyeli Örnekleme

Temel özellik	Eğitim farkı			Ortalama eğitim farkı (erkek-kadın)	Kadın sayısı
	Erkeğin eğitim seviyesi daha yüksek	Kadının eğitim seviyesi daha yüksek	Eğitim seviyeleri aynı		
Yaş					
15-19	48,0	32,1	19,9	0,9	216
20-24	39,4	42,1	18,5	(0,3)	404
25-29	35,5	41,5	22,8	(0,4)	361
30-34	39,3	36,8	23,9	0,1	275
35-39	39,9	24,1	36,0	0,7	216
40-44	41,6	32,9	25,6	0,8	154
45-49	46,5	31,2	22,3	1,1	107
Çalışma durumu (son 12 ay)					
Çalışmıyor	39,9	36,8	23,2	0,1	1.464
Çalışıyor	39,0	35,1	26,0	0,5	134
Cevapsız	46,4	30,0	23,6	0,7	136
Yaşayan çocuk sayısı					
0	41,9	42,5	15,5	0,3	184
1-2	40,0	37,0	22,8	0,0	630
3-4	35,3	40,8	23,9	(0,3)	517
5+	46,6	25,9	27,5	1,1	403
Yerleşim yeri					
Kamp dışı	40,1	36,5	23,3	0,2	1.667
Kamp	46,6	26,7	26,7	0,6	67
Eğitim					
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	52,6	29,5	18,0	0,9	331
İlkokul	45,2	27,1	27,6	0,9	838
Ortaokul	29,9	49,0	21,1	(0,4)	327
Lise ve üzeri	20,4	59,7	19,9	(2,4)	238
Toplam	40,3	36,2	23,5	0,2	1.734

Not: Ağırlıksız gözlem sayısı, 25-49 arasında olan değerler parantez içerisinde gösterilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA

Bradley, S. E., Croft, T. N., Fishel, J. D., ve Westoff, C. F. (2012). *Revising Unmet Need for Family Planning* (DHS Analytical Studies No. 25). Calverton, Maryland, USA: ICF International

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2019). *2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması*. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Cumhurbaşkanlığı Bütçe ve Strateji Başkanlığı ve TÜBİTAK, Ankara, Türkiye.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2014). *2013 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması*. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Kalkınma Bakanlığı ve TÜBİTAK, Ankara, Türkiye.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2009). *Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, 2008*. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve TÜBİTAK, Ankara, Türkiye.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2004). *Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, 2003*. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve TÜBİTAK, Ankara, Türkiye.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü ve Macro International Inc. (1999). *Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 1998*, HÜNEE, Ankara.

Sağlık Bakanlığı, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü ve Macro International Inc. (1994). *Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 1993*, HÜNEE, Ankara.

Rutstein, S. and Johnson K. (2004). *The DHS Wealth Index*. DHS Comparative Reports No. 6. Calverton, Maryland: ORC Macro.
[http://www.childinfo.org/files/DHS_Wealth_Index_\(DHS_Comparative_Reports\).pdf](http://www.childinfo.org/files/DHS_Wealth_Index_(DHS_Comparative_Reports).pdf), Temmuz 17, 2014.

T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (2003). *Türkiye'nin Avrupa Birliğine Katılım Sürecine İlişkin 2003 Yılı İlerleme Raporu [2003 Regular Report on Turkey's Progress Towards Accession]*. DPT, Avrupa Birliği ile İlişkiler Müdürlüğü, Ankara.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (t.y.) *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları*, www.turkstat.gov.tr/IcerikGetir.do?istab_id=139, Ekim 21, 2019.

World Health Organization (WHO). 2003. *Guiding Principles for Complementary Feeding of the Breastfed Child*. Washington, DC, USA: Pan American Health Organization, WHO.

World Health Organization (WHO). 2005. *Guiding principles for feeding non-breastfed children 6–24 months of age*. Geneva: WHO.

World Health Organization (WHO). 2006. *WHO Child Growth Standards: Length/height-for-age, weight-for-age, weight-for-length, weight-for-height and body mass index-for-age: Methods and development*. Geneva: WHO.

World Health Organization (WHO). 2008. *Indicators for Assessing Infant and Young Child Feeding Practices*. Switzerland: WHO.

World Health Organization (WHO). 2015. WHO Statement on Caesarean Section Rates. Geneva, Switzerland: WHO.

http://www.who.int/reproductivehealth/publications/maternal_perinatal_health/csstatement/en

World Health Organization (WHO). 2017. WHO Recommendations on Newborn Health Guidelines Approved by the Who Guidelines Review Committee Updated 2017. Geneva, Switzerland: WHO.

<http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/259269/WHO-MCA-17.07-eng.pdf?sequence=1>

A.1 GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın amaçları ile örneklem büyüklüğü ve araştırmanın ayrıntıları 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması'nın (2018 TNSA) Suriyeli örneklemini için tanıtılmaktadır. 2018 TNSA ülkemizde yapılan TNSA araştırmalarının altıncısıdır; bu araştırmalar daha önce 1993, 1998, 2003, 2008 ve en son 2013 yılında gerçekleştirilmiştir. 2018 TNSA, Türkiye örneklemine ek olarak Türkiye'deki Suriyelilere yönelik ayrı bir örneklem içermesi açısından bir ilktir. 2018 TNSA Suriyeli örneklemini tasarımının temel amacı Türkiye'de yaşayan Suriyeliler için temel demografik özellikleri ve sağlık göstergelerini sağlamaktır.

Araştırma için Türkiye genelinde Suriyeli hanehalklarını temsil eden 2.000 hedef hanehalkı büyüklüğünde bir örneklem tasarlanmıştır. 2018 TNSA'nın Suriyeli örneklemini Türkiye örnekleminde tamamen farklı bir metodoloji izlenerek seçilmiştir. Bunun nedeni kullanılan örneklem çerçevesinin tamamen farklı olması ve söz konusu nüfus için bilginin kısıtlı olmasıdır.

Türkiye örnekleminde olduğu gibi, hanehalkı üyeleri hakkında bilgi toplamak için her hanehalkından yetişkin bir birey (15 yaş veya üzeri) ile görüşülmüştür. 2018 TNSA Suriyeli örneklemini için seçilen tüm hanehalklarında 15-49 yaşlarında olup, hanehalkının daimi üyesi olan veya görüşmeden önceki geceyi hanehalkının ziyaretçisi olarak geçiren tüm kadınlar bireysel görüşme için uygun kabul edilmiş, kendileriyle görüşmeler yapılmıştır.

A.2 ÖRNEKLEM ÇERÇEVESİ

2018 TNSA kapsamında "Suriyeli" tanımı herhangi bir yasal statüye bağlı kalınmaksızın yapılmıştır. İlk aşama örneklem seçiminde çerçeve olarak kullanılan nüfus büyüklükleri "Geçici Koruma Statüsü altında bulunan Suriyeli kişiler"e ilişkindir; bu tanım da Suriye vatandaşlarını ve vatansızları kapsamaktadır. Bununla birlikte ikinci aşama örneklem seçimi için listeler saha çalışması sırasında oluşturulmuştur. Yapılan işlem saha ekiplerinin bir tarama sorusu ile hanehalkına "hanehalkında yaşayan herhangi Suriyeli bir kişinin olup olmadığı"nın sorulmasıdır. Amaç, tanımı daha geniş tutmak ve yasal statüden bağımsız olarak tüm Suriyeli kişileri dahil etmektir.

Türkiye'deki Suriyeli nüfusa dair veri İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından tutulmaktadır. Gizliliğin korunması için Türkiye'deki Suriyeli kişilerin bireysel adresleri örnekleme için kullanılamamıştır. Suriyeli hanehalklarına ilişkin bir örneklem çerçevesinin yokluğunda, örneklem Türkiye'deki en küçük idari birim olan mahallelerdeki nüfus büyüklüklerine dayanarak tasarlanmıştır. Nüfus büyüklüklerine ilişkin bilgi Genel Müdürlük tarafından 23 Ekim 2018 tarihli olarak sağlanmıştır.

İlk aşama örneklem çerçevesinin hazırlanmasındaki ilk basamak veride mahalle, ilçe ve il bilgileri yer almayan kişilerin dışarıda bırakılmasıdır. Bu üç düzeydeki bilgi kayıtlı toplam 3.578.820 kişi arasından 2.077.346 kişi için bulunduğundan 1.501.474 kişi dışarıda bırakılmıştır. Bu aşamada kampların bağlı olduğu mahalleler tespit edilmiş ve ayrı bir tabaka olarak tanımlanmıştır. İkinci ve üçüncü aşamalarda, Suriyeli hanehalklarına erişmeyi lojistik olarak mümkün kılmak amacıyla kampların olmadığı mahalleleri içeren tabakada her mahalledeki Suriyeli nüfus a) 20 hanehalkından oluşan bir kümeye denk gelecek kadar büyük bir nüfus olup olmadığı, b) saha ekiplerinin kabaca Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nde (ADNKS) kayıtlı 100 hanehalkına karşılık 5 Suriyeli hanehalkı ile karşılaşabilecekleri kadar yoğun olup olmadığı gözüyle incelenmiş ve bu durumlara

yönelik önlemler alınmıştır. Bu önlemler için bazı eşik değerler tanımlanmıştır: 500'den az Suriyeli kişi içeren mahallelere ek olarak, Suriyeli kişi sayısının ADNKS'de kayıtlı kişi sayısına oranının %5'in altında olduğu mahalleler ana çerçevenin dışında tutulmuştur. Bu kriterler çerçevedeki kişi sayısını 1.110.339'a düşürmüştür. Bu çerçevedeki kişilerin ile göre yüzde dağılımı, ana çerçevedeki il dağılımı ile benzeşmektedir. Suriyeli nüfusa dair yukarıdaki kriterlere uyan mahalleler belirlendikten sonra mahalleler büyüklüğe orantısal seçim yoluyla sistematik olarak seçilmiştir.

Yukarıdaki aşamalar kampların seçimi için uygulanmamıştır. Kamplar ana çerçevede tespit edildikten sonra ayrı bir tabaka olarak ayrılmışlardır. Bu tabakanın büyüklüğü 176.563 kişidir. Seçim aşamasında kamplar da sistematik büyüklüğe orantısal seçim ile belirlenmiştir.

Bu işlemler sonucunda çerçevede Türkiye'de Suriyeli hanehalklarının ikamet ettiği 759 mahalle ile 13 kamp kalmıştır. **Tablo A.1**'de Türkiye'deki Suriyeli hanehalklarının barındığı mahalle ve kampların dağılımı il bazında verilmektedir.

A.3 ÖRNEKLEM TASARIMI VE UYGULAMASI

2018 TNSA Suriyeli örnekleminin seçiminde çok aşamalı, tabakalı küme örnekleme yaklaşımı kullanılmıştır. Bununla birlikte bu yaklaşımlar Türkiye örnekleminde kullanılanlardan farklıdır.

Tabakalama 2018 TNSA Suriyeli örnekleme için kamp ve kamp dışı alanları ifade eden tek bir değişkene dayanmaktadır. Yukarıda belirtildiği gibi kriterlere uygun olmayan mahalleler dışarıda bırakılmış, kalanlar kamp ve kamp dışı olarak gruplanmıştır.

İlk aşama örnekleme seçimi işlemi, tabakaların içinden mahallelerin birinci örnekleme birimleri olarak seçilmesi olarak gerçekleşmiştir. Mahallelerin seçiminde sistematik seçim kullanılmış, her mahalle büyüklüğüne orantısal olarak seçim olasılığı almıştır. Sistematik seçim ile göre sıralanmış bir listeden yapılmıştır. Kamplarda yaşayan nüfus için yapılan seçimlerde bazı mahalleler (kamplar), nüfusları sistematik seçim aralığından daha büyük olduğu için birden çok kez seçilmiştir (bu kamplar örnekleme çıkması kesin olan birinci örnekleme birimleridir).

İkinci aşama örnekleme seçimi saha ekiplerinin saha çalışması sırasında seçilmiş mahallelerdeki Suriyeli hanehalklarını tespit ederek blok listeleri hazırlamasından sonra gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın görüşmelerini gerçekleştirecek saha ekiplerinin yanında görüşmelerin öncesinde listeleme çalışması gerçekleştirmek için ayrıca personel bulundurulmuştur. Her ekip ziyaret ettikleri mahallelerde 40 Suriyeli hanehalkı bulana kadar hanehalklarını taramış, bu hanehalklarının 20'si görüşülmek üzere seçilmiştir. Her küme için listelenen Suriyeli hanehalklarının sayısı, kayıtlı Suriyeli nüfusa dayalı olarak tahmin edilen toplam Suriyeli hanehalkı sayısına oranlanmış, bu oran örnekleme ağırlığı hesaplamasında bir segmentasyon faktörü olarak kullanılmıştır.

Listeleme saha çalışmasında, her saha ekibinde Arapça bilen bir destek personeli yer almış, bu kişi sahada listeleme yapmak için Nüfus Etütleri Enstitüsünde eğitim almıştır. Her mahallede, ekipler yerel yöneticiler ve kuruluşlar ile görüşmüş (muhtarlar, sağlık kuruluşları, sivil toplum kuruluşları gibi) ve mahallede Suriyeli hanehalklarının en yoğun yaşadığı sokakların hangileri olduğuna dair bilgiler almıştır. Bu ilk temaslardan sonra ekipler hanehalklarını, her adreste "Bu hanehalkında yaşayan herhangi bir Suriyeli kişi var mı?" sorusuyla taramış ve "en az bir Suriyeli"nin yaşadığı 40 adet dolu konut listelemiştir. Suriyeli kişiler hem yasal statülerinden bağımsız, hem de ailenin bir üyesi olup olmamasından bağımsız olarak kendileri veya başkaları tarafından Suriyeli olarak belirtilen kişiler olarak tanımlanmıştır, böylece hiçbir Suriyeli kişinin yaşadığı hanehalkının dışarda bırakılmaması amaçlanmıştır. Kırk hanehalkının listelenmesinin nedeni fazla sayıda Suriyeli hanehalkının bulunduğu büyük mahallelerde toplam listeleme yükünü hafifletmek ve Suriyeli

hanehalklarına ulaşmak, ayrıca kompakt bir şekilde sadece 20 hanehalkı listelemeye göre de bir nebze küme içi heterojenlik elde etmektedir. Küme sayısının tek sayı olduğu durumlarda ekipler listelerde hanehalkı numarası tek olan hanehalkları ile çift olduğu durumlarda ise hanehalkı numarasını çift olan hanehalkları ile görüşmüşlerdir. Listeleme çalışması sırasında listeleme personeli ve görüşmeciler beraberce buldukları ve görüşmeler listeleme işleminden hemen sonra başladığı için herhangi bir harita veya kroki çizilmemiştir.

Suriyeli örnekleme için pilot saha çalışması proje personeli tarafından 2018 yılı Eylül ayında Ankara'da gerçekleştirilmiş, bu pilot çalışmaya katılan proje personeli asıl saha çalışmasının başlangıcında ekiplere eşlik ederek sahada listeleme eğitimi vermiştir. Suriyeli örnekleme için listeleme çalışması ana saha çalışmasıyla eşzamanlı yürüdüğü için bitiş tarihleri de aynıdır, her ikisi de 2019 yılı Ocak ayında tamamlanmıştır. Adana il sınırları içindeki bir kampta Valilik tarafından gerekli izinler sağlanamadığı için iki küme hiç ziyaret edilememiş, bir kümede de ziyaretler tamamlanamamıştır.

2018 TNSA **hedef örneklem büyüklüğü** 100 kümede görüşülmek üzere 2.000 hanehalkıdır. Bu örneklem büyüklüğü ile ana göstergeler bazında Türkiye örnekleme ile karşılaştırmaya olanak verecek şekilde kabul edilebilir kesinlik düzeylerine sahip tahminler elde etmek amaçlanmıştır. Kampların bulunduğu mahallelerden 15, kamp dışı alanlardaki mahallelerden ise 85 küme seçilmiştir. 2018 TNSA Suriyeli örnekleminde listelenen her bloktan 20 hanehalkı seçilmiştir. Örneklemdaki hanehalklarının ve küme sayısının seçimden sonra elde edilen il dağılımı **Tablo A.2'de** sunulmuştur.

A.4 ÖRNEKLEM OLASILIKLARI VE ÖRNEKLEME AĞIRLIKLARI

2018 TNSA örnekleme kendinden ağırlıklı değildir. Örneklem büyüklüğünün bölgelerin büyüklüğüne orantılı şekilde dağıtılması durumunda kamp tabakası için yetersiz sayıda gözlem elde edileceği için, kamp ve kamp dışı tabakalardan büyüklüklerine orantısız şekilde dağıtım işlemi yapılmıştır. Örneklem kamp ve kamp dışı alanlara orantısız dağılımı ve hem tabakaların, hem de evlenmiş ve evlenmemiş kadınların cevaplama oranlarının farklı olması gibi nedenlerden dolayı 2018 TNSA Suriyeli örnekleme üzerinden yapılacak tüm analizlerde temsiliyetçi sonuçlar elde edebilmek için örneklem ağırlıkları kullanılmalıdır. Tüm kümeler için ayrı ayrı örneklem ağırlıkları hesaplanmasına rağmen, tüm hanehalkları yerine 40 hanehalkı listelendiği ve sabit sayıda (20) hanehalkı seçildiği için örneklem ağırlıkları tabakaların içinde hemen hiç değişmemektedir (40 yerine 41 veya 42 hanehalkının listelendiği birkaç istisnai küme olmuştur).

Nüfus ve Sağlık Araştırmalarında örneklem ağırlığının iki temel bileşeni vardır. Bir tanesi seçim olasılığından, diğeri ise cevapsızlıktan kaynaklanmaktadır. İlk bileşen, örneklem seçimi eşit olasılıkla yapılmadığı için gereklidir, her birim farklı olasılıkla ile seçilmiştir. Ağırlıklar bu birimlerin nüfustaki gerçek paylarını temsil etmeleri için kullanılır.

Cevapsızlık düzeltmesinin arkasındaki mantık da buna benzerdir. Cevapsızlığın bazı tahmin alanlarında diğerlerine göre yüksek olduğu durumda, nüfusa dair bir çıkarım yapılacağı zaman bu alanlar olması gerekenden az temsil edilirler. Bu nedenle birimler cevaplama oranlarının tersi ile çarpılmaktadır.

2018 TNSA Suriyeli örnekleme iki aşamalı, tabakalı bir küme örnekleme olduğu için örneklem ağırlıkları her seçim aşaması ve küme için ayrı hesaplanan seçim olasılıklarına dayanmaktadır. Bu olasılıklar aşağıdaki gibidir:

P_{1hi} : h tabakasındaki i . kümenin ilk aşama seçim olasılığı

P_{2hi} : i . kümenin içindeki ikinci aşama seçim olasılığı (hanehalkı)

Kamp ve kamp dışı alanların örneklemdaki dağılımını nüfustaki dağılıma uygun şekilde düzeltmek için, kamp dışı alanların ilk aşama seçim olasılığının paydası, ilk aşama örneklem seçimi için sınırlandırılmamış haliyle

kullanılmıştır, bir başka deyişle kampların dışında yaşayan tüm Suriyelilerin sayısı olarak alınmıştır. Bu nedenle kamplar için ilk aşama seçim olasılığının paydası Tablo A.1'deki gibi 176.563 iken, kamp dışı alanlarda 1.110.339 yerine 3.402.257 olarak kullanılmıştır. Buradaki varsayım çerçevesinin içinde ve dışında bulunan Suriyeli kişilerin araştırma değişkenleri anlamında farklılaşmadığıdır.

Aşağıda bu olasılıkların hesaplaması açıklanmaktadır:

a_h , h tabakasından seçilecek küme sayısı, M_{hi} örneklem çerçevesine göre i . kümenin içerdiği Geçici Koruma altındaki Suriyeli kişi sayısı ve $\sum M_{hi}$ tabakadaki toplam Suriyeli kişi sayısı ise 2018 TNSA'da h tabakasından i . kümenin seçilme olasılığı aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır:

$$\frac{a_h M_{hi}}{\sum M_{hi}}$$

b_{hi} ; h tabakasındaki i . küme için listelenen hanehalkı sayısının (40 hanehalkı) seçilen kümenin (mahalle) toplam Suriyeli hanehalkı sayısına oranını ifade etmektedir (yukarda sözü edilen segmentasyon faktörü). Bu durumda örneklemdeki i . kümenin seçim olasılığı aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır:

$$P_{1hi} = \frac{a_h M_{hi}}{\sum M_{hi}} \times b_{hi}$$

L_{hi} h tabakasındaki i . kümenin listeleme uygulaması sonucunda elde edilen hanehalkı büyüklüğü (40 hanehalkı), g_{hi} de kümede seçilen hanehalkı sayısı (20 hanehalkı) olarak tanımlandığında kümedeki hanehalklarının ikinci aşama seçim olasılığı aşağıdaki gibi olmaktadır:

$$P_{2hi} = \frac{g_{hi}}{L_{hi}}$$

2018 TNSA Suriyeli örneklemini için h tabakasındaki i . kümede her hanehalkı için toplam seçim olasılığı her iki aşamadaki seçim olasılığının çarpılması ile elde edilmektedir:

$$P_{hi} = P_{1hi} \times P_{2hi}$$

h tabakasındaki i . kümede her hanehalkı için tasarım ağırlığı toplam seçim olasılığının tersidir:

$$W_{hi} = 1 / P_{hi}$$

Hanehalkları ve kadınlar için öncelikle tasarım ağırlıkları hesaplanmaktadır. Tasarım ağırlığı birimin toplam seçim olasılığının tersidir (hanehalkı içinden kadınlar için ayrıca bir seçim yapılmadığı ve böylelikle uygun tüm kadınlar olasılık değeri 1 olarak seçildiği için tasarım ağırlığı hanehalkları ve kadınlar için aynıdır).

Tasarım ağırlıklarının hesaplanmasını kolaylaştırmak için tüm örneklem parametreleri ve seçim olasılıklarını içeren bir hesap çizelgesi oluşturulmuştur.

Ağırlık hesabında dikkate alınan ikinci bileşen hanehalkı ve bireysel görüşmelerdeki cevapsızlık düzeyleridir. Cevapsızlık düzeltilmesi tabaka bazında, evlenmiş ve evlenmemiş kadınlar için ayrı ayrı yapılmıştır. DHS

Programı tarafından hazırlanan DHS Sampling and Listing Manual'a (Nüfus ve Sağlık Araştırmaları Örnekleme ve Listeleme Kılavuzu) göre, örnekleme ağırlıklarının hesabında kullanılan cevaplama oranları da tasarım ağırlıklarıyla ağırlıklandırılmış olarak hesaplanmaktadır. Hanehalkı cevapsızlığı için düzeltme aşağıdaki oranın tersine eşittir:

$$R_{hh} = \frac{\sum W_{hi} \times m_{hi}^*}{\sum W_{hi} \times m_{hi}}$$

Yukarıdaki formülde m_{hi}^* is kümedeki görüşülebilen hanehalkı sayısını, m_{hi} ise görüşmeye uygun hanehalkı sayısını ifade etmektedir.

Görüşmeye uygun hanehalkları görüşmelerin tamamlandığı, ziyaret sırasında evde hanehalkının olmadığı veya görüşülebilecek nitelikte kimsenin olmadığı, görüşmelerin ertelendiği ve bitirilemediği, görüşmelerin reddedildiği ve saha ekipleri tarafından konutları bulunamayan hanehalkları olarak tanımlanmaktadır.

Benzer şekilde, evlilik durumu ayırımında birey düzeyinde h tabakasındaki cevaplama oranları aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

$$R_h^{EM} = \frac{\sum W_{hi} \times k_{hi}^{EM*}}{\sum W_{hi} \times k_{hi}^{EM}}$$

$$R_h^{NM} = \frac{\sum W_{hi} \times k_{hi}^{NM*}}{\sum W_{hi} \times k_{hi}^{NM}}$$

Yukarıdaki formüllerde k_{hi}^{EM*} kümede görüşülen evlenmiş kadın sayısını, k_{hi}^{EM} ise kümedeki toplam evlenmiş kadın sayısını ifade etmektedir (NM hiç evlenmemiş kadınlar için kullanılan kısaltmadır). Cevapsızlık düzeltmesi her tabakada evlenmiş ve hiç evlenmemiş kadınlar için ayrı ayrı yapılmıştır. Bunun nedeni hiç evlenmemiş kadınlar arasında evlenmiş kadınlara göre belirgin şekilde yüksek olan cevapsızlık düzeyidir. Bu farkın göz ardı edilmesi örneklemede hiç evlenmemiş kadınların olması gerekenden daha az temsil edilmesine neden olacaktır.

2018 TNSA Suriyeli örnekleme ağırlık hesabında görüşülemeyen kümeler için de bir düzeltme yapılmıştır. Hanehalkı ağırlıkları aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

$$D_{hi} = \frac{W_{hi}}{(R_{ch} \times R_{hh})}$$

Evlenmiş ve hiç evlenmemiş kadınlar için örnekleme ağırlıkları her iki grup için de tasarım ağırlığının cevapsızlık bileşenlerine bölünmesi ile elde edilmiştir:

$$W_{hi}^{EM} = \frac{W_{hi}}{(R_{ch} \times R_{hh} \times R_h^{EM})}$$

$$W_{hi}^{NM} = \frac{W_{hi}}{(R_{ch} \times R_{hh} \times R_h^{NM})}$$

Yukarıdaki formüllerde R_{ch} h tabakasındaki küme düzeyi cevaplama oranıdır.

Hanehalkları için araştırma ağırlıkları (D_{hi}) her tabaka için tasarım ağırlıklarının cevapsızlık düzeltme faktörleri ile çarpılması ile elde edildikten sonra, bu ağırlıkların görüşülen hanehalkı sayısının toplam

düzeltilmemiş, ağırlıklı hanehalkı sayısına oranı ile çarpılmasıyla normalize edilmiştir. Normalizasyon işlemi toplam tamamlanmış görüşmelerin ağırlıksız gözlem sayısının ağırlıklı gözlem sayısına eşitlenmesi için yapılmaktadır.

Nihai hanehalkı örneklem ağırlığı şu şekildedir: $HV005_{hi} = D_{hi} \times \frac{\sum \sum m_{hi}^*}{\sum \sum D_{hi} \times m_{hi}^*}$

Hanehalkı üyelerinin ile göre ağırlıklı dağılımı ilk aşama örneklem seçimi için kullanılan çerçevedeki illere göre Suriyeli nüfusun dağılımı ile benzeşmektedir.

Benzer bir normalizasyon işlemi bireysel kadın veri setine eklenecek nihai ağırlıkları elde etmek için de yapılmıştır. Ancak, bu işlem iki farklı medeni durum için ayrı ayrı yapılmamıştır. Normalize edilmiş ağırlıklar göreceli ağırlıklar olduğu için, iki gruba ayrı ayrı normalizasyon yapılması tüm kadınlara ilişkin göstere hesaplanmasına izin vermeyecektir. Bu nedenle örneklemdeki fazla nüfustaki evlilik durumu dağılımını muhafaza edecek toplu bir normalizasyon faktörü (FW) hesaplanmıştır:

$$FW = \frac{\sum \sum (k_{hi}^{EM*} + k_{hi}^{NM*})}{\sum \sum W_{hi}^{EM} \times k_{hi}^{EM*} + \sum \sum W_{hi}^{NM} \times k_{hi}^{NM*}}$$

Nihai kadın örneklem ağırlığı şu şekildedir: $V005_{hi} = \begin{cases} W_{hi}^{EM} \times FW \text{ kadın evlenmiş ise} \\ W_{hi}^{NM} \times FW \text{ kadın hiç evlenmemiş ise} \end{cases}$

Normalize edilmiş hanehalkı ve birey ağırlıkları ortalama, orantı, oran ve hız hesaplamak için uygun olan göreceli ağırlıklardır, fakat nüfus büyüklüğüne dair sayılar tahmin etmek veya birleştirilmiş veri setlerinde kullanılmak için uygun değildir.

A.5 ÖRNEKLEM UYGULAMASI SONUÇLARI

Tablo A.3'te yerleşim yerine (kamp ve kamp dışı alanlar) göre Suriyeli hanehalkı ve kadın görüşmeleri için cevaplama oranları sunulmaktadır. Sonuçlar, TNSA araştırma ekiplerinin, seçilen 1.960¹ hanehalkından 1.826'sı (%93'lük bir tamamlama oranı) ile görüşmelerin tamamladığını göstermektedir. Ekiplerin görüşmeye uygun bazı hanehalkları ile görüşmeleri tamamlayamamasının başlıca nedenleri, hanehalkı görüşmesini tamamlamaya uygun herhangi bir cevaplayıcının evde olmaması (%3) ve redlerdir (%2). Toplamda görüşme yapmaya uygun olan ve ziyaret edilen 1.932 Suriyeli hanehalkından 1.826'sında hanehalkı görüşmeleri başarı ile tamamlanmıştır. Hanehalkı cevaplama oranı %95 olarak hesaplanmıştır.

Hanehalkı cevaplama oranı kamp ve kamp dışı alanlar için oldukça yakındır (sırasıyla %95 ve %94).

Görüşme yapılan hanehalklarında, bireysel görüşme için uygun bulunan 2.391 kadının %93'ü ile görüşme yapılmıştır. Görüşme yapılamayan uygun kadınlar ile görüşme yapılamamasının ana nedeni kadınların oturdukları hanelere yapılan tekrar ziyaretlerine rağmen evde bulunamamasıdır (%5).

2018 TNSA Suriyeli örneğinde kadınlar için genel cevaplama oranı %88 olarak hesaplanmıştır. Görüşmeye uygun kadın cevaplama oranı kamp dışı alanlarda %92, kamplarda ise %95'tir.

¹ Hedef örneklem büyüklüğü başlangıçta 2.000 hanehalkı olmasına rağmen saha çalışması sırasında 1.960 hanehalkı görüşmeye uygun olarak nitelendirilmiştir. Aradaki fark 2 kümenin hiç ziyaret edilememesi, dolayısıyla 40 hanehalkının dışarıda kalmasından kaynaklanmaktadır.

TABLO LİSTESİ

Örneklem tasarımı ve uygulaması ile ilgili daha fazla bilgi için aşağıdaki tablolara bakınız:

- **Tablo A.1** Örneklem çerçevesindeki Suriyeli hanehalklarının yaşadığı mahalle ve kampların illere göre dağılımı
- **Tablo A.2** Kümelerin örneklem seçimi sonucu elde edilen dağılımı
- **Tablo A.3** Yerleşim yerine göre örneklem uygulaması

Tablo A.1 Örneklem çerçevesindeki Suriyeli hanehalklarının yaşadığı mahalle ve kampların illere göre dağılımı

Örneklem çerçevesine göre en az 500 Suriyeli nüfusun olduğu ve bu nüfusun ADNKS nüfusuna oranının %5'in üzerinde olduğu mahallelerin dağılımı, 2018 TNSA – Suriyeli örnekleme

İller	Mahalleler/Kamplar		Suriyeli nüfus	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kamp dışı çerçeve				
Adana	65	8,6	99.121	8,9
Adıyaman	3	0,4	2.297	0,2
Ankara	19	2,5	28.381	2,6
Batman	1	0,1	845	0,1
Bursa	2	0,3	1.139	0,1
Denizli	1	0,1	1.321	0,1
Diyarbakır	3	0,4	4.004	0,4
Elazığ	2	0,3	2.769	0,2
Gaziantep	142	18,7	210.975	19,0
Hatay	102	13,4	171.898	15,5
İstanbul	106	14,0	221.380	19,9
İzmir	31	4,1	29.533	2,7
Kahramanmaraş	31	4,1	32.925	3,0
Kayseri	19	2,5	27.820	2,5
Kilis	36	4,7	36.758	3,3
Kocaeli	13	1,7	10.993	1,0
Konya	28	3,7	30.300	2,7
Malatya	1	0,1	959	0,1
Manisa	1	0,1	881	0,1
Mardin	14	1,8	14.595	1,3
Mersin	76	10,0	106.575	9,6
Muğla	1	0,1	507	0,0
Osmaniye	17	2,2	19.893	1,8
Şanlıurfa	45	5,9	54.470	4,9
Toplam	759	100,0	1.110.339	100,0
Kamp çerçevesi				
Adana	1	(7,7)	30.711	17,4
Gaziantep	1	(7,7)	10.124	5,7
Hatay	3	(23,1)	18.593	10,5
Kahramanmaraş	1	(7,7)	17.197	9,7
Kilis	2	(15,4)	36.217	20,5
Malatya	1	(7,7)	3.191	1,8
Osmaniye	1	(7,7)	14.552	8,2
Şanlıurfa	3	(23,1)	45.978	26,0
Toplam	13	100,0	176.563	100,0

Tablo A.2 Kümelerin örneklem seçimi sonucu elde edilen dağılımı

Kamplardaki ve kamp dışı alanlardaki kümelerin ve hanehalklarının ile göre tabakalama yapılmaksızın elde edilen il dağılımı, 2018 TNSA

İller	Seçilen küme sayısı	Seçilen hanehalkı sayısı
Kamp dışı örneklem		
Adana	7	140
Adıyaman	1	20
Ankara	2	40
Gaziantep	17	340
Hatay	13	260
Mersin	8	160
İstanbul	17	340
İzmir	2	40
Kayseri	2	40
Kocaeli	1	20
Konya	2	40
Malatya	1	20
Kahramanmaraş	2	40
Mardin	1	20
Şanlıurfa	4	80
Kilis	3	60
Osmaniye	2	40
Kamp-dışı örneklem toplamı	85	1700
Kamp örnekleme		
Adana	3	60
Gaziantep	1	20
Hatay	1	20
Kahramanmaraş	2	40
Kilis	3	60
Osmaniye	2	40
Şanlıurfa	3	60
Kamp örnekleme toplamı	15	300
Toplam	100	2.000

Tablo A.3 Yerleşim yerine göre örneklem uygulaması

Yerleşim yerine göre örneklemdeki hanehalkları ve uygun kadınların, hanehalkı ve kadın görüşmelerinin sonuçlarına göre yüzde dağılımı ve cevaplama oranları (ağırlıksız), 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Sonuç	Yerleşim yeri		
	Kamp dışı	Kamp	Toplam
Seçilen Hanehalkları			
Soru kağıdı dolduruldu (C)	93,7	89,6	93,2
Ziyaret sırasında evde hanehalkı yok veya görüşülebilecek nitelikte kimse yok (HP)	3,0	3,5	3,1
Sonraya bırakıldı (P)	0,3	0,0	0,3
Reddetti (R)	2,2	1,2	2,1
Hanehalkının tümü araştırma tarihlerinde evde yok (HA)	0,2	0,8	0,3
Diğer (O)	0,6	5,0	1,2
Toplam	100,0	100,0	100,0
Örneklemdeki hanehalkı sayısı	1.700	260	1.960
Hanehalkı cevaplama oranı (HRR) ¹	94,4	95,1	94,5
Uygun Kadınlar			
Soru kağıdı dolduruldu (EWC)	92,4	95,1	92,7
Evde değil (EWNH)	5,2	3,0	4,9
Sonraya bırakıldı (EWP)	0,3	0,0	0,3
Reddetti (EWR)	0,7	0,4	0,6
Kısmen dolduruldu (EWPC)	0,1	0,4	0,2
Diğer (EWO)	1,4	1,1	1,3
Toplam	100,0	100,0	100,0
Kadın sayısı	2.125	266	2.391
Uygun kadın cevaplama oranı (EWRR) ²	92,4	95,1	92,7
Genel kadın cevaplama oranı (ORR) ³	87,2	90,5	87,6

Not: Hanehalkı cevaplama oranı, doldurulan soru kağıtlarının sayısının, soru kağıdı dolduruldu, evde görüşülecek nitelikte kimse yok, sonraya bırakıldı, reddetti, adres bulunamadı (DNF) ve kısmen dolduruldu (PC) kodlarının toplamına bölünmesiyle hesaplanmaktadır. 2018 TNSA Suriyeli örneklemde saha çalışması ile listeleme eş zamanlı yürütüldüğü için adreslerin bulunamadığı durumlarla karşılaşılmamıştır.

¹ Hanehalkı cevaplama oranı (HRR), çeşitli cevaplama kategorilerinde yer alan hanehalkı sayıları kullanılarak, şu şekilde hesaplanmıştır:

$$\frac{C}{C + HP + P + R + DNF + PC}$$

² Uygun kadın cevaplama oranı (EWRR), "soru kağıdı dolduruldu (EWC)" kategorisinin yüzdesine eşdeğerdir.

³ Genel cevaplama oranı (ORR) şu şekilde hesaplanmıştır:

$$ORR = HRR * EWRR$$

Örneklem araştırmalarından elde edilen tahminler (estimates) iki tip hatadan etkilenirler: (1) örneklem dışı hatalar ve (2) örnekleme hataları. Örneklem dışı hatalar, veri toplama ve bilgi işlem sırasında, örneğin hanehalkının yerinin saptanamaması ve görüşme yapılamaması, soruların cevaplayıcılar veya görüşmeciler tarafından yanlış anlaşılması veya veri giriş hataları gibi hatalardır. 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (2018 TNSA) Suriyeli örneklemini kapsamında bu tip hataları en aza indirmek için çaba harcanmış olmasına rağmen, örneklem dışı hatalarla karşılaşılması kaçınılmazdır ve bunların istatistiksel olarak değerlendirilmeleri zordur.

Örnekleme hatalarını ise istatistiksel olarak değerlendirmek mümkündür. Seçilen 2018 TNSA Suriyeli cevaplayıcı örneklemini, aynı evrenden, aynı örneklem tasarımıyla ve aynı örneklem büyüklüğüyle seçilebilecek bir çok olası örnekten sadece biridir. Olası örneklerin her biri, seçilmiş olan örneklemden farklılık gösteren sonuçlar verecektir. Örnekleme hataları, seçilmesi mümkün olan tüm örnekler arasındaki değişkenliğin bir ölçütüdür. Değişkenlik derecesi kesin olarak bilinmemekle birlikte, araştırma sonuçlarından tahmin edilebilmektedir.

Örnekleme hatası genellikle bir orantı (*proportion*), oran (*ratio*) ya da ortalama gibi bir istatistiğin *standart hatasının* hesaplanmasıyla ölçülür. Standart hata, varyansın karekökü olarak tanımlanır ve evrenin gerçek değerinin içine düşmesi beklenen güven aralıklarının hesaplanmasında kullanılır. Örneğin, bir örneklem araştırmasından hesaplanmış herhangi bir istatistik için bulunan standart hatanın iki katı, istatistiğin değerinden çıkarılarak güven aralığının alt sınırı, istatistiğin değerine eklenerek güven aralığının üst sınırı bulunur. Aynı örneklem tasarımı ve aynı örneklem büyüklüğüne sahip her 100 olası örneklemden 95'inde istatistiğin değerinin bu güven aralığı içinde olması beklenir.

Eğer örneklem basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiş olsaydı, örnekleme hatalarının basit formüllerle hesaplanması mümkün olabilecekti. Ancak 2018 TNSA Suriyeli örnekleminin çok aşamalı ve tabakalı bir tasarımı olması nedeniyle örnekleme hatalarını hesaplariken daha karmaşık formüllerin kullanılması gereklidir. Örnekleme hataları ICF tarafından geliştirilen SAS programları ile hesaplanmıştır. Bu programlar ortalamalar ve oranlar cinsinden araştırma göstergelerinin varyans tahminlerinde Taylor lineerizasyon metodunu kullanmıştır. Doğurganlık ve ölümlülük hızları gibi daha karmaşık istatistiklerin kestirimlerinde ise Jackknife yeniden örnekleme metodu kullanılmıştır.

Taylor lineerizasyon metodu, tüm yüzde ve ortalamaları bir oran tahmini, $r = y/x$ şeklinde ele alır. Burada y , y değişkeni için toplam örneklem değerini, x ise söz konusu grup veya alt grupta yer alan toplam gözlem sayısını ifade etmektedir. r 'nin varyansı aşağıda verilen formülle hesaplanır; standart hata ise varyansın kareköküdür:

$$SE^2(r) = var(r) = \frac{1-f}{x^2} \sum_{h=1}^H \left[\frac{m_h}{m_h - 1} \left(\sum_{i=1}^{m_h} z_{hi}^2 - \frac{z_h^2}{m_h} \right) \right]$$

$$z_{hi} = y_{hi} - rx_{hi}, \text{ and } z_h = y_h - rx_h$$

Bu formüllerde;

h 1'den H 'a kadar değişen tabakaları,
 m_h h 'ıncı tabakada seçilen blokların (standart kümelerin) toplam sayısını,
 y_{hi} h 'ıncı tabakada yer alan i kümesinde y değişkeninin ağırlıklı değerlerinin toplamını,
 x_{hi} h 'ıncı tabakada yer alan i kümesindeki toplam ağırlıklı gözlem sayısını,
 f_h ise h 'ıncı tabakadaki örnekleme oranını verir. Ancak f_h çok küçük bir değer olduğundan göz ardı edilir.

2018 TNSA Suriyeli örneklemin standart hataların hesaplanması için kullanılan tabaka değişkeni tasarım tabakaları (kamp ve kamp dışı tabakalar) gösteren V023 değişkenidir.

Jackknife metodu karmaşık hızların kestirimlerini bulmak için ana örneklemden bir çok replikeler yapar (örnekler çeker) ve aşağıdaki basit formülü kullanarak bu tahminlerin standart hatalarını hesaplar. Her replikasyon işlemi sırasında *biri dışında bütün kümeler* hesaplamalara dahil edilmekte, böylelikle pseudo bağımsız replikeler elde edilmektedir. 2018 TNSA kapsamında 98 kümede görüşmeler yapılmıştır, dolayısı ile 98 replike yaratılmıştır. Bir r hızının varyansı aşağıdaki gibi hesaplanır:

$$SE^2(r) = var(r) = \frac{1}{k(k-1)} \sum_{i=1}^k (r_i - r)^2$$

$$r_i = kr - (k-1)r_{(i)}$$

Yukarıdaki formüllerde;

r 98 kümelik tüm örneklemden hesaplanmış olan tahmin,
 $r_{(i)}$ 97 kümelik örneklemden i 'nci kümenin dahil edilmediği bir örneklemden hesaplanmış bir tahmin, ve
 k toplam küme sayısıdır.

Standart hatalara ek olarak, her tahmin için desen etkisi (DEFT) de hesaplanmıştır. DEFT, uygulanan örneklem tasarımıyla hesaplanan standart hatanın, basit tesadüfi örneklem kullanıldığı takdirde elde edilecek olan standart hataya oranı olarak tanımlanır. DEFT değerinin 1,0 olması, uygulanan örneklem tasarımının basit tesadüfi seçim kadar etkili olduğunu gösterirken, 1,0'dan büyük bir DEFT değeri, daha karmaşık ve istatistiksel olarak daha az etkili bir örneklem tasarımının kullanımı nedeniyle standart hatanın arttığı anlamına gelir. Ayrıca tahminler için görelî hata ve güven aralıkları da hesaplanmıştır.

2018 TNSA Suriyeli örneklemini için örnekleme hataları, öncelikli bulunan, seçilmiş değişkenler hesaplanmıştır. Bu Ek'teki sonuçlar, Türkiye toplamının yanı sıra kamp dışı alanlar ve kamplar ayrımında da verilmiştir. Tablo B.1'de her değişken için kullanılan istatistiğin cinsi (ortalama, oran veya hız) ve istatistiğin hangi nüfus grubuna ilişkin olduğu verilmiştir. Tablo B.2'den Tablo B.4'e kadar olan tablolarda her değişken için istatistiğinin değeri (R), standart hatası (SE), ağırlıksız (N) ve ağırlıklı olarak gözlem sayısı (WN), desen etkisi (DEFT), görelî standart hatası (SE/R) ve %95 güven aralığı (R±2SE) verilmiştir. DEFT değeri, basit tesadüfi örneklem için standart hata sıfır olduğunda (tahmin sıfır veya bire yakın bir değer aldığı), tanımsız kabul edilir.

Güven aralığı 40-49 yaşlarındaki kadınların canlı doğum sayıları örneği üzerinden şu şekilde yorumlanmaktadır: Türkiye'deki 40-49 yaşlarındaki Suriyeli göçmen kadınların yapmış oldukları ortalama canlı doğum sayısı 5,495'dir, bunun standart hatası da 0,172'dir. Yüzde 95'lik güven aralığını elde etmek için

standart hatanın iki (bu sayı %95 düzeyindeki t-tablosu değerinin yuvarlanmış değeridir) katı bu örneklem tahminine eklenir ve tahminden çıkarılır ($5,495 \pm 2 \times 0,172$). Bulunan aralık 5,150 ile 5,840 arasındır, 40-49 yaşlarındaki kadınların *gerçek* ortalama canlı doğum sayısı değeri %95 olasılıkla bu aralıktadır.

Örneklemin toplamı için DEFT değerinin Tablo B.2’de sunulan tüm göstergeler için ortalaması 1,18’dir. Dolayısıyla örneklemin çok aşamalı ve kümeli yapısından dolayı standart hata aynı büyüklükteki bir basit tesadüfü örnekten elde edilecek olana göre 1,18 kat artmıştır.

TABLO LİSTESİ

Standart hatalar hakkında daha fazla bilgi için aşağıdaki tablolara bakınız:

- **Tablo B.1** **Örnekleme hataları hesaplanan değişkenler, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi**
- **Tablo B.2** **Örnekleme hataları, Türkiye toplamı, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi**
- **Tablo B.3** **Örnekleme hataları, Kamp dışı alanlar, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi**
- **Tablo B.4** **Örnekleme hataları, Kamplar, 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi**

Tablo B.1 Örneklem hataları hesaplanan değişkenler, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Değişken	Tahmin türü	İlişkin olduğu nüfus grubu
Kamp dışı alanlar	Oran	15-49 yaş arası tüm kadınlar
Okuryazar	Oran	15-49 yaş arası tüm kadınlar
Eğitimi yok	Oran	15-49 yaş arası tüm kadınlar
İlköğretim ikinci kademe ve üzeri	Oran	15-49 yaş arası tüm kadınlar
Hiç evlenmemiş	Oran	15-49 yaş arası tüm kadınlar
Halen evli	Oran	15-49 yaş arası tüm kadınlar
20 yaşından önce evlenmiş	Oran	20-49 yaş arası tüm kadınlar
Halen gebe	Oran	15-49 yaş arası tüm kadınlar
Canlı doğum sayısı	Ortalama	15-49 yaş arası tüm kadınlar
40-49 yaşları için canlı doğum sayısı	Ortalama	40-49 yaş arası tüm kadınlar
Hayatta olan çocuk sayısı	Ortalama	15-49 yaş arası tüm kadınlar
Herhangi bir yöntem biliyor	Oran	15-49 yaş arası halen evli kadınlar
Herhangi bir modern yöntem biliyor	Oran	15-49 yaş arası halen evli kadınlar
Herhangi bir yöntem kullanmış	Oran	15-49 yaş arası halen evli kadınlar
Halen herhangi bir yöntem kullanıyor	Oran	15-49 yaş arası halen evli kadınlar
Halen bir modern yöntem kullanıyor	Oran	15-49 yaş arası halen evli kadınlar
Halen hap kullanıyor	Oran	15-49 yaş arası halen evli kadınlar
Halen RİA kullanıyor	Oran	15-49 yaş arası halen evli kadınlar
Halen kondom kullanıyor	Oran	15-49 yaş arası halen evli kadınlar
Halen enjeksiyon yöntemini kullanıyor	Oran	15-49 yaş arası halen evli kadınlar
Halen tüp ligasyonu kullanıyor	Oran	15-49 yaş arası halen evli kadınlar
Halen geri çekme yöntemi kullanıyor	Oran	15-49 yaş arası halen evli kadınlar
Halen takvim yöntemi kullanıyor	Oran	15-49 yaş arası halen evli kadınlar
Yöntemi devlet kuruluşundan temin ediyor	Oran	Halen modern yöntem kullananlar
Başka çocuk istemiyor	Oran	15-49 yaş arası halen evli kadınlar
Sonraki doğumu en az 2 yıl sonra istiyor	Oran	15-49 yaş arası halen evli kadınlar
İdeal çocuk sayısı	Ortalama	Sayı cinsinden yanıt veren tüm 15-49 yaş kadınlar
Anne son doğumda DÖB almış	Oran	Son 5 yılda doğum yapmış kadınlar
Son DÖB sırasında tetanoz aşısı olmuş	Oran	Son 5 yıldaki son doğumda DÖB alan kadınlar
Sağlık personelinin yardımcı olduğu doğumlar	Oran	Araştırmadan 1-59 ay önce gerçekleşen doğumlar
Aşı kartı var, görüldü	Oran	12-23 aylık çocuklar
BCG aşısı olmuş	Oran	12-23 aylık çocuklar
DaBT-İPA-Hib aşısı olmuş (3 doz)	Oran	12-23 aylık çocuklar
Hepatit B aşısı olmuş (3 doz)	Oran	12-23 aylık çocuklar
İlk doz polio aşısı olmuş	Oran	12-23 aylık çocuklar
İkinci doz polio aşısı olmuş	Oran	24-35 aylık çocuklar
KPA aşısı olmuş (3 doz)	Oran	12-23 aylık çocuklar
Hepatit A aşısı olmuş (2 doz)	Oran	24-35 aylık çocuklar
Su çiçeği aşısı olmuş	Oran	24-35 aylık çocuklar
KKK aşısı olmuş	Oran	24-35 aylık çocuklar
Tüm temel aşıları olmuş	Oran	24-35 aylık çocuklar
Tüm yaşa uygun aşıları olmuş (12-23 aylık)	Oran	12-23 aylık çocuklar
Tüm yaşa uygun aşıları olmuş (24-35 aylık)	Oran	24-35 aylık çocuklar
Yaşa göre boy (-2 SD)	Oran	Boyu ve kilosu ölçülebilen 5 yaş altı çocuklar
Boya göre ağırlık (-2 SD)	Oran	Boyu ve kilosu ölçülebilen 5 yaş altı çocuklar
Yaşa göre ağırlık (-2 SD)	Oran	Boyu ve kilosu ölçülebilen 5 yaş altı çocuklar
Beden Kitle Endeksi (BKİ) < 18.5	Oran	Boyu ve kilosu ölçülebilen 15-49 tüm kadınlar (gebeler ve son 2 ay içinde doğum yapanlar hariç)
Beden Kitle Endeksi (BKİ) ≥ 25.0	Oran	Boyu ve kilosu ölçülebilen 15-49 tüm kadınlar (gebeler ve son 2 ay içinde doğum yapanlar hariç)
Toplam doğurganlık hızı (3 yıl)	Hız	Çocuk sahibi olunabilecek kadın yıllar
Neonatal ölüm hızı (son 5 yıl)	Hız	Ölüm riski altındaki doğumların sayısı
Post-neonatal ölüm hızı (son 5 yıl)	Hız	Ölüm riski altındaki doğumların sayısı
Bebek ölüm hızı (son 5 yıl)	Hız	Ölüm riski altındaki doğumların sayısı
Çocuk ölüm hızı (son 5 yıl)	Hız	Ölüm riski altındaki doğumların sayısı
Beş yaş altı ölüm hızı (son 5 yıl)	Hız	Ölüm riski altındaki doğumların sayısı

Tablo B.2 Örneklem hataları, Türkiye toplamı, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Değişken	Değer (R)	Standart Hata (SE)	Sayı		Desen Etkisi (DEFT)	Görelî Hata (SE/R)	Güven Aralıkları	
			Ağırlıksız (N)	Ağırlıklı (WN)			R-2SE	R+2SE
Kamp dışı alanlar	0,960	0,004	2216	2216	0,876	0,004	0,952	0,967
Okuryazar	0,781	0,016	2216	2216	1,799	0,020	0,750	0,813
Eğitimi yok	0,192	0,015	2216	2216	1,735	0,076	0,163	0,221
İlköğretim ikinci kademe ve üzeri	0,335	0,021	2216	2216	2,100	0,063	0,293	0,378
Hiç evlenmemiş	0,166	0,011	2216	2216	1,419	0,067	0,144	0,189
Halen evli	0,783	0,012	2216	2216	1,368	0,015	0,759	0,807
20 yaşından önce evlenmiş	0,592	0,016	1778	1749	1,333	0,026	0,561	0,623
Halen gebe	0,136	0,008	2216	2216	1,121	0,060	0,120	0,152
Canlı doğum sayısı	2,666	0,061	2216	2216	1,147	0,023	2,544	2,788
40-49 yaşları için canlı doğum sayısı	5,495	0,172	315	305	1,129	0,031	5,150	5,840
Hayatta olan çocuk sayısı	2,532	0,056	2216	2216	1,133	0,022	2,419	2,645
Herhangi bir yöntem biliyor	0,991	0,002	1770	1734	1,013	0,002	0,986	0,995
Herhangi bir modern yöntem biliyor	0,988	0,003	1770	1734	1,014	0,003	0,983	0,993
Herhangi bir yöntem kullanmış	0,710	0,016	1770	1734	1,448	0,022	0,679	0,741
Halen herhangi bir yöntem kullanıyor	0,431	0,015	1770	1734	1,289	0,035	0,401	0,461
Halen bir modern yöntem kullanıyor	0,241	0,012	1770	1734	1,161	0,049	0,217	0,264
Halen hap kullanıyor	0,063	0,007	1770	1734	1,199	0,110	0,049	0,077
Halen RİA kullanıyor	0,131	0,009	1770	1734	1,123	0,069	0,113	0,149
Halen kondom kullanıyor	0,022	0,003	1770	1734	0,990	0,156	0,015	0,029
Halen enjeksiyon yöntemini kullanıyor	0,004	0,002	1770	1734	1,001	0,364	0,001	0,007
Halen tüp ligasyonu kullanıyor	0,019	0,003	1770	1734	1,064	0,181	0,012	0,026
Halen geri çekme yöntemi kullanıyor	0,184	0,010	1770	1734	1,118	0,056	0,164	0,205
Halen takvim yöntemi kullanıyor	0,006	0,002	1770	1734	1,101	0,334	0,002	0,010
Yöntemi devlet kuruluşundan temin ediyor	0,390	0,026	427	421	1,116	0,068	0,337	0,442
Başka çocuk istemiyor	0,431	0,014	1770	1734	1,180	0,032	0,403	0,459
Sonrakı doğumu en az 2 yıl sonra istiyor	0,247	0,012	1770	1734	1,208	0,050	0,222	0,271
İdeal çocuk sayısı	3,947	0,063	2156	2153	1,349	0,016	3,822	4,073
Anne son doğumda DÖB almış	0,929	0,009	1224	1194	1,193	0,009	0,912	0,947
Son DÖB sırasında tetanoz aşısı olmuş	0,300	0,018	1136	1110	1,310	0,059	0,265	0,336
Sağlık personelinin yardımcı olduğu doğumlar	0,975	0,005	1962	1903	1,307	0,006	0,964	0,986
Aşı kartı var, görüldü	0,813	0,021	398	393	1,056	0,026	0,771	0,854
BCG aşısı olmuş	0,835	0,020	398	393	1,085	0,024	0,794	0,876
DaBT-İPA-Hib aşısı olmuş (3 doz)	0,687	0,027	398	393	1,154	0,039	0,634	0,741
Hepatit B aşısı olmuş (3 doz)	0,740	0,029	398	393	1,298	0,039	0,683	0,798
İlk doz polio aşısı olmuş	0,769	0,023	398	393	1,106	0,031	0,722	0,816
İkinci doz polio aşısı olmuş	0,557	0,028	394	385	1,112	0,051	0,500	0,613
KPA aşısı olmuş (3 doz)	0,687	0,028	398	393	1,196	0,041	0,631	0,742
Hepatit A aşısı olmuş (2 doz)	0,364	0,021	394	385	0,830	0,057	0,322	0,405
Su çiçeği aşısı olmuş	0,723	0,029	394	385	1,264	0,040	0,664	0,781
KKK aşısı olmuş	0,825	0,020	394	385	1,045	0,025	0,784	0,866
Tüm temel aşıları olmuş	0,636	0,027	394	385	1,118	0,043	0,582	0,691
Tüm yaşa uygun aşıları olmuş (12-23 aylık)	0,604	0,032	398	393	1,287	0,052	0,541	0,667
Tüm yaşa uygun aşıları olmuş (24-35 aylık)	0,284	0,021	394	385	0,921	0,075	0,242	0,326
Yaşa göre boy (-2 SD)	0,174	0,012	1694	1651	1,235	0,072	0,149	0,199
Boya göre ağırlık (-2 SD)	0,019	0,003	1759	1711	1,050	0,187	0,012	0,026
Yaşa göre ağırlık (-2 SD)	0,035	0,005	1707	1662	1,019	0,140	0,025	0,045
Beden Kitle Endeksi (BKİ) < 18.5	0,030	0,005	1797	1800	1,234	0,166	0,020	0,040
Beden Kitle Endeksi (BKİ) ≥ 25.0	0,600	0,012	1797	1800	1,074	0,021	0,575	0,625
Toplam doğurganlık hızı (3 yıl)	5,302	0,190	6314	6293	1,331	0,036	4,922	5,683
Neonatal ölüm hızı (son 5 yıl)	12,041	2,692	1964	1902	0,997	0,224	6,658	17,424
Post-neonatal ölüm hızı (son 5 yıl)	9,970	2,239	1949	1889	0,967	0,225	5,491	14,449
Bebek ölüm hızı (son 5 yıl)	22,011	3,579	1965	1903	1,028	0,163	14,852	29,169
Çocuk ölüm hızı (son 5 yıl)	5,421	1,647	1796	1731	0,965	0,304	2,126	8,715
Beş yaş altı ölüm hızı (son 5 yıl)	27,312	3,804	1969	1907	1,006	0,139	19,705	34,919

Tablo B.3 Örneklem hataları, Kamp dışı alanlar, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Değişken	Değer (R)	Standart Hata (SE)	Sayı		Desen Etkisi (DEFT)	Görelî Hata (SE/R)	Güven Aralıkları	
			Ağırlıksız (N)	Ağırlıksız (N)			R-2SE	R+2SE
Kamp dışı alanlar	1,000	0,000	1963	2126	.	0,000	1,000	1,000
Okuryazar	0,779	0,016	1963	2126	1,749	0,021	0,746	0,812
Eğitimi yok	0,194	0,015	1963	2126	1,686	0,078	0,164	0,224
İlköğretim ikinci kademe ve üzeri	0,335	0,022	1963	2126	2,052	0,065	0,291	0,379
Hiç evlenmemiş	0,165	0,012	1963	2126	1,383	0,070	0,142	0,188
Halen evli	0,784	0,012	1963	2126	1,330	0,016	0,759	0,809
20 yaşından önce evlenmiş	0,594	0,016	1570	1676	1,306	0,027	0,561	0,626
Halen gebe	0,137	0,008	1963	2126	1,088	0,062	0,120	0,154
Canlı doğum sayısı	2,645	0,063	1963	2126	1,119	0,024	2,519	2,771
40-49 yaşları için canlı doğum sayısı	5,539	0,179	274	291	1,104	0,032	5,181	5,897
Hayatta olan çocuk sayısı	2,511	0,058	1963	2126	1,104	0,023	2,395	2,627
Herhangi bir yöntem biliyor	0,990	0,002	1579	1667	0,975	0,002	0,986	0,995
Herhangi bir modern yöntem biliyor	0,987	0,003	1579	1667	0,976	0,003	0,982	0,993
Herhangi bir yöntem kullanmış	0,709	0,016	1579	1667	1,412	0,023	0,676	0,741
Halen herhangi bir yöntem kullanıyor	0,429	0,016	1579	1667	1,256	0,036	0,398	0,460
Halen bir modern yöntem kullanıyor	0,241	0,012	1579	1667	1,135	0,051	0,217	0,266
Halen hap kullanıyor	0,063	0,007	1579	1667	1,169	0,113	0,049	0,078
Halen RİA kullanıyor	0,132	0,009	1579	1667	1,097	0,071	0,113	0,150
Halen kondom kullanıyor	0,021	0,004	1579	1667	0,970	0,165	0,014	0,029
Halen enjeksiyon yöntemini kullanıyor	0,004	0,002	1579	1667	0,964	0,364	0,001	0,008
Halen tüp ligasyonu kullanıyor	0,019	0,004	1579	1667	1,047	0,189	0,012	0,026
Halen geri çekme yöntemi kullanıyor	0,181	0,011	1579	1667	1,092	0,058	0,160	0,202
Halen takvim yöntemi kullanıyor	0,006	0,002	1579	1667	1,061	0,334	0,002	0,011
Yöntemi devlet kuruluşundan temin ediyor	0,388	0,027	384	405	1,091	0,070	0,333	0,442
Başka çocuk istemiyor	0,428	0,014	1579	1667	1,152	0,034	0,399	0,456
Sonrakı doğumu en az 2 yıl sonra istiyor	0,249	0,013	1579	1667	1,177	0,051	0,223	0,275
İdeal çocuk sayısı	3,947	0,065	1909	2066	1,315	0,016	3,817	4,077
Anne son doğumda DÖB almış	0,930	0,009	1085	1146	1,170	0,010	0,912	0,948
Son DÖB sırasında tetanoz aşısı olmuş	0,287	0,018	1009	1065	1,278	0,063	0,251	0,324
Sağlık personelinin yardımcı olduğu doğumlar	0,975	0,006	1723	1819	1,271	0,006	0,964	0,986
Aşı kartı var, görüldü	0,811	0,021	359	379	1,025	0,026	0,768	0,854
BCG aşısı olmuş	0,833	0,021	359	379	1,053	0,025	0,791	0,875
DaBT-İPA-Hib aşısı olmuş (3 doz)	0,683	0,028	359	379	1,120	0,041	0,627	0,738
Hepatit B aşısı olmuş (3 doz)	0,736	0,030	359	379	1,259	0,040	0,676	0,795
İlk doz polio aşısı olmuş	0,766	0,024	359	379	1,074	0,032	0,718	0,815
İkinci doz polio aşısı olmuş	0,552	0,029	350	370	1,081	0,053	0,493	0,610
KPA aşısı olmuş (3 doz)	0,683	0,029	359	379	1,162	0,042	0,625	0,740
Hepatit A aşısı olmuş (2 doz)	0,360	0,021	350	370	0,806	0,059	0,317	0,403
Su çiçeği aşısı olmuş	0,718	0,030	350	370	1,228	0,042	0,657	0,778
KKK aşısı olmuş	0,820	0,021	350	370	1,011	0,026	0,778	0,863
Tüm temel aşıları olmuş	0,629	0,028	350	370	1,083	0,045	0,573	0,685
Tüm yaşa uygun aşıları olmuş (12-23 aylık)	0,599	0,033	359	379	1,252	0,054	0,534	0,664
Tüm yaşa uygun aşıları olmuş (24-35 aylık)	0,283	0,022	350	370	0,897	0,078	0,239	0,326
Yaşa göre boy (-2 SD)	0,174	0,013	1498	1582	1,207	0,074	0,148	0,200
Boya göre ağırlık (-2 SD)	0,019	0,004	1552	1639	1,013	0,188	0,012	0,027
Yaşa göre ağırlık (-2 SD)	0,034	0,005	1508	1592	0,999	0,146	0,024	0,045
Beden Kitle Endeksi (BKİ) < 18.5	0,030	0,005	1584	1725	1,205	0,172	0,020	0,040
Beden Kitle Endeksi (BKİ) ≥ 25.0	0,601	0,013	1584	1725	1,049	0,021	0,575	0,627

Tablo B.4 Örnekleme hataları, Kamplar, 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Değişken	Değer (R)	Standart Hata (SE)	Sayı		Desen Etkisi (DEFT)	Görel Hata (SE/R)	Güven Aralıkları	
			Ağırlıksız (N)	Ağırlıksız (N)			R-2SE	R+2SE
Kamp dışı alanlar	0,000	0,000	253	90	.	.	0,000	0,000
Okuryazar	0,826	0,037	253	90	1,555	0,045	0,752	0,901
Eğitimi yok	0,146	0,034	253	90	1,530	0,234	0,078	0,214
İlköğretim ikinci kademe ve üzeri	0,349	0,045	253	90	1,500	0,129	0,259	0,440
Hiç evlenmemiş	0,199	0,040	253	90	1,571	0,199	0,120	0,279
Halen evli	0,750	0,046	253	90	1,669	0,061	0,658	0,841
20 yaşından önce evlenmiş	0,542	0,027	208	73	0,772	0,049	0,488	0,595
Halen gebe	0,110	0,025	253	90	1,265	0,227	0,060	0,160
Canlı doğum sayısı	3,164	0,196	253	90	1,157	0,062	2,772	3,555
40-49 yaşları için canlı doğum sayısı	4,618	0,546	41	14	1,129	0,118	3,526	5,710
Hayatta olan çocuk sayısı	3,034	0,193	253	90	1,203	0,064	2,648	3,420
Herhangi bir yöntem biliyor	1,000	0,000	191	67	.	0,000	1,000	1,000
Herhangi bir modern yöntem biliyor	1,000	0,000	191	67	.	0,000	1,000	1,000
Herhangi bir yöntem kullanmış	0,738	0,043	191	67	1,349	0,058	0,652	0,824
Halen herhangi bir yöntem kullanıyor	0,482	0,051	191	67	1,415	0,107	0,379	0,585
Halen bir modern yöntem kullanıyor	0,225	0,030	191	67	0,985	0,133	0,165	0,285
Halen hap kullanıyor	0,047	0,014	191	67	0,931	0,304	0,019	0,076
Halen RİA kullanıyor	0,110	0,018	191	67	0,789	0,163	0,074	0,146
Halen kondom kullanıyor	0,042	0,017	191	67	1,198	0,416	0,007	0,077
Halen enjeksiyon yöntemini kullanıyor	0,000	0,000	191	67	.	.	0,000	0,000
Halen tüp ligasyonu kullanıyor	0,026	0,009	191	67	0,816	0,361	0,007	0,045
Halen geri çekme yöntemi kullanıyor	0,257	0,041	191	67	1,278	0,158	0,175	0,338
Halen takvim yöntemi kullanıyor	0,000	0,000	191	67	.	.	0,000	0,000
Yöntemi devlet kuruluşundan temin ediyor	0,442	0,086	43	15	1,123	0,195	0,269	0,614
Başka çocuk istemiyor	0,518	0,044	191	67	1,205	0,084	0,431	0,606
Sonraki doğumu en az 2 yıl sonra istiyor	0,188	0,031	191	67	1,092	0,164	0,127	0,250
İdeal çocuk sayısı	3,963	0,164	247	87	1,204	0,041	3,635	4,292
Anne son doğumda DÖB almış	0,914	0,024	139	49	1,025	0,027	0,865	0,963
Son DÖB sırasında tetanoz aşısı olmuş	0,606	0,070	127	45	1,599	0,115	0,467	0,746
Sağlık personelinin yardımcı olduğu doğumlar	0,971	0,016	239	84	1,424	0,016	0,939	1,002
Aşı kartı var, görüldü	0,872	0,062	39	14	1,150	0,071	0,748	0,995
BCG aşısı olmuş	0,897	0,043	39	14	0,890	0,048	0,811	0,984
DaBT-İPA-Hib aşısı olmuş (3 doz)	0,821	0,072	39	14	1,164	0,087	0,677	0,964
Hepatit B aşısı olmuş (3 doz)	0,872	0,059	39	14	1,099	0,068	0,754	0,990
İlk doz polio aşısı olmuş	0,846	0,059	39	14	1,018	0,070	0,728	0,964
İkinci doz polio aşısı olmuş	0,682	0,079	44	15	1,124	0,116	0,523	0,840
KPA aşısı olmuş (3 doz)	0,795	0,078	39	14	1,201	0,098	0,639	0,951
Hepatit A aşısı olmuş (2 doz)	0,455	0,078	44	15	1,036	0,172	0,299	0,611
Su çiçeği aşısı olmuş	0,841	0,056	44	15	1,010	0,066	0,729	0,953
KKK aşısı olmuş	0,932	0,038	44	15	0,998	0,041	0,856	1,008
Tüm temel aşıları olmuş	0,818	0,071	44	15	1,223	0,087	0,675	0,961
Tüm yaşa uygun aşıları olmuş (12-23 aylık)	0,744	0,084	39	14	1,202	0,113	0,575	0,912
Tüm yaşa uygun aşıları olmuş (24-35 aylık)	0,318	0,069	44	15	0,978	0,216	0,180	0,456
Yaşa göre boy (-2 SD)	0,173	0,039	196	69	1,215	0,224	0,096	0,251
Boya göre ağırlık (-2 SD)	0,005	0,005	207	73	0,963	0,965	0,000	0,014
Yaşa göre ağırlık (-2 SD)	0,050	0,021	199	70	1,163	0,415	0,009	0,092
Beden Kitle Endeksi (BKİ) < 18.5	0,033	0,014	213	75	1,162	0,430	0,005	0,062
Beden Kitle Endeksi (BKİ) ≥ 25.0	0,575	0,029	213	75	0,862	0,051	0,517	0,633

Tablo C.1 Hanehalkı yaş dağılımı

De facto hanehalkı nüfusunun tekli yaşlara ve cinsiyete göre yaş dağılımı (ağırlıklı), 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Yaş	Kadın		Erkek		Yaş	Kadın		Erkek	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
0	200	3,8	255	4,5	36	40	0,8	58	1,0
1	177	3,4	217	3,8	37	39	0,7	53	0,9
2	196	3,7	211	3,7	38	55	1,1	70	1,2
3	172	3,3	179	3,2	39	42	0,8	45	0,8
4	164	3,1	190	3,4	40	67	1,3	72	1,3
5	151	2,9	122	2,2	41	38	0,7	30	0,5
6	154	2,9	151	2,7	42	44	0,8	48	0,8
7	156	3,0	151	2,7	43	30	0,6	31	0,6
8	154	2,9	169	3,0	44	29	0,5	27	0,5
9	119	2,3	168	3,0	45	40	0,8	47	0,8
10	150	2,9	149	2,6	46	23	0,4	23	0,4
11	151	2,9	153	2,7	47	25	0,5	38	0,7
12	128	2,4	139	2,5	48	20	0,4	32	0,6
13	145	2,8	143	2,5	49	23	0,4	15	0,3
14	145	2,8	133	2,3	50	46	0,9	35	0,6
15	69	1,3	126	2,2	51	24	0,5	27	0,5
16	95	1,8	99	1,8	52	25	0,5	28	0,5
17	94	1,8	131	2,3	53	28	0,5	33	0,6
18	141	2,7	132	2,3	54	27	0,5	11	0,2
19	113	2,2	107	1,9	55	40	0,8	31	0,5
20	121	2,3	138	2,4	56	14	0,3	14	0,2
21	109	2,1	94	1,7	57	16	0,3	7	0,1
22	106	2,0	131	2,3	58	27	0,5	15	0,3
23	108	2,1	127	2,2	59	10	0,2	10	0,2
24	77	1,5	98	1,7	60	40	0,8	40	0,7
25	101	1,9	121	2,1	61	9	0,2	13	0,2
26	78	1,5	94	1,7	62	8	0,2	13	0,2
27	112	2,1	92	1,6	63	13	0,2	12	0,2
28	92	1,8	91	1,6	64	8	0,2	6	0,1
29	64	1,2	68	1,2	65	28	0,5	25	0,4
30	95	1,8	132	2,3	66	8	0,2	5	0,1
31	54	1,0	73	1,3	67	8	0,2	4	0,1
32	75	1,4	95	1,7	68	9	0,2	6	0,1
33	74	1,4	72	1,3	69	2	0,0	5	0,1
34	45	0,9	55	1,0	70+	63	1,2	53	0,9
35	83	1,6	75	1,3					
					Bilmiyor/ cevapsız	0	0,0	3	0,1
					Toplam	5.236	100,0	5.661	100,0

Not: De facto hanehalkı nüfusu, hanede genellikle yaşayanlar ile hanede genellikle yaşamayan ancak görüşme tarihinden bir gece önce hanede kalanları kapsar.

Tablo C.2 Uygun kadınların ve görüşme yapılan kadınların yaş dağılımı

Beşli yaş gruplarına göre hanede bulunan 10-54 yaş grubundaki de facto kadın nüfusun sayısı, 15-49 yaş grubundaki kadınların sayısı ve yüzde dağılımı ile beşli yaş gruplarına göre uygun kadınlar arasından görüşülenlerin yüzdesi (ağırlıklı), 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Yaş grubu	Hanedeki 10-54 yaş kadın sayısı	Görüşülen 15-49 yaş grubundaki kadınlar		Uygun kadınlar arasından görüşülenlerin yüzdesi
		Sayı	Yüzde	
10-14	719	-	-	-
15-19	511	452	20,2	88,4
20-24	521	491	22,0	94,3
25-29	447	416	18,6	93,0
30-34	342	315	14,1	92,1
35-39	260	248	11,1	95,4
40-44	207	192	8,6	93,0
45-49	131	123	5,5	93,9
50-54	151	-	-	-
15-49	2.419	2.237	100,0	92,5

Not: De facto hane halkı nüfusu, hanede genellikle yaşayanlar ile hanede genellikle yaşamayan ancak görüşme tarihinden bir gece önce hanede kalanları kapsar. Hanedeki kadın nüfus ve görüşülen kadınlar için hane halkı ağırlıkları kullanılmıştır. Yaş bilgisi Hane halkı Soru Kağıdı'ndan gelmektedir.

Tablo C.3 Bildirim eksikliği

Seçilmiş bazı demografik sorularda ve sağlık sorularında bilgisi olmayan gözlemlerin yüzdesi (ağırlıklı), 2018 TNSA - Suriyeli örneklemi

Konu	Referans grup	Bilgisi olmayan gözlemlerin yüzdesi	Gözlem sayısı
Doğum tarihi	Araştırmadan önceki 15 yılda gerçekleşen doğumlar		
Sadece gün		5,41	4.489
Sadece ay		9,87	4.489
Gün, ay, yıl		1,15	4.489
Ölüm yaşı	Araştırmadan önceki 15 yılda ölen çocuklar	0,00	163
İlk evlenme yaşı/tarihi¹	15-49 yaş evlenmiş kadınlar	7,32	1.847
Cevaplayıcının eğitimi	15-49 yaş tüm kadınlar	0,00	2.216
Antropometri	0-59 aylık yaşayan çocuklar, Kadın Soru Kağıdı		
Boy		8,46	1.903
Kilo		8,27	1.903
Boy veya kilo		8,68	1.903
Antropometri	15-49 yaş kadınlar, Kadın Soru Kağıdı		
Boy		1,32	2.216
Kilo		1,58	2.216
Boy veya kilo		1,57	2.237

¹ Yıl ve yaş bilgisi eksik

Tablo C.4 Takvim yıllarına göre doğumlar

Takvim yılına, yaşayan, ölen ve toplam doğumların sayısına göre doğum tarihi tam olanların yüzdesi, doğumda cinsiyet oranı ve takvim yılı oranı (ağırlıklı), 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Takvim yılı	Doğum sayısı			Doğum ayı ve yılı olanların yüzdesi			Doğumda cinsiyet oranı ¹			Takvim yılı oranı ²		
	Yaşayan	Ölen	Toplam	Yaşayan	Ölen	Toplam	Yaşayan	Ölen	Toplam	Yaşayan	Ölen	Toplam
2019	231	5	235	98,6	100,0	98,7	117,1	44,5	115,0	-	-	-
2018	393	4	396	97,5	100,0	97,5	139,8	150,0	139,9	-	-	-
2017	415	14	429	95,4	100,0	95,5	94,4	150,0	95,8	113,3	210,5	115,0
2016	341	10	351	94,1	75,0	93,6	108,0	211,1	109,9	89,7	84,8	89,5
2015	344	9	354	93,1	76,9	92,7	114,2	62,5	112,4	112,6	123,2	112,8
2014	271	5	276	89,5	78,9	89,3	85,7	180,2	86,9	85,3	43,8	83,9
2013	291	14	305	90,2	69,2	89,3	117,3	160,0	119,0	102,3	127,4	103,3
2012	298	17	314	89,3	48,9	87,2	93,8	104,3	94,3	103,3	108,0	103,5
2011	286	17	302	87,2	56,3	85,5	105,6	45,5	101,0	101,8	145,4	103,5
2010	263	7	270	87,5	47,4	86,5	109,3	58,3	107,7	96,9	50,0	94,7
2015 - 2019	1.724	41	1.765	95,6	88,9	95,4	113,3	116,7	113,3	-	-	-
2010 - 2014	1.409	59	1.468	88,8	58,1	87,5	101,8	89,9	101,3	-	-	-
2005 - 2009	1.106	59	1.165	83,5	46,8	81,7	105,8	131,4	107,0	-	-	-
2000 - 2004	687	57	743	80,9	57,8	79,2	113,8	120,5	114,3	-	-	-
<2000	685	81	765	72,1	52,8	70,1	103,8	146,2	107,5	-	-	-
Toplam	5.611	296	5.907	86,8	58,6	85,4	107,7	121,2	108,3	-	-	-

¹ (Bm/Bf)x100, Bm: doğan oğlan çocuk sayısı, Bf: doğan kız çocuk sayısı

² [2Bx/(Bx-1+Bx+1)]x100, Bx: x takvim yılındaki doğumların sayısı

Tablo C.5 Ölüm yaşının gün olarak bildirimi

Araştırmadan önceki 5 yıllık dönemlere göre, 1 aydan daha küçükken gerçekleştiği söylenen ölümlerin gün cinsinden ölüm yaşına göre dağılımları ve 0-6 günlükken gerçekleştiği söylenen neonatal ölümlerin yüzdesi (ağırlıklı), 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Ölüm yaşı (gün)	Araştırma tarihinden önceki yıl sayısı				Toplam 0-19
	0-4	5-9	10-14	15-19	
<1	7	11	9	9	35
1	1	4	4	0	9
2	3	3	4	3	13
3	0	2	4	0	6
4	1	1	2	0	4
5	0	1	1	0	2
6	0	1	0	0	1
7	2	1	2	0	6
8	1	0	0	0	1
9	0	1	0	0	1
10	1	1	1	0	4
12	0	1	1	0	2
14	0	1	0	0	1
15	1	2	0	2	5
18	1	0	0	0	1
20	1	0	2	1	5
21	1	0	0	0	1
23	1	0	0	0	1
27	1	0	0	0	1
Toplam 0-30	23	30	30	16	99
Erken neonatal yüzdesi ¹	53,8	74,4	78,8	75,7	71,2

¹ 0-6 gün / 0-30 gün

Tablo C.6 Ölüm yaşının ay olarak bildirimi

Araştırmadan önceki 5 yıllık dönemlere göre, 2 yaşından daha küçükken gerçekleştiği söylenen ölümlerin ay cinsinden ölüm yaşına göre dağılımları ve 1 aydan daha küçükken gerçekleştiği söylenen bebek ölümlerinin yüzdesi (ağırlıklı), 2018 TNSA - Suriyeli örnekleme

Ölüm yaşı (ay)	Araştırma tarihinden önceki yıl sayısı				Toplam 0-19
	0-4	5-9	10-14	15-19	
<1 ^a	23	30	30	16	99
1	2	3	7	5	17
2	2	2	2	1	8
3	0	3	2	0	6
4	0	2	3	4	10
5	5	1	2	1	9
6	0	1	0	1	2
7	2	1	0	1	5
8	2	0	0	1	3
9	2	2	0	0	5
10	0	1	0	1	2
11	0	0	2	0	2
12	1	1	0	1	4
14	0	0	1	0	1
15	1	1	0	1	3
16	0	0	1	0	1
18	1	1	0	1	3
Toplam 0-11	39	47	49	33	168
Neonatal yüzdesi ¹	58,5	63,6	61,6	48,4	58,9

^a Gün olarak ifade edilen, bir aydan küçükken gerçekleşen ölümler dahildir.

¹ Bir aydan küçükler / bir yaş altı

2018 TÜRKİYE NÜFUS VE SAĞLIK ARAŞTIRMASI SURİYELİ GÖÇMEN ÖRNEKLEMİNDE GÖREV ALAN KİŞİLER

Ek **D**

İDARİ VE TEKNİK PERSONEL

Proje Yürütücüsü

Doç. Dr. Alanur Çavlin

Örnekleme Koordinatörü

Prof. Dr. A. Sinan Türkyılmaz

Soru Kağıdı Tasarımı

Dr. Öğretim Üyesi Ayşe Abbasoğlu Özgören

Listeleme Koordinatörü

Dr. Öğretim Üyesi Tuğba Adalı

Eğitim Sorumlusu

Doç. Dr. Mehmet Ali Eryurt

Saha Sorumlusu

Doç. Dr. İlknur Yüksel-Kaptanoğlu

Veri İşleme Sorumlusu

Dr. Öğretim Görevlisi Pelin Çağatay

Diğer Araştırmacılar

Prof. Dr. A. Banu Ergöçmen, Prof. Dr. İsmet Koç, Dr. Hilal Arslan

Araştırma Görevlisi Bursiyerler

Beyza Bani, Faruk Keskin, Melike Saraç, E. Mümine Barkçin

Yaser Koyuncu, Zehra Yayla Enfiyeci

Bursiyerler

Akya Akarsu, Ashraf Saeed Mohamed, Bengin İnanç, Cansu Dayan, Ceren İskit,
Dr. Ceren Topgül Samur (Doktora Sonrası Bursiyer), Coşku Deniz Arslan, Neriman Başak Altan,
Ülkü Baturoğlu, Seda Yumlu, Zişan Ataman Çelik

Soru Kağıdı Çevirisi

Akya Akarsu, Ashraf Saeed Mohamed, Cansu Dayan

Raporu Yayına Hazırlayanlar

A. Banu Ergöçmen, A. Sinan Türkyılmaz, Alanur Çavlin, Ayşe Abbasoğlu Özgören,
Faruk Keskin, Hilal Arslan, İlknur Yüksel-Kaptanoğlu, İsmet Koç, Mehmet Ali Eryurt,
Melike Saraç, Pelin Çağatay, Tuğba Adalı, Zehra Yayla Enfiyeci

YÖNLENDİRME KOMİTESİ

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı
T.C. Sağlık Bakanlığı
Türkiye İstatistik Kurumu
T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü

THE DHS PROGRAM, ICF INTERNATIONAL UZMANLARI

Anjushree Pradhan, Deborah Collison, Gbaike Ajayi, Guillermo Rojas, Jeremy Taglieri, Livia Montana,
Ruilin Ren, Rukundo Benedict, Shireen Assaf, Tom Pullum, Traore Metahan, Trevor Croft

LİSTELEME PERSONELİ

Abdirahman Saeed Mohamed
Abdulgaffur Aladağ
Geyda Kehlavi
Maha Dada
Mehmet Yıldırım
Muhammed Gadab Talib
Mustafa Bozkurt

SAHA PERSONELİ

Cansu Dayan
Dilara Hamali
Emeni Turan
Fatima Molla
Fuat Tükenmez
Gizem Çiçekli
Menel Munla Ahmed
Muhammet Emin Arıkan
Nesrin Kasım
Nur Aldıab
Senem Rıdvanoğulları
Sevcan Mirioğlu
Sinem Küçük

